

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
2022

Комерцијална
банка

СОДРЖИНА

ФИНАНСИСКИ ПОКАЗАТЕЛИ	3
ИЗВЕШТАЈ НА ГЛАВНИОТ ИЗВРШЕН ДИРЕКТОР	5
ПРОФИЛ НА БАНКАТА	8
ЦЕЛИ НА БАНКАТА ВО 2023 ГОДИНА	9
ЕКОНОМСКОТО ОКРУЖУВАЊЕ ВО 2022 ГОДИНА И ПРОГНОЗИ ЗА 2023 ГОДИНА	10
ФИНАНСИСКИ ПЕРФОРМАНСИ НА БАНКАТА	12
УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ	16
КОРПОРАТИВНО БАНКАРСТВО	19
МЕЃУНАРОДНО БАНКАРСТВО	20
УПРАВУВАЊЕ СО ЛИКВИДНОСТА	21
ВЛОЖУВАЊА ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ	22
РАБОТЕЊЕ СО НАСЕЛЕНИЕ	24
РАБОТЕЊЕ СО ПЛАТЕЖНИ КАРТИЧКИ	26
ПЛАТЕН ПРОМЕТ ВО ЗЕМЈАТА	27
ПАЗАРНО УЧЕСТВО НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ НА БАНКАРСКИОТ ПАЗАР ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	28
МАРКЕТИНГ АКТИВНОСТИ	30
ИНФОРМАТИЧКО - КОМУНИКАЦИСКА ТЕХНОЛОГИЈА	30
ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ	31
КОМУНИКАЦИЈА СО ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ	31
ОДРЖЛИВОСТ И ESG ПРАКТИКИ	33
КОРПОРАТИВНА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ	35
ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ	37
КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ	204
НАДЗОРЕН ОДБОР	206
УПРАВЕН ОДБОР	207
МЕНАЏМЕНТ	208
ОРГАНИЗАЦИОНА ШЕМА	209
МРЕЖА НА ФИЛИЈАЛИ И ЕКСПОЗИТУРИ	210

ФИНАНСИСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

(во илјади МКД)

ПОДАТОЦИ ЗА ДОБИВКАТА (за годината)	2022		2021	
	Неконсолидирани биланси	Консолидирани биланси	Неконсолидирани биланси	Консолидирани биланси
Добивка пред оданочување	2.311.034	2.338.572	2.504.627	2.533.774
Нето-добивка	2.149.187	2.171.708	2.304.352	2.328.320

ПОДАТОЦИ ОД БИЛАНСОТ НА СОСТОЈБА (на крајот на годината)

Вкупна актива	150.974.855	151.049.748	148.535.412	148.554.798
Кредити на и побарувања од др. комитенти	59.856.354	59.856.354	53.536.121	53.536.121
Кредити на и побарувања од банки	584.519	584.519	3.099.033	3.099.033
Вложувања во хартии од вредност	27.070.942	27.114.944	27.769.924	27.757.186
Депозити на банки	260.358	260.358	341.643	341.643
Депозити на други комитенти	133.248.497	133.174.137	130.736.324	130.624.153
Капитал и резерви	15.551.674	15.672.561	14.833.545	14.943.735

ПОКАЗАТЕЛИ НА УСПЕШНОСТ

Принос на вкупна актива (POA)				
- пред оданочување	1,5 %	1,5 %	1,7 %	1,7 %
- по оданочување	1,4 %	1,4 %	1,6 %	1,6 %
Принос на капиталот (POE)				
- пред оданочување	14,9 %	14,9 %	16,9 %	17,0 %
- по оданочување	13,8 %	13,9 %	15,5 %	15,6 %
Коефициент на трошоци	39,9 %	40,0 %	37,1 %	37,1 %
Капитал во однос на вкупна актива	10,3 %	10,4 %	10,0 %	10,1 %
Адекватност на капиталот	17,40 %	17,40 %	17,34 %	17,34 %

СРЕДЕН КУРС ПО КУРСНА ЛИСТА НА НБРСМ

	2022	2021
1 ЕУР	61,49	61,63
1 УСД	57,65	54,37

ВО СЛУЖБА НА СРЕЌАТА

Најголемата среќа на светот е самиот да станеш причина за неа.

А тоа ние, како банка, го гледаме секојдневно во очите на нашите клиенти, во нивните постапки, развој и цврстина на донесените одлуки. Нашето сведочење за таа состојба не доаѓа туку така: тоа е плод на заедничка работа и високо поставената цел - светот кој го споделуваме да стане поубаво место за живеење.

Низ сите наши години на постоење во ниту еден миг не ја тргнуваме од свеста вистината за заедничкото движење на истата патека и во истата насока. Од самите почетоци, па сè до денес, токму клиентите се причината на нашето постоење. Тие се нашата енергија за секојдневната работа. Поради нив ја негуваме идејата да мотивираме и да го покажуваме најдобриот пат, да ги поддржаме во нивните напори и желби да станат успешни и среќни. Затоа што знаеме дека токму среќата ја одредува состојбата на духот, а не случувањата.

Патот на кој главната цел е среќата, е исполнет со пречки, но ние сме тука претставувајќи го столбот врз кој и клиентите и компаниите можат да се потпрат во секое време. Ние сме тука да го осветлиме патот и во моментите кога не се гледа излез од тунелот и да се радуваме заедно кога во сите ќе се појави неповторливото чувство на вистинска среќа.

ИЗВЕШТАЈ НА ГЛАВНИОТ ИЗВРШЕН ДИРЕКТОР

Глобалните негативни економски движења и зголемените цени на енергенсите негативно се одразија на отпочнатиот процес на постковид опоравување на домашната економија, што резултираше со намалена динамика на раст на БДП и двоцифрена стапка на инфлација. Според податоците на Државниот завод за статистика, БДП во 2022 година забележа раст од 2,1 %, додека стапката на инфлација, следена според индексот на трошоците на живот, за периодот јануари - декември 2022, забележа позначителен раст од 14,2 % во однос на истиот период од 2021 година. Покрај тоа, физичкиот обем на индустриското производство забележа намалување од 0,3 %, додека обемот на стокова размена е зголемен за 9,7 % и покриеноста на увозот со извоз изнесува 68,4 %.

И покрај ваквите неповолни движења и предизвици во работењето, банкарскиот систем во извештајниот период се покажа отпорен на надворешните шокови и ги задржа стабилноста и високата капитализираност и ликвидност. Вкупните депозити бележат зголемување од 4,9 %, а вкупните кредити во декември 2022 година бележат годишен раст од 9,4 %.

Со цел понатамошно зголемување на отпорноста на банкарскиот систем и одржување на среднорочната ценовна стабилност, а како одговор на инфлаторните притисоци, НБРСМ позначително ја заостри монетарната политика во текот на годината преку повеќекратно зголемување на основната каматна стапка која од 1,25 %, на крајот од годината достигна 4,75 %. Дополнително, во повеќе наврати се зголемија каматните стапки кај депозитите во НБРСМ пласирани преку ноќ и на седум дена, се усвоија промени кај инструментот задолжителна резерва во насока на зголемување на денарското штедење и се најави воведување противцикличен заштитен слој на капиталот.

Почитувани,

Во 2022 година Банката од своето работење оствари нето-добивка по оданочување во износ од 2.149,2 милиони денари, што претставува намалување за 6,7 % во однос на 2021 година. Показателите за профитабилноста² – стапката на принос на капиталот (ROE) и стапката на принос на вкупната актива (ROA), изнесуваат 13,8 % и 1,4 % соодветно.

Со цел Банката дополнително да ја зајакне својата капитална позиција и соодветно да ги исполни супервизорските барања, од остварената нето-добивка од претходната 2021 година, 671,4 милиони денари се распоредени во резерви и 220 милиони денари

во задржана добивка за инвестициски вложувања. Остварената стапка на адекватност на капиталот на крајот од извештајната година изнесува 17,40 % и истата е во рамки на регулативата и препораките од НБРСМ.

Во услови на зголемена неизвесност поради конфликтот во Украина, депозитите од клиенти се зголемени за дополнителни 2,5 милијарди денари во однос на 2021 година, односно за 1,9 %, при што континуираниот раст на депозитите низ годините е показател за традиционално високата доверба во Банката.

Соодветно на растот на изворите на средства, вкупната актива на Комерцијална банка АД Скопје бележи пораст од 1,6 % и достигна износ од 151 милијарда денари, во најголем дел како резултат на зголемувањето на кредитите на комитенти.

Кредитите на комитенти забележаа позначителен раст од 11,8 %, при што Банката обезбеди поддршка за постковид опоравување на корпоративниот сектор во услови на енергетска криза, понуди конкурентни услови за кредитирање на домаќинствата, како и кредитни производи во рамките на „зелено финансирање“ како поддршка на процесите на енергетска транзиција во земјата.

Во текот на изминатата година Комерцијална банка АД Скопје ја одржуваше ликвидноста на ниво што ѝ овозможуваше непречено извршување на финансиските активности и исполнување на законските обврски. Вишокот ликвидни средства Банката го пласираше во благајнички и државни записи, расположлив депозит во НБРСМ, а одобруваше и позајмици на други банки.

Банката продолжи квалитетно да ги извршува своите деловни активности и да ги унапредува производите и услугите согласно потребите и барањата на своите клиенти, истовремено истакнувајќи се со својата иновативност во однос на другите банки.

Како најзначајни проекти и активности кои ги реализираше Банката во текот на 2022 година се издвојуваат:

- потпишан е договор со ЕБОР за нова кредитна линија од 2 милиони евра за поттикнување на малите бизниси. Околу 70 % од поддршката преку оваа Програма ќе бидат алоцирани за инвестиции во заштеда на енергија и зелени технологии, додека останатиот дел е за поддршка на инвестиции во автоматизација, зголемување на продуктивноста, квалитетот и безбедноста на производите;

Почитувани акционери, деловни партнери и клиенти,

Изминатата година ја одбележаа зголемени геополитички тензии како резултат на отпочнувањето на воениот конфликт помеѓу Русија и Украина. Дополнително, продолжи глобалната неизвесност поврзана со пандемијата од ковид 19. Сето ова резултираше со влошување на глобалниот економски амбиент, силен раст на цените на примарните производи и засилување на енергетската криза при сè уште отежнати канали на снабдување. Како резултат на ваквите околности се создадоа и дополнителни неизвесности и ризици на меѓународните финансиски пазари, коишто влијаеја врз расположението на инвеститорите. Поради тоа централните банки отпочнаа со преземање на серија мерки во насока на заострување на монетарните политики, пред сè со цел стабилизација на прекумерниот раст на цените со што би се спречило натамошно намалување на куповната моќ кај населението и би се овозможила поголема предвидливост при носењето деловни одлуки кај економските субјекти. Како резултат на ваквите состојби се очекува забавување на глобалниот економски раст кој согласно ММФ за 2022 година е проектиран на 3,4 %, додека растот во рамките на еврозоната се очекува да достигне 3,5 %¹.

¹ <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/01/31/world-economic-outlook-update-january-2023>
² По оданочување, на неконсолидирана основа.

- потпишан е нов Договор за кредит со ЕБОР - GEFF 2 во рамките на програмата за финансирање на еколошки економски проекти во Западен Балкан на износ од еден милион евра, кои се целосно повлечени поради големиот интерес на клиентите;
- потпишан е Меморандум за соработка со Фондот за иновации и технолошки развој, со кој финансиските средства и услуги на Банката стануваат уште поповолни и достапни за микро, мали и средни претпријатија, вклучувајќи ги и стартап компаниите;
- Банката вовеле низа нови производи и услуги за своите клиенти, меѓу кои: услугата мТокен, електронско потпишување договори на правни лица, вовеле лимити за онлајн трансакции, го вовеле кредитот преку кредитен посредник East Gate Mall, ја збогати понудата со кредит до 30.000.000 денари со субвенционирана камата преку Програма на Развојната банка на Северна Македонија наменета за компании кои ја реинвестираат добивката од 2021 година и др.;
- Банката продолжи со оптимизација на деловната мрежа преку поставување дигитални зони кои се достапни 24 часа на ден, инсталирани се нови бесконтактни банкомати, целосно се реновирали локации на Банката во Охрид, Струга и во Скопје-Буњаковец;
- беа преземени низа обемни активности за усогласување со новата законска регулатива за платежни системи и платежни услуги која овозможува понатамошен развој на употребата на дигиталните технологии во работењето со сметките на клиентите и домашните плаќања и др.

Комерцијална банка, како банка со врвна корпоративна култура и одговорно деловно работење, е првата компанија во земјава која своето корпоративно управување го усогласи со најновиот Кодекс за корпоративно управување на котираните акционерски друштва на Македонската берза, додека во декември 2022 година Надзорниот одбор на Банката ја усвои Политиката за одржливост на Комерцијална банка АД Скопје. Политиката е изработена во согласност со Кодексот за корпоративно управување на котираните друштва на Македонската берза и објавениот Водич за ESG известување на котираните друштва на Македонската берза, како и во согласност со Законот за банките и соодветната подзаконска регулатива. Во Политиката се дефинирани целите и принципите за одржливост кои Банката ќе се стреми да ги оствари на долг рок, поставеноста на ESG ризиците во рамки на системот за управување со ризиците во Банката, основните принципи на известување за напредокот и поставеноста на надлежностите во врска со ESG практиките.

Банката продолжи со примената на современи технологии за производство на „чиста“ енергија од обновливи извори и инсталираше дополнителна фотоволтаична централа со моќност од 45 kW во Филијалата Прилеп. Опременувањето на деловните објекти со фотоволтаични панели е дел од стратегијата на Комерцијална банка за вложување и континуирано спроведување одржливо и одговорно работење, кое е од интерес не само за Банката туку и за животната средина и целокупното општество.

Потврда за рејтингот и за успешното работење на Банката во текот на 2022 година се и добиените награди, и тоа: „Најдобра банка во Северна Македонија за 2022“ од магазинот Global Finance, која Банката ја добива по 11-ти пат; „Најдобра FX банка во Северна Македонија за 2022“ од магазинот Global Finance, која Банката ја добива по 12-ти пат; Награда од Европската банка за обнова и развој за „Most Active Issuing Bank in 2021 in North Macedonia“, која Банката ја добива по 18-ти пат; Меѓународна награда „Quality choice 2022“ за исклучителен успех во стратегиите за управување со квалитет доделена од организацијата European Society for Quality Research (ESQR) со седиште во Швајцарија; Плакета „Client Excellence Award 2021“ од Дојче банк како признание за беспрекорниот и успешен начин на работа во меѓународниот платен промет и во услови на пандемија; Плакета од Централниот депозитар на хартии од вредност за плодната соработка со Банката во изминатите 20 години; Плакети за најдобри општествено одговорни практики за проектите за поддршка на јавното здравство и совети и помош за клиентите корисници на услугата e-Commerce, реализирани во периодот на пандемија; Банка на годината за 2021 година од читателите на економскиот портал Банкарство, како и победник во категориите: „Банка која нуди најповолни каматни стапки на кредити, депозити и провизии за банкарско работење“, „Најдобра банка според препознатливост на брендот“ и „Банка која е најмногу препознатлива по општествена и социјална одговорност“; Признание Сајт на годината за 2021 година во рамките на натпреварот во организација на дигиталната маркетинг агенција Media Solutions, како и прво место во категориите: Финансиски услуги, банкарство и осигурување и Мобилен сајт, и второ место во категоријата Корпоративен сајт за 2021 година; Признание од светскиот авторитет во дигиталните плаќања Visa за остварен најголем раст во прифаќањето картички во електронската трговија во земјата во 2021 година и Најдобро рангирана македонска банка на ранг-листата SEE TOP 100 најголеми банки во Југоисточна Европа, објавена од порталот SeeNews.com.

Од името на Управниот одбор би сакал да ја изразам мојата искрена благодарност до членовите на Надзорниот одбор за квалитетниот ангажман, како и до менаџментот и до сите вработени во Банката за посветеноста кон работните задачи и обврски. Постигнатите деловни резултати во текот на изминатата година секако не би биле можни без вашата компетентност и исправеност пред професионалните предизвици.

Истовремено, изразувам голема благодарност и до вас, почитувани акционери, за поддршката која ни ја давате, а на деловните партнери и клиенти им се заблагодарувам за нивниот професионален однос и за укажаната доверба низ годините.

Со почит,
Главен извршен директор

Хари Костов

**ПРОФИЛ
НА БАНКАТА**

**ЦЕЛИ НА БАНКАТА
ВО 2023 ГОДИНА**

**ЕКОНОМСКОТО
ОПКРУЖУВАЊЕ
ВО 2022 ГОДИНА И
ПРОГНОЗИ ЗА
2023 ГОДИНА**

**ФИНАНСИСКИ
ПЕРФОРМАНСИ
НА БАНКАТА**

ПРОФИЛ НА БАНКАТА

Комерцијална банка АД Скопје е една од водечките банки во Република Северна Македонија, која во своето 67-годишно постоење изгради имиџ на банка со традиција, доверба, сигурност, иновативност и со силна домашна и меѓународна репутација.

Основана е во 1955 година како Комунална банка на град Скопје, специјализирана за штедни влогови на граѓани, станбени кредити на граѓани и претпријатија и финансирање на општинската изградба. Оттогаш Банката претрпе неколку измени како резултат на промените во банкарскиот сектор, за да се трансформира во 1990 година во акционерско друштво под денешното име - Комерцијална банка АД Скопје.

Банката денес претставува универзална банка со широк спектар на банкарски активности, почнувајќи од прибирање депозити и одобрување кредити на правни и на физички лица, издавање банкарски картички, услуги во домашниот и во меѓународниот платен промет, електронско и мобилно банкарство, па сè до активности како посредување во купопродажба на девизи, хартии од вредност, форфетирање и друго.

Банката располага со широка мрежа на експозитури и филијали на територијата на целата земја, којашто континуирано ја модернизира следејќи ги современите трендови. Во 2022 година Банката продолжи со процесот на дигитализација на деловната мрежа преку реновирање и обезбедување дигитални зони кои нудат пристап до услугите на Банката 24 часа во текот на денот, во рамки на дел од постојните експозитури во Скопје и остатокот од земјата. Деловната мрежа на Банката се состои од 11 филијали (Прилеп, Охрид, Велес, Струмица, Кочани, Штип, Куманово, Кавадарци, Гостивар, Битола и Тетово) и 49 експозитури, од кои 31 се лоцирани во Скопје, а останатите 18 низ Републиката. Во функција на извршување брзи и ефикасни меѓународни услуги за своите клиенти, Банката има воспоставено кореспондентски односи со 465 банки во 70 земји во светот.

Акционерскиот капитал на Банката на 31.12.2022 година се состои од 2.279.067 обични акции со поединечна номинална вредност од МКД 1.000,00.

Комерцијална банка АД Скопје на 31.12.2022 година има вкупно 5.695 акционери, наспроти 5.454 акционери на 31.12.2021 година. Единствен акционер со квалификувано мнозинство е правното лице Адора Инженеринг ДООЕЛ Експорт-Импорт Скопје, кое го надминува прагот од 5 % од вкупно издадените акции на Комерцијална банка АД Скопје, и заклучно со 31.12.2022 година има учество од 14,992 % во

вкупниот број издадени акции и 14,999 % во вкупниот број акции со право на глас.

Сопствениците на обични акции ги имаат следните права:

1. Право на глас во Собранието на Банката,
2. Право на исплата на дел од добивката (дивиденда) и
3. Право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата, односно стечајната маса на Банката.

Секоја акција која дава право на глас, дава право на еден глас во Собранието на Банката.

Акциите на Комерцијална банка АД Скопје котираат на официјалниот пазар на Македонската берза и се вклучуваат во пресметката на Македонскиот берзански индекс, а од 2007 година истите котираат и во сегментот на суперкотирација. И во текот на 2022 година акциите на Комерцијална банка АД Скопје го задржаа трендот на една од најликвидните и најтрговани хартии од вредност.

Во извештајната година, просечната цена по која се тргуваа акциите издадени од Комерцијална банка АД Скопје изнесуваше МКД 11.876,00, наспрема МКД 9.292,00 денари во 2021 година. Во овој период беа истргувани вкупно 217.976 акции, наспрема 416.927 акции во 2021 година.

Комерцијална банка АД Скопје поседува 49 % од акционерскиот капитал на КБ Прво пензиско друштво АД Скопје. Друштвото е основано заедно со Прва покојнинска дружба од Љубљана, а согласно спроведената реформа на пензискиот систем во Република Северна Македонија во 2005 година. Пензиското друштво на крајот од 2022 година управува со 50,6 % од вкупно уплатените средства во вториот столб на пензискиот систем и со 50,2% од вкупно уплатените средства во третиот столб на пензискиот систем. Заклучно со 31.12.2022 година во КБ Прво пензиско друштво АД Скопје се зачленети 47,2 % од вкупниот број задолжителни и 52,2 % од вкупниот број доброволни пензиски осигуреници. Учеството во бројот на осигуреници со индивидуална сметка во третиот столб изнесува 34,6 %, а со професионална сметка 72,5 %.

Комерцијална банка АД Скопје поседува квалификувано учество од 64,29 % во Друштвото за управување со инвестициски фондови КБ Публикум Инвест АД Скопје. Друштвото е основано заедно со група инвеститори од Словенија и Италија во 2008 година и истото управува со отворениот инвестициски фонд КБ Публикум Балансиран почнувајќи од 2009 година, со инвестициските фондови КБ Публикум Паричен и КБ Публикум Обврзници почнувајќи од 2011 година, КБ Публикум - МБИ 10 од 2017 година, и

почнувајќи од 2021 година со фондовите КБ Публикум Акции и КБ Публикум Златен Фонд.

Комерцијална банка е една од најуспешните банки во Република Северна Македонија, со силна домашна и меѓународна репутација, за што потврда е лидерската позиција на македонскиот банкарски пазар во одделни сегменти од работењето и бројните меѓународни и домашни награди. Имено, Банката е добитник на повеќе меѓународни банкарски награди од реномирани меѓународни магазини и странски банки („The Banker“, „Finance Central Europe“, „Global Finance“, „Trade finance“, Citibank, Deutsche bank, EBRD, Commerzbank и KBC), како и добитник на бројни национални награди и признанија од Македонската берза, награди за корпоративна општествена одговорност и филантропија, награда за најдобро корпоративно управување, сертификати, признанија и благодарници од Црвениот крст и други. Во годините 2009, 2015 и 2016 година, Банката е прогласена за Супербренд.

Во 2022 година Комерцијална банка е добитник на следните награди:

- Награда „Најдобра банка во Северна Македонија за 2022“ од магазинот Global Finance, која Банката ја добива по 11-ти пат;
- Награда „Најдобра FX банка во Северна Македонија за 2022“ од магазинот Global Finance, која Банката ја добива по 12-ти пат;
- Награда од Европската банка за обнова и развој за „Most Active Issuing Bank in 2021 in North Macedonia“, која Банката ја добива по 18-ти пат;
- Меѓународна награда „Quality choice 2022“ која е признание за исклучителен успех во стратегиите за управување со квалитет доделена од организацијата European Society for Quality Research (ESQR) со седиште во Швајцарија;
- Плакета „Client Excellence Award 2021“ од Дојче банк како признание за беспрекорниот и успешен начин на работа во меѓународниот платен промет и во услови на пандемија;
- Плакета од Централниот депозитар на хартии од вредност за плодната соработка со Банката во изминатите 20 години;
- Плакети за најдобри општествено одговорни практики за проектите за поддршка на јавното здравство и совети и помош за клиентите корисници на услугата e-Commerce, реализирани во периодот на пандемија;
- Банка на годината за 2021 година од читателите на економскиот портал Банкарство, како и победник во категориите: „Банка која нуди најповолни каматни стапки на кредити, депозити и провизии за банкарско работење“, „Најдобра банка според препознатливост на брендот“ и

ЦЕЛИ НА БАНКАТА ВО 2023 ГОДИНА

„Банка која е најмногу препознатлива по општествена и социјална одговорност“;

- Признание Сајт на годината за 2021 година во рамките на натпреварот во организација на дигиталната маркетинг агенција Media Solutions, како и прво место во категориите: Финансиски услуги, банкарство и осигурување и Мобилен сајт, и второ место во категоријата Корпоративен сајт за 2021 година;
- Признание од светскиот авторитет во дигиталните плаќања Visa за остварен најголем раст во прифаќањето картички во електронската трговија во земјата во 2021 година и
- Најдобро рангирана македонска банка на ранг-листата SEE TOP 100 најголеми банки во Југоисточна Европа, објавена од порталот SeeNews.com.

Приоритетните цели и задачи на Банката се темелат на остварените резултати во работењето и степенот на реализација на нејзините стратешки цели.

Приоритетни цели и задачи на деловната политика на Банката за 2023 година се:

1. Одржување на вредноста на капиталот и негово зголемување, и тоа преку политика на понатамошно издвојување на значаен дел од нето-добивката за резерви, со што би се обезбедила стапка на адекватност на капиталот која ќе соодветствува на планираните активности,
2. Максимизирање на профитабилноста на работењето со преземање прифатливи ризици,
3. Одржување и евентуално зголемување на учеството на Банката во банкарскиот пазар на Република С. Македонија, во услови на зголемена конкуренција,
4. Обезбедување целосна усогласеност со законската регулатива за финансиско известување и за управување со ризиците од работењето,
5. Дигитализација и развој на информатичката технологија во сите сегменти од работењето,
6. Континуирано усовршување на организацијата на работење на Банката и управување со човечките ресурси на начин што ќе обезбеди повисок квалитет на услуги,
7. Модернизација на деловната мрежа на Банката,
8. Во 2023 година останува обврската на Банката дека, доколку акционерите на Комерцијална банка АД Скопје обезбедат контролен пакет на акции и утврдат соодветни параметри, менаџментот на Банката ќе презема соодветни постапки, мерки и активности за евентуално привлекување потенцијален странски стратешки инвеститор кој треба да ги исполни следните услови: да претставува банка чие име е реномиран меѓународен бренд, понудата да ја одразува реалната вредност на акциите на Комерцијална банка и да достави стратешки план за идниот развој на Банката.

Покрај приоритетните цели, Комерцијална банка АД Скопје исто така ги предвидува и следните цели и задачи:

1. Преземање активности за минимизирање и справување со негативните ефекти од здравствената и енергетската криза врз кредитното портфолио на Банката,
2. Преземање активности за навремено и ефикасно усогласување на работните процеси со новиот Закон за платежни услуги и платни системи со примена на најсовремени технологии и подготовка за очекуваното зголемување на конкуренцијата во претстојниот период,
3. Воведување нови или модифицирани банкарски производи и услуги согласно барањата на клиентите,

4. развој на нови неklasични банкарски функции, освојување нови пазарни сегменти,
4. Натомошно унапредување на електронското и мобилното банкарство и промовирање на можностите кои истите ги нудат,
5. Практикување банкарски маркетинг за креирање адекватна понуда согласно актуелните потреби на пазарот, информирање на целните групи и подобрување на перцепциите за брендот на Банката и во согласност со Стратегијата за корпоративна општествена одговорност,
6. Унапредување на целокупниот процес на управување со ризиците, унапредување на процесите на утврдување на интерниот капитал и интерната ликвидност на Банката,
7. Унапредување на доброто корпоративно управување во Банката и на практиките за одржлив развој поврзани со заштита на животната средина и вклученост на заедницата и др.

За успешна реализација на приоритетните цели и задачи и остварување на позитивни ефекти од работењето во 2023 година, ќе се преземаат конкретни мерки и активности во рамки на сите сегменти од работењето, кои ги опфаќаат сите деловни процеси на Банката (основни и помошни) и кои се предложени во согласност со донесената Стратегија за корпоративна општествена одговорност на Комерцијална банка АД Скопје за периодот 2022-2026 година и имајќи ја предвид донесената Политика за одржливост на Банката. Исто така, предложените мерки и активности ги земаат предвид очекувањата за натомошно продолжување на пандемијата на глобално ниво, продолженото влијание на зголемената инфлација и зголемени каматни стапки како резултат на затегнување на монетарната политика, како и намалената динамика на економски раст. Со предложените мерки и активности ќе се овозможи изнаоѓање оптимални решенија за клиентите, обезбедување непрекинато на деловните операции и активна поддршка на домашната економија.

ЕКОНОМСКОТО ОПКРУЖУВАЊЕ ВО 2022 ГОДИНА И ПРОГНОЗИ ЗА 2023 ГОДИНА

Во текот на 2022 година глобалната неизвесност предизвикана од пандемијата, како и ризиците поврзани со истата, беа и натаму присутни. Дополнително, воената ескалација помеѓу Русија и Украина од крајот на февруари и наметнатите санкции кон Русија влијаеја на влошување на глобалниот економски амбиент, намалување на динамиката на економски раст, силен раст на цените на примарните производи, засилување на енергетската криза и отежнати канали на снабдување. Во контекст на ваквите околности, се создадоа и дополнителни неизвесности и ризици на меѓународните финансиски пазари коишто влијаеја врз расположението на инвеститорите, додека централните банки отпочнаа да преземаат мерки за заострување на монетарните политики со цел да се стабилизира растот на цените, да се спречи натамошно намалување на куповната моќ кај населението и да се овозможи поголема предвидливост при носењето деловни одлуки кај економските субјекти.

1. Економскиот амбиент во текот на 2022 година го карактеризираат следните показатели³: намалување на физичкиот обем на индустриско производство за 0,3 %, зголемување на обемот на стокова размена за 9,7 %, покриеност на увозот со извоз од 68,4 %, зголемување на БДП за 2,1 % на годишно ниво и пораст на стапката на инфлација за 14,2 %. Според податоците на Министерството за финансии, јавниот долг во 2022 година изнесува 7.703 милиони евра или 57,1 % од БДП.

Во 2022 година Агенцијата за кредитни рејтинзи Fitch го потврди кредитниот рејтинг на Република Северна Македонија „ББ+“, со негативен изглед. Потврдениот рејтинг е резултат на спроведувањето добри политики на владеење, како и кредибилната и кохерентната макроекономска и финансиска политика конзистентна со долго одржуваниот девизен курс. Агенцијата за кредитни рејтинзи Standard & Poor's исто така го потврди кредитниот рејтинг на Република Северна Македонија „ББ- со стабилен изглед“, како резултат на стабилниот банкарски систем, стабилноста на домашната валута и зголемените девизни резерви.

Во текот на 2022 година, ММФ спроведе мисија во која детално ја испитуваше поставеноста на практиките и процесите на НБРСМ во однос на работењето, комуницирањето на политиките, активностите, резултатите, како и во поглед на деловните односи, при што во својот извештај ја оцени Народната банка како високо транспарентна банка која ужива висока доверба од јавноста, благодарейќи на

водењето конзистентни политики кои овозможуваат макроекономска стабилност.

- **На Пазарот на капитал** во Република Северна Македонија во текот на 2022 година вкупната вредност на реализиран промет на Македонската берза достигна износ од околу 120,8 милиони евра и бележи намалување од 42,1 % во однос на истиот период минатата година како резултат на негативните економски последици поттикнати од воениот конфликт во Украина. Најтрговани хартии од вредност во анализираниот период се акциите издадени од Комерцијална банка, потоа следуваат акциите издадени од Алкалоид АД Скопје, НЛБ Банка АД Скопје, Макпетрол Скопје и Гранит Скопје.

2. Монетарната политика во 2022 година, во услови на сè уште присутна неизвесност и ризици поврзани со пандемијата, како и дополнителни ризици од ескалација на геополитичките тензии, забележа заострување. Во таа насока, почнувајќи од месец април НБРСМ постојано ја зголемуваше основната каматна стапка, правеше промени кај депозитите преку ноќ и на седум дена, изврши промени кај инструментот задолжителна резерва и најави воведување противцикличен заштитен слој на капиталот.

- Каматната стапка на благајничките записи беше зголемена во осум наврати, и тоа: три пати по 0,25 пп (во април, мај и јуни), четири пати за по 0,5 пп (во јули, септември, октомври и декември) и еднаш за 0,75 пп во ноември, и од 1,25 % се зголеми на 4,75 %, додека понудата на благајнички записи се задржа на истото ниво од 10 милијарди денари.

- Каматните стапки на расположливите депозити преку ноќ и на седум дена се зголемија во пет наврати, и тоа: во јуни за 0,25 пп и 0,15 пп соодветно, во септември, октомври и декември се зголемија за по 0,5 пп и во ноември за по 0,75 пп и изнесуваат 2,65 % и 2,70 %.

- Промените кај инструментот задолжителна резерва се донесени со цел поддршка на денаризацијата на домашната економија, а поради забележаната склоност на штедење во странска валута и неоснованите шпекулации за стабилноста на денарот. Пакетот измени кај системот на задолжителна резерва вклучува: зголемување на делот од задолжителната резерва во странска валута којшто банките го исполнуваат во евра (од тековните 70 % на 75 %, а во ноември од 75 % на 77 %), зголемување на делот од задолжителната резерва во евра којшто банките го исполнуваат на просечна основа

(од 5 % на 10 %) и намалување на основата за издвојување задолжителна резерва во денари за износот на новоодобрените кредити за финансирање проекти за домашно производство на електрична енергија од обновливи извори и др.

- Со цел да се зачува отпорноста на банкарскиот систем и да се зајакне финансиската стабилност во услови на постоење системски ризици, НБРСМ донесе Одлука за воведување стапка на противцикличен заштитен слој на капиталот на банките за домашни изложености во висина од 0,5 %, почнувајќи од 1 август 2023, како и Одлука со која се пропишува да се применуваат и стапките на противцикличниот заштитен слој на капиталот што се утврдени од надлежните органи на другите земји за изложеноста кон странство, која ќе се применува од 1 октомври 2023 година. Дополнително, на крајот од годината беше донесена нова одлука со која, почнувајќи од 1 јануари 2024 година, стапката на противцикличен заштитен слој на капиталот за изложеностите на банките во домашната економија ќе се зголеми за 0,25 процентни поени, до нивото од 0,75 %.

Во делот на регулативата поврзана со банкарското работење, значајно е донесувањето на Законот за платежни услуги и платни системи кој ќе почне да се применува од 01.01.2023 година, како и сет од 13 подзаконски акти со кои се операционализира новата правна рамка во платежната сфера. Со овој закон се врши усогласување на домашното законодавство со регулативата на Европската Унија и е насочен пред сè кон поттикнување дигитална трансформација на постојните даватели на платежни услуги.

Донесен е и нов Закон за спречување перење пари и финансирање тероризам со кој се воведуваат нови дефиниции, се уредуваат нови поими, се зголемува опфатот на субјектите кои се задолжени да преземаат мерки и дејства согласно овој закон, се дополнуваат обврските на субјектите за идентификацијата на клиентите, се дополнуваат мерките на засилена анализа кога лицето не е физички присутно, кога клиентот е носител на јавна функција и кога во деловниот однос или трансакција е вклучена високо ризична држава, се допрецизираат одредбите кои се однесуваат на Регистарот на вистински сопственици и др.

Покрај тоа, донесени се и измени на Законот за трговски друштва заради усогласување со одредбите од новиот Кодекс за корпоративно управување на Берза, Законот за финансиска стабилност заради усогласување со

³ Извор: ДЗС, Министерство за финансии и НБРСМ

регулативата на ЕУ со цел да се зголеми стабилноста на финансискиот систем и да се обезбеди поголема сигурност и еднаквост на финансиските субјекти, како и повеќе одлуки, упатства и останата регулатива, од кои како позначајни се издвојуваат: измените на Одлуката за методологијата за идентификување системски значајни банки (со која покрај квантитативниот пристап, НБРСМ може да примени и квалитативна супервизорска оценка), измените на Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик (со која се даваат јасни насоки за постапување од страна на банките при продажбата на достасаните, нефункционалните или отпишаните побарувања и др.), нова Одлука за макропрудентните инструменти за квалитетот на кредитната побарувачка од физичките лица (со која се пропишуваат основните показатели од чие исполнување ќе зависи одобрувањето на нови кредитни изложености кон физичките лица во следниот период, а во согласност со Законот за финансиска стабилност) и др.

На крајот од 2022 година официјалните **девизни резерви** изнесуваат 3.862,9 милиони евра и во споредба со крајот на 2021 година, кога изнесувале 3.643,3 милиони евра, бележат зголемување од 6%. Промената на девизните резерви главно произлегува од операциите за управување со девизните резерви, интервенциите на НБРСМ на девизниот пазар, како и од трансакциите за сметка на државата (издавањето на обврзницата „Namensschuldverschreibungen“ – NSV во износ од 250 милиони евра).

Банкарскиот систем на Република Северна Македонија во извештајниот период ги задржа стабилноста и сигурноста, што се одрази и врз пораст на депозитната база и кредитната активност во однос на 2021 година. Вкупните депозити бележат зголемување заклучно со декември 2022 година од 4,9%, а вкупните кредити во декември бележат раст од 9,4% на годишно ниво.

3. Макроекономските услови во кои Банката ќе ја остварува својата активност во текот на 2023 година се условени од продолжените геополитички тензии од воената инвазија на Русија врз Украина, можното продлабочување на енергетската криза, бавното постпандемично закрепнување, како и домашните политички случувања. Ваквиот амбиент неповолно делува врз изгледите за раст на домашната економија.

Високото ниво на неизвесност во домашната економија и на меѓународен план упатува на потребата од поконзервативен пристап во обликувањето на очекувањата за 2023 година, при што се земени предвид проекциите објавени од Министерството за финансии, НБРСМ, ММФ и Светската банка.

Во услови на исклучително голема променливост на претпоставките и висока неизвесност, се очекува стапката на раст на БДП да изнесува 2,6% за 2023 година, поддржана од домашните фактори поврзани со најавените инфраструктурни инвестиции и инвестициите за проширување на капацитетите кај дел од извозниот сектор.

Доколку оваа поддршка биде послаба од очекувањата, имајќи го предвид понеповолното надворешно окружување, се очекува стапка на раст од 1,8%. Ризиците околу проектираната патека на растот се надолни и ќе зависат главно од надворешното окружување.

Се очекува макроекономската стабилност да биде одржана преку одржување на ценовната стабилност и стабилноста на номиналниот девизен курс на денарот во однос на еврото. За 2023 година се очекува намалување на увозните цени (според проекциите на меѓународните финансиски институции), со што би се намалиле и притисоците врз домашната инфлација. При вакви очекувања, како и оценки за отсуство на поголеми притисоци од побарувачката, за 2023 година се очекува дека просечната стапка на инфлација ќе биде поумерена и ќе изнесува од 8% до 9%, во зависност од порастот на цените на електричната енергија на регулираниот пазар. Се очекува дека врз движењето на инфлацијата би делувале и мерките за субвенционирање на цената на електричната енергија за прехранбената индустрија од страна на државата, како и постепеното затегнување на монетарната политика.

Влошените услови на размена, а особено растот на цените на енергенсите, предизвикуваат проширување на дефицитот во тековната сметка на билансот на плаќања. Влошувањето е исклучиво одраз на значителното проширување на енергетскиот дефицит, додека кај сите останати компоненти се очекуваат поместувања во позитивна насока, особено кај приватните трансфери. При оценки за понеповолно надворешно окружување во 2023 година, но и поумерен ценовен притисок, предвидено е дека дефицитот на тековната сметка ќе се намали на 5,6% од БДП, главно поради стеснувањето на негативното салдо во размената на стоки и услуги. Финансирањето на тековниот дефицит, како и досега, би било овозможено од приливите преку директните инвестиции и задолжувањето на државата, при што девизните резерви во целиот период на проекциите се задржуваат на соодветно ниво, како гаранција за стабилноста на курсот на домашната валута.

Во 2023 година се очекува кредитен раст од 7,1%, додека со стабилизацијата на тековите и со делувањето на мерките на НБРСМ за поттикнување на денарското штедење, се очекува раст на депозитите од 6,5%.

ФИНАНСИСКИ ПЕРФОРМАНСИ НА БАНКАТА

БИЛАНС НА УСПЕХ

Во 2022 година Банката од своето работење оствари бруто позитивен финансиски резултат во износ од МКД 2.311.034 илјади. Остварената нето-добивка за 2022 година изнесува МКД 2.149.187 илјади и е пониска за 6,7 % од остварената нето-добивка во 2021 година.

Овој позитивен резултат од работењето, Банката го оствари во кризна година во која сè уште беа присутни ризиците поврзани со пандемијата со Ковид-19, но исто така економијата беше соочена со шокови поврзани со енергетската криза и зголемена инфлација како резултат на воениот конфликт помеѓу Русија и Украина. Ваквите состојби поттикнаа затегнување на монетарната политика од страна на Народната банка со цел да се стабилизира растот на цените, да се спречи натамошно намалување на куповната моќ кај населението и да се овозможи поголема предвидливост при носењето деловни одлуки кај економските субјекти.

Остварената добивка пред исправка на вредност, која претставува показател за оперативната способност на Банката да ги покрива расходите од работењето, е за 3,8 % пониска во однос на минатата година и во најголем дел е резултат на помалиот износ на наплатени претходно отпишани побарувања и помалку реализирани приходи од капитална добивка од продажба на преземен имот. Наспроти тоа, приходите од редовно работење (нето-приходите од камати, нето-приходите од провизии и надомести и нето курсните разлики) се зголемени како резултат на остварениот солиден раст на деловните активности реализирани во Банката во услови на криза.

Остварените нето-приходи од камата бележат зголемување од 26,1 % во однос на истиот период од минатата година, кое е остварено главно како резултат на зголеменото кредитирање кај секторите нефинансиски друштва и домаќинства, како и по основ на зголемени каматни стапки на благјачките записи и на депозитите пласирани во НБРСМ, зголемени каматни стапки и зголемени пласмани во домашни и странски банки и зголемено вложување во државни хартии од вредност.

Нето-приходите од провизии и надоместоци бележат зголемување од 7,4 % во однос на минатата година како резултат на зголемен обем на реализирани активности.

Нето-приходите од курсни разлики бележат зголемување од 70,4 %, што во најголем дел е резултат на значително зголемениот промет на девизен пазар со правни лица.

Останатите приходи од дејноста на 31.12.2022 година изнесуваат МКД 941.395 илјади и бележат намалување во однос на 2021 година во најголем дел како резултат на помал износ на наплатени претходно отпишани побарувања поради еднократен настан од минатата година, кога беше наплатен поголем износ на претходно отпишано побарување од Топлификација АД Скопје - во стечај, како и помал износ на реализирани приходи од капитални вложувања и капитална добивка од продажба на преземен имот.

Оперативните расходи за периодот 01.01. - 31.12.2022 година изнесуваат МКД 2.203.207 илјади и во однос на минатата година се зголемени за 8,6 %, како резултат на зголемени режиски трошоци (канцелариски материјал, електрична енергија, греење и ладење), зголемени трошоци за одржување компјутерска опрема, амортизација, донации за спорт по принципот на ваучери, плати и други трошоци на вработените, како и зголемени премии за осигурување на депозитите.

Исправката на вредноста на финансиските средства и посебната резерва за вонбилансна изложеност на нето-основа изнесува МКД 994.026 илјади на 31.12.2022 година, наспроти МКД 934.594 илјади на 31.12.2021 година. Зголемувањето на нето исправката на вредност на финансиските средства се должи на зголемениот обем на кредитирање, но и поради зголемената строгост во процената на кредитниот ризик од страна на менаџментот на Банката, при што како резултат на неповолните состојби во економијата беше издвоен поголем износ на резервации за корпоративното портфолио.

Загубата заради оштетување на нефинансиските средства на 31.12.2022 година изнесува МКД 9.734 илјади и се однесува на пресметано оштетување од 20 % од нето-вредноста на преземениот имот согласно регулативата на НБРСМ, како и на пресметано оштетување на имот наменет за продажба согласно барањата на МСФИ 5 - Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување.

ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА НА БАНКАТА

Вкупните извори на средства на Банката на 31.12.2022 година достигнаа износ од МКД 150.974.855 илјади и остварија пораст од 1,6 %, односно МКД 2.439.443 илјади во споредба со 31.12.2021 година.

Порастот на вкупните извори на средства се должи на растот на депозитите и капиталот и резервите на Банката.

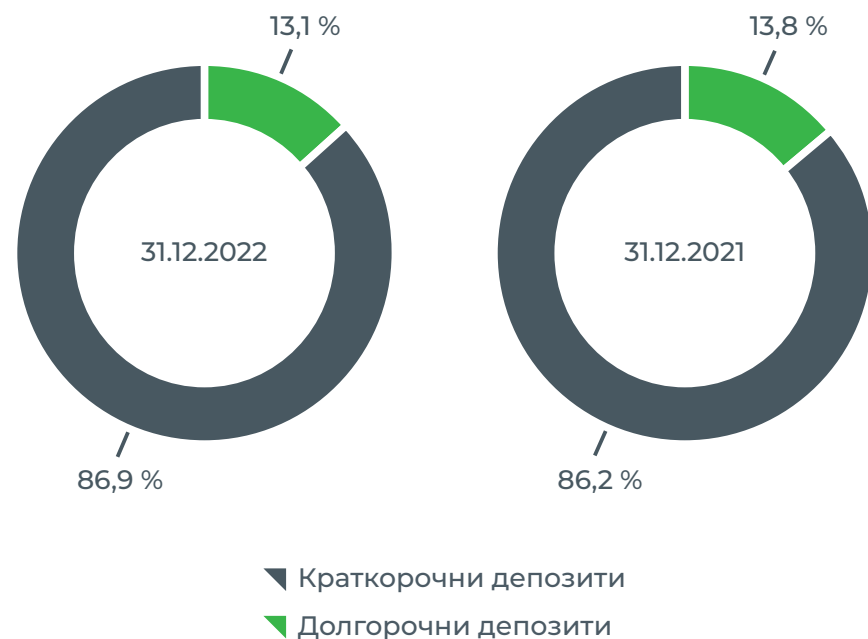
Вкупните депозити (депозити на банки и депозити на други комитенти) имаат доминантно учество од 88,4 % во вкупните извори на средства на Банката и во однос на 2021 година бележат пораст од 1,9 %.

Депозитите на други комитенти, кои изнесуваат МКД 133.248.497 илјади, бележат пораст од 1,9 %. Депозитите на домаќинствата се зголемени за 3,6 %, депозитите на државата се зголемени за 6,0 %, додека кај непрофитните институции зголемувањето изнесува 7,2 %. Наспроти зголемувањата кај горенаведените групи, намалување во споредба со крајот на 2021 година бележат депозитите на нефинансиските друштва од 1,2 %, депозитите на нерезидентите, освен банки за 9,3 % и депозитите на финансиските друштва, освен банки за 32,1 %. Во текот на 2022 година, особено во текот на првата половина од извештајниот период, врз состојбата на депозитите најголемо влијание имаа одливите на средства од сметките на енергетските компании заради набавка на енергенци по зголемени цени и позначителното повлекување на штедните влогови од страна на домаќинствата како реакција на воениот конфликт во Украина. Во текот на втората половина од годината состојбата на депозитите се стабилизира, особено состојбата кај депозитите на домаќинствата, што придонесе и кон растот на вкупните депозити заклучно со крајот на периодот.

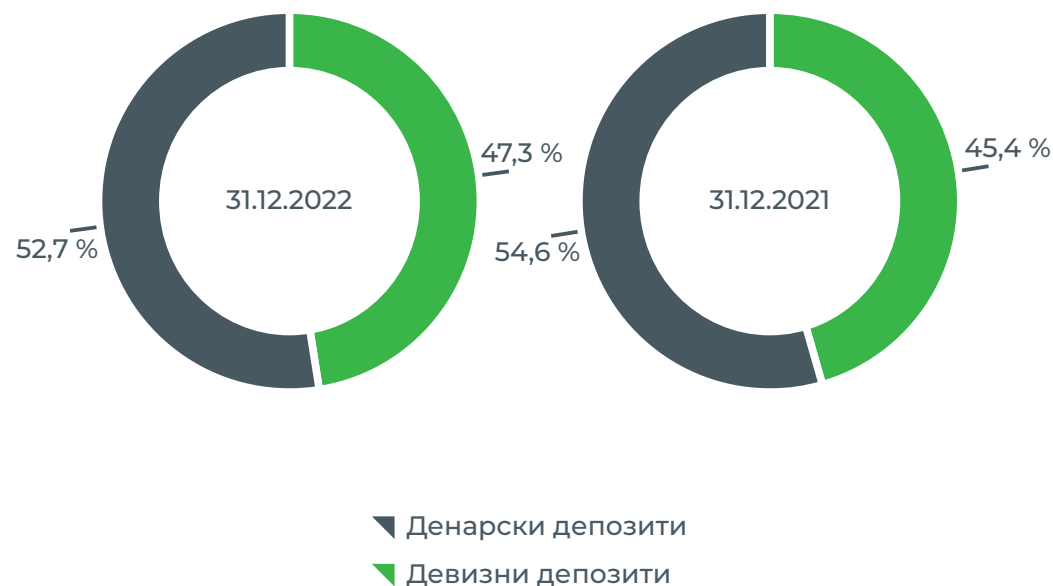
Во 2022 година продолжува трендот на повисокото учество на краткорочните депозити за сметка на долгорочните. Така, краткорочните депозити со пораст од 2,8 % претставуваат 86,9 % од вкупните депозити на други клиенти на Банката, додека долгорочните депозити учествуваат со 13,1 % и бележат намалување од 3,7 %.

ГРАФИКОН 1 - РОЧНА СТРУКТУРА НА ДЕПОЗИТИТЕ

ГРАФИКОН 2 - ВАЛУТНА СТРУКТУРА НА ДЕПОЗИТИТЕ

Во рамките на краткорочните депозити, тековните сметки имаат најголемо учество од 61,7 %, а потоа следуваат: орочените депозити до 1 година со учество од 27,5 %, депозитите по видување со 8,9 %, ограничените депозити со 1,8 % и обврските по камати за краткорочни депозити со 0,1 %.

Во рамките на долгорочните депозити, орочените депозити над 1 година учествуваат со 90,2 %, додека ограничените долгорочни депозити со 9,8 %.

Обврските по кредити изнесуваат МКД 698.159 илјади и бележат намалување од 2,2 % во однос на 2021 година. Во нивни рамки, анализирани без тековната достасаност, обврските по долгорочни кредити кои се со доминантно учество бележат намалување од 2,2 %, додека обврските по краткорочни кредити се зголемени за 16,3 %.

Намалувањето на обврските по долгорочни кредити е резултат на нето-ефектот од отплатени доспеани рати и повлечени средства. Во 2022 година беа извршени отплати на редовно доспеани рати од кредитните линии ЕИБ III и IV преку РБСМ за трајни обртни средства и инвестиции на МСП, ЕБОР: поранешен MIDF (за финансирање на локалната самоуправа), CSP1 и CSP2 (Програми за поддршка на конкурентноста на МСП), GEFF1 (Програмата за финансирање на еколошки економски проекти во Западен Балкан) и РБСМ - ЗКДФ - ИФАД 2 (за финансирање проекти во земјоделството). Банката повлекуваше средства од новите кредитни линии од ЕБОР: GEFF 2 (Програма за финансирање на еколошки економски проекти во Западен Балкан втора транша) и Sustainable Reboot Programme (Програма за одржливо рестартирање на МСП), како и од кредитната линија ЕИБ VI (согласно договорот со РБСМ за учество во Програмата за кредитирање на МСП и средно пазарно капитализирани претпријатија, за закрепнување од Ковид-19). Зголемувањето на обврските по краткорочни кредити произлегува од поголемиот износ на недостасани обврски по камата спрема нерезиденти финансиски друштва од новите кредитни линии EBRD GEFF II и EBRD Reboot.

Со состојба 31.12.2022 година акционерскиот капитал и резервите достигнаа износ од МКД 15.551.674 илјади и бележат пораст од 4,8 % како резултат на зголемување на резервите на Банката и зголемена задржана добивка, согласно Одлука од Собранието на акционери за распределба на добивката, донесена во март.

Врз динамиката на вкупните извори на средства на Банката во 2022 година соодветно влијание имаат и изворите на средства на филијалите, и тоа: филијалата во Прилеп со 5,6 % учество, филијалите во Кочани и Штип со по 4,0 % учество, филијалата во Струмица со 3,8 %, филијалата во Куманово со 3,4 %, филијалата во Охрид со 3,3 %, филијалата во Кавадарци со 2,3 %, филијалата во Велес со 2,1 %, филијалите во Битола и Тетово со по 2,0 % учество и филијалата во Гостивар со 0,9 % учество во вкупните извори на средства на Банката.

АКТИВА НА БАНКАТА

Динамиката на вкупната актива на Банката во текот на 2022 година беше димензионирана од отпочнатиот циклус на постковид опоравување на нефинансиските друштва и потребата за обезбедување енергенци по значително зголемени пазарни цени, како и од континуираните

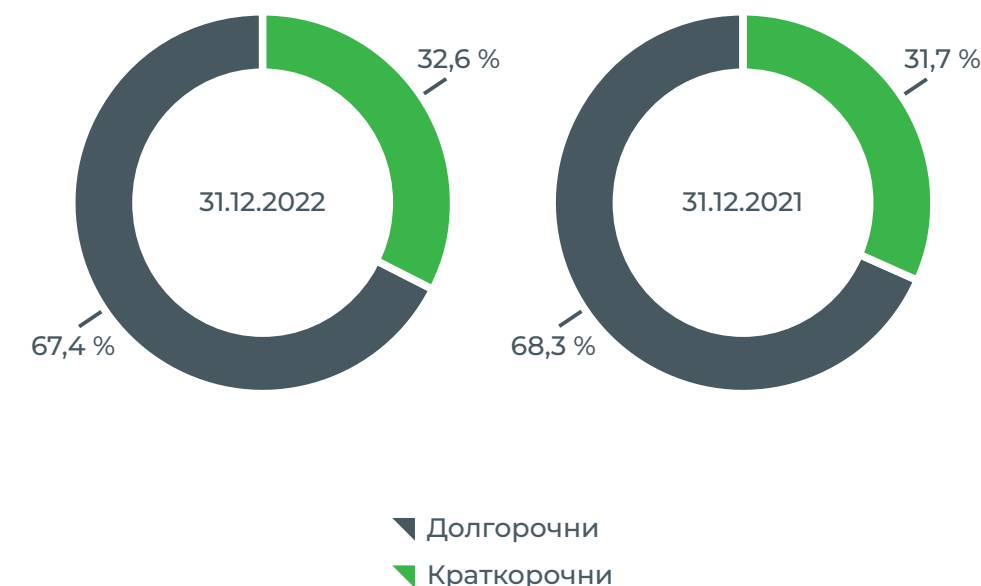
промени на референтните каматни стапки на домашниот и на меѓународните финансиски пазари, условени од заострувањето на монетарната политика.

Зголемувањето на вкупната актива во најголем дел се должи на зголемените кредити на комитенти, а во помал дел на зголемената состојба на вложувањата во придружени друштва. Останатите позиции во рамки на активата бележат намалување.

Кредитите на и побарувањата од други комитенти, со учество од 39,6 % во вкупната актива, бележат пораст од МКД 6.320.233 илјади главно како резултат на зголемените редовни бруто-кредити на секторите нефинансиски друштва и домаќинства. Банката во извештајната година обезбеди значителна поддршка за постковид опоравување на корпоративниот сектор во услови на енергетска криза, понуди конкурентни услови за кредитирање и нови кредитни производи за домаќинствата и исто така беше вклучена во „зелено финансирање“ со цел поддршка на процесите на енергетска транзиција на земјата.

Од аспект на рочноста, 32,6 % од нето-кредитите се краткорочни, а 67,4 % се долгорочни кредити. Притоа, краткорочните кредити бележат зголемување од 15,0 % во однос на 2021 година, додека долгорочните кредити се зголемени за 10,3 %.

ГРАФИКОН 3 - РОЧНА СТРУКТУРА НА КРЕДИТИТЕ И НА ПОБАРУВАЊАТА ОД ДРУГИ КОМИТЕНТИ

Најголем дел од бруто-кредитите на комитенти, или 62,8 %, се одобрени на нефинансиски друштва, кредитите на домаќинства учествуваат со 33,5 %, додека остатокот од 3,7 % отпаѓа на секторите држава, непрофитни институции, финансиски друштва и нерезиденти.

Вложувањата во придружени друштва бележат пораст од 10,5 % како резултат на нето позитивен ефект по основ на исплатена дивиденда и евидентиран удел во добивката по „метод на главнина“ на друштвото за управување со пензиски фондови КБ Прво пензиско друштво АД Скопје.

Финансиските средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање, се состојат од вложувања во удели во инвестициски фондови и се зголемени за МКД 4.566 илјади.

Паричните средства и парични еквиваленти, со учество од 38,0 % во вкупната актива, бележат намалување од 0,7 % или МКД 413.198 илјади како резултат на намалените средства на тековните сметки во странски банки и намалените денарски депозити поради помалку пласирани депозити во НБРСМ.

Средствата за тргување бележат намалување од МКД 14.124 илјади по основ на продадени акции и усогласување на пазарната вредност на акциите.

Вложувањата во хартии од вредност бележат намалување од МКД 698.982 илјади главно како резултат на поголемиот износ на доспеани од запишани државни записи и државни обврзници во денари и со валутна клаузула, како и поради поголем износ на доспеани од запишани корпоративни обврзници во странска валута. Во текот на 2022 година Банката инвестираше во нови Македонски еврообврзници, Државна обврзница издадена од Министерството за финансии на Република Франција, домашна корпоративна обврзница и корпоративни обврзници издадени од странски банки.

Кредитите на и побарувањата од други банки бележат намалување од МКД 2.514.514 илјади во споредба со крајот на 2021 година како резултат на поголем износ на достасани депозити во странски банки со рочност од 3 месеци до 1 година и над две години и нивно пласирање на пократки рокови. Основна цел при управувањето со пласманите во странски банки во текот на 2022 година беше остварување повисоки приходи од камата во услови на зголемена неизвесност на меѓународните финансиски пазари заради континуираното зголемување на референтните каматни стапки од страна на централните банки и зголемената волатилност на одредени валути.

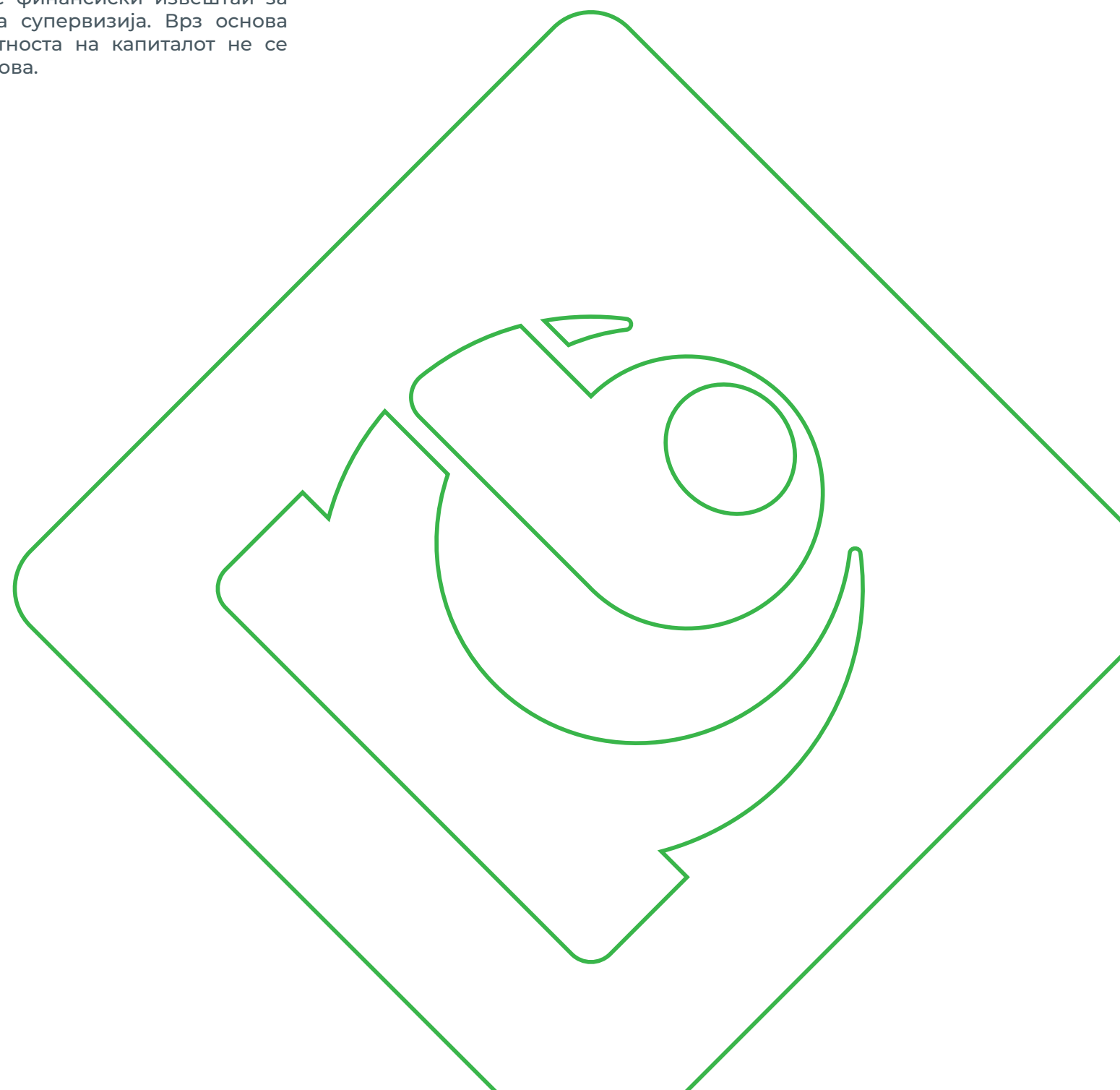
Позицијата останати побарувања бележи намалување од 8,9 % главно како резултат на намалени други побарувања по останати основи во девизи.

Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања се намалени за 17,2 % главно по основ на продажба на преземен имот, донирана и депризнаена опрема,

како и евидентирано оштетување на имотот со-гласно со регулативата од НБРСМ.

Недвижностите и опремата со учество од 1,8 % бележат намалување од 1,8 %, или за МКД 49.385 илјади, како резултат на пресметана амортизација и расходување на опрема и патнички автомобили.

Вкупната актива на консолидирана основа изнесува МКД 151.049.748 илјади, вкупниот капитал и резервите МКД 15.672.561 илјади, а вкупната консолидирана нето-добивка изнесува МКД 2.171.708 илјади. Вкупната актива на подружницата е помала од 1 % од вкупната актива на Банката. Согласно Одлуката од НБРСМ за консолидирана супервизија (Службен весник на РМ бр.17/2008), доколку вкупната актива на подреденото лице е помала од 1 % од активата на матичното лице, подреденото лице нема да се вклучи во консолидираните финансиски извештаи за потребите на консолидираната супервизија. Врз основа на погоре наведеното, адекватноста на капиталот не се утврдува на консолидирана основа.

**УПРАВУВАЊЕ СО
РИЗИЦИ**

**КОРПОРАТИВНО
БАНКАРСТВО**

**МЕЃУНАРОДНО
БАНКАРСТВО**

**УПРАВУВАЊЕ СО
ЛИКВИДНОСТА**

**ВЛОЖУВАЊА ВО
ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ**

УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ

Современиот концепт на банкарско работење во услови на пазарна економија се темели на соодветно управување со ризиците како еден од основните предуслови за успешно работење на секоја банка.

Опасноста одредена активност или настан да има директно негативно влијание врз солвентноста, ликвидноста и/или профитабилноста на банката, или да предизвика потешкотии во остварувањето на развојниот план и деловната политика на банката, претставува ризик.

Комерцијална банка АД Скопје континуирано управува со ризиците преку нивно идентификување, преземање, мерење, следење и контрола на одделните ризици, или комбинација на истите. За таа цел Банката има воспоставен систем за преземање и управување со ризиците, кој континуирано го унапредува и усогласува со измените во законската регулатива и во меѓународната теорија и практика, имајќи ја предвид Стратегијата на Банката за преземање и управување со ризиците и утврдените политики за управување со одделните ризици, при што Банката доследно ги почитува лимитите за изложеност на ризик согласно законската регулатива и интерните лимити за изложеност на ризик.

Системот за управување со ризиците на Банката е во согласност со природата, големината и сложеноста на финансиските активности кои ги врши Банката и ги опфаќа следните видови ризик: кредитен (вклучувајќи го и ризикот на земјата), ликвидносен, валутен, пазарен, ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности, ризик од концентрација на изложеноста на Банката, оперативен ризик (вклучувајќи го и правниот ризик), репутациски ризик и стратески ризик. Во системот за управување со ризици Банката вклучува и други ризици на кои е изложена во своето работење, доколку се утврди дека тие имаат значително влијание врз работењето на Банката.

Во текот на 2022 година од аспект на следење и управување со ризиците во работењето, Банката најголемо внимание посвети на непосредните негативни влијанија како резултат на воениот конфликт помеѓу Русија и Украина, кои резултираа со намалување на динамиката на економски раст, поизразен раст на цените на примарните производи и инфлацијата, а соодветно со тоа и влијанието на овие движења врз економските субјекти во земјата, соодветните политики на монетарната власт и работењето на Банката.

КРЕДИТЕН РИЗИК

Кредитен ризик претставува ризик од загуба за Банката заради неможноста нејзиниот клиент да ги измирува своите обврски кон неа, во договорениот износ и во договорените рокови.

Управувањето со кредитниот ризик Банката го врши преку воспоставени процеси на идентификација, процена, мерење, следење и контрола.

Организационите единици кои го преземаат кредитниот ризик вршат негова идентификација преку воспоставени процедури за оцена на кредитоспособноста на клиентите, а организационите единици кои управуваат со кредитниот ризик, преку процесот на мерење, следење и контрола на нивните перформанси.

Како составен дел од процесот на процена на кредитниот ризик, Банката користи систем за интерно рангирање на клиентите преку развиен скоринг систем за нефинансиски правни лица и за физички лица.

Скор системот претставува дводимензионален модел за рангирање кој се состои од процена на ризикот на клиентот и процена на ризикот на трансакцијата (изложеноста на кредитен ризик).

Процесот на мерење на кредитниот ризик овозможува квантифицирање на ризикот на клиентите и лицата поврзани со нив, како и квантифицирање на ризикот на ниво на вкупно портфолио. Важна алатка за мерење претставува резултатот од скор моделот.

Процесот на следење на кредитниот ризик има за цел проверка на усогласеноста со стратегијата на Банката и на усогласеноста со законските и интерните лимити на Банката.

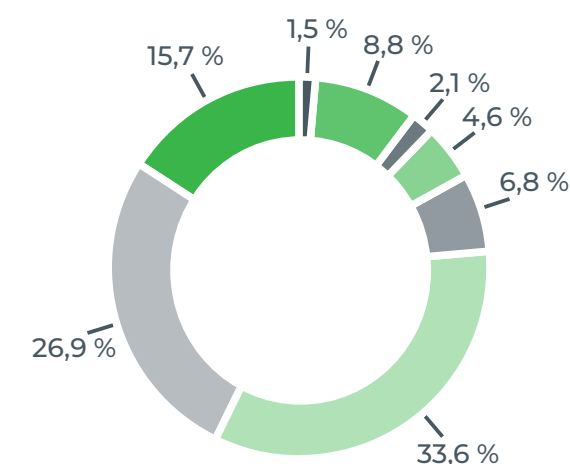
Процесот на контрола на кредитниот ризик претставува одржување на квантитативните и на квалитативните ризични показатели во предвидената ризична рамка од страна на Банката и пропишаната рамка од страна на законската регулатива. Притоа, постои систем за предупредување доколку ризичните показатели се надвор од дефинираните граници.

Класификацијата и утврдувањето на исправка на вредност/ посебна резерва се врши на поединечна основа за сите видови изложености. Процените за сегашната вредност на идните готовински приливи се вршат преку модели кои се базираат на серии од историски податоци, матрици на миграции и искусвени оценки на менаџментот.

ТАБЕЛА 1 - КВАЛИТЕТ НА ВКУПНАТА КРЕДИТНА ИЗЛОЖЕНОСТ НА БАНКАТА (во %)

Ризична категорија	31.12.2022	31.12.2021
А	91,8 %	92,0 %
Б	4,4 %	4,3 %
В	2,9 %	2,9 %
Г и Д	0,9 %	0,8 %

ГРАФИКОН 4 - КОНЦЕНТРАЦИЈА НА КРЕДИТЕН РИЗИК ПО СЕКТОРИ И ДЕЈНОСТИ

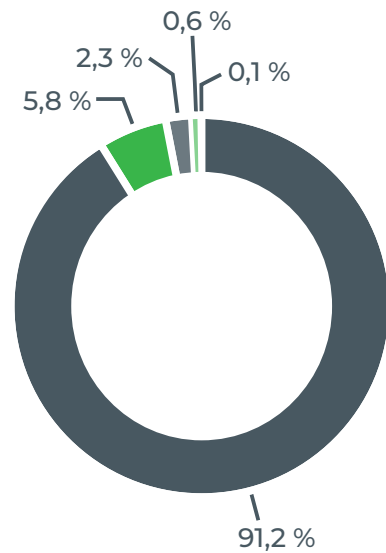

- ▼ Земјоделство, лов, шумарство и рударство
- ▼ Преработувачка индустрија
- ▼ Снабдување со електрична енергија, гас и пареа
- ▼ Градежништво
- ▼ Трговија на големо и трговија на мало
- ▼ Финансиско посредување
- ▼ Останати сектори (јавна управа, транспорт, образование, комуникации и др.)
- ▼ Физички лица

Банката нема голема концентрација на изложеност на кредитен ризик по сектори, бидејќи дејностите со над 15 % учество во структурата имаат внатрешна дисперзирана структура. Притоа, останатите сектори имаат учество од 26,9 %, додека концентрацијата во секторот финансиски дејности и дејности на осигурување се однесува на изложености кон НБРСМ и првокласни банки.

ГРАФИКОН 5 - КОНЦЕНТРАЦИЈА НА КРЕДИТЕН РИЗИК ПО ГЕОГРАФСКА ЛОКАЦИЈА

- ▾ Република Северна Македонија
- ▾ Земји членки на Европската Унија
- ▾ Европа (останато)
- ▾ Земји членки на ОЕЦД
- ▾ Останати

АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ

Во рамките на целокупниот процес на управување со ризиците на Банката, како посебен, голем и значаен процес претставува управувањето со капиталот на Банката, како и управувањето и утврдувањето на адекватноста на капиталот.

Банката ги утврдува сопствените средства и адекватноста на капиталот во согласност со пропишаната Методологија за утврдување на адекватноста на капиталот од НБРСМ.

Согласно регулативата, активата пондерирана според кредитен ризик и капиталот потребен за покривање на оперативниот ризик, се пресметуваат со примена на стандардизиран пристап.

Банката има воспоставено процес за утврдување интерен капитал потребен за покривање на прифатливото ниво на ризик, што е во согласност со нејзиниот профил на

ризици и големината и сложеноста на тековните и идните финансиски активности.

Согласно законската регулатива, Банката ги почитува следните стапки:

- редовниот основен капитал не смее да биде понизок од 4,5 % од активата пондерирана според ризиците (стапка на редовен основен капитал),
- основниот капитал не смее да биде понизок од 6 % од активата пондерирана според ризиците (стапка на основен капитал) и
- стапката на адекватност на капиталот не смее да биде пониска од 8 %.

Со состојба 31.12.2022 година Банката ги исполнува законски пропишаните капитални барања и пропишаните заштитни слоеви за зачувување на капиталот и за системска значајност, кои ги покрива со редовниот основен капитал. Согласно регулативата, Банката во текот на 2022 година немаше обврска да издвојува противцикличен заштитен слој на капиталот.

Коефициентот на адекватност на капиталот, утврден како однос помеѓу сопствените средства на Банката и активата пондерирана според ризиците, со состојба 31.12.2022 година изнесува 17,40 %.

ТАБЕЛА 2 - СТАПКА НА АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ (во %)

Период	Стапка на адекватност на капиталот
31.12.2022	17,40 %
31.12.2021	17,34 %

ЛИКВИДНОСЕН РИЗИК

Под ликвидносен ризик се подразбира ризик од загуба што се јавува кога банката не може да обезбеди доволно парични средства за намирување на своите обврски во рокот на нивното достасување, или може да ги обезбеди потребните средства со многу повисоки трошоци.

Управувањето со ликвидносниот ризик подразбира управување со активата и пасивата на начин што овозможува навремено и редовно плаќање на обврските, во редовни или во вонредни услови на работење на Банката.

Во текот на 2022 година Банката континуирано ја следеше ликвидноста и управуваше со неа. Согласно законската и интерната регулатива, Банката континуирано и во целост ја исполнуваше законската обврска за задолжителна резерва во денари и во девизи, одржуваше стабилно ниво на состојбата на готовина во благајна, ја следеше стабилноста

и концентрацијата на депозитната база, усогласеноста на приливите и одливите на сметката на Банката, резидуалната и очекуваната рочна и валутна усогласеност на средствата и обврските на Банката, интерните ликвидносни показатели, стапката на покриеност со ликвидност (СПЛ), вршеше стрес-тестирање и стрес-тестирање во обратна насока (reverse stress-test), го следеше нивото на концентрација и слично. Во текот на 2022 година Банката имаше стабилна тековна ликвидносна позиција, а ликвидносните показатели и стапката на покриеност со ликвидност (СПЛ) беа целосно усогласени со праговите за рано предупредување, прифатливото ниво на ризик, како и максималното ниво на ризик.

РИЗИК ОД ПРОМЕНА НА КАМАТНИТЕ СТАПКИ ВО ПОРТФОЛИОТО НА БАНКАРСКИ АКТИВНОСТИ

Ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарските активности претставува ризик од загуба кој произлегува од неповолните промени на каматните стапки, а коишто влијаат врз позициите во портфолиото на банкарски активности на Банката. Истиот може да настане и од рочна неусогласеност на средствата и изворите на средства, што на долг рок може негативно да се одрази врз одржувањето на вредноста на капиталот и профитабилноста.

Управувањето со ризикот од промена на каматните стапки има за цел максимизирање на стабилноста и профитабилноста преку применување оптимална структура и оптимални каматни стапки на портфолиото на банкарски активности.

Во текот на 2022 година континуирано се вршеше анализа на каматноносната актива и пасива, анализа на реализираните каматни приходи и расходи, степенот на чувствителност на промената на каматните стапки, просечната пондерирана активна и пасивна каматна стапка, каматна маржа (распон), нето каматна маржа (NIM) и други интерни показатели за изложеност на ризик од промена на каматните стапки, коефициентот на каматноносна актива и каматноносна пасива, каматен јаз, промена на економската вредност на портфолиото на банкарски активности, анализа на усогласеноста на каматните стапки на финансиските средства и обврски и на рочната (не)усогласеност на каматочувствителните активни и пасивни позиции, ризик од разлики во висината на референтните каматни стапки на инструментите со слични карактеристики, ризик кој произлегува од опциите што се вградени во каматочувствителните позиции, симулации, стрес-тестирање и стрес-тестирање во обратна насока (reverse stress-test), како и други релевантни показатели, како основа за успешно управување со ризикот на каматни стапки.

ВАЛУТЕН РИЗИК

Валутниот ризик е ризик од загуба заради промена на меѓувалутните курсеви и/или промена на вредноста на денарот кон вредноста на другите странски валути.

Оттука, курсот на денарот и неговата стабилност, девизните резерви на НБРСМ и нејзините можности за интервенција, девизните резерви на банките, интервалутарните односи, монетарната политика на НБРСМ итн., се фактори кои имаат посредно или непосредно влијание и го определуваат нивото и изложеноста на валутен ризик на Банката.

Главниот принцип при управување со валутниот ризик е да се оствари и одржува усогласеност на побарувањата во странска валута во однос на обврските во странска валута. Исто така, овој однос се одржува и од перспектива на доспеаноста на обврските и побарувањата во странска валута.

Методите за мерење на валутниот ризик вклучуваат: следење и анализа на валутен ризик по позиции и збирно, валутна структура на билансот на состојба, валутна структура на девизните средства, стрес-тестирање, стрес-тестирање во обратна насока (reverse stress-test) и други методи.

Управувањето со валутниот ризик подразбира дневно следење, квантифицирање и контрола на агрегатната девизна позиција која е основен показател за нивото на изложеност на Банката на валутен ризик.

Во текот на 2022 година Банката континуирано го следеше и управуваше со валутниот ризик, одржувајќи стабилно ниво на агрегатната девизна позиција во рамки на законски дозволения лимит до $\leq +30\%$ / $\geq -30\%$ во однос на сопствените средства.

ПАЗАРЕН РИЗИК

Пазарен ризик претставува ризик од загуба како последица на промена на цената на финансиските инструменти и стоките наменети за тргување.

Управувањето со пазарниот ризик подразбира управување со портфолиото за тргување на Банката со едновремено почитување на основните принципи на банкарското работење, сигурност, ликвидност и профитабилност. Во периодот јануари - декември 2022 година, портфолиото за тргување изразено како процентуално учество во вкупните активности на Банката (0,05 % - 0,08 %) и како апсолутен износ (86,2 – 140,1 милиони денари), не продуцира обврска на Банката за издвојување капитал потребен за покривање пазарен ризик.

Движењето на структурата на портфолиото на хартии од вредност по деловен модел за периодот јануари - декември 2022 година е следна: финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех - од 1,39 % до 1,54 %, финансиски средства чувани за наплата - од 81,39 % до 86,76 % и

финансиски средства чувани за наплата и продажба од 11,73 % до 17,10 %.

Анализирајќи ја валутната структура на портфолиото на хартии од вредност за тргување може да се заклучи дека вложувањата во денари имаат доминантно учество.

ОПЕРАТИВЕН И РЕПУТАЦИСКИ РИЗИК

Оперативниот ризик е ризик од загуби заради несоодветни или неуспешни внатрешни процеси, лица и системи во банката или од надворешни настани. Оперативниот ризик го вклучува и правниот ризик, како и ризикот од перење пари и финансирање на тероризмот, ризикот од несоодветност на информативните системи и други оперативни ризици.

Под правен ризик се подразбира ризик од загуба којшто произлегува од прекршувања или непочитувања на законските и подзаконските прописи, договори, пропишани практики, етички стандарди, или како последица на погрешно толкување на прописите, правилата, договорите и други правни документи.

Комерцијална банка АД Скопје во секојдневното работење континуирано ги следи, евидентира и анализира настаните кои предизвикале штета или претставуваат потенцијален оперативен ризик. Врз основа на прибраните информации и направените анализи, се преземаат конкретни мерки за санирање на нарушувањата и за елиминирање/лимитирање и контрола на ризикот во иднина.

Врз основа на регистрираните ризични настани и преземените активности, како и воспоставените индикатори за следење на оперативниот ризик, работењето на Банката се одвиваше непрекинато и сите деловни процеси се реализираа со тековна динамика, што заедно со другите активности и мерки за управување со оперативниот ризик придонесе Банката во текот на 2022 година да нема значителна изложеност на оперативен ризик ниту индикации за потенцијални области на појава на ризик.

Во извештајниот период Банката нема претрпено значителна штета заради изложеност на правен ризик.

Во рамките на активностите воспоставени во согласност со законската регулатива, Банката го контролира ризикот од перење пари и финансирање на тероризам и, преку мерките и дејствата кои се преземаат во Банката, успева да го одржува на ниско ниво.

Во согласност со барањата на законската регулатива, Банката утврдува капитал потребен за покривање на оперативниот ризик, применувајќи го стандардизираниот пристап.

Под репутациски ризик се подразбира ризик од загуба којшто произлегува од неповолните согледувања за Банката од страна на клиентите, доверителите, акционерите,

инвеститорите и супервизорските органи.

Комерцијална банка АД Скопје го следи репутацискиот ризик и презема мерки за заштита од овој ризик. Во текот на 2022 година не се забележани трансакции, активности или настани, ниту пак се пристигнати поплаки кои би можеле да предизвикаат значителна изложеност на Банката на репутациски ризик.

СТРАТЕГИСКИ РИЗИК

Стратегискиот ризик е тековен или иден ризик врз добивката или сопствените средства на Банката, кој произлегува од промените во деловното опкружување, негативните деловни одлуки, несоодветното спроведување одлуки или недоволната респонзивност на Банката на промените во деловното опкружување.

Управувањето со стратегискиот ризик ги опфаќа сите активности поврзани со адекватна подготовка на стратегиски и деловен план на Банката, соодветно поставување на целите, соодветна алокација на ресурсите, преземање навремени активности во зависност од очекуваното влијание на надворешните и на внатрешните фактори на опкружувањето, усогласеност со нивоата на изложеност на останатите ризици од работењето утврдени со соодветните политики и навремено и точно известување во поглед на реализацијата на поставените цели и квантификации.

КОРПОРАТИВНО БАНКАРСТВО

Кредитирањето на нефинансиските правни лица како носечка активност на Комерцијална банка АД Скопје се остварува во согласност со Кредитната политика и постапки на Банката, со строго почитување на принципите профитабилност, ефикасност и сигурност на пласманите кои носат прифатлив кредитен ризик.

Во текот на 2022 година, во насока на понатамошен развој на корпоративното „зелено“ кредитирање и имплементирање на насоките и процедурите од актуелната Политика за животна средина и социјални аспекти на ЕБОР, Банката донесе измени во рамките на своите интерни процедури и Кредитната политика во согласност со извршените измени и дополнувања на својот статут.

Во областа на кредитирањето на нефинансиски правни лица, активната на Банката беше насочена кон активна поддршка на компаниите во нивниот развој во постковид периодот и тековната ликвидност во услови на глобални инфлаторни притисоци, особено преку краткорочни кредитни средства за поддржување на нивното тековно работење, како и преку долгорочни кредити за инвестиции и за обртни средства. Најголемиот дел од пласираните кредити беше обезбеден од сопствени средства на Банката, додека останатиот дел е од средствата на кредитните линии кои се пласираат преку Банката. Како позначајни достигнувања во 2022 година се издвојуваат:

- Вредноста на вкупно искористените краткорочни и долгорочни денарски кредити и денарски кредити со валутна клаузула од сопствени средства бележи зголемување од 23,4 %;
- Од кредитната линија ЕБОР – CSP 2 се одобрени 9 кредити на вкупен износ од ЕУР 851 илјада;
- По основ на потпишаниот Рамковен договор со Развојната банка на Република Северна Македонија за учество во програмата за кредитирање на мали и средни претпријатија и средно пазарно капитализирани претпријатија од кредитната линија на ЕИБ VI, во 2022 година се одобрени 3 кредити на износ од ЕУР 616 илјади;
- Во рамки на потпишаниот договор за издавање портфолио гаранција од Гарантниот фонд на Развојната банка на Република Северна Македонија, во извештајниот период е одобрен 1 кредит на износ од МКД 2.100 илјади;
- Во рамки на пакетот производи и услуги за компаниите - корисници на грант од Фондот за иновации и технолошки развој (ФИТР) или за финансирање успешно оценети инвестициони проекти кои не користат грант од ФИТР поради ограничени средства на Фондот, соодветно на потпишаниот Меморандум за соработка заклучно со 31.12.2022 година, Банката има одобрено 2 кредита на

износ од МКД 7.500 илјади.

- Банката продолжи и со кредитирање од кредитната линија за комисионо работење во соработка со РБСМ во рамки на Проектот за самовработување со кредитирање и Проектот за кредитирање на правни субјекти (микро и мали претпријатија) за отворање нови работни места. Во 2022 година се одобрени 8 кредити на износ од ЕУР 65,1 илјада.
- Во текот на 2022 година Банката потпиша Договор со ЕБОР за нова кредитна линија на износ од 2 милиони евра во рамките на новата Програма за поддршка на одржливо рестартирање на малите и средните претпријатија (Sustainable Reboot SME Programme), со што стана прва банка во земјата што се приклучи на оваа Програма. Средствата се наменети за инвестиции во зелени технологии и подобрување на стандардите, процесите и конкурентноста на малите претпријатија на домашниот и на меѓународниот пазар преку усогласување со меѓународните и со стандардите на ЕУ. Заклучно со 31.12.2022 година, од оваа кредитна линија се одобрени 7 кредити на износ од ЕУР 1.493 илјади.
- Во втората половина од 2022 година, Банката потпиша Договор за кредитна линија со субвенционирана каматата преку Програма на Развојната банка на Северна Македонија наменета за компании кои ја реинвестираат добивката од 2021 година. Заклучно со 31.12.2022 година, од оваа линија се одобрени 3 денарски кредити во износ од МКД 39.300 илјади.

Секторската структура на кредитното портфолио на Банката во 2022 година беше во согласност со утврдените пропорции за диверзификација на ризикот по сектори согласно Кредитната политика и постапки на Банката.

ТАБЕЛА 3 – СЕКТОРСКА СТРУКТУРА НА КРЕДИТНОТО ПОРТФОЛИО НА 31.12.2022 ГОДИНА

Сектор	Учество во %
Индустрија	28,1 %
Трговија и финансии	16,3 %
Градежништво	2,1 %
Транспорт	10,9 %
Земјоделство, шумарство и риболов	1,9 %
Останато	40,7 %

Покрај кредитната поддршка, во рамки на денарското работење со правни лица, Банката издава платежни и чинидбени гаранции, при што вредноста на новоодобрените денарски гаранции заклучно со 31.12.2022 година бележи пораст од 14,6 % во споредба со минатата година и изнесува МКД 5.003 милиони. Исто така, Банката успешно вршеше издавање гаранции за лицитација во електронска форма, чии клучни придобивки се поедноставување на постапката и заштеда на времето и трошоците за нивно издавање.

МЕЃУНАРОДНО БАНКАРСТВО

Во годината што измина Комерцијална банка АД Скопје продолжи да ги извршува активностите во областа на меѓународното банкарство и максимално да се ангажира во задржување на довербата и задоволување на потребите на своите комитенти.

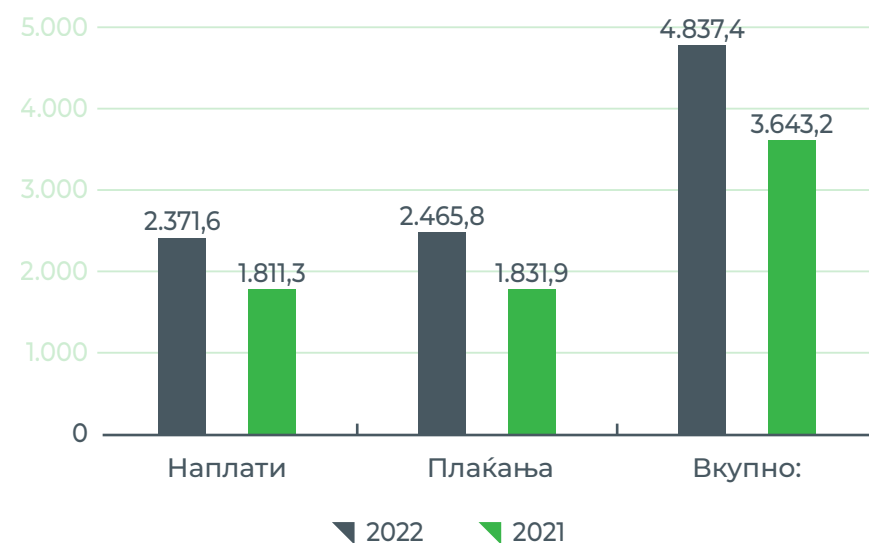
Банката има воспоставено кореспондентски односи со 465 банки од 70 земји во светот, овозможувајќи полесен и поуспешен пристап на глобалниот пазар за своите клиенти. Квалитетот кој Банката континуирано го нуди во сегментот на меѓународното банкарско работење се должи на постојаните напори за усовршување на секојдневната услуга и пракса усогласена со домашната и со странската регулатива.

Во 2022 година платниот промет со странство бележи зголемување во вкупен обем, при што се зголемени и вкупните наплати и вкупните плаќања. Во делот на девизното документарно работење, вредносно зголемување бележат издадените и примените гаранции, лоро акредитивите и инкасата, додека ностро акредитивите бележат намалување.

ПЛАТЕН ПРОМЕТ СО СТРАНСТВО

Во 2022 година платниот промет со странство за правни лица бележи зголемување во однос на 2021 година како резултат на извршена набавка на електрична енергија и гас од страна на енергетските компании во услови на зголемени цени на енергенсите.

ГРАФИКОН 6 - РЕАЛИЗИРАН ПЛАТЕН ПРОМЕТ СО СТРАНСТВО (во милиони ЕУР)

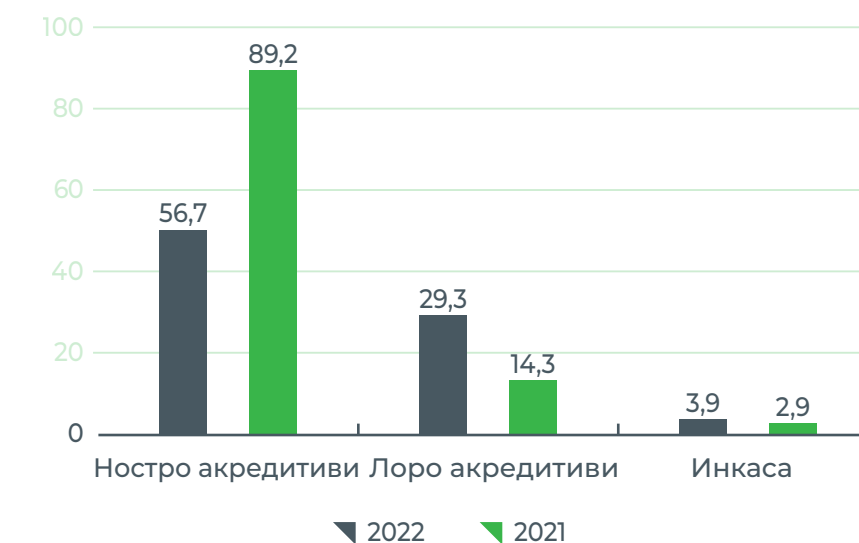

Во текот на 2022 година продолжија активностите за пренасочување на клиентите кон електронското банкарство во функција на зголемување на ефикасноста, намалување на времето потребно за реализирање на активностите од платниот промет со странство и намалување на трошоците на клиентите, што резултираше со пораст на вкупниот број активни корисници, бројот на нови претплати за известување за плаќање, како и бројот на извршени налози.

АКРЕДИТИВНО И ДОКУМЕНТАРНО РАБОТЕЊЕ

Споредбените податоци за акредитивното работење во споредба со 2021 година бележат пораст кај лоро акредитивите и инкасата, додека кај ностро акредитивите се забележува намалување.

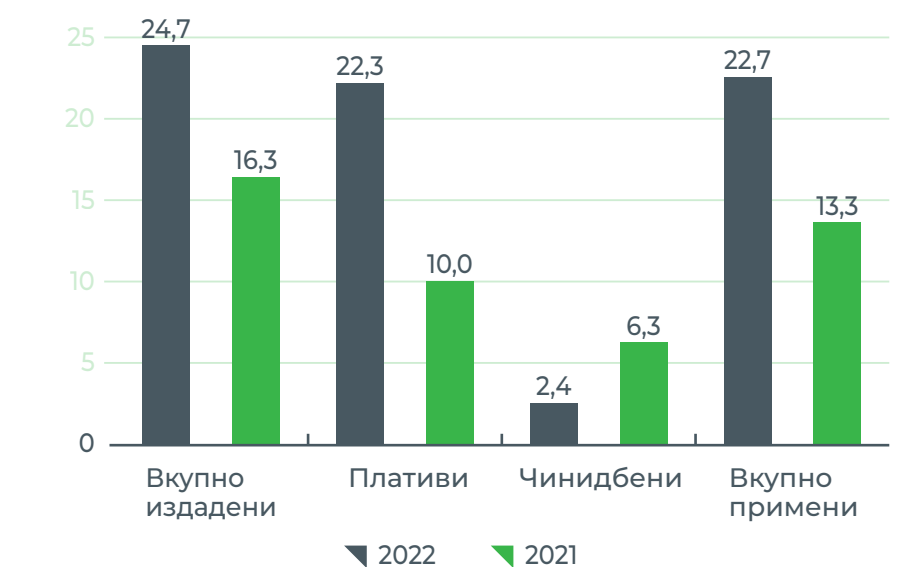
ГРАФИКОН 7 - ОТВОРЕНИ И ПРИФАТЕНИ АКРЕДИТИВИ И ИНКАСА (во милиони ЕУР)

ДЕВИЗНИ ГАРАНЦИИ

Во текот на 2022 година се издадени девизни гаранции во износ од 24,7 милиони евра, што претставува зголемување од 51,5 %, а примени се девизни гаранции во износ од 22,7 милиони евра или за 70,7 % повеќе во однос на 2021 година.

ГРАФИКОН 8 - ДЕВИЗНИ ГАРАНЦИИ - НОВИ (во милиони ЕУР)

ФИНАНСИРАЊЕ НА ИЗВОЗ

Во извештајниот период Банката продолжи да врши форфетирање⁴ на побарувањата по основ на инструменти во надворешнотрговското работење. Во 2022 година се извршени 19 форфетирања на вкупен износ од ЕУР 348,5 илјади, наспроти 11 форфетирања на вкупен износ од ЕУР 187 илјади минатата година

⁴ Во овој сегмент Банката е присутна уште од 2003 година, а потврда за нејзината посветеност кон јакнење на капацитетите е и членството во Меѓународната асоцијација за форфетирање (International Trade and Forfaiting Association - ITFA) од 2012 година.

УПРАВУВАЊЕ СО ЛИКВИДНОСТА

Во текот на 2022 година Банката оствари оптимално ниво на денарска и девизна ликвидност која овозможуваше непречено извршување на финансиските активности и исполнување на законските обврски и обврските кон комитентите.

Вишокот на ликвидни средства Банката го пласираше во благајнички и државни записи, расположлив депозит во НБРСМ, а одобруваше и позајмици на други банки. Во извештајниот период Банката не користеше позајмици од банки, не вршеше репо трансакции со НБРСМ и не пласираше денарски депозити во домашни банки.

БЛАГАЈНИЧКИ ЗАПИСИ

Банката, во согласност со условите за спроведување на аукциите на благајнички записи на НБРСМ и Политиката за преземање и управување со ликвидносниот ризик, во текот на 2022 година купи благајнички записи, во свое име и за своја сметка, во вкупен номинален износ од МКД 31.724.000 илјади, што е за 7,2 % повеќе споредено со 2021 година⁵.

Просечната состојба на купени благајнички записи во 2022 година изнесува МКД 2.623.757 илјади.

На ден 31.12.2022 година состојбата на запишани благајнички записи во номинална вредност изнесува МКД 2.550.000 илјади.

ПЛАСМАНИ КАЈ ДОМАШНИ И КАЈ СТРАНСКИ БАНКИ

Како резултат на поволните движења на каматните стапки на депозитите во странските валути поради заострувањето на монетарната политика на ЕЦБ и ФЕД, Банката во текот на 2022 година ги зголеми пласманите во краткорочни депозити во странство на сметка на намалувањето кај тековните сметки во денари и девизи.

Дополнително, Банката за прв пат купи краткорочни благајнички записи во странска валута издадени од Швајцарската централна банка.

Просечниот износ на пласирани девизни депозити во 2022 година изнесува ЕУР 156,1 милиони, што е за 21,5 % повеќе од просечниот износ на пласирани девизни депозити во 2021 година (ЕУР 128,5 милиони).

Просечната состојба на девизните средства на тековните сметки на Банката во 2022 година, кај странски и домашни

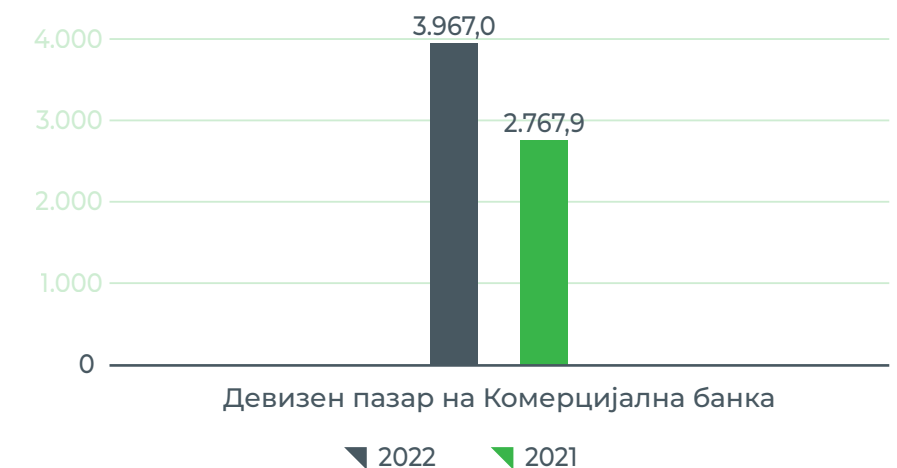
банки, изнесува 59,1 милиони ЕУР, за разлика 2021 година кога изнесуваше 70,5 милиони ЕУР.

ДЕВИЗЕН ПАЗАР

Во 2022 година на девизниот пазар на Банката е остварен вкупен промет во износ од ЕУР 3.967,0 милиони, што претставува зголемување за 43,3 % во однос на 2021 година, во најголем дел како резултат на зголемени плаќања и приливи кај правните лица.

Учеството на Банката на девизниот пазар во Република Северна Македонија се движеше од 22,08 % до 29,16 %.

ГРАФИКОН 9 – ДЕВИЗЕН ПАЗАР НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА (во милиони ЕУР)

КУПОПРОДАЖБА НА ДЕВИЗИ СО СТРАНСКИ И СО ДОМАШНИ БАНКИ

Во 2022 година вкупниот промет на тргување со девизи изнесува ЕУР 2.068,2 милиони, што е за ЕУР 736,9 милиони или за 55,4 % повеќе во однос на 2021 година кога прометот изнесуваше ЕУР 1.331,3 милиони.

⁵ Во текот на 2022 година понудата на благајнички записи изнесуваше 10 милијарди денари, а Банката на аукциите го запишуваше максимално утврдениот износ на благајнички записи. Подетални информации за промените во каматните стапки на благајничките записи во текот на 2022 година можат да се најдат во делот ЕКОНОМСКОТО ОКРУЖУВАЊЕ ВО 2022 ГОДИНА И ПРОГНОЗИ ЗА 2023 ГОДИНА.

ВЛОЖУВАЊА ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

ПОРТФОЛИО НА БАНКАТА

ВЛОЖУВАЊА ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ЧУВАНИ ДО ДОСПЕВАЊЕ

На 31.12.2022 година состојбата на вложувања во должнички ХВ чувани до доспевање изнесува МКД 23.480.223 илјади (2021: МКД 22.703.885 илјади) и се однесува на: обврзници издадени од Република Северна Македонија во износ од МКД 20.151.760 илјади (2021: МКД 21.164.197 илјади), корпоративни обврзници издадени од странски банки во износ од МКД 229.606 илјади (2021: МКД 619.840 илјади), останати должнички инструменти – државни обврзници издадени од странски држави во износ од МКД 582.748 илјади (2021: нема) и државни записи издадени од Република Северна Македонија во износ од МКД 2.516.109 илјади (2021: МКД 919.848 илјади) Обврзниците издадени од Република Северна Македонија се однесуваат на: континуирани државни обврзници во износ од МКД 11.115.796 илјади (2021: МКД 13.116.495 илјади), структурни државни обврзници во износ од МКД 189.450 илјади (2021: МКД 202.336 илјади) и македонски еврообврзници во износ од МКД 8.846.514 илјади (2021: МКД 7.845.366 илјади). Корпоративните обврзници се состојат од обврзници издадени од банки, и тоа: МКД 160,565 илјади издадени од Nova Ljubljanska Banka DD, МКД 63,787 илјади издадени од Reiffeisen Bank ZRT и обврзница издадена од СН Осигурителен брокер АД Битола во износ од МКД 5,254 илјади. Останатите должнички инструменти се однесуваат на државни обврзници издадени од Министерството за финансии на Република Франција во износ од МКД 582,748 илјади. Истите се класифицирани како финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност.

ВЛОЖУВАЊА ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА

На 31.12.2022 година состојбата на вложувањата во сопственички хартии од вредност расположливи за продажба изнесува МКД 64.983 илјади - вложувања во акции издадени од домашни и странски финансиски друштва (2021: МКД 64.956 илјади) кои се евидентираат во портфолиото финансиски инструменти по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка.

На 31.12.2022 година состојбата на вложувањата во должнички инструменти расположливи за продажба изнесува МКД 3.515.798 илјади (2021: МКД 4.988.407 илјади) и се однесува

на вложувања во државни записи. Истите се евидентираат во портфолиото финансиски инструменти по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка.

СРЕДСТВА ЗА ТРГУВАЊЕ

На 31.12.2022 година вредноста на средствата за тргување изнесува МКД 105.558 илјади (2021: МКД 119.682 илјади). Истите се состојат од вложувања во акции издадени од домашни нефинансиски правни лица. Намалувањето во однос на 2021 година се должи на повеќе продадени од купени акции и усогласување на пазарната вредност.

ВЛОЖУВАЊА ВО УДЕЛИ ОД ОТВОРЕНИ ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНДОВИ

Во 2022 година Банката ги задржа своите вложувања во удели, класифицирани како Финансиски средства по објективна вредност преку БУ, определени како такви при почетното признавање. Состојбата на уделите на 31.12.2022 година изнесува МКД 354.937 илјади (2021: МКД 350.371 илјади), и тоа во: КБ Публикум Инвест - Отворен инвестициски фонд Балансиран во износ од МКД 10.492 илјади (2021: МКД 11.874 илјади) и КБ Публикум Инвест - Отворен инвестициски фонд – Паричен во износ од МКД 344.445 илјади (2021: МКД 338.497 илјади).

ВЛОЖУВАЊА ВО ПРИДРУЖЕНИ ДРУШТВА И ПОДРУЖНИЦИ

На ден 31.12.2022 година Банката има вложување во придруженото друштво КБ Прво пензиско друштво за управување со пензиски фондови АД Скопје во износ од МКД 385.387 илјади и вложување во подружницата КБ Публикум инвест Друштво за управување со инвестициски фондови АД Скопје во износ од МКД 12.738 илјади.

ДРЖАВНИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ЗА КОМИТЕНТИ

Банката во текот на 2022 година на аукциите на државни записи и државни обврзници купи во свое име а за сметка на комитенти, државни хартии од вредност во износ од МКД 5.726.436 илјади, што претставува зголемување од МКД 274.227 илјади во однос на 2021 година кога биле купени државни хартии од вредност во износ од МКД 5.452.209 илјади.

ТРГУВАЊЕ СО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

Во извештајниот период прометот на Македонската берза бележи намалување од 42,1 % во однос на истиот период минатата година како резултат на негативните економски последици поради отпочнување на воениот конфликт во Украина. Реализираниот промет на Банката изнесува МКД 3.079.282 илјади и е намален за 62,7 %. По сегменти на тргување, најголем дел од вкупно остварениот промет на Банката (73 %) е реализиран преку класично тргување, додека остатокот (27 %) е реализиран преку блок трансакции. Акциите на Комерцијална банка остануваат најтрговани хартии од вредност.

СТАРАТЕЛСКИ АКТИВНОСТИ

Во согласност со одредбите на Законот за хартии од вредност, заклучно со 31.12.2022 година, Банката има склучено 23 договори за вршење работи на чувар на хартии од вредност со клиенти - нерезиденти, од кои 21 правно и 2 физички лица. Врз основа на овие договори Банката води вкупно 40 портфолија чија пазарна вредност изнесува вкупно МКД 645,7 милиони или 0,3 % помалку во однос на 2021 година.

По основ на услугата посредување во берзанско тргување, порамнување и чување ХВ во странство, во извештајниот период Банката има склучено вкупно 58 договори и има порамнето 669 трансакции со вкупна вредност од околу МКД 750,2 милиони. Со 31.12.2022 вкупната пазарна вредност на портфолијата изнесува МКД 520,2 милиони.

Во извештајниот период Банката продолжи со вршење услуги на банка чувар на имот на средствата кои се под управување на Триглав пензиско друштво, при што средствата на Друштвото имаат минимално учество во однос на средствата на останатите пензиски друштва на пазарот. Банката исто така продолжи со вршење работи на депозитна банка за инвестициските фондови со кои управуваат друштвата КБ Публикум инвест АД и ВФП фонд менаџмент АД Скопје.

**РАБОТЕЊЕ СО
НАСЕЛЕНИЕ**

**РАБОТЕЊЕ СО
ПЛАТЕЖНИ КАРТИЧКИ**

**ПЛАТЕН ПРОМЕТ ВО
ЗЕМЈАТА**

**ПАЗАРНО УЧЕСТВО
НА КОМЕРЦИЈАЛНА
БАНКА АД СКОПЈЕ
НА БАНКАРСКИОТ
ПАЗАР ВО
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА**

РАБОТЕЊЕ СО НАСЕЛЕНИЕ

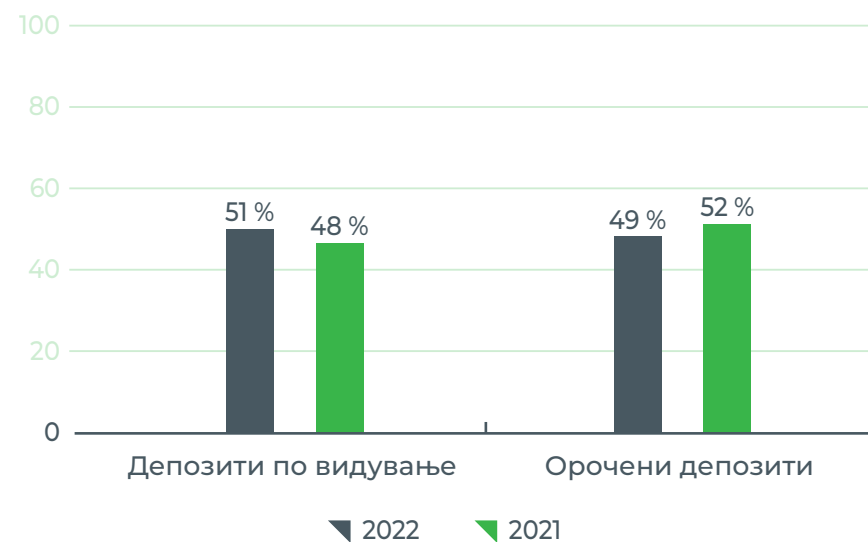
ДЕПОЗИТИ НА НАСЕЛЕНИЕ

Вкупните депозити на населението во Комерцијална банка АД Скопје, со состојба на 31.12.2022 година, изнесуваат МКД 94.821.904 илјади и споредено со состојбата од 31.12.2021 година, кога изнесуваа МКД 91.497.595 илјади, бележат пораст од 3,6 %.

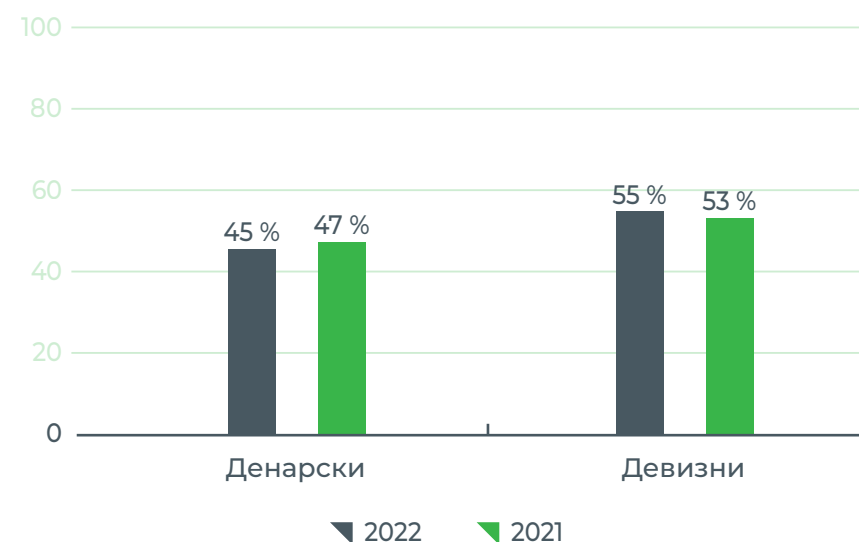
Вкупните депозити на населението во депозитната база на комитенти на Банката учествуваат со 71,2 %, додека нивното учество во вкупните извори на средства изнесува 62,8 % и претставуваат основа за остварување на депозитната функција на Банката.

Во однос на рочната структура на депозитите на население, со состојба на 31.12.2022 година, депозитите по видување се застапени со 51 %, додека орочените депозити учествуваат со 49 %.

ГРАФИКОН 10 - РОЧНА СТРУКТУРА НА ДЕПОЗИТИТЕ НА НАСЕЛЕНИЕ

ГРАФИКОН 11 - ВАЛУТНА СТРУКТУРА НА ДЕПОЗИТИТЕ НА НАСЕЛЕНИЕ

КРЕДИТИРАЊЕ НА НАСЕЛЕНИЕ

Вкупната кредитна изложеност кон населението со состојба на 31.12.2022 година изнесува МКД 21.235.799 илјади и споредено со вкупната кредитна изложеност на 31.12.2021 година, кога изнесувала МКД 18.577.258 илјади, бележи пораст од 14,3 %.

Во 2022 година се одобрени вкупно 10.607 кредити, во вкупен износ од МКД 7.873.700 илјади, при што бројот на новоодобрени кредити е зголемен за 8,7 %, додека износот на истите е зголемен исто така за 22,0 % споредено со 2021 година.

Табеларниот преглед ја илустрира кредитната активност на Банката во однос на населението по обем, износ и видови кредити.

ТАБЕЛА 4 - ОДОБРЕНИ КРЕДИТИ НА ФИЗИЧКИ ЛИЦА (во илјади МКД)

Намена	31.12.2022		31.12.2021		Индекс 2022/2021
	Број	Износ	Број	Износ	
Наменски кредити за купување недвижен имот и изградба	1.334	3.346.116	1.135	2.528.173	132,4
Кредит преку трговци	1.453	66.799	1.147	48.682	137,2
Кредит за подобрување на енергетската ефикасност	114	61.814	152	61.341	100,8
Ненаменски готовински кредити	7.218	3.734.996	6.876	3.512.517	106,3
Кредити со залог на депозит или залог на акции	417	357.573	451	303.006	118,0
Кредити врз основа на хипотека на недвижен имот и меница	71	306.402	0	0	0,0
Вкупно	10.607	7.873.700	9.761	6.453.719	122,0

Кредитната активност во 2022 година бележи зголемување, но со внимателен пристап во пласирање средства поради продолжената економска криза и зголемената инфлација. При одобрувањето кредити на домаќинствата се земаа предвид деталната кредитна анализа, квалитетот на обезбедувањето и кредитната историја на клиентите, а со цел минимизирање и навремено идентификување на кредитниот ризик, што е во согласност со политиката и долгорочната стратегија на Банката за одржување квалитетно кредитно портфолио со низок ризик. Приоритет при одобрувањето имаа станбените кредити со цел зголемување на учеството на наменските станбени кредити во вкупното кредитно портфолио.

Во текот на 2022 година: Банката потпиша втор договор за кредитната линија Green Economy Financing Facility (GEFF) со Европската банка за обнова и развој (ЕБОР), на износ од 1 милион ЕУР кои се целосно повлечени и искористени поради огромниот интерес на клиентите, продолжи со понудата на кредити со осигурување на живот и неживот преку Триглав, кон крајот на годината го воведо кредитот преку кредитен посредник East Gate Mall, во понудата на кредити за население повторно се активирани хипотекарните ненаменски кредити, нудеше промотивни периоди во кои потрошувачките кредити и станбените кредити се одобруваа по поволни услови и без надоместоци за одобрување, продолжи со склучување договори за деловна соработка со нови фирми продавачи на недвижен имот, како и анекси за продолжување на соработката со постоечките, во насока на следење на мерките на монетарната економија и растот на референтните стапки, изврши делумно покачување на каматните стапки кај станбените кредити со ЕУР клаузула и промена на референтната стапка со која е поврзана променливата стапка кај станбените и потрошувачките кредити со ЕУР клаузула, од 1М Еурибор, на 6М Еурибор.

ПЛАТЕЖНИ СМЕТКИ

Во текот на 2022 година се отворени вкупно 15.775 нови платежни сметки и се издадени вкупно 26.658 дебитни картички за физички лица, од кои 8.161 се од програмата на Visa International, а 18.497 од програмата на MasterCard Worldwide.

Вкупните приливи на платежните сметки во овој период изнесуваат МКД 142,0 милијарди, што е за 11,2 % повеќе во однос на 2021 година. Приливи по основ на пензии пристигнуваат на вкупно 78.488 платежни сметки, што е за 0,6 % повеќе во однос на 2021 година. Бројот на платежни сметки на кои пристигнуваат приливи по основ на плата изнесува 92.054 и истиот е намален за 1,8 %.

Со состојба 31.12.2022 година, бројот на платежни сметки со позитивно салдо бележи намалување од 1,6 %, додека бројот на платежни сметки со дозволено минусно салдо е намален за 7,8 %.

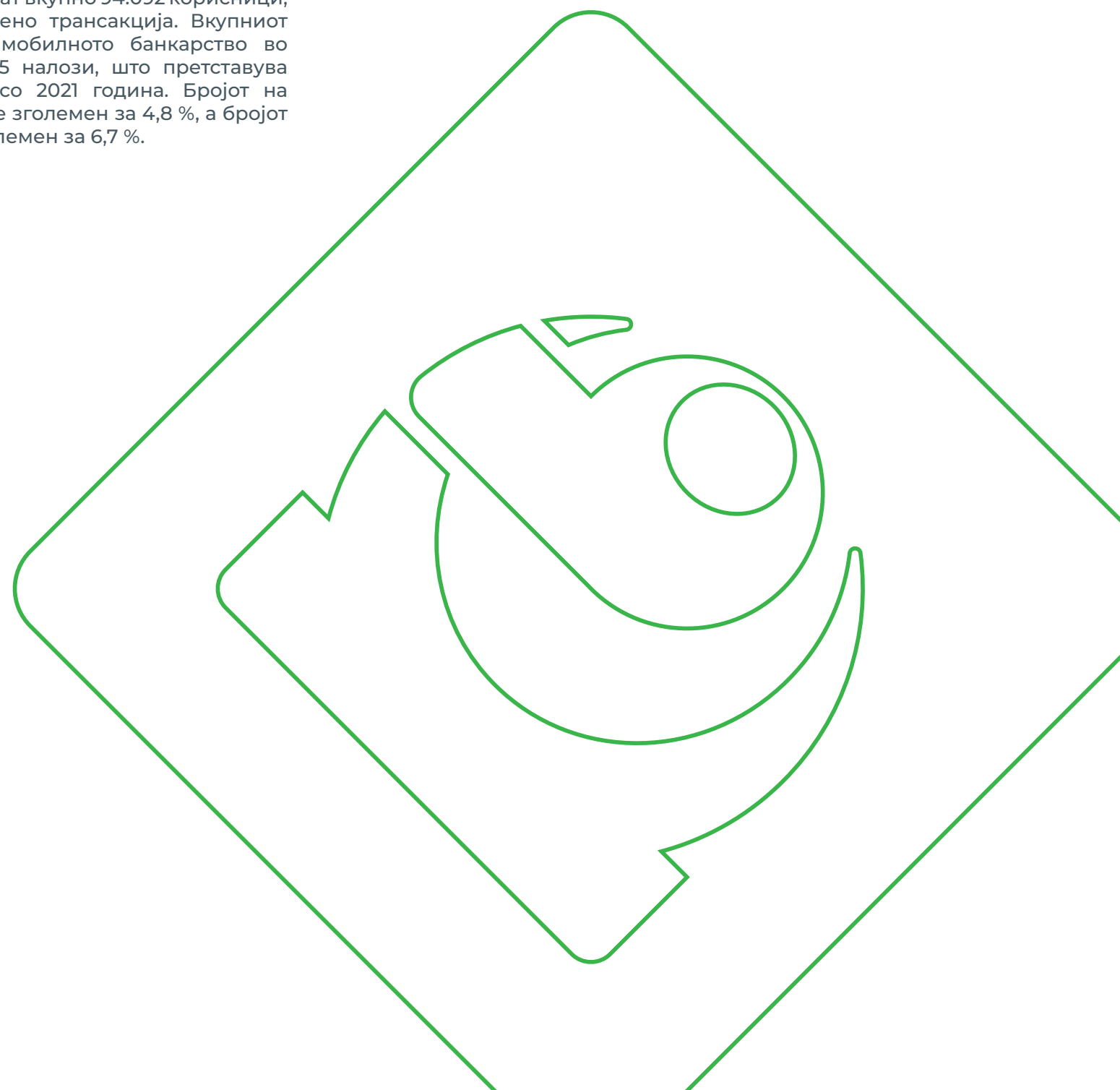
Вкупните пласмани на платежни сметки како одобрено

дозволено пречекорување се зголемени за 2,0 %, додека искористеноста на дозволеното пречекорување е намалена од 29,4 % на 28,7 %.

Во овој сегмент од работењето, Банката сè поголем акцент става на развојот на алтернативни можности за користење на средствата од сметките од страна на клиентите. За таа цел постојано се работи на зголемување на обемот и видот на плаќањасотрајни налози и зголемување на функционалноста на услугите од електронското и СМС банкарство. Бројот на регистрирани корисници на електронското банкарство е зголемен за 15.595 нови претплати и достигна вкупно 190.491 корисници - физички лица, од кои 80.493 можат да вршат плаќања преку Интернет со користење листа на кодови, мТокен⁶ или со дигитален сертификат.

Во текот на 2022 година услугата мобилно банкарство за физички лица – мБанка ја користат вкупно 94.092 корисници, а 16.406 од нив имаат направено трансакција. Вкупниот број налози извршен преку мобилното банкарство во извештајниот период е 696.895 налози, што претставува пораст од 32,2 % споредено со 2021 година. Бројот на корисници на СМС банкарство е зголемен за 4,8 %, а бројот на испратени СМС пораки е зголемен за 6,7 %.

⁶ Воведувањето на мТокен како нова алатка за плаќање од 15.12.2022 година, целосно ги замени листите на кодови

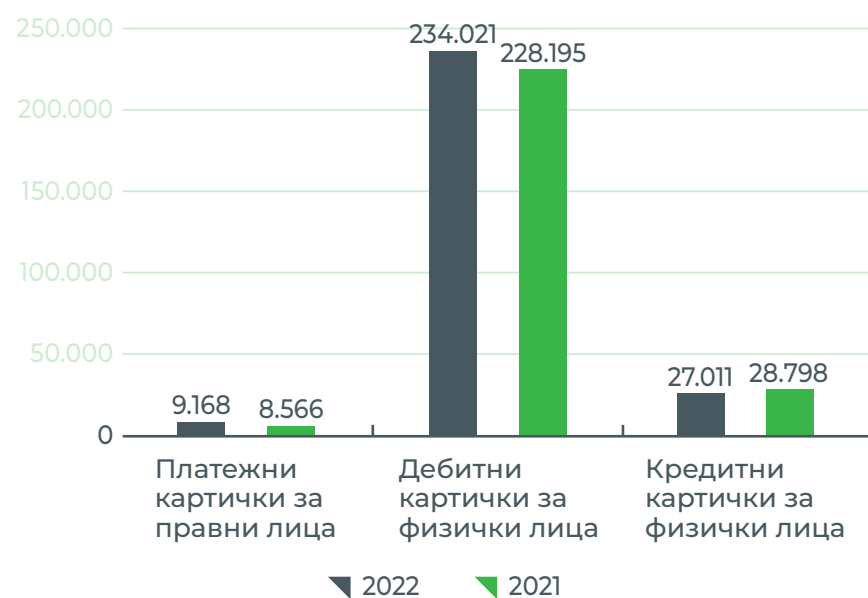
РАБОТЕЊЕ СО ПЛАТЕЖНИ КАРТИЧКИ

Во 2022 година работењето на Банката во оваа област беше во согласност со стратегијата за зацврстување на водечката позиција на банкарскиот пазар во земјата. Така, работењето со платежни картички беше насочено кон натамошно зголемување на прометот со картичките, зголемување на бројот на трансакции по картичка, оптимизирање на мрежата на ПОС терминали и модернизирање на мрежата на банкомати.

ИЗДАВАЊЕ НА КАРТИЧКИ

Заклучно со 31.12.2022 година, вкупниот број активни картички на Банката изнесува 270.200 и бележи зголемување од 1,7 %.

ГРАФИКОН 12 - БРОЈ НА ИЗДАДЕНИ КАРТИЧКИ НА БАНКАТА

ПРИФАЌАЊЕ НА КАРТИЧКИ

Од аспект на прифаќање на картичките, заклучно со 31.12.2022 година вкупниот број на продажни места со ПОС терминали изнесува 5.329, а во текот на 2022 година бројот на нови продажни места со ПОС терминали на Банката изнесува 791. Во однос на 2021 година, вкупниот број продажни места со ПОС терминали бележи зголемување од 6,8 %.

Со цел зголемување на ефикасноста на мрежата на терминали, како и нивна правилна искористеност, Банката континуирано врши анализа на бројот на активни продажни места кои вршат трансакции. Просечниот број на активни продажни места на кои во текот на 2022 година имало барем една трансакција месечно изнесува 4.565, што претставува зголемување од 8,7 % во однос на 2021 година кога просечниот број на активни продажни места бил 4.199.

Во текот на извештајниот период Банката ги презеде следните позначајни активности: зголемување на бројот на банкомати со функцијата cash-in, воведување нова функционалност за бесконтактно реализирање на трансакциите, ставање во функција на нова машина за производство на картички, воведување лимити за плаќање со картички преку Интернет, склучување нови договори со правни лица кои имаат свои продажни места во трговските центри Скопје Ист Гате Мол и Скопје Сити Мол, склучување нови договори за прифаќање картички на виртуелни ПОС терминали со цел помасовно користење на e-commerce услугата и друго.

Заклучно со 31.12.2022 година, Банката има вкупно 174 инсталирани банкомати.

Во текот на 2022 година се направени вкупно 30.096.679 трансакции на мрежата на Банката, што претставува пораст на бројот на трансакции од 42,8 %.

ГРАФИКОН 13 - БРОЈ НА ТРАНСАКЦИИ ВО МРЕЖАТА НА БАНКАТА

Во текот на 2022 година е забележан пораст во делот на e-commerce трансакции, и тоа за 20,5 % на бројот и за 30,7 % на вредноста на трансакциите, како и на уплатите на банкомат за 44,6 % на бројот и 49,5 % на вредноста во однос на 2021 година.

ПЛАТЕН ПРОМЕТ ВО ЗЕМЈАТА

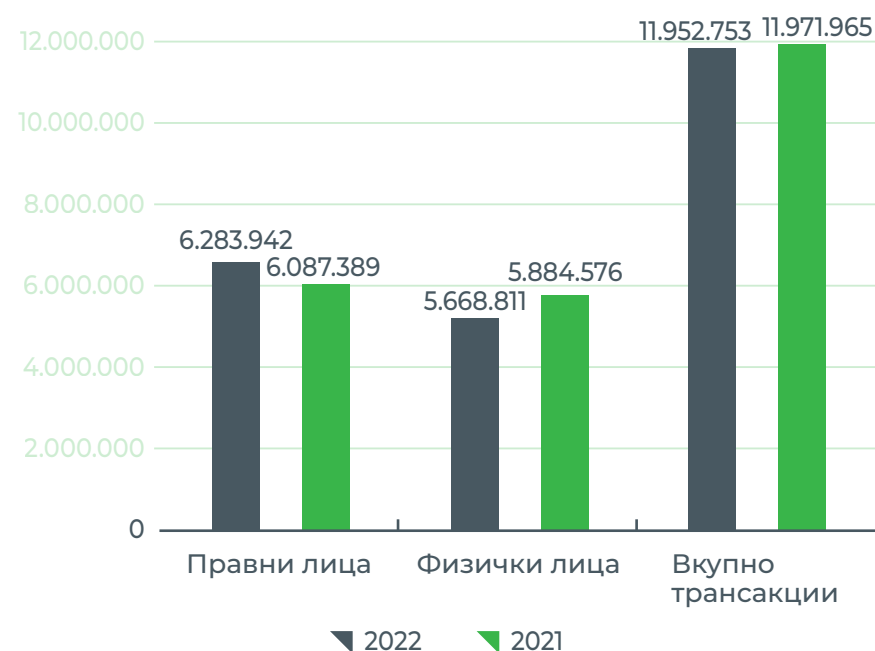
Во текот на 2022 година Банката продолжи успешно да ги извршува активностите од доменот на платниот промет во земјата. Притоа, пораст бележат вкупниот број и вредност на скоро сите видови обработени трансакции во рамки на платниот промет со физички и со правни лица.

Заклучно со 31.12.2022 година во Банката се обработени 11.952.753 трансакции на правни лица и на физички лица.

Во рамки на вкупно обработените трансакции кај правни лица, 5.458.395 се безготовински трансакции, додека 825.547 се готовински трансакции. Најголем дел од безготовинските трансакции или 57 % се процесирани преку интерен клиринг, 40 % се процесирани преку КИБС и 3 % се налози процесирани преку МИПС. Во рамките на готовинските трансакции, 92 % се уплатни трансакции, додека 8 % се исплатни трансакции.

Во рамки на вкупно обработените трансакции кај физички лица, 3.364.976 се безготовински трансакции, додека 2.303.835 се готовински трансакции. Најголем дел од безготовинските трансакции или 80 % се процесирани преку интерен клиринг, 19 % се процесирани преку КИБС и 1 % се налози процесирани преку МИПС. Во рамките на готовинските трансакции, 53 % се уплатни трансакции, 46 % се исплатни трансакции и 1 % се трансакции преку Western union.

ГРАФИКОН 14 - ВКУПНО ОБРАБОТЕНИ ТРАНСАКЦИИ

Заклучно со 31.12.2022 година Комерцијална банка АД Скопје има отворено вкупно 32.773 денарски сметки на правни лица, што претставува зголемување од 2,7 % во однос на 2021 година.

Во делот на водење на денарските сметки се реализирани 2.410 писмени барања, додека во делот за девизните сметки се реализирани 525 барања за статусни и други промени на податоци на правните субјекти; проследени се 48.850 решенија за присилна наплата, од кои 63 % иницирале блокирање на сметките на комитентите. Решенијата за присилна наплата бележат зголемување од 61,9 % во однос на истиот период минатата година⁷.

Електронското банкарство како брз, сигурен и поекономичен начин за реализирање на трансакциите во домашниот платен промет, бележи континуиран пораст. Вкупниот број правни лица корисници на услугите на електронското банкарство⁸ во 2022 бележи пораст од 12,2 %. Бројот на регистрирани корисници на мобилната апликација мБанкаКо, заклучно со 31.12.2022 година е зголемен за 29,9 %, додека од вкупно обработените електронски трансакции, трансакциите реализирани преку мБанкаКо бележат зголему-

вање од 29,5 % во споредба со истиот период лани. Заклучно со 31.12.2022 година, услугата за уплата на готовина на банкомат со користење на Visa Business Debit картичка просечно месечно ја имаат искористено 394 правни лица, што претставува зголемување во споредба со 2021 година. По основ на оваа услуга во 2022 година се реализирани вкупно 43.312 трансакции, наспроти 31.037 трансакции во текот на 2021 година.

⁷Зголемиот број на примени и извршени решенија за присилна наплата е поради значително повишокот број на налози за фирмарини и данок на имот доставени од Град Скопје во споредба со истиот период претходната година.

⁸ Корисници на Интернет банка и мобилната апликација за правни лица мБанкаКо.

ПАЗАРНО УЧЕСТВО НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ НА БАНКАРСКИОТ ПАЗАР ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА⁹

ТАБЕЛА 5

	31.12.2022	31.12.2021
1 Вкупна актива	22,1 %	23,3 %
2 Капитал и резерви	15,9 %	17,0 %
3 Вкупно депозити од нефинансиски сектор	26,7 %	27,5 %
4 Вкупно нето-кредити на нефинансиски сектор	14,8 %	14,6 %
5 Вкупен број на издадени картички	12,7 %	12,6 %
6 Број на уреди на кои се прифаќаат картички - ПОС и АТМ вкупно	21,4 %	19,3 %
7 Вкупна вредност на остварен платен промет во земјата	31,4 %	27,8 %
8 Вкупен број активни сметки за вршење плаќања	21,5 %	21,6 %
9 Вкупно остварен промет на Македонската берза ¹⁰	20,7 %	32,1 %
10 Вкупен број на трансакции на Македонската берза ¹⁰	19,0 %	18,3 %

⁹Извор на податоците е НБРСМ, исклучоците се означени во Табелата. Податоците се однесуваат на цела година - кумулативно.
¹⁰ Извор: Македонска берза

**МАРКЕТИНГ
АКТИВНОСТИ**

**ИНФОРМАТИЧКО -
КОМУНИКАЦИСКА
ТЕХНОЛОГИЈА**

ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

**КОМУНИКАЦИЈА СО
ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ**

**ОДРЖЛИВОСТ И ESG
ПРАКТИКИ**

**КОРПОРАТИВНА
ОПШТЕСТВЕНА
ОДГОВОРНОСТ**

МАРКЕТИНГ АКТИВНОСТИ

Банката своите маркетинг активности ги извршуваше согласно утврдениот буџет за маркетинг-комуникациски активности и буџетот за спонзорства и донации за 2022 година.

Во текот на годината Банката реализираше неколку позначајни промотивни кампањи и активности, од кои најважни се следните:

- Кампањи за промоција на кредитните производи на Банката: потрошувачкиот кредит до 30.000 евра, станбениот кредит, потрошувачкиот кредит за купување во Нептун, новиот Инстант шопинг кредит за купување во East Gate Mall, кредитот за енергетска ефикасност преку GEFF програмата на Европската банка за обнова и развој (ЕБОР);
- Кампањи за промоција на банкарските картички: кампањата за SMART кредитот преку картичка, за Debit Mastercard дебитната картичка со слоган „Отвори нови хоризонти“, за Mastercard кредитните картички со промотивни услови до 15.09.2022 година со слоган „Живеј со полн здив“, за наградната игра „Три пати плати и освој!“ за физички лица корисници на Mastercard картички издадени од Комерцијална банка, како и кампања за неактивни корисници на Mastercard картички за физички лица;
- Кампањи за промоција на дигиталните услуги за правни и физички лица и на мобилната апликација KomPay;
- Корпоративни кампањи: кампањата со слоган „Полесно е заедно“, празничната кампања „Празниците се најубави кога сме заедно“, како и промотивните активности за одбележување на 31 октомври - Светскиот ден на штедењето и за редизајнот на изгледот на производот за детско штедење „Верверичка“;
- Дополнително, преку социјалните мрежи беа промовирани: осигурителните полиси, подарок-картичките за East Gate Mall и Skopje City Mall, станбениот кредит за станови во комплексот East Gate Living, хипотекарниот кредит за физички лица, отворањето на модернизираната експозитура Буњаковец, а исто така официјалните профили на Банката на социјалните мрежи се користеа и за промовирање на наградите доделени на Банката од страна на меѓународни институции и публикации;
- Банкоматите на Банката, како еден од најважните дистрибутивни канали, покрај нивната основна функција, беа искористени и во промотивни цели, односно на нивните монитори беа емитувани рекламни пораки од актуелните кампањи на Банката.

ИНФОРМАТИЧКО - КОМУНИКАЦИСКА ТЕХНОЛОГИЈА

Во текот на 2022 година најзначајните ИКТ активности беа поврзани со: воведување нови производи и услуги за клиентите согласно барањата на организационите единици на Банката; надградување на постоечките банкарски модули со нови или модифицирани функционалности, имплементација на законските измени; унапредување на автоматските обработки во процесите; подобрување на процесот на следење и управување со ИКТ безбедноста на сите нивоа; подобрување на процесот на следење и управување со ИКТ инфраструктурата.

Како позначајни се издвојуваат следните реализирани активности:

- Во Интернет банката и М-банката надградени се апликациите за регистрирање клиенти по основ СПП/ФТ за резиденти и нерезиденти; воведено е решение за mToken како замена за листите на кодови за еднократна употреба; овозможено е поднесување барања по електронски пат со доставување соодветна документација за девизни гаранции; овозможено е решение за кредитни посредници; извршена е миграција на цел сет сервиси на повисока верзија на ОС и др;
- Инсталиран и конфигуриран е: Систем за превенција од истекување доверливи информации (Data Leakage Prevention System); Систем за класификација на податоци; Систем за мониторирање сесии на привилегирани корисници; нов систем на видеонадзор на 29 локации на Банката; Нов систем за производство на картички кој вклучува PIN менаџмент модул, модул за подготовка и персонализација на картичките, модул за испраќање PIN

по SMS порака и машина за производство на картички со модул за пакување на картичките;

- Реализирани се проекти за: Етичко хакирање и пенетрациско тестирање; три нови 24/7 самоуслужни (Self Service) зони во експозитури на Банката; автоматско снимање на службените документи од работните станици во сите филијали и експозитури на Банката на сервер на централна локација; Дефинирање на квантитативни показатели/индикатори за изложеност на ИТ ризици и нивни прагови (KRI - Key Risk Indicators) за критичната ИКТ инфраструктура; овозможување нови функционалности на Symantec Security Complete системот; конфигурација на Firewall уреди за датацентар со цел дополнителна заштита на најкритични сервери; надградба на софтвер на спратни access свичеви и имплементација на Cisco ISE на над 800 работни станици;
- Имплементирано е: MDM (Mobile Device Management) на околу 130 службени лаптопи; редувантна опрема за мрежа за датацентар (ACI и Датацентар FW) во резервниот компјутерски центар (РКЦ); Нова тест инфраструктура за e-banking и mBanka во РКЦ за тестирање на Планот за континуитет во работењето (ПКР); Нова високоредундантна инфраструктура за терминирање конекции од POS терминали; EMV@ 3-D Secure v2.x стандардот за прифаќање e-commerce трансакции за VISA картичките; OneID решение за далечинска електронска идентификација на клиенти и дигитално потпишување документи со сертификати во облак и започната е пилот продукција во делот на ажурирање на личните податоци за физичките лица и др.

ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

Комерцијална банка како современа и пазарно ориентирана компанија посветува значајно внимание на своите човечки ресурси, сметајќи ги за еден од најзначајните фактори преку кои се определува конкурентноста на компаниите.

Инвестирањето во човечки ресурси, вложувањето во тимска работа и стручната едукација со цел нивен континуиран развој и унапредување на кариерата, се наш клучен и континуиран приоритет.

Во фокусот на стратегијата за човечки ресурси во 2022 година беше:

- Континуирано вложување во едукација на вработените за развој на нивните компетенции преку посета на бројни семинари, конференции и форуми на теми од областа на банкарството, ИКТ и финансиите во земјата и во странство, организирање интерни обуки поврзани со организацијата и процесите на работа, како и тим билдинг активности;
- Вработување, задржување и развој на таленти;
- Примена на стимулативна политика за мотивирање и наградување;
- Овозможување мобилност на вработените во рамки на Банката во насока на нивна промоција и кариерен развој.

Квалификационата структура на вработените, анализирана во последните години, забележува пораст на учеството на високообразованиот кадар.

Бројот на вработени со состојба 31.12.2022 година изнесува 955.

КОМУНИКАЦИЈА СО ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ

Комерцијална банка АД Скопје на редовна основа активно соработува и комуницира со голем број засегнати страни. Од нив, како најзначајни за своето работење Банката ги издвојува: вработените, клиентите, акционерите и инвеститорите, добавувачите, Владата и државните институции и заедницата. Комуникацијата со засегнатите страни се остварува преку поголем број различни канали на комуникација и истата се одвива на различни хиерархиски нивоа и преку повеќе организациони единици во Банката, во зависност од видот на засегнатата страна, потребите и природата на настанот кој се комуницира.

Банката со години наназад има воспоставено соодветни канали на комуникација со засегнатите страни и постојано работи на нивно унапредување со цел остварување ефективна двонасочна комуникација на редовна основа. Дополнително, остварувањето на зацртаните цели на Банката поврзани со одржливото работење не би можело да се постигне без соодветна вклученост на сите засегнати страни и ефективна комуникација. Во табелата подолу е даден приказ на идентификуваните најзначајни засегнати страни во извештајниот период и на главните канали на комуникација преку кои Комерцијална банка АД Скопје е во редовна комуникација со истите.

ТАБЕЛА 6 - ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ И КАНАЛИ НА КОМУНИКАЦИЈА

Засегнати страни	Опис	Канали на комуникација
Вработени	Вработените во Банката се клучни за успешното работење, комуникацијата со клиентите и реализирањето на стратешките цели и активности, поради што грижата за вработените и нивната благосостојба се една од основните цели.	<ul style="list-style-type: none"> • Обуки и стручно усовршување • Известувања преку електронска пошта • Објави на веб-страница и социјални мрежи • Интерактивни состаноци и конференциски повици • Анкети и евалуации на вработени • Заштитено внатрешно пријавување
Клиенти	Клиенти на Банката се над 1.000.000 правни и физички лица, кои се корисници на дел од широкиот спектар производи и услуги што ги нуди. Банката е стабилен партнер и банка од доверба на голем број клучни претпријатија во македонската економија, како и микро, мали и средни претпријатија. Клиентите физички лица имаат голема доверба и ја перципираат Банката како стабилна и е прв избор за нивните штедни влогови и секојдневни финансиски трансакции.	<ul style="list-style-type: none"> • Известувања преку Интернет банка, мБанка, Вибер и СМС пораки, стандардна и електронска пошта • Веб-страница и социјални мрежи • Електронска адреса и сандачиња во експозитури за прашања, сугестии, пофалби и поплаки • Центар за поддршка на корисници • Маркетинг и реклами • Настани за корпоративни клиенти • Финансиска едукација • Пријави од укажувачи
Акционери и инвеститори	Банката е акционерско друштво чии акции се котирали на Македонската берза во сегментот на суперкотирација. Банката на редовна основа комуницира со своите акционери и потенцијални инвеститори и транспарентно известува, во согласност со најдобрите практики и законските прописи.	<ul style="list-style-type: none"> • Електронска пошта, телефонски и конференциски повици • Известувања и објави на веб-страница • Лице за контакт со инвеститори • Состаноци и презентации • Редовни објави на веб-страницата на Берзата
Добавувачи	Добавувачите се дел од синцирот на снабдување на Банката, кои го помагаат нејзиното непречено функционирање и понуда на производи и услуги на клиентите.	<ul style="list-style-type: none"> • Телефонска и електронска комуникација • Онлајн и состаноци со физичко присуство • Моност за заштитено пријавување
Влада и државни институции	Банката е значаен даночен обврзник и поддржувач на голем број инфраструктурни и развојни проекти на Владата, државните и единиците на локалната самоуправа. Државата носи развојни стратегии во чија реализација Банката учествува преку кредитна поддршка на локалната самоуправа и приватниот нефинансиски сектор.	<ul style="list-style-type: none"> • Доставување мислења и учество во работни групи за законска регулатива • Учество на настани, дебати и состаноци • Телефонска и електронска комуникација
Заедница	Банката, со својата развиена мрежа на експозитури, филијали, банкомати, POS терминали, дигитални киосци и останатите дигитални канали, води сметка за опслужување на сите свои сегашни и потенцијални клиенти низ целата држава. Преку корпоративната општествена одговорност Банката придонесува за доброто на целата заедница и поддржува различни непрофитни организации и групи на граѓани, вклучувајќи деца и млади, лица со посебни потреби и социјално ранливи категории граѓани.	<ul style="list-style-type: none"> • Финансиска едукација • Соработка со непрофитни институции и групи на граѓани • Корпоративна општествена одговорност

ОДРЖЛИВОСТ И ESG ПРАКТИКИ

Во текот на 2022 година Банката продолжи да ги извршува своите активности, посветувајќи особено внимание на практиките поврзани со заштитата на животната средина, општествените прашања и доброто корпоративно управување.

Во извештајниот период формирано е **Координативно тело за ESG**, составено од Главниот финансов директор, директори на сектори и дирекции во Банката и лице сертифицирано за одржливи финансии, а со цел редовно разгледување на прашања поврзани со управувањето со одржливоста и ESG практиките на Банката.

Кон крајот на 2022 година Надзорниот одбор на Банката ја усвои **Политиката за одржливост на Комерцијална банка АД Скопје**, која е јавно достапна на веб-страницата на Банката на македонски и на англиски јазик. Политиката е изработена во согласност со Кодексот за корпоративно управување на котираните друштва на Македонската берза и објавениот Водич за ESG известување на котираните друштва на Македонската берза, како и во согласност со Законот за банките и соодветната подзаконска регулатива. Во Политиката се дефинирани целите и принципите за одржливост кои Банката ќе се стреми да ги оствари на долг рок, поставеноста на ESG ризиците во рамки на системот за управување со ризиците во Банката, основните принципи на известување за напредокот и поставеноста на надлежностите во врска со ESG практиките.

ЖИВОТНА СРЕДИНА

Во текот на 2022 година, Банката постигна значителен напредок во врска со потрошувачката на енергија и направил значителни напори за намалување на сопствениот јаглероден отпечаток. Како особено значајна во изминатата година се истакнува инвестицијата во зелена енергија преку инсталирање фотоволтаична централа со моќност од 45 kW во филијалата во Прилеп, која обезбедува очекувано годишно производство од 56 MWh електрична енергија. Со оваа инвестиција се спречува годишна емисија на околу 29 тони CO₂, што е еквивалентно на засадување 760 дрвја годишно. Банката веќе има инсталирано фотоволтаичен систем на покривот на својата управна зграда во Скопје, кој произведува 33 MWh електрична енергија годишно, со што се спречува годишна емисија од околу 19 тони CO₂, што е еквивалентно на засадување 480 дрвја.

Со помош на инсталираните фотоволтаични системи на површина од 130 м² на покривот од управната зграда во центарот на Скопје и површина од 230 м² во филијалата во Прилеп, Комерцијална банка АД Скопје во 2022 година

произведе 86,85 MWh електрична енергија и спречи емисија на 45,5 тони CO₂ во атмосферата. За 4 години, од кога започна со сопствено екопроизводство на електрична енергија, Банката има произведено 191,16 MWh електрична енергија и спречено емисија на 101,3 тони CO₂ во атмосферата.

Истовремено, во извештајниот период Банката континуирано преземаше активности за намалување на потрошувачката на електрична енергија и замена на неекономичните потрошувачи на електрична енергија со нови, замена на постојните системи за осветлување на објектите со енергетски ефикасно LED осветлување, како и промена на старите системи за греење и ладење. Преземените мерки за заштеда на електрична енергија во текот на годината резултираа со намалена потрошувачка за околу 12,3 % (459.859,95 kWh) споредено со 2021 година.

Во доменот на „зеленото финансирање“, учеството на зелените кредити одобрени на домаќинствата и на корпоративниот сектор во вкупните кредити на Банката бележи континуиран пораст.

ТАБЕЛА 7 - КРЕДИТИ ЗА „ЗЕЛЕНО ФИНАНСИРАЊЕ“ (во милиони денари)

Сектор	2022	2021	Индекс
Нефинансиски правни лица	1.392,4	582,2	239,2
Домаќинства	78,0	49,7	156,9
Вкупно	1.470,4	631,9	232,7

Во извештајниот период е склучен втор договор со ЕБОР за кредитната линија GEFF на износ од 1 милион ЕУР, наменети за кредити за енергетска ефикасност за физички лица со грант компонента, при што средствата се целосно повлечени и искористени поради големиот интерес на клиентите. На почетокот на 2022 година Банката потпиша Договор со ЕБОР за нова кредитна линија на износ од 2 милиони ЕУР во рамките на Програмата на ЕБОР за одржливо рестартирање на малите и средните претпријатија (Sustainable Reboot SME Programme), со што стана прва банка во земјата што се приклучи на оваа Програма. Средствата се наменети за инвестиции во технологии за заштеда на енергија и зелени технологии, подобрување на стандардите, процесите и конкурентноста на малите претпријатија на домашниот и на меѓународниот пазар преку усогласување со техничките стандарди на ЕУ и другите меѓународно признаени стандарди.

ПРАШАЊА ОД ОПШТЕСТВЕН ИНТЕРЕС

Да се обезбеди ефикасен придонес за благосостојба на луѓето и за здрав прогрес на општеството е навистина голем предизвик. Како што се менуваат потребите на луѓето и технологијата станува сè покомплексна, нашата грижа е посветена и на задоволството и просперитетот на вработените, како и на родовата и социјалната еднаквост, како неопходни предуслови за позитивно влијание врз значаен сегмент од општеството.

Во таа насока, Банката во континуитет презема активности за задржување на постојниот и привлекување нов кадар, преку одржување соодветно ниво на плати и надоместоци, стручно усовршување и тим билдинг активности и други бенефиции. Во текот на 2022 година, Банката во два наврата изврши зголемување на платите на вработените и овозможи

доброволно приватно здравствено осигурување за сите свои вработени. Воведен е систем на оценување на вработените (Управување со работната изведба), а во континуитет се спроведуваат и Согледувања (Функционална анализа) во организациони единици на Банката.

Освен тоа, Банката на своите вработени им овозможи и работа од дома како мотивациона алатка за зголемување на задоволството од работењето, како и надминување на ситуации наметнати од надворешни фактори (пандемија, елементарни и временски непогоди и други причини).

Во извештајниот период беа формирани нови работни групи за спроведување на мерките и активностите за заштита и спасување и беа одржани обуки за сите членови на работните групи, а беше спроведена и успешна вежба за евакуација на вработените од Централата на Банката во случај на елементарна непогода.

Особено внимание во текот на годината беше посветено на професионално усовршување и едукација на вработените во земјата и во странство, спроведување интерни обуки за нововработените лица, како и овозможување практична настава за ученици и студенти. Во текот на 2022 година, на стручно оспособување во земјата и во странство и на интерни обуки во Банката беа вкупно 391 вработен, со слушани вкупно околу 3.500 часа едукација. На полето на одржливите финансии, зеленото финансирање, ризиците од климатски промени и други теми поврзани со одржливоста и ESG практиките, во извештајниот период 20 вработени во Банката учествуваа на 9 работилници и обуки од споменатите области. Во текот на 2022 година, еден вработен во Банката посетуваше и двонеделна сертифицирана програма на тема Одржливи финансии, а по полагањето на предвидениот испит се стекна со сертификат за одржливи финансии. Дополнително, во текот на годината, вкупно 12 вработени посетиле екстерни обуки од областа на спречувањето перење пари, усогласеноста со прописите, примена на FATCA регулативата и корпоративното управување со слушани вкупно 132 часа едукација. Интерни обуки за спречување на перење пари и заштитата на личните податоци посетиле вкупно 90 вработени во Банката, при што се реализирани 360 часа едукација.

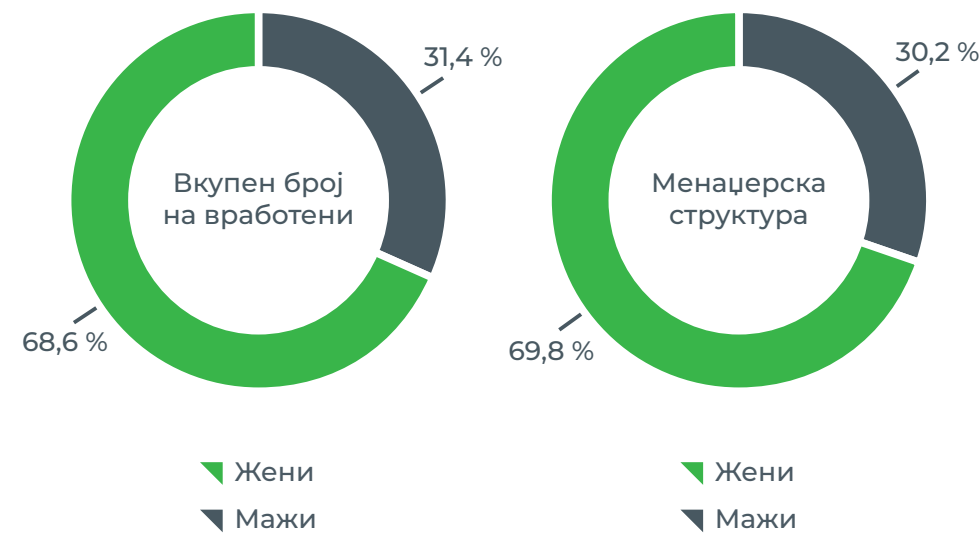
Банката промовира еднакви можности за сите вработени и праведна родова застапеност, со висок процент на вработени жени и жени на раководни позиции. Комерцијална банка е горда на својата лидерска позиција според инклузивноста на жените во менаџерските структури и во севкупното деловно работење, со што придонесува за половата рамноправност, финансиска независност на жените, почитување на женските права и препознавање на знаењето и способноста на жените да придонесат за подобар и попросперитетен свет. Банката може да се пофали со фактот дека 14 години во највисокото управно тело - Управниот одбор на Банката, функцијата Главен финансов директор ја извршува жена, а во 2022 година Одборот е засилен со уште еден член - жена која ја извршува функцијата Главен директор за корпоративно банкарство. Со проширувањето на Управниот одбор на

Банката во 2022 година, учеството на жените во Одборот се зголеми на 40 %. Освен тоа, во рамките на менаџерската структура на Банката, 69,8 % од менаџерските функции ги извршуваат жени, додека во вкупниот број вработени во Банката жените се застапени со 68,6 %.

ТАБЕЛА 8 - ПРОЦЕНТУАЛНА ЗАСТАПЕНОСТ НА ЖЕНИТЕ ВО ОДБОРИТЕ НА БАНКАТА

Управен одбор	40,0 %
Надзорен одбор	28,5 %
Одбор за ревизија	60,0 %
Одбор за управување со ризици	66,7 %
Кредитен одбор	83,3 %
Одборот за надгледување на информативната технологија	85,7 %

ГРАФИКОН 15 - ЗАСТАПЕНОСТ НА ЖЕНИТЕ ВО ВКУПНИОТ БРОЈ НА ВРАБОТЕНИ И МЕНАЏМЕНТОТ НА БАНКАТА

ДЕЛОВНА ЕТИКА И ДОБРО КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ¹¹

Како акционерско друштво котирано на Македонската берза во сегментот на суперкотирација, Банката е прво друштво во државата кое го усогласи своето корпоративно управување со одредбите од новиот Кодекс за корпоративно управување на котираните друштва на Македонската берза.

Банката има усвоено Кодекс за корпоративно управување и Етички кодекс, кон кои се придржува во секојдневното работење и истите се јавно достапни на веб-страницата на Банката. Секој нов вработен во Банката е должен да се запознае со содржината на Етичкиот кодекс и да се обврзе со потпишана Изјава дека ќе ги почитува неговите одредби. Исто така, како и секоја година, на почетокот од 2022 година сите вработени во Банката потпишаа Изјава со која ја потврдуваат согласноста со Етичкиот кодекс за однесување на вработените во Комерцијална банка АД Скопје.

Во поглед на заштитеното внатрешно пријавување, Банката има воспоставено процедури за постапување по пријави од укажувачи во случај на разумно сомневање или сознание за извршено казниво, неетичко или друго недолично постапување со кое се повредува или загрозува јавниот интерес. Во согласност со усвоената законска регулатива, Банката има донесено Правилник за заштитено внатрешно пријавување во Комерцијална банка АД Скопје и назначено овластено лице за прием на пријави од укажувачи, кои се јавно објавени на веб-страницата на Банката. Во текот на 2022 година, овластеното лице за прием на пријави од укажувачи нема примено пријави за казниво, неетичко или друго недолично постапување.

Грижата за личните податоци е еден од приоритетите на Банката. Политиката за заштита на личните податоци е уредена со повеќе акти на Банката, кои обезбедуваат доследно почитување на правилата и обврските предвидени во домашната и меѓународната регулатива. Политиката за приватност, Политиката за колачиња и други информации и интерни акти од оваа област, се јавно достапни на веб-страницата на Банката, како и податоци за контакт лицето – Офицер за заштита на личните податоци во Комерцијална банка АД Скопје.

Како и досега, и во 2022 година Банката остана посветена на придржувањето кон своите корпоративни вредности, доброто корпоративно управување и високите етички стандарди во своето деловно работење.

¹¹ Повеќе информации во поглед на структурата и работењето на Одборите на Банката се дадени во делот за Корпоративно управување

КОРПОРАТИВНА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ

Општествено одговорното работење е еден од темелите на препознатливост на Комерцијална банка низ годините. Преку реализацијата на бројни општествено одговорни практики и проекти, Банката се залага за создавање понапредно и поинклузивно општество, одржливо работење, раст и развој и има за цел да се наметне како позитивен пример и да поттикне проактивност кај целокупниот корпоративен сегмент во земјава.

Во таа насока, Банката отпочна со реализација на активности согласно новата Стратегија за корпоративна општествена одговорност за периодот 2022-2026 година, преку поддршка на општествено одговорни активности кои имаат за цел помагање на уметноста, културата, спортот и на граѓаните на кои помошта им е најпотребна. За таа цел беа реализирани повеќе проекти, спонзорства и донации, беа поттикнати интерни процеси за општествено одговорни практики и продолжи континуираната едукација и вклученост на вработените во волонтерски активности на Банката.

За својата корпоративно општествена одговорност, Банката во 2022 година беше наградена со престижната меѓународна награда „Quality Choice“ за 2022 година, доделена од организацијата European Society for Quality Research (ESQR) со седиште во Швајцарија, додека за проектите за поддршка на јавното здравство, како и советите и помошта наменета за клиентите - корисници на услугата e-Commerce реализирани во периодот на пандемијата, Банката доби плакети за најдобри општествено одговорни практики во земјава.

СЛЕДЕЊЕ НА ПОТРЕБИТЕ НА ПАЗАРОТ

Потребите на пазарот во голема мера го диктираа понатамошното унапредување на дигитализацијата на процесите и деловната мрежа и служеа како основа за прилагодување и проширување на понудата на производи и услуги согласно барањата на постоечките и потенцијалните клиенти.

Како еден од лидерите во понудата и развојот на дигитални финансиски услуги, Комерцијална банка воведо низа нови дигитални производи со цел доближување на своите производи и услуги до клиентите. Кон крајот на 2022 година, Банката воведо нова услуга за електронска идентификација на клиенти - физички лица преку апликацијата OneID, со која клиентот добива сигурен и безбеден пристап до

банкарските производи и услуги без потреба од посета на шалтер. Во текот на годината Банката овозможи бесплатно и безбедно дигитално потпишување документи за правни лица, а воведо и мТокен како алатка за електронска потврда на трансакции преку Интернет банка за клиентите - физички лица.

Во 2022 година продолжи трансформацијата и модернизацијата на филијалите и експозитурите на Банката и зголемување на бројот на дигитални 24/7 услужни зони, со што е овозможено едноставно, брзо и ефикасно извршување на банкарските трансакции. Освен модернизацијата на деловната мрежа, во текот на 2022 година продолжи замената на старите банкомати со нови, овозможени се бесконтактни трансакции на повеќе од 80 % од вкупниот број инсталирани банкомати, додека учеството на cash-in банкоматите достигна 29 %.

Комерцијална банка, како пионер во овозможувањето целосна понуда за онлајн продажба од компаниите во земјата, имаше чест да биде сребрен партнер на петтата по ред годишна конференција за е-трговија на тема „E-commerce: Accelerate!“ и да даде свој придонес за забрзување и ширење на релациите во е-трговијата на регионално ниво.

ПРИДОНЕС ЗА ОПШТЕСТВОТО

Комерцијална банка е особено горда на поддршката што ја дава на општеството. Водени од определбите во Стратегијата на Банката за корпоративна општествена одговорност за периодот 2022-2026 година, фокусот и во 2022 година беше ставен на поддршка на културата, спортот, уметноста и социјално загрозените категории граѓани. Опсегот на спроведените активности беше широк и опфати поддршка за бројни спортски клубови, културни настани, литературни проекти, конференции, донации за подобрување на условите за живот на социјално загрозени поединци и семејства и маргинализирани групи итн.

Банката продолжи со својата мисија за поддршка на многубројни фестивали и културни настани, при што во 2022 година беа поддржани: Струмичкиот карневал, концертот „Враќање на корените“ на Стефановски Трио, новиот албум на Каролина, Дуке Бојаџиев и Исмаил Лумановски, насловен „Песни за љубов и копнеж“, концертот на квартетот IL DIVO, Галичката свадба, фестивалот „Битолино“, Поетската ноќ во Велестово, концертот на Весна Гиновска Илкова „Најубавите

македонски евергрини“, фестивалот „Песната нè поврзува“, Фондацијата Славко Јаневски и нејзината награда „Роман на годината“, Камерниот оркестар „Скопски солисти“, Меѓународниот турнир во мал фудбал „Тоше Проески“, детскиот фестивал „Златно славејче“, музичкиот проект „Live At Audio-kultura“, наградата „Новите“ за најдобар дебитантски прозен ракопис во организација на Издавачката куќа Темплум, итн.

Банката ја продолжи својата поддршка и на македонскиот спорт со спонзорство на Фудбалската федерација на Македонија, ракометниот клуб „Вардар 1961“ и женскиот ракометен клуб „Вардар“, а реализираше и повеќе ваучери² за разни спортски федерации, клубови и индивидуални спортисти. Банката го прошири кругот на пријатели на спортот со 11 дечиња од Посебното основно училиште „Д-р Златан Сремец“ - Скопје, од Здружението САНУ, кое обезбедува поддршка на деца со рак и нивните родители, и со млади математичари од Есенската математичка школа 2022 во организација на Сојузот на математичари на Македонија.

Во својата долгорочна мисија да излезе во пресрет на потребите на лицата со хендикеп, Банката финансиски го помогна одржувањето на Светското првенство во шах за слепи и визуелно хендикепирани лица во Охрид, како и издавањето на сликовницата за слепи и слабовидни од Здружението „Различни, а еднакви“. Комерцијална банка во континуитет придонесува за подобрување на квалитетот и олеснување на животот на слепите лица, како прва банка во земјата која прилагоди свои производи како би станале достапни и за оваа категорија сограѓани. Банката редовно го поддржува одржувањето на Републичките пензионерски спортски натпревари, со цел да придонесе за поквалитетен и активен живот на повозрасната популација.

Банката ја продолжи својата значајна и долгогодишна поддршка за Црвениот крст на Република Северна Македонија преку финансиска поддршка и Генерално покровителство на проектот „Подобра социјализација на деца и млади со попреченост и психо-социјална поддршка на деца во згрижувачки семејства“. Наедно, Банката даде свој придонес и со донација по повод одбележување на Меѓународната недела на медицинските сестри од страна на Здружението на медицински сестри, техничари, акушерки и стоматолошки сестри - ЗА НАС, дел од Унијата на Здруженија на медицински сестри. Преку соработка со СОС Детско село, Банката придонесе за поттикнување на индивидуалното донаторство со поддршка за промоција на програмата Face

² За донациите во областа на спортот по претходно доделен ваучер од Агенцијата за млади и спорт, Банката согласно Законот за данок на добивка има право на даночно ослободување во висина на износот на донацијата.

to Face кај нејзините вработени, како длабоко хуман гест, но и како значаен механизам за обезбедување помош за социјално загрозуени категории граѓани.

Во 2022 година, Банката донираше две трамболини за училиштето „Д-р Златан Сремец“ – Скопје, каде се образуваат 98 ученици со посебни потреби, за кои овој реквизит е еден од најважните за поттикнување на нивниот потенцијал и развој на способностите, а со цел поефикасна вклученост на овие дечиња во образовниот процес и воопшто во секојдневниот живот.

Комерцијална банка ги препознава младите како носечка сила за просперитет и развој на општеството и ги поддржува во нивниот образовен процес и создавањето правилни навики за здрава иднина. Затоа, Банката обезбеди стипендија на студент на Економскиот факултет при УКИМ во Скопје, а со својата „Верверичка“ постојано ги потсетува децата дека штедењето е „навика права за иднина здрава“, исто така, по повод Светскиот ден на штедењето, на новороденчињата родени на 31 октомври традиционално донираше штедни книшки со подарок штеден влог во износ од 5.000 денари.

ГРИЖА ЗА ВРАБОТЕНИТЕ КАКО ПРИОРИТЕТ

Комерцијална банка АД Скопје управува со човечките ресурси на начин кој подразбира имплементација и развој на современи HR стандарди и практики за нивен професионален и кариерен развој, во рамките на организациска култура која негува високи етички норми. Поддршката која ја обезбедува Банката е во насока на создавање повисоки вредности како за вработените така и за клиентите, вложување во развој на вработените и грижа за нивните потреби преку отворена комуникација и доверба, почитувајќи ги притоа позитивните прописи.

Долгогодишното работно искуство, довербата, лојалноста и посветеноста на вработените има значаен придонес за остварување на целите и вредностите кон кои се стреми Банката. И оваа година Комерцијална банка традиционално им додели јубилејни парични награди на 30 свои вработени кои оствариле 15 години непрекинат работен стаж во Банката, како и признанија на најдобрите банкарски службеници. Банката го поддржа и учеството на вработените на Скопскиот маратон, на Business Run 2022, како и на трката KOLORRUN на која Банката и нејзината Debit Mastercard дебитна картичка ги обезбедија и наградите за тројцата првопласирани рекреативци во машка и во женска конкуренција.

КОРПОРАТИВНО ВОЛОНТЕРСТВО

Стратегијата на Банката за општествена одговорност успешно се имплементира и преку хуманоста и волонтеризмот на нејзините вработени. Во 2022 година вработените во Банката повторно ги одбележаа Денот на гладот и Денот на

солидарноста со донација на прехранбени производи на социјално ранливи групи граѓани во соработка со Црвениот крст на Општина Центар, а по повод Новогодишните празници донираа 330 новогодишни пакетчиња за деца од социјално загрозуени семејства. Со донација на финансиски средства за набавка на храна и на средства за хигиена, Комерцијална банка и оваа година традиционално го помогна Дневниот центар за деца на улица во Шуто Оризари во Скопје. Вработените покажаа хуманост и висока граѓанска свест и со редовните крводарителски акции организирани во просториите на Банката. Вработени во Комерцијална банка повторно скијаа на хуманитарниот велеслалом во Маврово, овој пат за поддршка на параолимпијците. За Комерцијална банка скијаа шестмина вработени во два тима, кои ги промовираа своите лични вредности, како и корпоративните вредности на Банката за поддршка на хумани цели.

ФИНАНСИСКА ЕДУКАЦИЈА

Успешното работење подразбира одговорно работење, а Комерцијална банка ги промовира овие вредности и преку континуирана едукација и соработка со клиентите, деловните партнери и вработените со цел правилно, безбедно и ефикасно користење на нејзините производи и услуги.

На полето на финансиската едукација, Банката продолжи со своите активности за зголемување на финансиската писменост на населението, особено кај младата популација преку одржување на „Финансиска училница“, со што воедно ги одбележа и Глобалната недела на парите под мотото „Изгради ја својата иднина, биди паметен со парите“ и Деновите на финансиска писменост.

Банката, по две години пауза поради пандемијата, повторно го организираше настанот „Ден за вас“, на кој на своите клиенти - правни лица им презентираше нови паметни решенија - дигитални алатки и платформи, како и електронски и кредитни можности за лесно и ефикасно управување со финансиите.

Со цел поголемо доближување на дигиталните услуги и запознавање со нивните поволности, вработени од Комерцијална банка, со директни инструкции и помагање на терен, ги информираа и едуцираа клиентите како да извршат брзи, ефикасни и безбедни трансакции преку дигиталните киосци и банкоматите, без потреба од посета на шалтер.

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР И ПОСЕБНИ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ ЗА ГОДИНАТА ШТО ЗАВРШУВА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР	38
РЕВИДИРАНИ ПОСЕБНИ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ	
ПОСЕБЕН БИЛАНС НА УСПЕХ	39
ПОСЕБЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	39
ПОСЕБЕН БИЛАНС НА СОСТОЈБА	40
ПОСЕБЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО КАПИТАЛОТ И РЕЗЕРВИТЕ	40
ПОСЕБЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИОТ ТЕК	42
БЕЛЕШКИ КОН ПОСЕБНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ	43

Извештај на независниот ревизор

До акционерите на
Комерцијална банка АД Скопје

Извештај за посебните финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на придружните посебни финансиски извештаи на Комерцијална банка АД Скопје (во понатамошниот текст „Банката“), составени од посебниот биланс на состојба на ден 31 декември 2022 година и посебниот биланс на успех, посебниот извештај за сеопфатна добивка, посебниот извештај за промените во капиталот и резервите и посебниот извештај за паричниот тек за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки прикажани на страните од 3 до 162.

Одговорност на Раководството за посебните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие посебни финансиски извештаи во согласност со регулативата на Народна банка на Република Северна Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на посебните финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие посебни финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија¹. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали посебните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во посебните финансиски извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот и истите вклучуваат проценка на ризиците од материјално погрешно прикажување во посебните финансиски извештаи, било поради измама или грешка. При овие проценки на ризиците, ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на посебните финансиски извештаи на Банката со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективноста на внатрешната контрола на Банката. Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на посебните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Наше мислење е дека придружните посебни финансиски извештаи, ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Комерцијална банка АД Скопје на ден 31 декември 2022 година, како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш заврши, во согласност со регулативата на Народна банка на Република Северна Македонија.

Грант Торнтон ДОО
Св. Кирил и Методиј 526-1/20
1000 Скопје
Северна Македонија
Т +389 (0)2 3214 700
Ф +389 (0)2 3214 710
E Contact@mk.gt.com
Даночен број: 4030003475973

Останати прашања

Посебните финансиски извештаи на Банката со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2021 година се ревидирани од друг ревизор кој во својот извештај од 25 февруари 2022 година изразил мислење без резерва за истите.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Банката е исто така одговорно за изготвување на годишниот извештај за работењето на Банката за 2022 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на годишниот извештај, со историските финансиски податоци објавени во посебната годишна сметка и ревидираните посебни финансиски извештаи на Банката со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2022 година, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија², како и во согласност со барањата на член 34, став 1, точка (д) од Законот за ревизија.

Наше мислење е дека историските финансиски податоци изнесени во годишниот извештај за работењето на Банката со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2022 година, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со податоците објавени во годишната сметка и ревидираните посебни финансиски извештаи со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2022 година.

Сузана Ставриќ
Управител
Грант Торнтон ДОО, Скопје

Билјана Митревска
Овластен ревизор

Скопје, 23 февруари 2023 година

¹ Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРУ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година.

² Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРУ“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година.

ПОСЕБЕН БИЛАНС НА УСПЕХ

за периодот од 1 јануари 2022 до 31 декември 2022

Белешка	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Приходи од камата	3,416,003	2,803,850
Расходи за камата	(320,570)	(349,236)
Нето-приходи/(расходи) од камата	3,095,433	2,454,614
Приходи од провизии и надомести	1,833,932	1,574,425
Расходи за провизии и надомести	(765,609)	(579,571)
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	1,068,323	994,854
Нето-приходи од тргување	(3,657)	17,359
Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност	4,566	5,917
Нето-приходи/(расходи) од курсни разлики	336,354	197,404
Останати приходи од дејноста	941,395	1,723,878
Удел во добивката на придружните друштва	75,587	79,103
Исправка на вредноста на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето-основа	(994,026)	(934,594)
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа	(9,734)	(4,932)
Трошоци за вработените	(1,080,208)	(1,034,683)
Амортизација	(216,270)	(194,289)
Останати расходи од дејноста	(906,729)	(800,004)
Удел во загубата на придружните друштва	-	-
Добивка/(загуба) пред оданочување	2,311,034	2,504,627
Данок на добивка	(161,847)	(200,275)
Добивка/(загуба) за финансиската година од непрекинато работење	2,149,187	2,304,352
Добивка/(загуба) од група на средства и обврски кои се чуваат за продажба*	-	-
Добивка/(загуба) за финансиската година	2,149,187	2,304,352
Добивка/(загуба) за финансиската година, којашто им припаѓа на*:		
акционерите на Банката	-	-
неконтролираното учество	-	-
Заработка по акција		
основна заработка по акција (во денари)	943	1,011
разводната заработка по акција (во денари)	943	1,011

* само за консолидираните финансиски извештаи

Белешките кон посебните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие посебни финансиски извештаи.

Потпишано во име на Комерцијална банка АД Скопје:

Анита Бислимовска
Директор на Самостојна дирекција за финансиско работење, овластен сметководител, лиценца бр.0106800

УПРАВЕН ОДБОР НА БАНКАТА

д-р Никола
Џамбазоски
Главен директор за продажба и развојБилјана Максимовска-
Поповиќ
Главен директор за корпоративно банкарствод-р Маја Стевкова
Штеријева
Главен финансов директорИлија Илоски
Главен оперативен директорХари Костов
Главен извршен директор

3

ПОСЕБЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА

за периодот од 1 јануари 2022 до 31 декември 2022

Добивка/(загуба) за финансиската година
Останати добивки/(загуби) во периодот (пред оданочување)
Останати добивки/(загуби) во периодот коишто не се прикажуваат во Билансот на успех (пред оданочување)

Ревалоризациска резерва за сопственички средства расположливи за продажба
- нереализирани нето-промени во објективната вредност на сопственичките средства расположливи за продажба
- реализирани нето-добивки/(загуби) од сопственичките средства расположливи за продажба, рекласификувани во Останати резерви
Промена во кредитната способност на Банката, за финансиски обврски кои се мерат по објективна вредност
Данок на добивка од останати добивки/(загуби) коишто не се прикажуваат во Билансот на успех

Вкупно останати добивки/(загуби) во периодот коишто не се прикажуваат во Билансот на успех

Останати добивки/(загуби) во периодот коишто се или може да се пре класификуваат во Билансот на успех (пред оданочување)
Ревалоризациска резерва за должнички средства расположливи за продажба
- нереализирани нето-промени во објективната вредност на должничките средства расположливи за продажба
- реализирани нето-добивки/(загуби) од должничките средства расположливи за продажба, рекласификувани во Билансот на успех
- дополнителна исправка на вредноста на должничките средства расположливи за продажба
- ослободување на исправка на вредноста на должничките средства расположливи за продажба
Ревалоризациска резерва за преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања
- ревалоризациска резерва признаена во текот на годината
- намалување на ревалоризациската резерва, рекласификувано во Билансот на успех

Резерва за инструменти за заштита од ризикот од паричните текови
- нереализирани нето-промени во објективната вредност на инструментите за заштита од ризикот од паричните текови
- реализирани нето-добивки/(загуби) од инструментите за заштита од ризикот од паричните текови, рекласификувани во Билансот на успех
Резерва за инструменти за заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење
Резерва од курсни разлики од вложување во странско работење
Удел во останатите добивки/(загуби) од придружните друштва коишто не се прикажуваат во Билансот на успех
Останати добивки/(загуби) кои не се прикажуваат во Билансот на успех
Данок на добивка од останати добивки/(загуби) коишто се или може да се пре класификуваат во Билансот на успех

Вкупно останати добивки/(загуби) во периодот коишто се или може да се пре класификуваат во Билансот на успех

Вкупно останати добивки/(загуби) во периодот
Сеопфатна добивка/(загуба) за финансиската година
Сеопфатна добивка/(загуба) за финансиската година, којашто им припаѓа на*:
акционерите на Банката
неконтролираното учество

* само за консолидираните финансиски извештаи

Белешките кон посебните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие посебни финансиски извештаи.

Потпишано во име на Комерцијална банка АД Скопје:

Анита Бислимовска
Директор на Самостојна дирекција за финансиско работење, овластен сметководител, лиценца бр.0106800

УПРАВЕН ОДБОР НА БАНКАТА

д-р Никола
Џамбазоски
Главен директор за продажба и развојБилјана Максимовска-
Поповиќ
Главен директор за корпоративно банкарствод-р Маја Стевкова
Штеријева
Главен финансов директорИлија Илоски
Главен оперативен директорХари Костов
Главен извршен директор

4

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Посебни финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

ПОСЕБЕН БИЛАНС НА СОСТОЈБА**

на ден 31 декември 2022

	Белешка	во илјади денари		
		Тековна година 31.12.2022	претходна година 31.12.2021	претходна година*** 01.01.2021
Активa				
Парични средства и парични еквиваленти	18	57,443,899	57,857,097	-
Средства за тргување	19	105,558	119,682	-
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање	20	354,937	350,371	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	21	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	22.1	584,519	3,099,033	-
Кредити на и побарувања од други комитенти	22.2	59,856,354	53,536,121	-
Вложувања во хартии од вредност	23	27,070,942	27,769,924	-
Вложувања во придружени друштва (сметководствено се евидентираат според „методот на главината“)	24	385,387	348,731	-
Побарувања за данок на добивка (тековен)	30.1	391	391	-
Останати побарувања	25	2,361,975	2,592,032	-
Заложни средства	26	-	-	-
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	27	15,976	19,298	-
Нематеријални средства	28	81,470	85,353	-
Недвижности и опрема	29	2,707,994	2,757,379	-
Одложени даночни средства	30.2	-	-	-
Нетоковни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	31	5,453	-	-
Вкупна актива		150,974,855	148,535,412	-
Обврски				
Обврски за тргување	32	-	2,823	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање	33	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	21	-	-	-
Депозити на банките	34.1	260,358	341,643	-
Депозити на други комитенти	34.2	133,248,497	130,736,324	-
Издадени должнички хартии од вредност	35	-	-	-
Обврски по кредити	36	698,159	713,536	-
Субординирани обврски	37	-	-	-
Посебна резерва и резервирања	38	446,880	340,635	-
Обврски за данок на добивка (тековен)	30.1	33,069	100,314	-
Одложени даночни обврски	30.2	-	-	-
Останати обврски	39	736,218	1,468,792	-
Обврски директно поврзани со група на средства за отуѓување	31	-	-	-
Вкупно обврски		135,423,181	133,701,867	-
Капитал и резерви				
Запишан капитал	40	2,279,067	2,279,067	-
Премии од акции		771,527	771,527	-
Сопствени акции		-	-	-
Други сопственички инструменти		-	-	-
Ревалоризациски резерви		(16,967)	1,069	-
Останати резерви		9,898,860	9,227,530	-
Задржана добивка/(Акумулирана загуба)		2,619,187	2,554,352	-
Вкупно капитал и резерви, кои припаѓаат на акционерите на Банката		15,551,674	14,833,545	-
Неконтролирано учество*		-	-	-
Вкупно капитал и резерви		15,551,674	14,833,545	-
Вкупно обврски и капитал и резерви		150,974,855	148,535,412	-
Потенцијални обврски	42	18,909,050	21,526,309	-
Потенцијални средства	42	-	-	-

* само за консолидираните финансиски извештаи

** овој извештај е познат и како „Извештај за финансиската состојба“

*** оваа колона се пополнува само доколку Банката: ретроактивно применува сметководствена политика, прави ретроактивна корекција на грешка или прави ретроактивна рекласификација на ставки од финансиските извештаи.

Белешките кон посебните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие посебни финансиски извештаи.

Посебните финансиски извештаи се усвоени од страна на Надзорниот одбор на Банката на 22 февруари 2023 година.

Потпишано во име на Комерцијална банка АД Скопје:

Анита Бислимовска
Директор на Самостојна дирекција за финансиско работење, овластен сметководител, лиценца бр.0106800

УПРАВЕН ОДБОР НА БАНКАТА

д-р Никола Цамбарски
Главен директор за продажба и развој

Билјана Максимовска-Поповиќ
Главен директор за корпоративно банкарство

д-р Маја Стевкова Штериева
Главен финансиски директор

Илија Илоски
Главен оперативен директор

Хари Костов
Главен извршен директор

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

ПОСЕБЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО КАПИТАЛОТ И РЕЗЕРВИТЕ за периодот од 1 јануари 2022 до 31 декември 2022

	Капитал	во илјади денари			Вкупно капитал и резерви
		На 1 јануари 2021 година (претходна година)	На 1 јануари 2021 година (претходна година), коригирано	31 декември 2022 година	
Заложан капитал		2,279,067	2,279,067	2,279,067	13,899,081
Премии од акции		771,527	771,527	771,527	13,899,081
Други сопственички инструменти		-	-	-	2,304,352
Ревалоризациски резерви		-	-	-	(2,448)
Резерва од курсни разлики од вложување во странско работенство		-	-	-	2,304,352
Резерви за заштита од ризикот од продажба		-	-	-	-
Резерви за средства за вложување во странско работенство		-	-	-	-
Останати ревалоризациски резерви		-	-	-	-
Капитална компонента на хибридни финансиски инструменти		-	-	-	-
Останати резерви		-	-	-	-
Задржана добивка		-	-	-	-
Опрани-чена за распределба на делба на акционерите		-	-	-	-
Расположлива за делба на акционерите		-	-	-	-
Вкупно капитал и резерви, кои припаѓаат на акционерите на Банката		-	-	-	-
Неконтролирано учество		-	-	-	-
Вкупно капитал и резерви		-	-	-	-

На 1 јануари 2021 година (претходна година)
Корекции на почетната состојба
На 1 јануари 2021 година (претходна година), коригирано
Сеопфатна добивка/(загуба) за финансиската година
Добивка/(загуба) за финансиската година
Останати добивки/(загуби) во периодот
Промени во објективната вредност на средствата расположливи за продажба
должнички инструменти
- нереализирани промени во објективната вредност (нето)
- реализирани промени во објективната вредност (нето)
префрлени во Билансот на успех
вредноста на должничките средства расположливи за продажба
- ослободување на исправка на вредноста на должничките средства расположливи за продажба
сопственички инструменти
- нереализирани промени во објективната вредност (нето)
- реализирани промени во објективната вредност (нето)
префрлени во Останати резерви
Промени во објективната вредност на инструментите за заштита од ризикот на парични текови

ПОСЕБЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО КАПИТАЛОТ И РЕЗЕРВИТЕ (продолжува)

за периодот од 1 јануари 2022 до 31 декември 2022

	Ревалоризациски резерви										Вкупно капитал и резерви	
	Капитал		Резерви за заштита од ризикот		Резерви за разлики од курсните разлики од вложувањето		Останати резерви		Задржана добивка			
	Премии од акции	Сопствени акции	Други сопствени инструменти	Резерви за ненаплаќање на побарувања	Резерви за заштита од ризикот	Резерви за разлики од курсните разлики од вложувањето	Резерви за заштита од ризикот	Законска резерва	Останати резерви	Расположлива за распределба на акционерите	Ограничена за распределба на акционерите	Вкупно капитал и резерви
Промени во објективната вредност на инструментите за заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Курсни разлики од вложување во странско работење	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства/(обврски) признаени во капиталот и резервите	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Промени во кредитната способност на Банката, за финансиски обврски кои се мерат по објективна вредност	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати добивки/(загуби) кои не се прикажуваат во Билансот на успех	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно нерелизирани добивки/(загуби) признаени во капиталот и резервите	-	-	-	(2,448)	-	-	-	-	-	-	(2,448)	(2,448)
Вкупно сопствата добивка/(загуба) за финансиската година	-	-	-	(2,448)	-	-	-	-	-	2,304,352	-	2,301,904
Трансакции со акционерите, признаени во капиталот и резервите	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Издадени акции во текот на периодот	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Издвојување за законска резерва	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Издвојување за останати резерви	-	-	-	-	-	-	-	-	617,610	(294,526)	(323,084)	-
Дивиденди	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1,367,440)	-	(1,367,440)
Откуп на сопствени акции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Продадени сопствени акции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други промени во капиталот и резервите (наведете детално)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Распределба на задржана добивка - ограничена за распределба на акционерите	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(250,000)	250,000	-
Трансакции со акционерите, признаени во капиталот и резервите	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
На 31 декември 2021 (претходна година) / 1 јануари 2022 (тековна година)	2,279,067	771,527	-	-	1,069	-	-	455,813	8,771,717	2,304,352	250,000	14,833,545

Белешките кон посебните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие посебни финансиски извештаи

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

ПОСЕБЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО КАПИТАЛОТ И РЕЗЕРВИТЕ (продолжува)

за периодот од 1 јануари 2022 до 31 декември 2022

	Ревалоризациски резерви										Вкупно капитал и резерви	
	Капитал		Резерви за заштита од ризикот		Резерви за разлики од курсните разлики од вложувањето		Останати резерви		Задржана добивка			
	Премии од акции	Сопствени акции	Други сопствени инструменти	Резерви за ненаплаќање на побарувања	Резерви за заштита од ризикот	Резерви за разлики од курсните разлики од вложувањето	Резерви за заштита од ризикот	Законска резерва	Останати резерви	Расположлива за распределба на акционерите	Ограничена за распределба на акционерите	Вкупно капитал и резерви
Промени во објективната вредност на инструментите за заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Курсни разлики од вложување во странско работење	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства/(обврски) признаени во капиталот и резервите	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Промени во кредитната способност на Банката, за финансиски обврски кои се мерат по објективна вредност	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати добивки/(загуби) кои не се прикажуваат во Билансот на успех	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно нерелизирани добивки/(загуби) признаени во капиталот и резервите	-	-	-	-	-	-	-	455,813	8,771,717	2,304,352	250,000	14,833,545
Вкупно сопствата добивка/(загуба) за финансиската година	2,279,067	771,527	-	-	1,069	-	-	455,813	8,771,717	2,304,352	250,000	14,833,545
Трансакции со акционерите, признаени во капиталот и резервите	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Издадени акции во текот на периодот	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Издвојување за законска резерва	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Издвојување за останати резерви	-	-	-	-	-	-	-	-	617,610	(294,526)	(323,084)	-
Дивиденди	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1,367,440)	-	(1,367,440)
Откуп на сопствени акции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Продадени сопствени акции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други промени во капиталот и резервите (наведете детално)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Распределба на задржана добивка - ограничена за распределба на акционерите	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(250,000)	250,000	-
Трансакции со акционерите, признаени во капиталот и резервите	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
На 31 декември 2021 (претходна година) / 1 јануари 2022 (тековна година)	2,279,067	771,527	-	-	1,069	-	-	455,813	8,771,717	2,304,352	250,000	14,833,545

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

во шпеди денари

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Посебни финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

ПОСЕБЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИОТ ТЕК (продолжува)
за периодот од 1 Јануари 2022 до 31 декември 2022

Паричен тек од инвестициската дејност
(Вложувања во хартии од вредност)
Приливи од продажбата на вложувањата во хартии од вредност
(Одливи за вложувањата во подружници и придружени друштва)
Приливи од продажбата на вложувањата во подружници и придружени друштва
(Набавка на нематеријални средства)
Приливи од продажбата на нематеријалните средства
(Набавка на недвижности и опрема)
Приливи од продажбата на недвижностите и опремата
(Одливи за нетековните средства кои се чуваат за продажба)
Приливи од нетековните средства кои се чуваат за продажба
(Останати одливи од инвестициската дејност)
Останати приливи од инвестициската дејност
Нето паричен тек од инвестициската дејност
Паричен тек од финансирањето
(Отплата на издадените должнички хартии од вредност)
Приливи од издадените должнички хартии од вредност
(Отплата на обврските по кредити)
Зголемување на обврските по кредити
(Отплата на издадените субординирани обврски)
Приливи од издадените субординирани обврски
Приливи од издадените акции/сопственички инструменти во текот на периодот
(Откуп на сопствени акции)
Продадени сопствени акции
(Платени дивиденди)
(Останати одливи од финансирањето)
Останати приливи од финансирањето
Нето паричен тек од финансирањето
Ефект од исправката на вредноста на паричните средства и паричните еквиваленти
Ефект од курсните разлики на паричните средства и паричните еквиваленти
Нето-зголемување/(намалување) на паричните средства и паричните еквиваленти
Парични средства и парични еквиваленти на 1 јануари
Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември

Белешка	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
	(7,892,326)	(13,539,518)
	8,629,963	10,906,358
	-	-
	-	-
	(19,680)	(34,191)
	-	-
	(152,268)	(208,180)
	7,592	36,942
	-	-
	-	-
	63,085	77,482
	636,366	(2,761,107)
	-	-
	-	-
	(527,089)	(159,385)
	511,712	296,876
	-	-
	-	-
	-	-
	(1,413,022)	(1,367,440)
	-	-
	-	-
	(1,428,399)	(1,229,949)
18	(123)	141
	-	-
	(2,500,598)	7,294,173
	50,656,475	43,362,302
18	48,155,877	50,656,475

* само за консолидираните финансиски извештаи

Белешките кон посебните финансиски извештаи
претставуваат интегрален дел на овие посебни финансиски извештаи

Потпишано во име на Комерцијална банка АД Скопје:

Анита Бислимовска
Директор на Самостојна дирекција за финансиско работење, овластен сметководител, лиценца бр.0106800

УПРАВЕН ОДБОР НА БАНКАТА

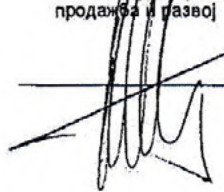
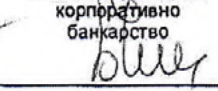
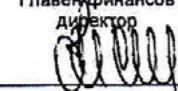
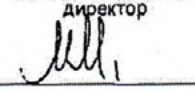
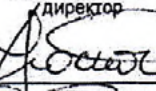
д-р Никола
Цамбазовски
Главен директор за
продажба и развој

Билјана Максимовска-
Поповик
Главен директор за
корпоративно
банкарство

д-р Маја Стевкова
Штеријева
Главен финансиски
директор

Илија Илоски
Главен оперативен
директор

Хари Костов
Главен извршен
директор

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

Број на
белешка

Белешка
Вовед

1. Класификација на финансиските средства и финансиските обврски

2. Управување со ризици

- 2.1. Кредитен ризик
  - 2.2. Ризик на ликвидност
  - 2.3. Пазарен ризик
  - 2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промените на пазарниот ризик
  - 2.3.2. Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средства за тргување)
  - 2.3.3. Валутен ризик
  - 2.3.4. Останати пазарни ризици
  - 2.4. Оперативен ризик
3. Адекватност на капиталот
4. Известување според сегментите
5. Објективна вредност на финансиските средства и обврски

Биланс на успех

6. Нето-приходи (расходи) од камата
7. Нето-приходи (расходи) од провизии и надомести
8. Нето-приходи од тргување
9. Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност
10. Нето-приходи (расходи) од курсни разлики
11. Останати приходи од дејноста
12. Исправка на вредноста на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето основа
13. Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа
14. Трошоци за вработените
15. Амортизација
16. Останати расходи од дејноста
17. Данок од добивка

Биланс на состојба

Актива

18. Парични средства и парични еквиваленти
19. Средства за тргување
20. Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
21. Дериватни средства чувани за управување со ризик
- 22.1. Кредити на и побарувања од банки
- 22.2. Кредити на и побарувања од други комитенти
23. Вложувања во хартии од вредност
24. Вложувања во придружени друштва
25. Останати побарувања
26. Заложени средства
27. Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања
28. Нематеријални средства
29. Недвижности и опрема
30. Тековни и одложени даночни средства и обврски
31. Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување

Обврски, капитал и резерви

32. Обврски за тргување
33. Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање
21. Дериватни обврски чувани за управување со ризик
- 34.1. Депозити на банки
- 34.2. Депозити на други комитенти
35. Издадени должнички хартии од вредност
36. Обврски по кредити
37. Субординирани обврски
38. Посебна резерва и резервирања
39. Одложени даночни обврски
39. Останати обврски
31. Обврски директно поврзани со група на средства за отуѓување
40. Запишан капитал

Други обелоденувања

41. Заработка по акција
42. Потенцијални обврски и потенцијални средства
43. Работи во име и за сметка на трети лица
44. Трансакции со поврзаните страни
45. Наеми
46. Плаќање врз основа на акции
47. Настани после датумот на билансот на состојба

Вовед

а) Општи информации

Комерцијална банка АД Скопје („Банката“) претставува акционерско друштво, со седиште во Република Северна Македонија. Седиштето на Банката е на ул. Орце Николов бр.3, 1000 Скопје. Банката своите активности во Република Северна Македонија ги извршува преку мрежа на филијали и експозитури.

Банката е регистрирана како универзален тип комерцијална банка, во согласност со македонските закони. Основните активности на Банката се следните:

- Прибирање депозити и други повратни извори на средства;
- Кредитирање во земјата и во странство, вклучувајќи и факторинг и финансирање комерцијални трансакции;
- Издавање и администрирање платежни средства (парични картички, чекови, патнички чекови, меници);
- Менувачки работи;
- Платен промет во земјата и во странство, вклучувајќи купопродажба на девизи;
- Брз трансфер на пари;
- Издавање платежни гаранции, авали и други форми на обезбедување;
- Изнајмување сефови, остава и депо;
- Тргување со инструменти на пазарот на пари;
- Тргување со девизни средства;
- Тргување со хартии од вредност;
- Давање услуги на чување имот на инвестициски и пензиски фондови;
- Чување хартии од вредност за клиенти;
- Посредување во продажба на полиси за осигурување;
- Обработка и анализа на информации за кредитната способност на правни лица;
- Економско-финансиски консалтинг;
- Продажба на удели во инвестициони фондови;
- Застапување во осигурување;
- Други финансиски услуги утврдени со закон што може да ги врши само банка.

Акциите на Банката котираат на официјалниот пазар на Македонската берза на хартии од вредност и истите се тргуваат на посебниот потсегмент Супер котација. Исто така, акцијата на Банката е една од десетте акции на компании кои го сочинуваат Македонскиот берзански индекс МБИ-10, а кодот под кој котираат е следниот:

Шифра на хартија од вредност
КМВ (обична акција)

ИСИН број
МККМBS101019

Посебните финансиски извештаи на Банката за годината што заврши на 31 декември 2022 година беа одобрени за издавање од страна на Надзорниот одбор на Банката на 22 февруари 2023 година.

Вовед (продолжува)

б) Основи за изготвување на посебните финансиски извештаи

Стандарди врз основа на кои се подготвени посебните финансиски извештаи

Податоците во финансиските извештаи на Банката се изготвени во согласност со Законот за трговски друштва („Службен весник на РМ“ бр.28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14,138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 64/18,120/18 и „Службен весник на РСМ“ бр. 290/20, 215/21, 99/22), Законот за банки („Службен весник на РМ“ бр. 67/07, 90/09, 67/10, 26/13, 15/15, 153/15, 190/16, 7/19 и „Службен весник на РСМ“ бр. 101/19 и 122/21), подзаконската регулатива пропишана од страна на Народната банка на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст „НБРСМ“), како и во согласност со Одлуката за методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиски извештаи (во понатамошниот текст „Методологија“) („Службен весник на РМ“ 83/17) и Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките и белешките кон тие извештаи („Службен весник на РМ“ бр. 83/17 и 149/18), пропишани од страна на НБРСМ.

Стандарди кои се објавени, а сè уште не се во примена

На датумот кога овие посебни финансиски извештаи беа авторизирани за издавање од страна на Управниот одбор на Банката, не постојат објавени стандарди кои сè уште не се во примена.

Презентација на финансиските извештаи

Финансиските извештаи претставуваат посебни финансиски извештаи на Банката. Бидејќи Банката има вложувања во подружница, таа исто така изготвува и консолидирани финансиски извештаи во согласност со Методологијата.

Посебните финансиски извештаи на Банката се прикажани во согласност со формата и содржината на билансните шеми објавени во Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките.

Раководството на Банката го проценува влијанието на промените на регулативата на НБРСМ врз финансиските извештаи, како и барањата за формата и содржината на одредени билансни шеми во согласност со Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките и со барањата на Методологијата.

Презентацијата на посебните финансиски извештаи бара користење на најдобри можни процени и разумни претпоставки од страна на раководството на Банката, кои имаат ефекти на презентираниот вредности на средствата и обврските, како и на приходите и расходите настанати во периодот на известување. Овие процени и претпоставки се засновани врз искуство од минатото и други фактори за кои се верува дека се разумни во околностите и чии резултати претставуваат основа за процена на сметководствената вредност на средствата и обврските за кои не се достапни податоци од други извори. Стварните резултати во наредните периоди на известување можат да се разликуваат од проценетите износи.

Процените и претпоставките се разгледуваат на континуирана основа. Ревидираните сметководствени процени се признаваат во периодот во кој процената е ревидирана, ако истата има влијание само на тој период, или пак во периодот на процена и идните периоди, ако ревидираната процена има влијание на двата периода - тековниот и идниот период. Посебните финансиски извештаи се подготвени во согласност со принципот на историска набавна вредност, освен за вреднувањето на вложувањата во финансиските средства расположливи за продажба кои се вреднуваат по објективна вредност, како и други финансиски средства кои се вреднуваат по објективна вредност преку билансот на успех врз основа на претпоставката на принципот на континуитет.

Вовед (продолжува)**б) Основи за изготвување на посебните финансиски извештаи (продолжува)****Презентација на финансиските извештаи (продолжува)**

Информациите во однос на критичните процени во примената на сметководствените политики кои имаат најзначаен ефект на износите обелоденети во посебните финансиски извештаи, се наведени во Белешка г).

Посебните финансиски извештаи на Банката се подготвени во согласност со сметководствените политики објаснети во Белешката в) кон посебните финансиски извештаи.

Известувачка и функционална валута

Презентираните посебни финансиски извештаи се искажани во илјади македонски денари. Денарот претставува функционална и известувачка валута на Банката за целите на известувањето до НБРСМ.

в) Значајни сметководствени политики

Сметководствените политики прикажани во продолжение се применувани конзистентно за сите периоди прикажани во овие посебни финансиски извештаи.

Приходи и расходи по основ на камати

Приходите и расходите по основ на камати се признаваат во билансот на успех за сите каматоносни инструменти на пресметковна основа, според амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Методот на ефективна каматна стапка е метод за пресметка на амортизирана набавна вредност на финансиските средства или финансиските обврски преку алокација на приходите од камата и расходите за камата во соодветниот релевантен период. Ефективната каматна стапка е стапка со која се дисконтираат проценетите идни парични приливи или одливи во текот на очекуваниот век на финансискиот инструмент или, каде што е соодветно, за пократок период до нето сметководствената вредност на финансиското средство или финансиската обврска. При пресметката на ефективната каматна стапка, Банката врши процена на паричните текови имајќи ги предвид договорените услови за финансиските инструменти (на пример, опциите за предвремена отплата), но не ги зема предвид идните загуби поради оштетување. Интегрален дел на пресметката на ефективната каматна стапка се и/или платените и наплатените провизии и надоместоци помеѓу договорните страни, трансакционите трошоци, сите други премии или дисконти при одобрување на кредитите, како и пресметани ефекти од модификации направени поради промени на условите во текот на амортизирањето на кредитот, кои се составен дел на ефективната каматна стапка.

Приходи од надоместоци и провизии

Провизиите и надоместоците, со исклучок на надоместоците за одобрување кредити, генерално се признаваат на пресметковна основа во периодот кога се врши услугата. Останатите надоместоци за одобрување кредити се разграничуваат и се амортизираат за времетраењето на кредитот со примена на методата на ефективна каматна стапка.

Приходи од дивиденди

Приходите од дивиденди се признаваат кога правото да се добие дивиденда е востановено за сите акционери кои учествуваат во распределбата. Дивидендите се прикажани како дел од нето-приходите од тргување или приходи од дивиденди, во зависност од соодветната класификација на инструментот.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Трансакции во странска валута**

Трансакциите настанати во странска валута се искажани во денари со примена на официјалните курсеви на НБРСМ, кои важат на денот на трансакцијата. Средствата и обврските кои гласат на странска валута се искажуваат во денари со примена на официјалните девизни курсеви кои важат на датумот на составувањето на билансот на состојба. Позитивните и негативните курсни разлики кои произлегуваат од претворањето на износите во странска валута, како и во однос на вреднувањето на средствата и обврските во странска валута, се вклучени во билансот на успех во периодот кога тие настануваат.

Преземените и потенцијалните обврски деноминирани во странска валута се преведуваат во денари со примена на официјалните девизни курсеви кои важат на датумот на билансот на состојба.

Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2022 и 2021 година за евра (ЕУР) и американски долари (УСД) беа како што следува:

	2022 МКД	2021 МКД
1 ЕУР	61.4932	61.627
1 УСД	57.6535	54.3736

Финансиски средства и финансиски обврски**(i) Признавање и почетно мерење**

Финансиските средства и обврски се признаваат на датумот на порамнување, што го претставува датумот кога средството се испорачува од/на Банката.

Финансиско средство или финансиска обврска почетно се мерат по објективна вредност зголемени за ставки кои не се мерат по објективна вредност преку билансот на успех, трансакционите трошоци кои се директно поврзани со стекнувањето или издавањето.

(ii) Класификација**Финансиски средства**

Финансиско средство е средството коешто е:

- парично средство,
- сопственички инструмент издаден од друго правно лице,
- договорно право да се примат пари или друго финансиско средство од друго лице,
- договорно право да се разменат финансиски инструменти со друго лице според услови коишто се потенцијално поволни за Банката.

Финансиските средства, може да бидат класифицирани во една од следните категории:

- финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност;
- финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка; и
- финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех.

Банката ги класифицира финансиските средства при нивното почетно признавање.

Класификацијата на финансиските средства се врши врз основа на следниве два критериума:

- припадност на финансиското средство во соодветен деловен модел на Банката за управување со финансиски средства, и
- карактеристики на договорните парични текови на финансиското средство (исполнување на условот на СППИ).

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)****(ii) Класификација (продолжува)****Оцена на деловниот модел на Банката**

Оцената на деловниот модел на Банката се врши на ниво на деловен процес, а не по одделен финансиски инструмент. Банката може да има повеќе деловни процеси за управување со финансиски инструменти, при што Банката може да користи и управува одделен вид финансиски инструмент на различни начини, односно еден вид финансиски инструмент може да се појави во различни деловни процеси на Банката за управување со финансиските инструменти.

Оцената на деловниот модел ја врши раководството на Банката, врз основа на релевантни и расположливи екстерни и интерни фактори значајни за начинот на управување со финансиските инструменти.

Оцената на деловниот модел ја врши клучното раководство на Банката, при што ги зема предвид сите релевантни и расположливи податоци за начинот на управување со финансиските инструменти, особено: како се следат успешноста/остварувањата на деловниот модел и како се известува до раководство на Банката; кои се ризиците коишто влијаат на остварувањето на тој деловен модел и како се управува со тие ризици; врз што се темелат наградите на раководството на Банката и сл.

Во зависност од начинот на управување со финансиските средства се идентификуваат три деловни модели, и тоа:

- Деловен модел чувани за наплата на главница и камата,
- Деловен модел чувани за наплата на главница и камата и продажба,
- Деловен модел за управување преку реализација на нивната објективна вредност (т.н. резидуален модел).

Деловен модел - „Чувани за наплата“

Целта на овој деловен модел е да се чува средството (или портфолиото од средства) за да се наплатат договорните парични текови, и средството (или портфолиото) припаѓа во „чувано за наплата“ деловен модел.

Притоа, иако целта на овој деловен модел е да се чува финансиското средство до достасување, доколку се случи одредени финансиски инструменти да се продадат пред нивниот договорен рок на достасување (предвремени продажби), или да се случи нивна модификација, тоа не е директен показател за промената на деловниот модел. Се земаат предвид следниве аспекти при процена на продажбите во моделот „чувано за наплата“, и тоа: историска фреквенција, време и вредност на продажба, причина за продажба (на пр., влошен кредитен ризик на средството, продажба поради концентрација во одделен сегмент согласно одделни лимити за концентрација, продажба поради управување со ликвидноста, продажба поради одредби на регулаторот, продажби по одлука на Банката за кои треба да се документира причината за истата, условите во окружувањето, износот, фреквенциите и сл.)

Деловен модел - „Чувани за наплата и продажба“

Чувањето на финансиските средства за да се постигне одредена цел преку наплата на договорни парични текови и преку продажба на финансиските средства, и средството припаѓа во „Чувано за наплата и продажба“ деловен модел (познат и како ОВОСД деловен модел).

Целта на овој деловен модел се достигнува преку наплата на паричните текови и продажба на финансиските средства, односно целта на овој деловен модел е финансиските средства да се држат поради управување со секојдневни ликвидносни потреби, одржување на одреден профит на принос од камата, поради поврзување на времетраењето на финансиските средства со времетраењето на финансиските обврски (усогласување на рочноста) и слично.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)****(ii) Класификација (продолжува)****Оцена на деловниот модел на Банката (продолжува)****Деловен модел – „Објективна вредност преку билансот на успех“**

Ако финансиско средство или група на финансиски средства се чуваат со цел тргување и остварување добивка или финансиските средства не може да се вклучат во деловниот модел „Чувани за наплата“ или „Чувани за наплата и продажба“, тогаш истите припаѓаат во деловен модел „објективна вредност преку билансот на успех“ (во понатамошниот текст: ОВБУ).

Целта на овој деловен модел е да се управува со финансиските средства преку активно и фреквентно тргување со цел остварување добивка од промените во објективната вредност на средствата. Банката ги управува овие средства со цел реализација на нивната пазарна/објективна вредност и одлуките при управувањето ги носи врз основа на нивната пазарна/објективна вредност. ОВБУ е останата т.н. резидуална категорија во која може да се вклучат финансиските инструменти, доколку не припаѓаат на деловен модел „чувано за наплата“ или „чувано за наплата и продажба“.

Анализа на договорните парични текови на инструментот – дали претставуваат единствено плаќање на главница и камата – СППИ

По утврдување на припадноста во одделен деловен модел за управување со финансиските средства, се утврдува дали договорните услови на финансиското средство доведуваат до парични текови, на одредени датуми, кои се само наплати на главница и камата на ненаплатената главница (наречен „СППИ тест“).

СППИ условот единствено може да се разгледува само за должничките финансиски средства.

Главница претставува објективна вредност на финансиското средство при првичното признавање.

Камата претставува надомест за временската вредност на паричниот и кредитниот ризик. Сепак, каматата може да земе предвид и други основни ризици за кредитирање (на пример, ликвидносен ризик), како и трошоци (на пример, трошоци за сервисирање или административни трошоци) поврзани со чување на финансиското средство на одреден временски период, како и профитната маржа.

Анализата дали е исполнет условот на СППИ се прави при почетното признавање на секое/група должничко финансиско средство. Анализата дали е исполнет условот на СППИ се прави врз основа на договорните услови на инструментот и се земаат предвид сите парични текови утврдени во договорот. За оние должнички финансиски средства кои произлегуваат од одреден производ за кој има типизиран договор (или договорни услови) кој се применува за сите одделни побарувања по тој производ, анализата дали е исполнет условот на СППИ се прави на ниво на производ, а не по одделно финансиско средство.

Во случај на измена на договорните парични текови на постоечко финансиско средство, на датумот на изменувањето се оценува/проверува дали е исполнет условот на СППИ со новите изменети договорни услови. Соодветно на добиените резултати, се утврдува дали финансиското средство и понатаму ќе продолжи да се класифицира и да се мери по амортизирана набавна вредност (доколку СППИ условот повторно е исполнет) или пак ќе се утврди дека во понатамошниот животен век финансиското средство ќе треба да се мери по објективна вредност (доколку СППИ условот не е исполнет).

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)****(ii) Класификација (продолжува)****Анализа на договорните парични текови на инструментот – дали претставуваат единствено плаќање на главница и камата – СППИ (продолжува)**

Финансиските средства генерално се поделени на:

- Должнички финансиски средства, и
- Сопственички финансиски средства.

Должнички финансиски средства

Должничките финансиски средства се класифицираат и се мерат во следните категории:

- Финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност,
- Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка,
- Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех.

Финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност

Во оваа категорија Банката ги класифицира финансиските средства кои ги исполнуваат следните критериуми:

- ги управува финансиските средства со цел наплата на договорните парични текови, и
- согласно со договорните услови на средството, исполнет е условот на „единствено отплати на главница и камата“ - СППИ.

Финансиските средства вклучени во оваа категорија, всушност, иницијално се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана набавна вредност.

Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка

Во оваа категорија Банката ги класифицира финансиските средства кои ги исполнуваат следните критериуми:

- го управува финансиското средство со цел наплата на договорните парични текови и/или за продажба, и
- согласно со договорните услови на средството, исполнет е условот на „единствено отплати на главница и камата“ - СППИ.

Финансиските средства вклучени во оваа категорија, иницијално се признаваат и последователно се мерат по објективна вредност.

Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех

Во оваа категорија Банката ги класифицира финансиските средства со намена за тргување и остварување готовински текови од продажба на истите.

Ова е и резидуална категорија, односно Банката во оваа категорија ги класификува и сите оние финансиски средства коишто не ги исполнуваат критериумите на останатите две категории.

Банката ги поседува овие финансиските средства со цел тргување и остварување добивка од промените во објективната вредност на средството. Финансиските средства вклучени во оваа категорија ги мери по објективна вредност.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)****(ii) Класификација (продолжува)****Сопственички финансиски средства**

Класификацијата на сопственичките инструменти се прави за поединечен инструмент, и тоа само при почетно признавање на инструментот, и потоа не е дозволена прекласификација.

Сопственичките инструменти се класифицираат и се мерат по објективна вредност (немаат договорни парични текови врз основа на главница и камата, односно не го исполнуваат условот СППИ).

Сопственички инструменти чувани за тргување

Сопственичките инструменти коишто Банката ги чува за тргување, задолжително се мерат по објективна вредност и сите промени во објективната вредност се евидентираат во Билансот на успех.

Останати сопственички инструменти

За сопственичките инструменти со кои не се тргува, Банката може при првичното признавање да избере дали промените во објективната вредност (реализирани и нереализирани/пресметани) ќе ги евидентира во билансот на успех или во ревалоризациските резерви во рамки на Останата сеопфатна добивка. Понатаму, износите во ревалоризациските резерви може само да се прекласификуваат во друга категорија на резерви, но никогаш не може да се признаат во билансот на успех.

За вложувањата на Банката во сопственички инструменти на одредени специфични институции за коишто нема активен пазар и чиешто поседување е утврдено со закон и/или е поврзано со можноста за користење на услугите коишто ги вршат овие институции, може да се смета дека нивната набавна вредност ја одразува нивната објективна вредност.

(iii) Депризнавање

Банката ги депризнава финансиските средства кога ги губи правата од договорот за паричните текови од средството, или кога ги пренесува правата на паричните текови од средството со трансакција во која сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство се пренесени на друг. Секој остаток од пренесените финансиски средства кои се креирани или задржани од Банката, се признава како посебно средство или обврска.

Банката ги депризнава финансиските обврски кога обврските определени во договорите се подмирани, откажани или истечени.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)****(iv) Модификација на финансиските средства и финансиските обврски****Финансиски средства**

Доколку, во текот на животниот век на финансискиот инструмент настанат промени во договорните парични текови (освен исправката на вредноста), кои не предизвикуваат депривање на финансиското средство и за кои Банката утврдила дека сè уште ги исполнуваат условите да се класифицираат и да се мерат по амортизирана набавна вредност, Банката на датумот на измената ја утврдува новата сметководствена вредност на изменетото средство, еднаква на сегашната вредност на идните очекувани изменети парични текови, дисконтирани со примена на првичната/оригиналната ефективна каматна стапка.

Банката ја признава разликата помеѓу новата сметководствена вредност на изменетото средство и сметководствената вредност на средството пред да настане измена на договорните парични текови, како добивка или загуба од измената во билансот на успех во рамки на сметките за приходи/расходи за камата, како и на сметките за акумулирана амортизација во рамки на соодветната група сметки за финансиското побарување во билансот на состојба.

По исклучок, во случаите на промена единствено на преостанатиот договорен рок на наплата на побарувањата, промена единствено на прилагодливата каматна стапка, предвремена отплата блиску до договорниот рок на отплата или незначителни/ситни износи на претплата, Банката не утврдува нова сметководствена вредност на изменетото средство (не прави нова пресметка на ефективната каматна стапка, односно на разграничувањето на акумулираната амортизација) и не признава добивка или загуба од измената во билансот на успех, бидејќи тие промени се незначителни. Во случај на предвремена отплата блиску до крајниот рок на достасување, Банката во целост го приходува целиот преостанат износ на акумулирана амортизација на датумот на предвремената отплата. Во случаите на промена единствено на преостанатиот договорен рок на наплата на побарувањата, промена единствено на прилагодливата каматна стапка или незначителни износи на претплата, Банката продолжува со разграничување на акумулираната амортизација согласно со првично утврдениот амортизациски план.

Финансиски обврски

Банката ги деприва финансиските обврски кога условите на обврската се изменети и паричните текови на финансиската обврска се суштински различни. Во таков случај се признава нова обврска врз основа на модифицираните услови по објективна вредност. Разликата помеѓу сметководствената вредност на обврската која се деприва и новата обврска, се признава во билансот на успех.

(v) Нетирање

Финансиските средства и обврски се нетираат и нето-износот се прикажува во билансот на состојбата само кога Банката има законско право да ги нетира признаените износи и има намера да ги порамни трансакциите на нето-основа или да ги реализира плаќањата истовремено.

Приходите и расходите се презентираат на нето-основа само доколку тоа е дозволено со сметководствените стандарди, или за добивки и загуби коишто произлегуваат од групи слични трансакции.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)****(vi) Принцип на мерење според објективна вредност**

Мерењето по објективна вредност претпоставува дека средството или обврската се разменуваат помеѓу пазарните учесници, во вообичаена трансакција, според тековните пазарни услови на датумот на мерење. Објективната вредност на финансиските средства и финансиските обврски се утврдува на различни начини, во зависност од тоа дали средството или обврската се тргува на активен пазар или не се тргува.

Активен пазар е пазарот на кој се вршат трансакции со средството или обврската со доволна фреквенција и обем, за да обезбедат ценовна информација за средството или обврската.

Соодветната котирана пазарна цена за средството или обврската е онаа што е во рамките на распонот помеѓу куповната и продажната цена, а којашто најдобро ја претставува објективната вредност во соодветните услови. Вообичаено се употребува тековната: куповна цена за средството коешто се чува или за обврската којашто треба да се издаде, односно продажна/понудена цена за средството коешто ќе биде стекнато или за обврската којашто се чува; просечната пазарна цена или друга цена согласно со вообичаената, прифатена пазарна практика.

Доколку не постои активен пазар за финансиското средство или обврска, Банката, за да ја одреди објективната вредност на средството или обврската, применува техники на вреднување за коишто има најмногу расположливи податоци, давајќи им предност на податоците коишто можат да се потврдат на пазарот.

Вообичаени техники на вреднување се: пазарен пристап (се користат котираните цени или други релевантни информации од пазарни трансакции со исти или слични средства или обврски), трошочен пристап (познат и како тековен трошок на замена, го претставува износот којшто би бил потребен за замена на постојното средство) и приходен пристап (дисконтирана вредност на тековните пазарни очекувања за идните износи, парични приливи или приходи и расходи, од средството или обврската).

Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства и паричните еквиваленти вклучуваат готовина, ностро сметки кои претставуваат депозити по видување и пласмани кај други банки и финансиски институции, износи кај НБРСМ и други финансиски средства, како што се благајнички и државни хартии од вредност, како високо ликвидни средства кои доспеваат во рок од 3 месеци од датумот на стекнување и имаат незначителни промени на објективната вредност.

За целите на изготвување на извештајот за паричен тек од паричните средства и парични еквиваленти, се исклучува задолжителната резерва во девизи и ограничените депозити.

Финансиски инструменти кои се чуваат за тргување

Хартиите од вредност за тргување се хартии од вредност вклучени во портфолио за кое постои намера за остварување профит на краток рок. Хартиите од вредност за тргување иницијално се признаваат и последователно се мерат според нивната објективна вредност, а трансакциските трошоци директно се признаваат во билансот на успех.

Сите поврзани реализирани и нереализирани добивки и загуби се вклучени во нето-приходи од тргување. Каматата, ако е остварена за време на располагањето со хартиите од вредност за тргување, се прикажува како нето-приходи од тргување во билансот на успех на Банката. Купопродажбата на хартиите од вредност за тргување се признава на датумот на порамнување, што го претставува датумот кога средството се испорачува на Банката.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)****Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање**

При почетното признавање, секое финансиско средство може да биде определено како финансиско средство по објективна вредност преку билансот на успех, освен некотираните сопственички инструменти и оние финансиски инструменти кои немаат котирана пазарна цена и чијашто објективна вредност не може реално да се измери.

Банката во оваа категорија ги евидентира вложувањата во удели во отворени инвестициски фондови и истите иницијално ги признава и последователно ги мери според нивната објективна вредност. Сите поврзани реализирани и нереализирани добивки и загуби се вклучени во нето-приходи од тргување.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се оние финансиски средства коишто се чуваат на неопределено време и истите можат да бидат продадени доколку постои потреба за решавање проблеми поврзани со ликвидноста или промената на каматните стапки, девизните курсеви или цената на акциите. Прикажаното портфолио е составено од сопственички хартии од вредност издадени од финансиски институции и друштва, врз кои Банката нема контрола, како и од должнички хартии од вредност издадени од Република Северна Македонија. Финансиските средства расположливи за продажба ги вклучуваат и вложувањата во подружници коишто се евидентираат по набавна вредност.

Финансиските средства расположливи за продажба се прикажуваат според нивната објективна вредност, со исклучок на финансиските средства за коишто не постои активен пазар и котирана пазарна цена и чијашто објективна вредност не може веродостојно да се измери, а во кој случај се мерат по набавна вредност намалена за загубите поради оштетување.

Нереализираните добивки и загуби кои произлегуваат од промена на објективната вредност на финансиските средства расположливи за продажба се евидентираат во ревалоризациски резерви.

Во моментот на депривање на должничките финансиски средства расположливи за продажба кумулативните добивки/загуби што се претходно признаени во ревалоризациските резерви се деприваат од капиталот и нето-добивките, или загубите се признаваат во билансот на успех во позицијата „Останати приходи од дејноста/Останати расходи од дејноста“.

Приходите врз основа на камата, дивиденда, како и позитивните/негативните курсни разлики на финансиските средства што се расположливи за продажба, се признаваат во билансот на успех за тековниот период.

Финансиски средства кои се чуваат до достасување

Вложувања во хартии од вредност кои се чуваат до достасување претставуваат должнички финансиски средства коишто Банката ги управува со цел наплата на договорните парични текови и кои, согласно договорните услови на средството, го исполнуваат СППИ условот. Овие хартии од вредност се прикажани според амортизираната набавна вредност со примена на методот на ефективната каматна стапка.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и обврски (продолжува)****Кредити и побарувања**

Кредитите и побарувањата на Банката ги вклучуваат кредитите кога средствата се одобрени на комитентите. Кредитите иницијално се признаваат по објективна вредност, вклучувајќи ги сите трансакциски трошоци, а последователно се вреднуваат според амортизираната набавна вредност со користење на методот на ефективна каматна стапка. Каматите по основ на кредити одобрени од Банката се вклучени во приходите од камати и истите се признаваат на пресметковна основа.

Кредитите на комитентите и финансиските институции се прикажани во нето-износ намалени за загубата поради оштетување.

Загуби поради оштетување на финансиски средства

Банката, најмалку на месечна основа, проценува дали постојат објективни докази за оштетување на финансиските средства кои не се мерат според објективна вредност преку билансот на успех или на група финансиски средства. Финансиските средства се оштетени кога објективни докази покажуваат дека оштетувањето настанало по почетното признавање на средството, и истото има влијание врз идните парични текови кои можат веродостојно да се проценат.

Банката анализира докази за оштетување за кредитите и побарувањата и хартиите од вредност на поединечна основа.

Објективен доказ дека финансиските средства (вклучувајќи ги и сопственичките хартии од вредност) се оштетени може да вклучува доцнење или неисполнување на обврските на должникот, реструктурирање на кредитот од страна на Банката според услови кои Банката инаку не ги одобрува, индикации дека должникот или издавачот на хартиите од вредност банкротирал, исчезнување на активен пазар за хартиите од вредност, или други уочливи информации за група на средства, како што се негативни промени во платежниот статус на должникот или издавачот на хартиите од вредност во групата, или економски услови кои соодветствуваат со неисполнување на обврските на групата.

Загуба поради оштетување на средствата евидентирани по амортизирана набавна вредност се мери како разлика помеѓу сметководствената вредност на финансиските средства и сегашната вредност на очекуваните парични текови, дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на средствата.

Загубите поради оштетување се признаваат во билансот на успех и се рефлектираат на соодветни сметки во активата и пасивата на билансот на состојба.

Каматата на оштетените средства продолжува да се признава преку амортизација на дисконтот. Доколку во наредниот период износот на загубата поради оштетување се намали, загубата се анулира низ билансот на успехот.

Загубите поради оштетување на вложувањата расположливи за продажба се признаваат со пренесување на кумулативната загуба која е признаена директно од главнината во билансот на успех. Кумулативната загуба која се пренесува од главнината во билансот на успех е разлика помеѓу набавната вредност, намалена со сите исправки на вредност претходно признаени во билансот на успех. Промените во посебната резерва како резултат на временската вредност на парите се признаваат како компонента на приходи од камата.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и обврски (продолжува)****Загуби поради оштетување на финансиски средства (продолжува)**

Доколку во последователен период објективната вредност на оштетени расположливи-за-продажба должнички инструменти се зголеми и зголемувањето може да биде објективно поврзано со настан кој се случил откако загубата поради оштетување била признаена во билансот на успех, загубата се анулира низ билансот на успех. Сепак, секое последователно зголемување на објективната вредност на оштетени расположливи-за-продажба сопственички хартии од вредност, се признава директно во главнина.

Резервации за загуби поради оштетување на кредити и побарувања

Резервацијата за загуби поради оштетување по кредити се искажува како намалување на сметководствената вредност на кредитот, додека за вонбилансните ставки резервацијата се искажува во рамките на ставката резервации. Зголемувањата на резервациите се вршат преку искажаните загуби поради оштетување, признаени во билансот на успех.

Резервациите за загуби поради оштетување на кредитите и на останатите активни билансни и вонбилансни позиции се вршат во согласност со регулативата пропишана од страна на НБРСМ со важност на секој датум на билансот на состојба, според која Банката е должна да ги класифицира активните билансни и вонбилансни позиции во групи според степенот на нивната ризичност и да изврши процена на износот на потенцијалните загуби поради оштетување кои се пресметуваат со примена на објективни и субјективни мерила на 31 декември 2022 и 31 декември 2021 година, со примена на следните проценти:

<u>Ризична Категорија</u>	<u>Процент</u>
А	од 0.01 % до 5 %
Б	од 5.01 % до 20 %
В	од 20.01 % до 45 %
Г	од 45.01 % до 70 %
Д	од 70.01 % до 100 %

Резервациите за загуби поради оштетување на кредитите се утврдуваат врз основа на степенот (големината) на ризикот од ненаплативост и ризикот на земја во случај на ризик од загуба поради изложеност на Банката кон одделна земја. Поединечните кредитни изложености (ризичности) се оценуваат врз основа на видот на кредитобарателот, неговата целокупна финансиска позиција, изворите и евиденцијата за плаќање и надоместливата вредност на обезбедувањето. Резервациите за загуби поради оштетување се мерат и утврдуваат за разликата помеѓу сметководствената вредност на кредитот и неговиот проценет надоместлив износ, што всушност ја претставува сегашната вредност на очекуваните готовински текови;

- Загубата по кредит претставува престанок на пресметка на приход од камата согласно договорените услови, а кредитот се класифицира како нефункционален во случај кога договорните обврски за плаќање на главницата и/или каматата се во задоцнување, односно ненаплатени во период подолг од 90 дена. Утврдувањето на резервациите се врши на месечна основа, и сите промени во споредба со претходните периоди резултираат во промена на резервацијата за загуби поради оштетување, која се евидентира како дополнување или ослободување на загубите поради оштетување евидентирани во билансот на успех;

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и обврски (продолжува)****Резервации за загуби поради оштетување на кредити и побарувања (продолжува)**

- Кредитите кои се веројатни дека е невозможно да се наплатат се оштетуваат со соодветна резервација за загуби поради оштетување, а сите понатамошни наплати се евидентираат како ослободување на загубите поради оштетување во билансот на успех;
- Во случаите кога кредитите се од кредитокорисници во земји со зголемен ризик (потешкотии за сервисирање на надворешен долг), се проценува политичката и економската ситуација, и при утврдувањето на резервациите се зема предвид и ризикот на земја.

За целите на посебните финансиски извештаи, Банката групите на кредитен ризик (Група 1, 2, 3) од Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на посебните финансиски извештаи и категориите на ризик од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик, ги поврзува и известува на следниот начин:

- во рамки на Група 1, изложеностите на кредитен ризик класифицирани во категорија на ризик „А“;
- во рамки на Група 2, изложеностите на кредитен ризик класифицирани во категориите на ризик „Б“ и „В“, коишто немаат статус на нефункционална кредитна изложеност;
- во рамки на Група 3, изложеностите на кредитен ризик коишто имаат статус на нефункционална кредитна изложеност.

Придружени друштва и подружници

Придружено друштво е друштво над кое Банката остварува значајно учество во донесувањето на и управувањето со финансиските и деловните политики и одлуки на другото правно лице, меѓутоа не го контролира тоа правно лице. Учество претставува директно или индиректно поседување на најмалку 20 % од вкупниот број акции или удели или правата на глас на други правни лица, освен ако се покаже дека таквата сопственост не претставува значително влијание.

Вложувањата во придружените друштва се мерат според метод на главнина, според која вложувањата во придружени друштва почетно се признаваат по нивната набавна вредност. Последователно, сметководствената вредност се зголемува или се намалува за да се прикаже учеството на Банката во добивката или загубата по датумот на стекнување, како и потенцијални загуби поради обезвреднување. Распределбите од придружените друштва ја намалуваат сметководствената вредност на вложувањето.

Подружница е правно лице, контролирано од друго правно лице - банка, позната како матично претпријатие - матична банка.

Банката има контрола врз лицето во кое има вложување кога се исполнети следниве критериуми:

- Банката поседува, директно или индиректно, најголем дел од управувачката моќ на лицето, освен ако се покаже дека таквата состојба не претставува контрола;
- Банката има право на поврат од вложувањето, без разлика дали повратот е позитивен или негативен (како поврат на инвестицијата се сметаат: дивиденди и други форми на распределба на финансискиот резултат, промени во вредноста на вложувањето, камата, управувачка провизија, надомести за услуги, гаранции, даночни поволности, учество во паричните текови на лицето во кое се вложува и слично); и
- Банката може да ја употреби својата управувачка моќ за да влијае врз износот на повратот од вложувањето.

Во овие посебни финансиски извештаи вложувањата во подружницата се водат по набавна вредност.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и обврски (продолжува)****Финансиски обврски**

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со содржината на договорениот аранжман. Финансиските обврски се класифицирани како депозити на банки, финансиски институции и комитенти, обврски по основ на кредити, останати обврски и дериватни финансиски инструменти.

Депозити од банки и други финансиски институции и комитенти

Овие финансиски обврски се евидентираат по објективната вредност при иницијалното признавање зголемени за трансакциските трошоци, и последователно се мерат по амортизираната набавна вредност со примена на метода на ефективна камата.

Обврски по основ на кредити

Обврските по основ на кредити се евидентираат по објективната вредност при иницијалното признавање вклучувајќи ги сите трансакциски трошоци. Последователното мерење е според амортизираната набавна вредност, користејќи ја методата на ефективна каматна стапка. Каматите по основ на обврски по кредити земени од Банката се вклучени во расходите од камати и истите се признаваат на пресметковна основа.

Недвижности и опрема

Недвижностите и опремата се евидентираат според набавната вредност, намалена за акумулираната амортизација и акумулираната загуба поради оштетување, доколку има. Издатоците направени за замена на дел од недвижностите и опремата што се евидентира одделно, се капитализираат. Останати последователни издатоци се капитализираат само кога ја зголемуваат идната економска корисност на ставката вклучена во дел од недвижностите и опремата. Сите останати издатоци се признаваат како трошоци во билансот на успех кога настануваат. Амортизацијата на недвижностите и опремата се пресметува по пропорционална метода на начин да се отпише набавната вредност на средствата во текот на нивниот корисен век на употреба. На инвестициите во тек не се пресметува амортизација сè до нивното ставање во употреба.

Корисен век на употреба на одделните категории недвижности и опрема, е како што следува:

	2022	2021
Градежни објекти	40 години	40 години
Мебел и опрема	4-20 години	4-20 години
Транспортни средства	5 години	5 години

Методот на амортизација, корисниот век на употреба и остатокот на вредноста се ревидираат на секој датум на известување.

Добивките или загубите остварени со отуѓување на недвижностите и опремата се определуваат како разлика помеѓу приливите од продажба и сметководствената вредност на средството и истите се признаваат во билансот на успех, во позицијата „Останати приходи од дејноста“ или „Останати расходи од дејноста“.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Нематеријални средства**

Нематеријалните средства се посебно набавени средства и истите се евидентираат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација, како и акумулираната загуба поради оштетување, доколку постои. Нематеријалните средства вклучуваат компјутерски софтвер и лиценци кои се набавени одделно од хардверот. Трошокот за софтверот се амортизира со употреба на праволиниска метода на проценетиот век на траење кој изнесува 5 години. На крајот на секоја година Банката врши анализа на сметководствените вредности на нематеријалните средства и проценува дали постојат индикации кои укажуваат дека средствата се оштетени. Доколку постојат какви било навестувања, се утврдува проценетата надоместувачка вредност на средството и доколку истата е помала од сметководствената вредност, сметководствената вредност на средството се намалува до неговата надоместувачка вредност.

Нематеријалните средства треба да бидат депризнаени при нивното отуѓување или кога не се очекуваат идни економски користи од нивната употреба или отуѓување. Добивките и загубите кои произлегуваат од отуѓувањето на нематеријалните средства се определуваат како разлика помеѓу нето-принесите од отуѓувањето и сметководствената вредност на средството и се признаваат во билансот на успех во позицијата „Останати приходи од дејноста“ или „Останати расходи од дејноста“.

Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување

Нетековните средства кои се чуваат за продажба се средства кои Банката ги чува со намера да ги отуѓи. Банката ги класифицира како нетековни средства чувани за продажба оние средства за кои очекува нивната сметководствена вредност да се надомести преку продажба, наместо преку континуирана употреба. Нетековните средства чувани за продажба не се амортизираат, сè додека средството е класифицирано како такво наменето за продажба.

Овие средства во секој момент се расположливи за продажба и нивната продажба е високо веројатна.

Банката ги мери нетековните средства кои се чуваат за продажба според вредноста пониска од нивната смеководствена вредност и од објективната вредност.

Банката признава загуба поради оштетување во билансот на успех за секое почетно или последователно намалување на вредноста на средството до објективната вредност.

Добивките за последователно зголемување на објективната вредност се признаваат најмногу до износот на кумулативните претходно признаени загуби поради општетување.

Загуби поради оштетување на нефинансиските средства

Нефинансиските средства на Банката се разгледуваат на секој датум на изготвување на билансот на состојба со цел да се определи дали постојат објективни докази за оштетување. Ако постои ваква индикација, се проценува износот на средството кој би бил наплатлив.

Загуба поради оштетување се признава доколку нето-вредноста на дадено средство или единица која генерира пари, а на која ѝ припаѓа средството, го надминува неговиот надоместлив износ. За средството што не создава во голема мера независни парични приливи, надоместувачкиот износ се утврдува за единицата која генерира пари, а на која ѝ припаѓа средството.

Единицата која генерира пари е најмалата група средства што може да се идентификува и којашто генерира парични приливи од континуирана употреба коишто во голем степен се независни од парични приливи од други средства или групи на средства. Загубите поради оштетување се признаваат во билансот на успех.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Загуби поради оштетување на нефинансиските средства (продолжува)**

Надоместувачкиот износ на дадено средство или за единицата која генерира пари претставува повисокиот износ од проценетата вредност на средството намалена за трошоците за продажба и неговата употребна вредност. При процената на употребната вредност, проценетите идни парични текови се дисконтираат до нивната сегашна вредност со употреба на дисконтна стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни процени на временската вредност на парите и ризиците специфични за средството.

Загубата поради оштетување на дадено средство се анулира доколку постои индикација дека загуба поради оштетување признаена за средството можеби веќе не постои и има промени во процените користени за утврдување на надоместувачкиот износ.

Зголемената сметководствена вредност на дадено средство, како резултат на анулирање на загуба поради оштетување, не треба да ја надмине сметководствената вредност која би била определена (нето од амортизацијата) кога не би била признаена загуба поради оштетување на средството во претходните години.

Преземени средства по основ на ненаплатени побарувања

Преземените средства вклучуваат недвижности и опрема кои се стекнати преку постапка на преземање како би се исполниле обврските на комитентите, целосно или делумно, за соодветниот кредит и истите се прикажани во ставката преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (преземени средства). Преземените средства почетно се признаваат по пониската од проценетата вредност, намалена за очекуваните трошоци за продажба кои ќе паднат на товар на Банката, и вредноста на преземеното средство наведена во актот донесен од страна на извршителот во постапката за присилна наплата, од кој произлегува правниот основ за стекнување на правото на сопственост. Проценетата вредност се определува од страна на овластен проценувач.

На датумот на почетното признавање на средството, Банката е должна согласно Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања („Службен весник на РМ“ бр.50/13 и бр. 26/17) во билансот на состојба да ја намали вредноста на преземеното средство како оштетување во износ од најмалку 20 % од вредноста по која средствата почетно се признаваат.

По почетното признавање, најмалку еднаш во период од дванаесет месеци, Банката врши процена на преземеното средство и утврдува разлика со сметководствената вредност. Во исто време Банката пресметува 20 % од нето-вредноста на преземеното средство и го споредува со разликата помеѓу проценетата и сметководствената вредност. Поголемиот износ го признава во билансот на успех како загуба за оштетување.

Во случај на пренамена на преземено средство во основно средство коешто служи на Банката во работењето, вредноста по која ќе се евидентира основното средство е по пониската од последната важечка процена извршена од страна на овластен проценител и од сметководствена вредност на средството на датумот на преземање (согласно со Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања).

Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања се депривираат при продажбата или кога трајно ќе се повлечат од употреба (не се очекуваат идни економски користи). Остварениот износ над, односно под сметководствената вредност, намалена за загубите за оштетување признаени во минати периоди, се признава како приход во позицијата „Останати приходи од дејноста“, односно како расход во позицијата „Останати расходи од дејноста“, на денот на продажбата.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Средства од комисионо работење**

Банката дејствува како доверител и во останати доверителски работи во име и за сметка на правни лица, физички лица, инвестициски и пензиски фондови и други институции за кои чува и управува со различни финансиски инструменти врз основа на насоките на комитентите. Банката добива надомест за овие услуги. Средствата од комисионото работење не претставуваат средства на Банката и истите не се признаени во посебните финансиски извештаи. Банката не е изложена на каков било ризик поврзан со овие средства, со оглед на тоа дека не ги гарантира истите.

Вонбилансна евиденција

Банката води вонбилансна евиденција за настани за кои во моментот на настанот не се исполнети критериумите за признавање на средство или обврска, но истите можат да создадат приливи или одливи на средства и кои претставуваат извор на информации за работењето, за утврдување на ризик од работењето или евентуални идни обврски.

Оваа позиција ги опфаќа следните настани: отворени непокриени акредитиви, издадени непокриени платежни и чинидбени гаранции, авали, акцепти, преземени неотповикливи и отповикливи обврски за кредити, неискористен дел на одобрени рамковни кредити, неискористени лимити на кредитни картички, неискористени а дозволени пречекорувања на тековни сметки и други облици на настани врз чија основа може да настане обврска за плаќање или побарување на средства од страна на Банката.

Во оваа позиција има евиденција на Банката која не претставува посебен вид на ризик, како покриени акредитиви и покриени гаранции.

Исто така во оваа позиција е вклучена и евиденција која е директно поврзана за соодветната регулатива, како отпишани побарувања.

Резервации

Резервациите се признаваат во случај кога Банката има тековни обврски (законски или изведени) како резултат на минати настани и притоа е веројатно дека Банката ќе биде обврзана истите да ги плати и износот на обврската може веродостојно да се процени. Износот признаен како резервација ја претставува најдобрата процена на потребниот износ за измерување на тековната обврска на датумот на билансот на состојба, земајќи ги предвид ризиците и неизвесностите кои ја опкружуваат обврската. Онаму каде што резервацијата се мери со користење на проценетите парични текови за измирување на тековната обврска, нејзината сметководствена вредност претставува сегашна вредност на тие парични текови.

Користи за вработените**и) Планови за дефинирани придонеси**

Банката плаќа придонеси во пензиските фондови во согласност со барањата на македонските закони. Придонесите кои се утврдуваат врз основа на платата на вработените се уплаќаат во пензиските фондови, коишто се одговорни за исплата на пензиите. Банката нема дополнителна обврска за плаќање по основ на овие планови. Обврските за уплата на придонеси во плановите за дефинирани придонеси се признаваат како расход во билансот на успех кога се пресметуваат. Покрај придонесите за пензиско осигурување се плаќаат и придонес за здравство, професионален дополнителен придонес, придонес за вработување во случај на невработеност, придонес за стаж на осигурување со зголемено траење. Банката нема дополнителна обврска за плаќање по основ на овие планови.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Користи за вработените (продолжува)****(ii) Краткорочни користи за вработените**

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Краткорочните користи за вработените вклучуваат: плати, задолжителни придонеси за социјално осигурување, краткорочни платени отсуства (платен годишен одмор, платено боледување) и немонетарни користи (здравствена заштита).

(iii) Останати долгорочни користи за вработените

Согласно македонската законска регулатива Банката исплаќа две просечни месечни нето-плати по работник исплатени во РСМ во претходните три месеци на вработените во моментот на заминување во пензија и јубилејни награди согласно критериумите утврдени во Општиот колективен договор.

Согласно Методологијата отпремнините за пензионирање претставуваат дефинирани користи по исполнување на условите. Сметководствената вредност на обврските на Банката кои произлегуваат од овие користи за вработените се пресметуваат на крајот од периодот на известување. Состојбата на овие обврски на крајот од периодот на известување го претставува износот на дисконтираните плаќања што ќе се направат во иднина.

Останати обврски

Во групата останати обврски спаѓаат обврски кои не припаѓаат и не се презентирани во некоја друга позиција од пасивата на Билансот на состојба.

Останатите обврски се евидентираат по амортизирана набавна вредност согласно прописите и одлуките на Банката и главно вклучуваат обврски кон добавувачи, останати обврски, пресметани недостасани обврски и одложен приход.

Капитал и резерви

Капиталот на Банката го сочинуваат:

- основната главнина која е еднаква на номиналната вредност на сите акции (запишан и уплатен капитал);
- зголемување на капиталот по основ на остварена разлика помеѓу номиналната вредност на акциите и износите по кои се продадени (премии на акции);
- ревалоризациска резерва;
- останати резерви; и
- задржана добивка / акумулирани загуби од претходни години.

Ревалоризациски резерви

Ревалоризациските резерви опфаќаат ревалоризациска резерва на средствата расположливи за продажба на која се евидентираат добивките и загубите од промените во објективната вредност на финансиските инструменти расположливи за продажба. Овие резерви ги сочинува нето кумулативната промена во објективната вредност на средствата, чиешто промени во објективната вредност се признаваат директно во капиталот.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Капитал и резерви (продолжува)****Законска резерва**

Според локалната законска регулатива, Банката треба да пресметува и издвојува 5 % од нето-добивката за годината за законска резерва додека нивото на резервите не достигне износ кој е еднаков на една десетина од акционерскиот капитал. Додека законската резерва не го надмине определениот најмал износ, може да се употребува само за покривање на загубите. Кога законската резерва ќе го надмине најмалиот износ и по покривање на сите загуби од годишните завршни сметки, со одлука на Собранието, вишокот може да се употреби за дополнување на дивидендата, доколку таа за деловната година не го достигнала најмалиот износ пропишан со Законот за трговски друштва или со Статутот на Банката.

Останати резерви

Останатите резерви се формираат во дополнение на законската резерва, врз основа на одлука на органите на Банката за распределба на добивката, и може да се користат за покривање определени загуби или за други издатоци.

Одржувањето на нивото на резервите на Банката е детерминирано од исполнувањето на капиталните барања пропишани со регулативата од НБРСМ согласно која овие позиции треба да се во целост и веднаш на располагање за покривање на ризиците и загубите за време на работењето на Банката, како и обврските согласно Законот за трговски друштва.

Заработка по акција

Банката ја прикажува заработката по акција во основната структура на Билансот на успех, ако обичните акции се предмет на јавно тргување на пазарот или ако е во процес на издавање обични акции на јавните пазари.

Основната заработка по акција претставува дел од добивката или загубата, кој им припаѓа на акционерите – сопственици на обични акции за ефектите на сите обични акции во оптек во текот на периодот.

Основната заработка по акција се пресметува кога нето-добивката или загубата која им припаѓа на имателите на обични акции се дели со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на периодот. Пондерираниот просечен број на акции во оптек во текот на периодот, се добива кога бројот на акции во оптек на почетокот на периодот се коригира за бројот на акции кои се издадени или откупени во тек на периодот, помножени со (временскиот пондер) бројот на денови во текот на кој конкретните акции се во оптек – во однос на вкупниот број денови во годината.

Разводнетата заработка по акција во Банката е идентична со основната заработка по акција, заради непостоење на издадени потенцијални обични акции за чиј ефект се врши корекција на нето-добивката која им припаѓа на имателите на обични акции.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Данок на добивка**

Данокот на добивка се состои од тековен и одложен данок. Данокот од добивка се признава во Билансот на успех, освен кога се однесува за ставки коишто се однесени директно во капиталот и соодветниот данок од добивка се признава во капиталот.

Тековниот данок од добивка е очекувана даночна обврска од добивката пред оданочување за годината, применувајќи ја важечката даночна стапка од 10 % на денот на Билансот на состојба и корекции на даночната обврска која се однесува на претходни години.

Одложениот данок се признава со користење на методата на Билансот на состојба, и произлегува од времените разлики помеѓу сметководствената вредност на средствата и обврските за потребите на финансиското известување и вредноста на истите за даночни цели. Одложениот данок се мери со примена на даночните стапки кои се очекува да се применат кога ќе се реализираат времените разлики врз основа на законите кои се усвоени или значајно усвоени на денот на известувањето.

Одложено даночно средство се признава за неискористени даночни загуби, неискористен даночен кредит и одбитни временни разлики до износот за кој е веројатно дека ќе има оданочив приход во иднина наспроти кој средството би се искористило. Одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се намалува до степенот до кој веќе не е веројатно дека овие даночни приходи ќе се реализираат. Секое вакво намалување треба да се анулира до степенот до кој станува веројатно дека ќе биде расположлива доволна оданочива добивка. Непризнаено одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се признава до степенот до кој е веројатно дека идните даночни приходи на товар на кои може да се искористи тоа средство, ќе бидат доволни.

Наеми

Банката дава и зема недвижности под закуп по основ на оперативни наеми. Приходите и расходите по основ на наемнини се признаваат во Билансот на успех на праволиниска основа во рамките на времетраењето на наемот.

Поврзани страни

Поврзаните страни ги вклучуваат КБ Прво Пензиско друштво АД Скопје како „Придружено друштво“, КБ Публикум Инвест АД Скопје како „Подружница“, членовите на Надзорниот одбор и лицата со посебни права и одговорности во Банката заедно со поврзаните лица како „Раководен кадар на Банката“. Банкарските трансакции се склучуваат со поврзани страни во редовното работење и се засноваат на условите на пазарот. Тие вклучуваат кредити, депозити, вложувања во хартии од вредност и потенцијални обврски. Приходите и расходите од подружницата главно се состојат од расходи за камати за примени депозити, приходи и расходи за провизии за извршени услуги, приходи од дивиденди и останати приходи. Приходите од придруженото друштво главно се состојат од останати приходи – удел во добивката, додека расходите се минимални. Приходите и расходите за раководниот кадар главно се состојат од приходи од камати од кредити, расходи по камати за депозити, приходи од провизии, и останати приходи и расходи (курсни разлики и други приходи).

Вовед (продолжува)**г) Употреба на оценки и процени**

Најзначајните области за кои се потребни процени и претпоставки се:

Објективна вредност на финансиските инструменти

Објективната вредност на финансиските инструменти кои не котираат на активните пазари се определува со користење интерни техники за вреднување. Тие вклучуваат користење методи на сегашна вредност и модели врз основа на параметри кои се достапни. Сите модели на вреднување прво се потврдуваат пред да бидат користени како основа за финансиско известување и периодично се разгледуваат од страна на квалификуван персонал којшто е независен во однос на областа за која е креиран моделот. Каде што е можно, Банката ги споредува вреднувањата добиени од различните модели со оние кои котираат на активни пазари на слични инструменти и со стварните вредности кога истите се реализираат, со цел понатаму да ги потврди и стандардизира моделите. Голем број различни фактори се вклучени во моделите, вклучувајќи стварни или проценети пазарни цени и стапки, како што се временска вредност и непостојаност, пазарни услови и ликвидност.

Банката ги применува моделите конзистентно од еден до друг период, обезбедувајќи споредливост и континуитет на вреднувањата низ периодите, но оцената на објективната вредност инхерентно инволвира значаен степен на проценување.

Во Република Северна Македонија не постои доволно пазарно искуство, стабилност и ликвидност за купување и продажба на побарувања и други финансиски средства и обврски, за кои постојат официјално објавени пазарни цени.

Раководството врши процена на вкупната изложеност на ризик така што кога е проценето дека постојат навестувања дека евидентираната сметководствена вредност нема да може да биде реализирана, во тој случај се признава резервација. Според мислењето на раководството, искажаните сметководствени вредности на средствата кои не котираат на активниот пазар всушност ги претставуваат највалидните и најкорисните вредности за известување кои важат под сегашните пазарни околности.

Исправка на вредноста на кредитите

Банката врши анализа на своето кредитно портфолио на месечна основа, со цел одново да направи процени дали постојат промени или објективни индикации кои би резултирале во оштетување на кредитите (исправка на вредност). При одредувањето на потребата за признавање на загубата од оштетување во билансот на успех, Банката проценува дали има евидентни податоци (докази) коишто укажуваат на мерливо намалување на идниот проценет готовински тек на целото кредитно портфолио, пред намалувањето да може да биде идентификувано на ниво на поединечен кредит (заем) од тоа портфолио. Овие процени можат да произлезат од влошување на платежната способност на корисниците на кредити во рамките на групата, или пак од национални или локални економски услови кои имаат влијание врз загубата на средствата во Банката.

Раководството користи процени врз основа на: историското искуство за загуби кои се однесуваат на средства кои имаат карактеристики на кредитен ризик и постоење објективен доказ за оштетување кои се слични на оние во портфолиото при распоредување на идните парични текови. Методологијата и претпоставките користени за процена се анализираат на редовна основа со цел да се намалат разликите меѓу проценетите и стварно настанатите загуби.

Вовед (продолжува)

г) Употреба на оценки и процени (продолжува)

Корисен век на материјалните и нематеријалните средства

Раководството на Банката го одредува проценетиот корисен век и соодветниот трошок за амортизација на материјалните и нематеријалните средства. Соодветноста на проценетиот корисен век се анализира секогаш кога постојат индикации за значајни промени во користените претпоставки, како што се предвидениот технолошки развој, факторите кои влијаат врз економијата во поширокото опкружување и индустријата.

д) Промена на сметководствените политики, сметководствените оценки и корекција на грешки

За годината завршена на 31 декември 2022 година немаше промени во сметководствените политики, сметководствените оценки и корекција на грешки.

ѓ) Усогласеност со законската регулатива

Не постојат неусогласености со регулативата пропишана од НБРСМ во однос на солвентноста и адекватноста на капиталот, лимитите на изложеност на Банката, вложувањата на Банката, ликвидноста на Банката и отворената девизна позиција.

1. Класификација на финансиските средства и финансиските обврски

А. Класификација на финансиските средства и финансиските обврски

	по објективна вредност преку биланс на успех		по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка		по амортизирана набавна вредност	Вкупно
	за тргување	по објективна вредност при почетното признавање	должнички инструменти	сопственички инструменти		
<i>во илјади денари</i>						
2022 (тековна година)						
Финансиски средства						
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	-	-	57,443,899	57,443,899
Средства за тргување	105,558	-	-	-	-	105,558
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	354,937	-	-	-	354,937
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-	584,519	584,519
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-	59,856,354	59,856,354
Вложувања во хартии од вредност	-	-	3,515,798	77,721	23,477,423	27,070,942
Останати побарувања	-	-	-	-	2,302,168	2,302,168
Вкупно финансиски средства	105,558	354,937	3,515,798	77,721	143,664,363	147,718,377
Финансиски обврски						
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	-	-	-	-	260,358	260,358
Депозити на други комитенти	-	-	-	-	133,248,497	133,248,497
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	-	-	-	-	698,159	698,159
Субординирани обврски и хибридни инструменти	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-	732,157	732,157
Вкупно финансиски обврски	-	-	-	-	134,939,171	134,939,171

1. Класификација на финансиските средства и финансиските обврски (продолжува)

А. Класификација на финансиските средства и финансиските обврски (продолжува)

	по објективна вредност преку биланс на успех		по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка		по амортизира на набавна вредност	Вкупно
	за тргување	по објективна вредност при почетното признавање	должнички инструменти	сопственички инструменти		
<i>во илјади денари</i>						
2021 (претходна година)						
Финансиски средства						
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	-	-	57,857,097	57,857,097
Средства за тргување	119,682	-	-	-	-	119,682
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	350,371	-	-	-	350,371
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-	3,099,033	3,099,033
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-	53,536,121	53,536,121
Вложувања во хартии од вредност	-	-	4,988,407	77,694	22,703,823	27,769,924
Останати побарувања	-	-	-	-	2,533,509	2,533,509
Вкупно финансиски средства	119,682	350,371	4,988,407	77,694	139,729,583	145,265,737
Финансиски обврски						
Обврски за тргување	2,623	-	-	-	-	2,623
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	-	-	-	-	341,643	341,643
Депозити на други комитенти	-	-	-	-	130,736,324	130,736,324
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	-	-	-	-	713,536	713,536
Субординирани обврски и хибридни инструменти	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-	1,404,538	1,404,538
Вкупно финансиски обврски	2,623	-	-	-	133,196,041	133,198,664

2. Управување со ризици

Во текот на 2022 година глобалната неизвесност предизвикана од пандемијата, како и ризиците поврзани со истата, беа и натаму присутни. Дополнително, воената ескалација помеѓу Русија и Украина и наметнатите санкции кон Русија влијаеја на вложување на глобалниот економски амбиент, намалување на динамиката на економски раст, силен раст на цените на примарните производи, засилување на енергетската криза и отежнати канали на снабдување.

Во контекст на ваквите околности, од страна на Народната банка се преземаа мерки за затегнување на монетарната политика со цел да се стабилизира растот на цените, да се спречи натамошно намалување на куповната моќ кај населението и да се овозможи поголема предвидливост при носењето деловни одлуки кај економските субјекти.

Во вакви услови, Банката внимателно ги следеше состојбите и навремено преземаше активности во насока на адекватно управување со ризиците.

Активностите на Банката ја изложуваат кон различни видови ризици, а тие активности опфаќаат идентификување, преземање, мерење, следење и контрола на одделните ризици или комбинација на истите. Преземањето ризик е основа на финансиското работење, а оперативните ризици се неизбежна последица на вршењето на деловните активности. Затоа, целта на Банката е да постигне соодветна рамнотежа помеѓу ризикот и приносот, како и да ги минимизира потенцијалните негативни ефекти врз финансиските перформанси на Банката.

Банката има воспоставено Стратегија за преземање и управување со ризиците, која е одобрена од страна на Надзорниот одбор на Банката и истата редовно се ревидира. Стратегијата го дефинира системот за управување со ризиците и неговиот опфат, со посебен осврт на прифатливото ниво на ризик, културата на ризик, процесот на утврдување на интерниот капитал (ПИК) и процесот на утврдување на интерната ликвидност (ПИЛ).

Собранието на акционери на Банката ги назначува Надзорниот одбор и Одборот за ревизија. Надзорниот одбор на Банката има целосна одговорност за воспоставување и следење на рамката на управување со ризици и истиот ги назначува членовите на Управниот одбор, Кредитниот одбор и Одборот за управување со ризици. Овие тела на Банката се одговорни за следење и развивање на политиките за управување со ризиците. Банката има воспоставено јасна поделба на надлежностите и одговорностите меѓу организационите делови кои се носители и кои ги преземаат ризиците и организационите делови кои се надлежни за управување со ризиците.

Најважните видови ризици се: кредитниот ризик, ликвидносниот ризик, пазарниот ризик (ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности, валутен ризик и останати пазарни ризици) и оперативниот ризик.

2. Управување со ризици (продолжува)**2.1. Кредитен ризик**

Банката презема изложеност кон кредитен ризик, којшто претставува ризик од загуба за Банката, поради неможноста нејзиниот клиент да ги намира своите обврски кон неа, во договорениот износ и/или во договорените рокови. Кредитниот ризик е значаен ризик за работењето на Банката, затоа раководството внимателно ја следи изложеноста кон кредитниот ризик. Кредитните изложености главно произлегуваат од активностите за кредитирање што резултираат во кредити и аванси. Исто така, постои кредитен ризик во вонбилансните финансиски инструменти, како што се одобрените лимити на претпријатија и население, гаранциите и акредитивите.

2.1.1. Управување со кредитниот ризик

Банката има воспоставено организациона структура којашто подразбира дефинирани надлежности и одговорности на органите на управување во врска со управувањето со кредитниот ризик.

Управувањето со кредитниот ризик е воспоставено на следниве нивоа:

- Стратешко ниво – функцијата на управување со кредитниот ризик се остварува од страна на членовите на Надзорниот одбор и Управниот одбор, како и на Одборот за управување со ризици и Одборот за ревизија;
- Макро ниво – функцијата за управување со кредитниот ризик се остварува на ниво на деловната единица и се извршува од страна на лица со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција и од посебен организационен дел надлежен за управување со кредитниот ризик.

Управувањето со кредитниот ризик на ниво на деловна единица на Банката, го вклучува секој сектор во кој се презема кредитен ризик, како и лицата со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција во соодветниот сектор. Надлежностите на ниво на деловните единици на Банката се регулираат со соодветните интерни акти усвоени од страна на Надзорниот одбор на Банката. Засебен организационен дел надлежен за следење на кредитниот ризик е Секторот за управување со ризици и планирање – Дирекција за управување со кредитен ризик.

2.1.2. Контрола на лимитите за ризична изложеност и политики за заштита од ризик

Банката ја следи и управува со концентрацијата на кредитен ризик по различни основи, вклучувајќи ја концентрацијата по комитент, категории на комитенти, дејности, валутна структура, географска концентрација, инструменти на обезбедување и по други основи. Банката управува со ризикот од концентрација преку дефинирање на висината на прифатливо ниво на изложеност по горенаведените категории на концентрации.

Иницијално, при одобрување кредит или друга кредитна изложеност, кредитоспособноста на клиентите се оценува од страна на соодветните кредитни тела во зависност од видот и износот на изложеноста врз база на дефинирани критериуми. Банката има имплементирано различни практики за намалување на кредитниот ризик при одобрување на кредитите, вклучувајќи колатерали и други видови обезбедување. Со оглед на тоа што колатералот сам по себе не е доволен да генерира парични текови, Банката го смета како секундарен фактор при оценувањето на кредитната способност. Вредноста и квалитетот на колатералот зависи од типот (првокласно обезбедување, недвижен, подвижен имот - залихи, побарувања и др.) и веројатноста за негово активирање со цел наплата на побарувањата. За дел од кредитните изложености класифицирани во категорија на ризик В нефункционални, Г и Д, коишто Банката очекува да ги наплати преку реализација на обезбедувањето, и обезбедувањето ги исполнува условите согласно Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик, Банката ја зема предвид и неговата вредност при утврдување на сегашна вредност на очекувани идни парични текови на тие изложености. Обезбедувањето се дели на два вида: првокласно обезбедување, кое се зема со 100 % при пресметка на нето реализирачка вредност, и останато обезбедување.

2. Управување со ризици (продолжува)**2.1. Кредитен ризик (продолжува)****2.1.2. Контрола на лимитите за ризична изложеност и политики за заштита од ризик**

Поважните типови на обезбедување за кредити и други изложености се:

- а) Правни лица:
  - Парични средства;
  - Недвижен имот;
  - Опрема и моторни возила;
  - Залихи;
  - Побарувања;
  - Банкарски гаранции и гаранции од правни лица;
  - Хартии од вредност, вклучувајќи: должнички хартии од вредност издадени од Владата на Република Северна Македонија, Народната банка на Република Северна Македонија и хартии од вредност издадени од останати правни лица;
- б) Физички лица:
  - Недвижен имот;
  - Патнички возила;
  - Депозити;
  - Хартии од вредност, вклучувајќи: должнички хартии од вредност издадени од Владата на Република Северна Македонија, Народната банка на Република Северна Македонија и хартии од вредност издадени од останати правни лица.

2.1.3. Политики за пресметка на загуба од оштетување/исправка на вредноста

Загубите поради оштетување претставуваат идентификувани загуби на кредитното портфолио на Банката коишто настанале до датумот на изготвување на билансот на состојба и за кои постојат објективни докази за оштетување. Банката ја врши пресметката на исправка на вредност/посебна резерва за оштетување по извршената класификација на кредитната изложеност во соодветната категорија на ризик.

Согласно интерните акти на Банката, одредувањето на оштетувањата и исправката на вредност/посебна резерва се врши на поединечна основа, за сите изложености на кредитен ризик на Банката.

Изложености класификувани на поединечна основа

Класификацијата во ризична категорија на поединечно значајните изложености се врши врз основа на оцена (score) добиена врз основа на одредени параметри, вклучувајќи ја кредитната способност на клиентот, уредноста во измирувањето на обврските и квалитетот на обезбедувањето.

Банката има воспоставено Политика за управување со кредитен ризик и Политика и постапки за оштетување на изложеност на кредитен ризик, усвоена од страна на Надзорниот одбор на Банката, како и Процедури за идентификување, процена, мерење, следење и контрола на кредитниот ризик донесени од страна на Управниот одбор на Банката, кои се усогласени со регулативата на НБРСМ за управување со кредитниот ризик.

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.3. Политики за пресметка на загуба од оштетување/исправка на вредноста (продолжува)

Изложености класификувани на поединечна основа (продолжува)

Исправка на вредност/поседна резерва за оштетување на индивидуално оценетите ставки на поединечна основа се утврдуваат преку евалуација на генерирана загуба на датумот на изготвување на билансот на состојба, што претставува разлика меѓу сметководствената вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични текови. Ефективната каматна стапка се користи при дисконтирањето на идните парични текови.

2.1.4. Методологии за процена на кредитниот ризик на клиентите

Методологијата на Банката за системот на интерно рангирање на клиентите преку развиен score модел опфаќа селекција на критериуми за оцена на кредитниот ризик на клиентите кои се класифицираат на поединечна основа, во форма на score шема.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.A. Анализа на вкупната изложеност на кредитен ризик

	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други компани		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достаосување		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизии и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложености		Вкупно		
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	
Изложеност на кредитен ризик, класификувана во Групата 1																			
Сметководствена вредност, пред исправка на вредноста/поседна резерва (Исправка на вредноста и посебна резерва)	584,646	3,099,376	51,976,672	45,575,424	3,515,798	4,988,407	23,474,969	22,703,885	51,310,820	50,817,709	5,874	7,324	752,502	1,156,716	16,869,427	15,018,774	146,641,505	145,216,818	
Сметководствена вредност, намалена за исправката на вредноста и посебната резерва	(70)	(322)	(484,425)	(435,599)	-	-	(2,249)	(62)	(1,342)	(1,193)	(82)	(127)	(1,109)	(1,113)	(87,298)	(72,093)	(561,415)	(525,679)	
Изложеност на кредитен ризик, класификувана во Групата 2																			
Сметководствена вредност, пред исправка на вредноста/поседна резерва (Исправка на вредноста и посебна резерва)	-	-	10,243,676	9,728,374	-	-	5,254	-	-	-	-	2,125	182	661	964,860	1,189,662	11,216,097	10,919,558	
Сметководствена вредност, намалена за исправката на вредноста и посебната резерва	-	-	(2,022,511)	(1,677,993)	-	-	(552)	-	-	-	(122)	(321)	(22)	(114)	(110,760)	(121,965)	(2,134,166)	(1,800,194)	
Изложеност на кредитен ризик, класификувана во вкупната изложеност на кредитен ризик																			
	-	-	8,221,165	8,050,381	-	-	4,702	-	-	-	739	1,804	160	547	854,100	1,067,697	9,081,931	9,119,364	

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.A. Анализа на вкупната изложеност на кредитен ризик (продолжува)

	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други компоненти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизии и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложености		Вкупно	
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
Изложеност на кредитен ризик, класификувана во Групата 3	-	-	1,486,285	1,559,127	-	-	-	-	6,639	5,242	15,467	7,427	270,285	182,710	1,758,676	1,753,506		
Сметководствена вредност, пред исправката на вредноста/посебна резерва	-	-	(1,091,973)	(990,945)	-	-	-	-	(5,341)	(4,236)	(13,499)	(6,537)	(231,437)	(92,398)	(1,342,250)	(1,094,116)		
Сметководствена вредност, намалена за исправката на вредноста и посебната резерва	-	-	374,312	567,182	-	-	-	-	1,288	1,006	1,968	890	38,848	90,312	416,426	659,390		
Вкупна сметководствена вредност на побарувања со кредитен ризик пред исправката на вредноста и посебната резерва	584,646	3,099,376	63,686,633	56,861,925	3,515,798	4,988,407	23,480,223	22,703,885	50,817,709	11,977	768,151	1,164,804	16,253,919	18,241,799	159,616,278	157,889,882		
(Вкупна исправка на вредноста и посебна резерва)	(70)	(322)	(3,598,909)	(3,104,537)	-	-	(2,801)	(62)	(1,342)	(1,193)	(5,789)	(7,764)	(414,290)	(301,661)	(4,037,831)	(3,419,991)		
Вкупна сметководствена вредност на побарувања со кредитен ризик намалена за исправката на вредноста и посебната резерва	584,576	3,099,054	60,087,724	53,757,388	3,515,798	4,988,407	23,477,422	22,703,823	50,816,516	10,299	753,521	1,157,040	15,839,629	17,940,138	155,578,447	154,469,890		

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.B. Вредност на обезбедувањето (објективна вредност) земено за заштита на кредитниот ризик

	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други компоненти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Останати побарувања		Вонбилансни изложености		Вкупно			
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021		
<i>во илјади денари</i>																		
Вредност на обезбедувањето на кредитната изложеност којшто се оценува за оштетување на посебнична основа	-	-	1,465,055	1,446,839	-	-	-	-	-	-	83,784	81,845	189,179	200,126	1,738,018	1,728,810		
Првокласни инструменти за обезбедување	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
парични депозити (во дело или ограничени на сметки во Банката)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
државни хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-		
државни безусловни гаранции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
банкарски гаранции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Гаранции од друштва за осигурување и полиси за осигурување	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Корпоративни гаранции (освен банкарски и од друштва за осигурување)	-	-	1,574,467	1,663,490	-	-	-	-	-	-	-	-	417,913	333,224	1,992,380	1,996,714		
Гаранции од физички лица	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Запол на недвижен имот	-	-	22,435,063	19,287,734	-	-	-	-	-	-	355	444	1,212,978	1,310,396	23,648,396	20,598,574		
имот за сопствена употреба (станови, куќи)	-	-	43,449,443	41,958,292	-	-	-	-	-	-	11,300	14,462	8,090,679	10,515,983	51,551,422	52,488,737		
имот за вршење дејност	-	-	16,798,638	16,435,517	-	-	-	-	-	-	775	25,556	2,688,512	3,596,229	19,487,925	20,057,302		
Запол на подвижен имот	-	-	6,237,296	4,985,016	-	-	-	-	-	-	2	-	249,563	475,960	6,486,861	5,460,976		
Останати видови на обезбедување	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Вкупна вредност на обезбедувањето на кредитната изложеност којшто се оценува за оштетување на посебнична основа	-	-	91,959,962	85,776,888	-	-	-	-	-	-	96,228	122,307	12,992,208	16,666,066	105,046,388	102,567,261		

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.1.B. Концентрација на кредитен ризик по сектори и дејности

	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизии и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложености		Вкупно	
	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
<i>во илјади денари</i>																		
Индустријска гранка																		
Нерезидент	-	-	259,457	361,283	-	-	582,748	-	-	-	591	26	-	-	1,687,383	842,796	2,048,692	
Земјоделство, шумарство и рибарство	-	-	817,134	837,521	-	-	-	-	-	-	41	48	3	22,415	17,572	839,593	855,141	
Рударство и вадење на камен	-	-	1,354,673	1,746,641	-	-	-	-	-	-	13	12	-	233,710	40,866	1,588,396	1,787,519	
Прехрамбена индустрија	-	-	3,526,177	3,102,921	-	-	-	-	-	-	69	99	24	174,394	177,890	3,700,664	3,280,935	
Текстилна индустрија и провадство на солека и сојуви	-	-	863,955	858,135	-	-	-	-	-	-	60	97	220	341,830	314,888	1,206,065	1,173,137	
Хемиска индустрија, провадство на градежни материјали, провадство и преработка на горива, фармацевтска индустрија	-	-	1,744,964	1,593,933	-	-	-	-	-	-	77	80	4	427,116	300,106	2,172,161	1,894,119	
Провадство на метали, машини, алати и опрема	-	-	3,762,377	3,374,413	-	-	-	-	-	-	87	74	51	1,579,557	883,720	5,342,072	4,258,207	
Останата преработувачка индустрија	-	-	1,138,401	467,971	-	-	-	-	-	-	28	23	27	36,695	35,214	1,175,151	503,221	
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација	-	-	2,293,081	1,795,216	-	-	-	-	-	-	338	186	135,499	773,844	995,671	3,202,762	2,926,572	
Снабдување со вода, отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околната	-	-	305,556	329,927	-	-	-	-	-	-	50	75	5,063	12,452	17,461	323,121	349,975	
Градежништво	-	-	4,278,686	3,134,239	-	-	-	-	-	-	492	291	1,093	2,921,483	3,084,370	7,201,754	6,219,452	

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1 Кредитен ризик (продолжува)

2.1.1.B Концентрација на кредитен ризик по сектори и дејности (продолжува)

	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизии и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложености		Вкупно	
	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
<i>во илјади денари</i>																		
Трговија на големо и трговија на мало, поправка на моторни возила и мотоцикли	-	-	6,331,430	6,016,055	-	-	-	-	-	-	877	1,022	1,278	1,094	4,769,716	10,335,226	10,787,887	
Транспорт и складирање	-	-	752,150	1,330,673	-	-	-	-	-	-	123	146	109	136	359,122	1,111,504	1,914,003	
Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	-	-	1,195,431	961,945	-	-	-	-	-	-	157	69	220	178	21,667	1,217,475	991,673	
Информации и комуникации	-	-	324,903	338,565	-	-	-	-	-	-	223	138	253	184	105,660	431,039	456,566	
Финансиски дејности и дејности на осигурување	584,575	3,099,054	73,273	60,362	-	-	226,806	619,778	51,309,477	50,816,516	3,642	2,533	16,229	15,264	48,574	52,262,576	54,808,109	
Дејности во врска со недвижен имот	-	-	4,738,344	4,144,433	-	-	-	-	-	-	6	2	16	78	321,231	5,059,597	4,656,397	
Стручни, научни и технички дејности	-	-	844,737	789,789	-	-	-	-	-	-	121	63	169	88	86,895	931,922	888,131	
Административни и поштни услуги	-	-	230,976	231,847	-	-	-	-	-	-	126	51	1,461	1,181	363,000	601,501	596,079	
Јавна управа и одбрана, здравствена и социјално осигурување	-	-	1,711,914	1,860,058	3,515,798	4,988,407	22,667,869	22,084,045	-	-	361	462	290	339	432,316	28,328,548	29,341,426	
Образование	-	-	418,136	478,917	-	-	-	-	-	-	6	4	52	28	25,065	443,279	510,961	
Дејности на здравствена и социјална заштита	-	-	1,667,973	1,304,316	-	-	-	-	-	-	146	123	48	22	41,887	1,710,054	1,377,428	
Уметност, забава и рекреација	-	-	303,127	240,409	-	-	-	-	-	-	81	45	36	20	193,856	497,100	394,320	
Други услуги	-	-	271,648	94,026	-	-	-	-	-	-	37	38	315	265	3,902	275,902	98,409	

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.В. Концентрација на кредитен ризик по сектори и дејности (продолжува)

	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достигавање		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизи и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложениости		Вкупно	
	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021
во илјади денари																		
Дејности на домаќинствата како работодавачи, дејности на домаќинствата кои произведуваат разновидна стока и вршат различни услуги за сопствени потреби	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дејности на екстериторјални организации и тела	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Физички лица	-	-	20,772,445	18,237,360	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Трговци поединци и физички лица кои не се сметаат за трговци	-	-	1,06,775	66,433	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ВКУПНО	584,575	3,099,054	60,087,722	53,757,387	3,515,798	4,988,407	23,477,423	22,703,823	51,309,477	50,816,516	10,300	7,526	753,524	1,157,041	15,839,630	17,940,138	155,578,447	154,469,892

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.Г. Концентрација на кредитниот ризик по географска локација

	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достигавање		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизи и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложениости		Вкупно	
	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021	тековна година 2022	прет-ходна година 2021
во илјади денари																		
Географска локација																		
Република Северна Македонија	83,542	520	59,828,265	53,396,104	3,515,798	4,988,407	22,672,571	22,084,045	39,265,132	40,228,374	9,200	6,937	753,522	1,157,041	15,806,903	16,162,946	141,934,933	138,024,374
Земји-членки на Европската Унија (останато)	7,348	2,603,965	259,457	361,283	-	-	804,852	619,778	7,929,363	5,346,906	989	442	-	-	20,358	6,613	9,022,367	8,938,987
Земји-членки на ОЕЦД (без европските земји членки на ОЕЦД)	30,933	30,810	-	-	-	-	-	-	3,627,881	2,724,881	25	77	-	-	942	1,754,819	3,659,781	4,510,587
Земји-членки на ОЕЦД (без европските земји членки на ОЕЦД)	462,752	463,759	-	-	-	-	-	-	408,516	2,443,616	82	70	-	-	11,427	15,760	882,777	2,923,205
Останато (изложениоста која претставува повеќе од 10 % од вкупната кредитна изложениост)	-	-	-	-	-	-	-	-	78,585	72,738	4	-	-	-	-	-	78,589	72,738
ВКУПНО	584,575	3,099,054	60,087,722	53,757,387	3,515,798	4,988,407	23,477,423	22,703,823	51,309,477	50,816,515	10,300	7,526	753,522	1,157,041	15,839,630	17,940,138	155,578,447	154,469,892

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.Г. Концентрација на кредитниот ризик по географска локација (продолжува)

Вредноста на вкупната кредитна изложеност според географската положба на должниците покажува највисока концентрација во Република Северна Македонија, којашто на 31 декември 2022 година изнесува 91.23 % од вкупната изложеност (31 декември 2021 година: 89.35 %). Изложеноста кон должниците од земјите членки на ЕУ изнесува 5.80 % на 31 декември 2022 година (31 декември 2021 година: 5.79 %). Изложеноста кон должниците од останатите европски земји и земјите членки на ОЕЦД изнесува 2.97 % од вкупната изложеност на кредитен ризик на Банката на 31 декември 2022 година (31 декември 2021 година: 4.86 %).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.Д. Анализа на кредитниот ризик на средствата кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех

Сметководствена вредност на финансиските средства кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање	Средства за тргување						Кредити на и побарувања од други комитенти					
	Должнички хартии од вредност за тргување		Сопственички хартии од вредност за тргување		Должнички хартии од вредност		Сопственички хартии од вредност		Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други комитенти	
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
во илјади денари												
Сметководствена вредност на финансиските средства кои се мерат по објективна вредност без кредитен рејтинг	-	-	105,558	116,677	354,937	350,371	-	-	-	-	-	-
категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупна сметководствена вредност	-	-	105,558	116,677	354,937	350,371	-	-	-	-	460,495	467,048

Вложувањата се однесуваат на финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку Билансот на успех и за кои нема издадено кредитен рејтинг од надворешни кредитни рејтинг агенции.

2. Управување со ризици (продолжува)**2.2. Ризик на ликвидност**

Ликвидносниот ризик е ризик од загуба што се јавува кога Банката не може да обезбеди доволно парични средства за намирање на своите обврски во рокот на нивното достасување или може потребните средства да ги обезбеди со многу повисоки трошоци. Ликвидносниот ризик произлегува како од неможноста за правилно управување со неочекуваните промени во изворите на средства, така и од неможноста Банката навремено и брзо да ја претвори активата во парични средства, со минимални трошоци.

Процес на управување со ликвидносниот ризик

Управувањето со ликвидносниот ризик подразбира управување со активата и пасивата на начин што овозможува навремено и редовно плаќање на обврските, во нормални или во вонредни услови за работење на Банката.

Изложеноста на ликвидносен ризик зависи од одделните категории во билансот на состојба според роковите на достасување (резидуална рочност) и нивото на нивна усогласеност. Изложеноста на ризик од несолвентност зависи од нивото на капитал и резерви, односно од сопствените средства на Банката. Целта за управувањето со овој ризик е да се максимизира стабилноста и профитабилноста преку применување оптимална комбинација на рочноста и валутната структура на средствата и обврските.

Банката е изложена на побарувања на дневна основа за повлекување средства од страна на комитентите, кои влијаат на расположливите парични средства од тековните сметки, депозитите и заемите. Банката нема потреба да одржува ниво на парични средства за да излезе во пресрет на сите потенцијални барања, проценувајќи дека реално доспеаните обврски (стабилност на депозитното јадро) може да бидат предвидени со голема сигурност.

Банката има воспоставено Политика за управување со ликвидносен ризик која е усвоена од страна на Надзорниот одбор на Банката и истата редовно се ревидира, а во која е дефиниран начинот на управување со ликвидноста. Управувањето со ликвидноста се одвива преку утврдување на основните цели, оцена на капацитетот на Банката за преземање ликвидносен ризик и оцена на профилот на ризичност, основните компоненти на системот на управување со ликвидносен ризик, основните елементи на процесот на одржување соодветно ниво на ликвидност и утврдување прифатливи инструменти за заштита од или намалување на ликвидносниот ризик.

Банката има воспоставено Процедури за идентификување, мерење или оцена, контрола или намалување и следење на ликвидносниот ризик, кои се донесени од страна на Управниот одбор на Банката и истите редовно се ревидираат. Во Процедурите се подетално разработени постапките (процесите) за управување со ликвидносниот ризик, и тоа: идентификување, мерење или оцена на ликвидноста и ликвидносниот ризик, тестирање на оперативната ликвидност и стрес-тестирање на ликвидноста, следење на ликвидноста и ликвидносниот ризик и известување, контрола или намалување на ликвидносниот ризик и процес на утврдување на интерната ликвидност (ПИЛ).

2. Управување со ризици (продолжува)**2.2. Ризик на ликвидност (продолжува)****Процес на управување со ликвидносниот ризик (продолжува)**

Рочна структура на активата (побарувањата) и пасивата (обврските) на збирно ниво и според секоја значајна валута, стапка на покриеност со ликвидност (СПЛ) на збирно ниво и според секоја значајна валута, интерни ликвидносни показатели, концентрација на изворите на средства според најголемите депоненти, концентрација на изворите на средства според инструменти, односно производи, цената на изворите на средства и нивната рочност, можноста за обновување на изворите на средства, утврдување на расположливите неоптоварени средства, стрес-тестирање и стрес-тестирање во обратна насока (reverse stress-test), планирање на потребите за ликвидност на дневна основа, исполнување на законска обврска за задолжителна резерва во денари и девизи, анализа на денарска и девизна оперативна ликвидност, сопствени средства и стапка на адекватност на капиталот и други постапки, претставуваат методи кои се користат од страна на Банката за мерење на ликвидносниот ризик.

Раководството на Банката ги следи состојбите на тековните сметки и депозитите на дневна основа. Раководството, врз база на своето искуство, ги одредува критичните денови кои влијаат врз ликвидноста на Банката, односно значајните датуми кои влијаат врз одливот на средства. Врз основа на идентификација на расположливите средства и определените, дневни потреби на пари, се донесува одлука за соодветната употреба на средствата.

Совпаѓањето и контролираната неусогласеност на средствата и обврските е од фундаментално значење за раководството на Банката.

Банката управува со ризикот на ликвидност преку постојано набљудување на доспеаноста на средствата и обврските.

Од 01.01.2021 година започна со примена новата Одлука за методологијата за управување со ликвидносниот ризик („Службен весник на РСМ, бр.146/20), со што Банката изврши имплементација на барањата и го усогласи своето работење со истата.

Анализата според достасаноста на финансиските средства и обврски, вклучително билансна и вонбилансна достасаност на 31 декември 2022 и 2021 година, е изработена според преостанатите договорни достасувања, односно преостанатиот период од датумот на известување до договорниот датум на достасување. Прикажаните износи во анализите не се намалени за износите на акумулираната амортизација, исправка на вредност и издвоената посебна резерва. Постојат индикации за значајна неусогласеност за периодот до еден месец, еден до три месеци и три до дванаесет месеци на 31 декември 2022 година и на 31 декември 2021 година. Основна причина за гореспоменатата неусогласеност лежи во фактот што краткорочните извори на средства се ангажирани за одобрување кредити со подолг временски период на доспевање. За потребите на управување со ликвидносниот ризик, Банката ги следи и очекуваните приливи од кредити и аванси, очекуваните одливи од депозити, како и очекуваното користење на вонбилансни обврски каде е вграден елементот на предвидување и истата укажува на стабилна ликвидносна позиција.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)
2.2. Ризик на ликвидност (продолжува)

Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски (преостаната рочност)

во илјади денари	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно
2022 (тековна година)							
Финансиски средства							
Парични средства и парични еквиваленти	46,753,927	1,837,941	-	8,853,373	-	-	57,445,241
Средства за тргување	105,558	-	-	-	-	-	105,558
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	354,937	354,937
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	86,564	3,859	30,936	488	-	462,798	584,645
Кредити на и побарувања од други комитенти	1,784,640	3,854,285	15,714,850	8,556,043	17,950,440	15,707,512	63,567,770
Вложувања во хартии од вредност	299,757	994,919	11,179,145	917,861	7,374,095	6,307,965	27,073,742
Вложувања во придружени друштва	-	-	-	-	-	385,387	385,387
Побарувања за данок на добивка (тековен)	-	391	-	-	-	-	391
Останати побарувања	2,154,838	52	31,510	136,185	-	-	2,322,585
Заложени средства	-	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно финансиски средства	51,185,284	6,691,447	26,956,441	18,463,950	25,324,535	23,218,599	151,840,256
Финансиски обврски							
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	260,358	-	-	-	-	-	260,358
Депозити на други комитенти	89,427,792	9,582,560	23,411,504	6,935,115	3,742,760	148,766	133,248,497
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	22,444	45,997	204,048	190,169	193,654	47,222	703,534
Субординирани обврски	-	-	-	-	-	-	-
Обврски за данок на добивка (тековен)	33,069	-	-	-	-	-	33,069
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	713,900	7,528	5,092	5,638	-	-	732,158
Вкупно финансиски обврски	90,457,563	9,636,085	23,620,644	7,130,922	3,936,414	195,988	134,977,616
Вонбилансни ставки							
Вонбилансна актива	56,129	241,539	105,570	39,127	158,468	-	600,833
Вонбилансна пасива	8,807,392	1,213,537	5,204,041	2,973,035	245,809	-	18,443,814
Рочна неусогласеност	(48,023,542)	(3,916,636)	(1,762,674)	8,399,120	21,300,780	23,022,611	(980,342)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)
2.2. Ризик на ликвидност (продолжува)

Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски (преостаната рочност)

во илјади денари	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно
2021 (претходна година)							
Финансиски средства							
Парични средства и парични еквиваленти	49,695,216	1,785,554	-	6,377,520	-	-	57,858,290
Средства за тргување	119,682	-	-	-	-	-	119,682
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	350,371	350,371
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	2,080	818,357	1,629,765	185,366	-	463,805	3,099,373
Кредити на и побарувања од други комитенти	1,450,679	2,668,325	14,272,482	7,326,615	16,323,680	14,712,676	56,754,457
Вложувања во хартии од вредност	456,297	499,907	7,565,856	5,425,788	7,482,095	6,340,042	27,769,985
Вложувања во придружени друштва	-	-	-	-	-	348,731	348,731
Побарувања за данок на добивка (тековен)	-	391	-	-	-	-	391
Останати побарувања	2,385,997	1,281	21,800	136,645	-	-	2,545,723
Заложени средства	-	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно финансиски средства	54,109,951	5,773,815	23,489,903	19,451,934	23,805,775	22,215,625	148,847,003
Финансиски обврски							
Обврски за тргување	2,623	-	-	-	-	-	2,623
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	286,993	54,583	67	-	-	-	341,643
Депозити на други комитенти	85,927,670	9,692,642	24,298,303	6,703,944	3,992,655	121,110	130,736,324
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	24,201	26,591	161,451	197,669	277,501	31,060	718,473
Субординирани обврски	-	-	-	-	-	-	-
Обврски за данок на добивка (тековен)	100,314	-	-	-	-	-	100,314
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	1,392,763	2,435	3,832	5,507	-	-	1,404,537
Вкупно финансиски обврски	87,734,564	9,776,251	24,463,653	6,907,120	4,270,156	152,170	133,303,914
Вонбилансни ставки							
Вонбилансна актива	52,641	228,220	184,628	108,370	124,610	2,157	700,626
Вонбилансна пасива	9,342,347	1,163,428	7,344,687	2,669,471	264,746	-	20,784,679
Рочна неусогласеност	(42,914,319)	(4,937,644)	(8,133,809)	9,983,713	19,395,483	22,065,612	(4,540,964)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик

Пазарниот ризик претставува ризик дека објективната вредност или идните готовински текови на некој финансиски инструмент ќе флукутираат поради промени во пазарните цени. Пазарните ризици произлегуваат од отворени девизни, каматни и позиции од сопственички хартии од вредност кои се изложени на пазарни движења и промени на пазарните стапки или цените (како што се каматните стапки, каматни маржи, девизен курс и цени на капитал).

2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик

A. Анализа на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските

	Добивка/ Загуба	Сопствени средства	Актива пондерирана според ризици	Стапка на адекватност на капиталот
	во илјади денари	во илјади денари	во илјади денари	Во %
2022 (тековна година) Износ пред анализи на чувствителност/ стрес-тестови (состојба на 31.12.2022)				
Ефекти од примена на сценарија Ризик од промена на девизен курс (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото) Стрес-тест сценарија а) Редовни (нормални) услови на работа		13,377,396	76,902,609	17.40
Сценарио 1: Денарот да депрецира за 5% во однос на другите валути	20,133	13,377,396	80,308,226	16.66
Сценарио 2: Денарот да апрецира за 5% во однос на другите валути	(20,133)	13,377,396	73,496,992	18.20
б) Вонредни услови Сценарио 1: Денарот да депрецира за 30% во однос на сите други валути	120,801	13,377,396	97,336,312	13.74
Сценарио 2: Денарот да апрецира за 30% во однос на сите други валути	(120,801)	13,377,396	56,468,906	23.69
Ризик од промена на каматните стапки (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото) Стрес-тест сценарија а) Редовни (нормални) услови на работа				
Сценарио 1: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки да се зголемат за 3,00 п.п.	441,967	13,377,396	76,902,609	17.40
Сценарио 2: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки да се намалат за 3,00 п.п.	(441,967)	13,377,396	76,902,609	17.40

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик

A. Анализа на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските (продолжува)

б) Вонредни услови

Сценарио 1: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки да се зголемат за 6,00 п.п

883,934 13,377,396 76,902,609 17.40

Сценарио 2: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки да се намалат за 6,00 п.п

(883,934) 13,377,396 76,902,609 17.40

Ризик од промена на пазарна цена кај вложувањата во сопственички хартии од вредност (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)

Комбинирани сценарија, ако има (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)

Добиените ефекти од симулациите со 31.12.2022 година немаат влијание врз сопствените средства на Банката бидејќи потенцијалниот ефект би бил апсорбиран од добивката за годината.

Банката не спроведува стрес-тестирање за ризикот од промена на пазарна цена кај вложувања во сопственички хартии од вредност, како и комбинирани сценарија од промена на пазарните ризици.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик (продолжува)

А. Анализа на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските

	Добивка/ Загуба	Сопствени средства	Активна пондерирана според ризици	Стапка на адекватност на капиталот
	во илјади денари	во илјади денари	во илјади денари	Во %
2021 (претходна година) Износ пред анализи на чувствителност/ стрес-тестови (состојба на 31.12.2021)		12.493.262	72.035.978	17.34
Ефекти од примена на сценарија Ризик од промена на девизен курс (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото) Стрес-тест сценарија а) Редовни (нормални) услови на работа				
Сценарио 1: Денарот да депрецира за 5% во однос на другите валути	2.473	12.493.262	75.216.272	16.61
Сценарио 2: Денарот да апрецира за 5% во однос на другите валути	(2.473)	12.493.262	68.855.684	18.14
б) Вонредни услови Сценарио 1: Денарот да депрецира за 30% во однос на сите други валути Сценарио 2: Денарот да апрецира за 30% во однос на сите други валути	14.840 (14.840)	12.493.262 12.493.262	91.117.740 52.954.216	13.71 23.59
Ризик од промена на каматните стапки (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото) Стрес-тест сценарија а) Редовни (нормални) услови на работа				
Сценарио 1: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки да се зголемат за 1,00 п.п.	103.710	12.493.262	72.035.978	17.34
Сценарио 2: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки да се намалат за 1,00 п.п.	(103.710)	12.493.262	72.035.978	17.34

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик(продолжува)

2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик (продолжува)

А. Анализа на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските (продолжува)

	Добивка/ Загуба	Сопствени средства	Активна пондерирана според ризици	Стапка на адекватност на капиталот
б) Вонредни услови Сценарио 1: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки да се зголемат за 6,00 п.п	622.258	12.493.262	72.035.978	17.34
Сценарио 2: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки да се намалат за 6,00 п.п	(622.258)	12.493.262	72.035.978	17.34
Ризик од промена на пазарна цена кај вложувањата во сопственички хартии од вредност (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото) _____ _____ _____				
Комбинирани сценарија, ако има (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото) _____ _____ _____				

Банката не спроведува стрес-тестирање за ризикот од промена на пазарна цена кај вложувања во сопственички хартии од вредност, како и комбинирани сценарија од промена на пазарните ризици.

2. Управување со ризици (продолжува)
- 2.3. Пазарен ризик (продолжува)
- 2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик (продолжува)
- Б. Анализа на вредноста изложена на пазарен ризик за портфолиото за тргување

	тековна година 2022				претходна година 2021			
	состојба на 31 декември	просечна вредност	највисока вредност (максимум)	најниска вредност (минимум)	состојба на 31 декември	просечна вредност	највисока вредност (максимум)	најниска вредност (минимум)
Вредност изложена на ризик кај каматносните инструменти	-	-	-	-	-	-	-	-
Вредност изложена на ризик кај инструментите во странска валута	-	-	-	-	-	-	-	-
Вредност изложена на ризик кај сопственичките инструменти	-	-	-	-	-	-	-	-
Варијанса (ефект на нетирање)	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-	-	-	-	-

во илјади денари

Вредност изложена на ризик кај каматносните инструменти

Вредност изложена на ризик кај инструментите во странска валута

Вредност изложена на ризик кај сопственичките инструменти

Варијанса (ефект на нетирање)

Вкупно

Согласно „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“, Банката не утврдува капитал потребен за покривање на пазарните ризици за портфолиото за тргување, поради тоа што портфолиото за тргување не надминува 5 % од вкупната актива или 915 милиони денари.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)
- 2.3. Пазарен ризик (продолжува)
- 2.3.2. Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)

Ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарските активности (во понатамошниот текст: ризик на каматни стапки) претставува ризик од загуба кој произлегува од неповолните промени на каматните стапки, а коишто влијаат на позициите во портфолиото на банкарските активности на Банката. Истиот може да настане и од рочна неусогласеност на средствата и изворите на средства, што на долг рок може негативно да се одрази на одржувањето на вредноста на капиталот и на профитабилноста.

Банката е изложена на ризици во однос на ефектите од движењата на нивото на каматните стапки на пазарот врз финансиските позиции и готовинските текови. Каматните маржи можат да се зголемат како резултат на таквите промени, но исто така можат и да се намалат или да предизвикаат загуба во случај на појава на непланирани движења. Активностите за управување со средствата и обврските се спроведуваат од аспект на реагирање на сензитивноста на Банката на промените на каматните стапки. Банката настојува да ја одржи нето каматната маржа во рамките на прифатливото ниво. Во секој случај, крајниот ефект ќе зависи од различни фактори, вклучувајќи ја стабилноста на економијата, опкружувањето и стапката на инфлација.

Изложеноста на овој ризик зависи од вредноста на билансните и вонбилансните позиции кои се чувствителни на промена на каматните стапки, осцилаторноста на каматните стапки и временскиот период во чии рамки постои изложеност на ризик од промена на каматни стапки.

Целта на управувањето со ризикот од промена на каматните стапки е максимизирање на стабилноста и профитабилноста преку применување на оптимална структура и оптимални каматни стапки на портфолиото на банкарски активности.

Банката има воспоставено Политика за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарските активности, која е усвоена од страна на Надзорниот одбор на Банката и истата редовно се ревидира. Политиката дефинира: предмет и дефиниции, основни цели, системот за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности (ефикасен процес на управување и организациска поставеност на управувањето со ризикот од промена на каматни стапки) и оцена на капацитетот за преземање на овој ризик и оцена на профилот на ризичност, прифатливи инструменти за заштита од или намалување на ризикот. Банката има воспоставено Процедури за идентификување, мерење или оцена, контрола или намалување и следење на ризикот од промена на каматни стапки во портфолиото на банкарски активности, кои се донесени од страна на Управниот одбор на Банката и истите редовно се ревидираат. Процедурите подетално ги разработуваат постапките и процесите за управување со каматниот ризик, и тоа: идентификување, мерење или оцена, контрола или намалување и следење и известување за изложеноста на ризик од промена на каматни стапки.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.2. **Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)**

Методи кои се користат за мерење на овој ризик вклучуваат: анализа на реализираните каматни приходи и расходи, просечни пондериран каматни стапки, каматна маржа (распон), нето каматна маржа и други интерни показатели за изложеност на ризик од промена на каматните стапки, анализа на структурата и динамиката на каматноносната актива и каматноносната пасива и влијанието на квалитетот на активата врз профитабилното работење на Банката, коефициент на каматносна актива и каматносна пасива, каматен јаз, промена на економската вредност на портфолиото на банкарски активности, анализа на усогласеноста на каматните стапки на финансиските средства и обврски и на рочната неусогласеност на каматочувствителните активни и пасивни позиции, ризик од разлики во висината на референтните каматни стапки на инструменти со слични карактеристики, ризик од движење на крива на принос, ризик кој произлегува од опциите што се вградени во каматочувствителните позиции, симулациони модели, стрес-тестирање и стрес-тестирање во обратна насока (reverse stress-test) и друго.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.2. **Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)**

А. Анализа на чувствителноста на промени на каматните стапки

Подолу е прикажан „Образец ВПВ“ изготвен согласно „Упатството за спроведување на Одлуката за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности“ за годините што завршуваат на 31 декември 2022 и 2021 година.

во илјади денари

	Позиција	Валута	31 декември 2022
	1	2	3
1.1	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА МКД (ФКС+ВКС+ПКС)	МКД	675,999
1.2	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА УСД (ФКС+ВКС+ПКС)	УСД	(5,441)
1.3	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА ЕУР (ФКС+ВКС+ПКС)	ЕУР	183,367
1.4	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА МКД кл ЕУР (ФКС+ВКС+ПКС)	МКД кл ЕУР	1,243,478
1.5	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА останати (ФКС+ВКС+ПКС)	останати	(2,843)
2	ВКУПНА ПОНДЕРИРАНА ВРЕДНОСТ - ПРОМЕНА НА ЕКОНОМСКАТА ВРЕДНОСТ НА ПОРТФОЛИОТО НА БАНКАРСКИ АКТИВНОСТИ		2,094,560
3	СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА		13,377,396
4	ВКУПНА ПОНДЕРИРАНА ВРЕДНОСТ/СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА (2/3*100)		15.66%

во илјади денари

	Позиција	Валута	31 декември 2021
	1	2	3
1.1	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА МКД (ФКС+ВКС+ПКС)	МКД	757,567
1.2	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА УСД (ФКС+ВКС+ПКС)	УСД	10,443
1.3	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА ЕУР (ФКС+ВКС+ПКС)	ЕУР	314,316
1.4	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА МКД кл ЕУР (ФКС+ВКС+ПКС)	МКД кл ЕУР	1,016,599
1.5	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА останати (ФКС+ВКС+ПКС)	останати	2,935
2	ВКУПНА ПОНДЕРИРАНА ВРЕДНОСТ - ПРОМЕНА НА ЕКОНОМСКАТА ВРЕДНОСТ НА ПОРТФОЛИОТО НА БАНКАРСКИ АКТИВНОСТИ		2,101,860
3	СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА		12,493,262
4	ВКУПНА ПОНДЕРИРАНА ВРЕДНОСТ/СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА (2/3*100)		16.82%

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.2. Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)

Б. Анализа на усогласеноста на каматните стапки

во илјади денари	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно каматноосни средства / обврски
31 декември 2022 (тековна година)							
ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА							
Парични средства и парични еквиваленти	49,530,489	1,832,668	-	-	-	-	51,363,157
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	86,533	3,859	31,219	-	-	-	121,611
Кредити на и побарувања од други комитенти	1,565,305	3,668,095	41,906,387	3,040,767	5,163,698	4,059,919	59,404,171
Вложувања во хартии од вредност	299,757	994,919	11,115,065	844,733	7,232,255	6,246,940	26,733,669
Останата неспомената каматочувствителна актива	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно каматочувствителни финансиски средства	51,482,084	6,499,541	53,052,671	3,885,500	12,395,953	10,306,859	137,622,608
ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ							
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на други комитенти	17,242,635	9,474,758	28,483,741	2,300,258	1,636,700	-	59,138,092
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	14,436	45,058	499,060	1,751	2,147	-	562,452
Субординирани обврски и хибридни инструменти	-	-	-	-	-	-	-
Останати неспоменати каматочувствителни обврски	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно каматочувствителни финансиски обврски	17,257,071	9,519,816	28,982,801	2,302,009	1,638,847	-	59,700,544
Нето билансна позиција	34,225,013	(3,020,275)	24,069,870	1,583,491	10,757,106	10,306,859	77,922,064
Вонбилансни каматочувствителни активни позиции							
Вонбилансни каматочувствителни пасивни позиции							
Нето вонбилансна позиција	34,225,013	(3,020,275)	24,069,870	1,583,491	10,757,106	10,306,859	77,922,064
Вкупна нето-позиција	34,225,013	(3,020,275)	24,069,870	1,583,491	10,757,106	10,306,859	77,922,064

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.2. Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)

Б. Анализа на усогласеноста на каматните стапки (продолжува)

во илјади денари	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно каматноосни средства / обврски
31 декември 2021 (претходна година)							
ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА							
Парични средства и парични еквиваленти	48,707,891	1,784,795	-	-	-	-	50,492,686
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	2,080	817,749	1,320,995	-	-	-	2,140,824
Кредити на и побарувања од други комитенти	1,173,496	2,616,560	40,747,026	1,713,732	4,044,790	2,522,430	52,818,034
Вложувања во хартии од вредност	454,167	499,908	7,564,380	5,323,621	7,339,718	6,278,769	27,460,563
Останата неспомената каматочувствителна актива	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно каматочувствителни финансиски средства	50,337,634	5,719,012	49,632,401	7,037,353	11,384,508	8,801,199	132,912,107
ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ							
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	-	54,374	-	-	-	-	54,374
Депозити на други комитенти	16,842,215	9,669,175	30,217,923	2,102,612	1,240,661	-	60,072,586
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	21,279	26,526	533,687	38,701	3,907	-	624,100
Субординирани обврски и хибридни инструменти	-	-	-	-	-	-	-
Останати неспоменати каматочувствителни обврски	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно каматочувствителни финансиски обврски	16,863,494	9,750,075	30,751,610	2,141,313	1,244,568	-	60,751,060
Нето билансна позиција	33,474,140	(4,031,063)	18,880,791	4,896,040	10,139,940	8,801,199	72,161,047
Вонбилансни каматочувствителни активни позиции							
Вонбилансни каматочувствителни пасивни позиции							
Нето вонбилансна позиција	33,474,140	(4,031,063)	18,880,791	4,896,040	10,139,940	8,801,199	72,161,047
Вкупна нето-позиција	33,474,140	(4,031,063)	18,880,791	4,896,040	10,139,940	8,801,199	72,161,047

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.3. Валутен ризик

Валутен ризик е ризик од загуба заради промена на меѓувалутните курсеви и/или промена на вредноста на денарот кон вредноста на другите странски валути.

Изложеноста на валутен ризик зависи од износот на билансните и вонбилансните позиции кои се деноминирани во девизи или во денари со валутна клаузула, како и движењето на меѓувалутните курсеви и/или промена на вредноста на денарот кон вредноста на другите странски валути.

Целта на Банката во управувањето со валутниот ризик е максимизирање на стабилноста и профитабилноста, преку применување на оптимална валутна структура на средствата и обврските.

Банката има воспоставено Политика за управување со валутен ризик, која е усвоена од страна на Надзорниот одбор на Банката и истата редовно се ревидира. Политиката ги дефинира основните цели, основните компоненти на системот за управување со валутниот ризик (ефикасен процес и организациска поставеност), оцена на капацитетот на Банката за преземање валутен ризик и оцена на профилот на ризичност и прифатливи инструменти за заштита од или намалување на валутниот ризик.

Банката има воспоставено Процедури за идентификување, мерење или оцена, контрола или намалување и следење на валутниот ризик, кои се донесени од страна на Управниот одбор на Банката и истите редовно се ревидираат. Процедурите подетално ги разработуваат постапките и процесите за управување со валутниот ризик, и тоа: идентификување на валутниот ризик, мерење или оцена, контрола и следење и известување за изложеноста на валутен ризик.

Методите за мерење на валутниот ризик вклучуваат: анализа на изложеноста на валутен ризик по позиции и збирно, валутна структура на билансот на состојба, валутна структура на девизните средства, стрес-тестирање и стрес-тестирање во обратна насока (reverse stress-test) и други методи.

Главниот принцип на политиката на Банката за управување со валутниот ризик е да оствари и одржува усогласеност на нејзините побарувања во странска валута (средства во странска валута), како минимум, во износ од нејзините вкупни обврски во странска валута (обврски во странска валута). Исто така, овој однос се одржува и од перспектива на доспеаноста на обврските и побарувањата во странска валута. Ваквиот однос во билансот на состојба обезбедува дека Банката е во состојба да ги покрива загубите од курсни разлики кои потекнуваат од нејзините обврски преку курсните разлики кои произлегуваат од нејзините побарувања, дури и во услови на чести промени на девизните курсеви.

Табелите подолу ја сумираат нето девизната позиција на монетарните средства и обврски на Банката на 31 декември 2022 и 2021 година.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.3. Валутен ризик (продолжува)

2022 (тековна година) во илјади денари

Монетарни средства

Парични средства и парични еквиваленти
 Средства за тргување
 Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
 Дериватни средства чувани за управување со ризик
 Кредити на и побарувања од банки
 Кредити на и побарувања од други комитенти
 Вложувања во хартии од вредност
 Вложувања во придружени друштва
 Побарувања за данок на добивка (тековен)
 Останати побарувања
 Заложени средства
 Одложени даночни средства

Вкупно монетарни средства

Монетарни обврски

Обврски за тргување
 Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
 Дериватни обврски чувани за управување со ризик
 Депозити на банки
 Депозити на други комитенти
 Издадени должнички хартии од вредност
 Обврски по кредити
 Субординирани обврски
 Обврски за данок на добивка (тековен)
 Одложени даночни обврски
 Останати обврски

Вкупно монетарни обврски

Нето-позиција

МКД	ЕУР	УСД	наведете ги одделно валутите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните монетарни средства/обврски	Други валути	Вкупно
35,892,503	12,195,759	6,970,847	-	2,384,790	57,443,899
105,558	-	-	-	-	105,558
354,937	-	-	-	-	354,937
83,541	500,978	-	-	-	584,519
31,328,918	28,056,228	471,208	-	-	59,856,354
13,607,839	13,462,583	520	-	-	27,070,942
385,387	-	-	-	-	385,387
391	-	-	-	-	391
1,948,126	197,361	156,657	-	24	2,302,168
-	-	-	-	-	-
83,707,200	54,412,909	7,599,232	-	2,384,814	148,104,155
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
27,166	38,752	30,866	-	163,574	260,358
70,164,260	53,475,559	7,417,758	-	2,190,920	133,248,497
-	698,159	-	-	-	698,159
33,069	-	-	-	-	33,069
445,903	121,135	159,205	-	5,914	732,157
70,670,398	54,333,605	7,607,829	-	2,360,408	134,972,240
13,036,802	79,304	(8,597)	-	24,406	13,131,915

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.3. Валутен ризик (продолжува)

2021 (претходна година) Монетарни средства Парични средства и парични еквиваленти Средства за тргување Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање Дериватни средства чувани за управување со ризик Кредити на и побарувања од банки Кредити на и побарувања од други комитенти Вложувања во хартии од вредност Вложувања во придружени друштва Побарувања за данок на добивка (тековен) Останати побарувања Заложени средства Одложени даночни средства	МКД	ЕУР	УСД	наведете ги одделно валутите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните монетарни средства/обврски				Вкупно
				Други валути				
во илјади денари	40,197,940 116,677 350,371 518 28,632,861 13,606,268 348,731 391 1,549,137 -	10,263,860 -	5,546,159 3,005 -	-	-	-	-	57,857,097 119,682 350,371 -
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	991,779	-	1,632,426	-	-	-	-	3,099,033
Кредити на и побарувања од други комитенти	24,691,554	-	211,706	-	-	-	-	53,536,121
Вложувања во хартии од вредност	14,163,166	-	490	-	-	-	-	27,769,924
Вложувања во придружени друштва	348,731	-	-	-	-	-	-	348,731
Побарувања за данок на добивка (тековен)	391	-	-	-	-	-	-	391
Останати побарувања	840,231	-	144,067	-	-	-	-	2,533,509
Заложени средства	-	-	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно монетарни средства	84,802,894	50,950,590	7,537,853	-	-	-	-	145,614,859
Монетарни обврски Обврски за тргување Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање Дериватни обврски чувани за управување со ризик Депозити на банки Депозити на други комитенти Издадени должнички хартии од вредност Обврски по кредити Субординирани обврски Обврски за данок на добивка (тековен) Одложени даночни обврски Останати обврски	2,623 28,663 71,351,718 -	- 19,278 50,171,477 713,536	- 278,808 6,995,955 -	-	-	-	-	2,623 -
Обврски по кредити	-	-	-	-	-	-	-	-
Субординирани обврски	100,314	-	-	-	-	-	-	100,314
Обврски за данок на добивка (тековен)	980,495	-	236,522	-	-	-	-	1,404,536
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно монетарни обврски	72,463,813	51,079,869	7,511,285	-	-	-	-	133,298,978
Нето-позиција	12,339,081	(129,279)	26,568	-	-	-	-	12,315,881

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.4. Останати пазарни ризици

Останатите пазарни ризици се однесуваат на пазарниот ризик кој претставува ризик од загуба како последица на промена на цената на финансиските инструменти и стоките наменети за тргување. Изложеноста зависи од вредноста на портфолиото за тргување и движењето на цената на финансиските инструменти кои се дел од портфолиото за тргување.

Целта на Банката во управувањето со останатите пазарни ризици е максимизирање на стабилноста и профитабилноста, преку применување на оптимална структура на портфолиото за тргување.

Банката има воспоставено Политика за управување со пазарен ризик, која е усвоена од страна на Надзорниот одбор на Банката и истата редовно се ревидира. Политиката ги дефинира: предметот и дефинициите, основните цели, системот за управување со пазарниот ризик (ефикасен процес и организациска поставеност), оцената на капацитетот за преземање на овој ризик и оцената на профилот на ризичност и прифатливи инструменти за заштита од или намалување на ризикот.

Банката има воспоставено Процедури за идентификување, мерење или оцена, контрола или намалување и следење на пазарниот ризик, кои се донесени од страна на Управниот одбор на Банката и истите редовно се ревидираат. Процедурите подетално ги разработуваат постапките и процесите за управување со пазарниот ризик, и тоа: идентификување на пазарниот ризик, мерење или оцена, контрола или намалување и следење и известување за изложеноста на пазарен ризик.

Методите за мерење на пазарниот ризик ги вклучуваат: анализа на секое вложување наменето за тргување, анализа на портфолиото за тргување (вид на хартија од вредност, пазарна сегментација, пазарна вредност, учество во капиталот на издавачот и друго), валутна структура, реализирани трансакции на тргување, почитување на законски лимити, почитување интерни лимити и исклучоци, резултати од тргувањето, дневно следење на портфолиото за тргување во однос на вкупните активности на Банката, стрес-тестирање и стрес-тестирање во обратна насока (reverse stress - test) и други методи.

На 31 декември 2022 и 2021 година, согласно регулаторните барања, Банката не утврди капитал потребен за покривање на пазарниот ризик за портфолиото за тргување.

2.4. Оперативен ризик

Оперативен ризик е ризик од загуба поради несоодветни или неуспешни внатрешни процеси, лица и системи во Банката, или од надворешни настани. Оперативниот ризик го вклучува и правниот ризик, како и ризикот од перење пари и финансирање на тероризмот, ризикот од несоодветност на информативните системи и други оперативни ризици.

Под „правен ризик“ се подразбира ризик од загуба којшто произлегува од прекршувања или непочитувања на законските и подзаконските прописи, договори, пропишани практики, етички стандарди, или како последица на погрешно толкување на прописите, правилата, договорите и други правни документи.

2. Управување со ризици (продолжува)**2.4. Оперативен ризик (продолжува)**

Банката има воспоставено рамка за управување со оперативен ризик која се базира на Стратегија, Политика и Методологија, соодветна организациска структура и воспоставен процес за управување со овој ризик. Таа овозможува во рамките на различните процеси во Банката да се идентификуваат ризиците кои произлегуваат од овие процеси, нивно мерење и преземање корективни акции со цел да се избегне потенцијалниот негативен ефект врз финансискиот резултат и капиталната позиција на Банката. Соодветноста на воспоставената рамка за управување со оперативен ризик редовно се ревидира.

Идентификувањето и мерењето на оперативниот ризик Банката го врши преку анализа на прибраните податоци за настани кои предизвикале или може да предизвикаат штета во Банката, анализа на клучните показатели за ризик на Банката, примена на метод на самооценување преку квалитативен пристап, како и анализа на надворешни податоци за загуби кај други банки.

Банката утврдува капитал за покривање на оперативниот ризик применувајќи го стандардизираниот пристап. Износот на капитал со 31.12.2022 година е презентираан во точката 3.1.1. Извештај за стапката на адекватност на капиталот.

3. Адекватност на капиталот**Управување со капиталот**

Целите на Банката при управување со капиталот, што е поширок концепт од акционерски капитал кој се прикажува во билансот на состојба, се:

- обезбедување капитална усогласеност на Банката со барањата на НБРСМ;
- одржување на способноста на Банката да продолжи да функционира како успешна компанија и да продолжи да обезбедува позитивни финансиски резултати за акционерите и поволности за другите инволвирани субјекти; и
- одржување соодветно ниво на капитал кое ќе овозможи успешно натамошно работење и развој.

Адекватноста на капиталот и употребата на регулаторниот капитал редовно се следат од раководството на Банката, при што се применуваат техники базирани на инструкциите дадени од регулаторот за супервизорски цели. Потребните информации се доставуваат до НБРСМ на месечна основа.

Согласно законската регулатива, Банката ги почитува следните стапки:

- редовниот основен капитал не смее да биде понизок од 4,5% од активата пондерирана според ризиците (стапка на редовен основен капитал),
- основниот капитал не смее да биде понизок од 6 % од активата пондерирана според ризиците (стапка на основен капитал) и
- стапката на адекватност на капиталот не смее да биде пониска од 8 %.

Со состојба 31.12.2022 година Банката ги исполнува законски пропишаните капитални барања и пропишаните заштитни слоеви за зачувување на капиталот и за системска значајност, кои ги покрива со редовниот основен капитал. Согласно регулативата, Банката во текот на 2022 година немаше обврска да издвојува противцикличен заштитен слој на капиталот.

Во дополнение, Банката има воспоставено Процес на утврдување интерен капитал (ПИК) во согласност со Одлуката за управување со ризиците, пропишана од страна на НБРСМ. Процесот на утврдување на интерниот капитал се базира на донесени Политика и Процедури и во рамките на истиот Банката:

- го утврдува потребниот интерен капитал за покривање на прифатливото ниво на ризик, што е во согласност со нејзиниот профил на ризичност и големината и сложеноста на тековните и идните финансиски активности;
- е насочена кон воспоставување одржливо ниво на капитал на долг рок, земајќи го предвид влијанието на сите материјални ризици и сл.

3. Адекватност на капиталот (продолжува)

3.1. Утврдување на адекватноста на капиталот

Банката ги утврдува сопствените средства и адекватноста на капиталот во согласност со пропишаната Методологија за утврдување на адекватност на капиталот од НБРСМ. Согласно регулативата, активата пондерирана според кредитен ризик и капиталот потребен за покривање на оперативниот ризик се пресметуваат со примена на стандардизиран пристап.

Коефициентот на адекватноста на капиталот го покажува нивото на покриеност на ризичното работење на Банката и се пресметува како однос помеѓу сопствените средства на Банката и активата пондерирана според ризиците.

- а) Сопствените средства се категорија која е во функција на утврдување на стапката на адекватноста на капиталот и на другите регулаторни и прудентни лимити. Сопствените средства претставуваат збир на основниот капитал и дополнителниот капитал, а основниот капитал се состои од редовен основен капитал и додатен основен капитал. Со состојба декември 2022 и 2021 година Банката располага само со редовен основен капитал, кој е дел од основниот капитал на Банката.
- б) Активата пондерирана според ризиците претставува збир на активата пондерирана според кредитниот ризик, активата пондерирана според валутниот ризик, активата пондерирана според оперативниот ризик и активата пондерирана според други ризици.
- Активата пондерирана според кредитниот ризик ги содржи активните билансни и вонбилансни позиции, кои распоредени по соодветни категории на изложеност се пондерираат со соодветен пондер на ризичност во зависност од степенот на кредитен квалитет на должникот. Степенот на кредитен квалитет на должникот се утврдува врз основа на пропишаната регулатива од НБРСМ.
  - Активата пондерирана според валутниот ризик се утврдува врз основа на пресметан капитал потребен за покривање на валутниот ризик, кој Банката го утврдува врз основа на износот на агрегатната девизна позиција и апсолутниот износ на нето-позицијата во злато.
  - Активата пондерирана според оперативен ризик се утврдува врз основа на пресметан капитал потребен за покривање оперативен ризик, кој Банката го утврдува со користење на стандардизиран пристап.
  - Активата пондерирана според другите ризици ги содржи капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките, капиталот потребен за покривање на пазарните ризици, капиталот потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака и капиталот потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна.

Утврдувањето на адекватноста на капиталот согласно регулативата се врши на квартална основа, меѓутоа во текот на 2022 година, на барање на НБРСМ, адекватноста на капиталот се утврдуваше и на месечна основа, а во зависност од интерните потреби заради ефикасно управување со ризиците од работењето, се изготвуваат и други извештаи, анализи и симулации за потенцијалните промени на стапката на адекватност на капиталот.

3. Адекватност на капиталот (продолжува)

3.1. Утврдување на адекватноста на капиталот (продолжува)

3.1.1. Извештај за стапката на адекватност на капиталот

Ред. бр.	ОПИС	во илјади денари	
		тековна година 2022	претходна година 2021
I	Активна пондерирана според кредитниот ризик		
1	Активна пондерирана според кредитниот ризик со примена на стандардизиран пристап	69,000,350	65,231,388
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	5,520,028	5,218,511
II	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД ВАЛУТНИОТ РИЗИК		
3	Агрегатна девизна позиција	411,537	78,123
4	Нето-позиција во злато	-	-
5	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	32,923	-
6	Активна пондерирана според валутниот ризик	411,537	-
III	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД ОПЕРАТИВНИОТ РИЗИК		
7	Капитал потребен за покривање на оперативниот ризик со примена на пристапот на базичен индикатор	-	-
8	Капитал потребен за покривање на оперативниот ризик со примена на стандардизираниот пристап	599,258	544,172
9	Активна пондерирана според оперативниот ризик	7,490,722	6,802,152
IV	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД ДРУГИТЕ РИЗИЦИ		
10	Капитал потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките	-	-
11	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици (11.1+11.2+11.3)	-	-
11.1	Капитал потребен за покривање на позицискиот ризик (11.1.1+11.1.2+11.1.3+11.1.4)	-	-
11.1.1	Капитал потребен за покривање на специфичниот ризик од вложувања во должнички инструменти	-	-
11.1.2	Капитал потребен за покривање на генералниот ризик од вложувања во должнички инструменти	-	-
11.1.3	Капитал потребен за покривање на специфичниот ризик од вложувања во сопственички инструменти	-	-
11.1.4	Капитал потребен за покривање на генералниот ризик од вложувања во сопственички инструменти	-	-
11.2	Капитал потребен за покривање на надминувањето на лимитите на изложеност	-	-
11.3	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици од позиции во опции	-	-
12	Капитал потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака	-	-
13	Капитал потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна	-	195
14	Капитал потребен за покривање на другите ризици (10+11+12+13)	-	195
15	Активна пондерирана според други ризици	-	2,438
V	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД РИЗИЦИ	76,902,609	72,035,978
16	Капитал потребен за покривање на ризиците	6,152,209	5,762,878
VI	СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА	13,377,396	12,493,262
VII	АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ (VI/V)	17.40%	17.34%

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

3. Адекватност на капиталот (продолжува)
3.1. Утврдување на адекватноста на капиталот (продолжува)
3.1.2. Извештај за сопствените средства на Банката

Ред. бр.	Опис	во илјади денари	
		тековна година 2022	претходна година 2021
1.	Сопствени средства	13,377,396	12,493,262
2.	Основен капитал	13,377,396	12,493,262
3.	Редовен основен капитал (РОК)	13,377,396	12,493,262
3.1.	Позиции во РОК	13,402,487	12,529,193
3.1.1.	Капитални инструменти од РОК	2,279,067	2,279,067
3.1.2.	Премија од капиталните инструменти од РОК	771,527	771,527
3.1.3.	Задолжителна општа резерва (општ резервен фонд)	9,898,860	9,227,530
3.1.4.	Задржана нераспоредена добивка	470,000	250,000
3.1.5.	(-) Акумулирана загуба од претходни години	-	-
3.1.6.	Тековна добивка или добивка на крајот на годината	-	-
3.1.7.	Збирна сеопфатна добивка или загуба	(16,967)	1,069
3.2.	(-) Одбитни ставки од РОК	(25,091)	(35,931)
3.2.1.	(-) Загуба на крајот на годината или тековна загуба	-	-
3.2.2.	(-) Нематеријални средства	(25,091)	(35,931)
3.2.3.	(-) Одложени даночни средства коишто зависат од идната профитабилност на банката	-	-
3.2.4.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.1.	(-) Директни вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.2.	(-) Индиректни вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.3.	(-) Синтетички вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.4.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК за кои банката има договорна обврска да ги купи	-	-
3.2.5.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од РОК на лица од финансискиот сектор, при што тие лица имаат вложувања во банката	-	-
3.2.6.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од РОК на лица од финансискиот сектор во кои банката нема значајно вложување	-	-
3.2.7.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од РОК на лица од финансискиот сектор во кои банката има значајно вложување	-	-
3.2.8.	(-) Износ на одбитни ставки од ДОК којшто го надминува вкупниот износ на ДОК	-	-
3.2.9.	(-) Износ на надминувањето на лимитите за вложувања во нефинансиски институции	-	-
3.2.10.	(-) Трошоци за данок	-	-
3.2.11.	(-) Разлика меѓу висината на потребната и извршената исправка на вредноста/посебната резерва	-	-
3.3.	Регулаторни усогласувања на РОК	-	-
3.3.1.	(-) Зголемување на РОК коешто произлегува од позиции на сеќуритизација	-	-
3.3.2.	(-) Добивки или (+) загуби од заштитата од ризикот од парични текови	-	-
3.3.3.	(-) Добивки или (+) загуби од обврски на банката коишто се мерат по објективна вредност	-	-
3.3.4.	(-) Добивки или (+) загуби поврзани со обврски врз основа на деривати коишто се мерат по објективна вредност	-	-
3.4.	Позиции како резултат на консолидација	-	-
3.4.1.	Неконтролирачко (малцинско) учество коешто се признава во РОК на консолидирана основа	-	-
3.4.2.	Останато	-	-
3.5.	Други позиции од РОК	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

3. Адекватност на капиталот (продолжува)
3.1. Утврдување на адекватноста на капиталот (продолжува)
3.1.2. Извештај за сопствените средства на Банката (продолжува)

Ред. бр.	Опис	во илјади денари	
		тековна година 2022	претходна година 2021
4.	Додатен основен капитал (ДОК)	-	-
4.1.	Позиции во ДОК	-	-
4.1.1.	Капитални инструменти од ДОК	-	-
4.1.2.	Премија од капиталните инструменти од ДОК	-	-
4.2.	(-) Одбитни ставки од ДОК	-	-
4.2.1.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.1.	(-) Директни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.2.	(-) Индиректни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.3.	(-) Синтетички вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.4.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК за кои Банката има договорна обврска да ги купи	-	-
4.2.2.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од ДОК на лица од финансискиот сектор, при што тие лица имаат вложувања во Банката	-	-
4.2.3.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од ДОК на лица од финансискиот сектор во кои Банката нема значајно вложување	-	-
4.2.4.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од ДОК на лица од финансискиот сектор во кои Банката има значајно вложување	-	-
4.2.5.	(-) Износ на одбитни ставки од ДОК којшто го надминува вкупниот износ на ДОК	-	-
4.2.6.	(-) Трошоци за данок	-	-
4.3.	Регулаторни усогласувања на ДОК	-	-
4.3.1.	(-) Зголемување на ДОК коешто произлегува од позиции на сеќуритизација	-	-
4.3.2.	(-) Добивки или (+) загуби од заштитата од ризикот од парични текови	-	-
4.3.3.	(-) Добивки или (+) загуби од обврски на Банката коишто се мерат по објективна вредност	-	-
4.3.4.	(-) Добивки или (+) загуби поврзани со обврски врз основа на деривати коишто се мерат по објективна вредност	-	-
4.4.	Позиции како резултат на консолидација	-	-
4.4.1.	Прифатлив додатен основен капитал којшто се признава во ДОК на консолидирана основа	-	-
4.4.2.	Останато	-	-
4.5.	Други позиции од ДОК	-	-

3. Адекватност на капиталот (продолжува)

3.1. Утврдување на адекватноста на капиталот (продолжува)

3.1.2 Извештај за сопствените средства на Банката (продолжува)

Ред. бр.	Опис	во илјади денари	
		тековна година 2022	претходна година 2021
5.	Дополнителен капитал (ДК)	-	-
5.1.	Позиции во ДК	-	-
5.1.1.	Капитални инструменти од ДК	-	-
5.1.2.	Субординирани кредити	-	-
5.1.3.	Премија од капиталните инструменти од ДК	-	-
5.2.	(-) Одбитни ставки од ДК	-	-
5.2.1.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.1.	(-) Директни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.2.	(-) Индиректни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.3.	(-) Синтетички вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.4.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК за кои Банката има договорна обврска да ги купи	-	-
5.2.2.	(-) директни, индиректни и синтетички вложувања во позиции од ДК на лица од финансискиот сектор, при што тие лица имаат вложувања во Банката	-	-
5.2.3.	(-) директни, индиректни и синтетички вложувања во позиции од ДК на лица од финансискиот сектор во кои Банката нема значајно вложување	-	-
5.2.4.	(-) директни, индиректни и синтетички вложувања во позиции од ДК на лица од финансискиот сектор во кои Банката има значајно вложување	-	-
5.3.	Регулаторни усогласувања на ДК	-	-
5.3.1.	(-) Зголемување на ДК коешто произлегува од позиции на секјуритизација	-	-
5.3.2.	(-) Добивки или (+) загуби од заштитата од ризикот од парични текови	-	-
5.3.3.	(-) Добивки или (+) загуби од обврски на Банката коишто се мерат по објективна вредност	-	-
5.3.4.	(-) Добивки или (+) загуби поврзани со обврски врз основа на деривати коишто се мерат по објективна вредност	-	-
5.4.	Позиции како резултат на консолидација	-	-
5.4.1.	Прифатлив дополнителен капитал којшто се признава во ДК на консолидирана основа	-	-
5.4.2.	Останато	-	-
5.5.	Други позиции од ДК	-	-

4. Известување според сегментите

Известувањето според сегментите се врши според оперативните сегменти на Банката.

Оперативен сегмент е компонента од активностите на Банката за којашто се исполнети следниве услови:

- извршува активности како резултат на кои се остваруваат приходи и настануваат трошоци;
- се разгледуваат од страна на Надзорниот одбор на Банката, со цел оценување на остварувањата и носење одлуки за идните деловни активности на сегментот; и
- достапни се финансиски информации за сегментот.

Банката одделно ги обелоденува информациите за секој значаен оперативен сегмент. Еден сегмент се смета за значаен доколку:

- приходите на сегментот учествуваат со повеќе од 10 % во вкупните приходи на Банката;
- износот на добивката или загубата претставува 10 % или повеќе од вкупната добивка на сите оперативни сегменти коишто прикажале добивка, или од вкупната загуба на сите оперативни сегменти коишто прикажале загуба;
- вкупните средства на сегментот учествуваат со 10 % или повеќе во вкупните средства на Банката;
- раководството оцени дека се значајни за следење за потребите на управување со Банката.

За целите на финансиско известување, Банката групира два или повеќе сегменти во еден оперативен сегмент доколку тие оперативни сегменти се слични во однос на видот на производите и услугите, видот и групата на корисниците на производите и услугите и методите за дистрибуција и понуда на истите. На 31 декември 2022 и 2021 година Банката не изврши групирање на два или повеќе оперативни сегменти во еден.

Оперативните сегменти на Комерцијална банка АД Скопје се еднакви на деловните линии пропишани со „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“, со примена на стандардизираниот пристап за потребите на утврдување на капиталот потребен за покривање на оперативниот ризик.

Банката обелоденува информации за концентрацијата на деловните активности кон одделни значајни клиенти. Значаен клиент е физичко или правно лице, како и лицата поврзани со него, доколку Банката остварува 10 % или повеќе од своите вкупни деловни приходи или деловни расходи. На 31 декември 2022 и 2021 година не постојат значајни клиенти.

Географските подрачја според кои Банката известува се:

- земји членки на Европската Унија;
- други европски земји, надвор од Европската Унија;
- земји надвор од Европа, членки на Организацијата за економска соработка и развој (ОЕЦД), и други земји.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

4. Известување според сегментите (продолжува)

A. Оперативни сегменти

ДП1: Услуги поврзани со финансирање средни и големи трговци	Оперативни сегменти								Сите останати незначјни оперативни сегменти	Неалоцирано	Вкупно
	ДП2: Трување и продажба	ДП 3: Банкарство на мало	ДП 4: Комерцијално Банкарство	ДП 5: Платен промет и порамнување	ДП 6: Услуги како агент	ДП 7: Управување со средства	ДП 8: Брокерски услуги на мало	Сите останати незначјни оперативни сегменти			
-	-	769,084	2,326,313	36	-	-	-	-	-	-	3,095,433
-	2,681 (3,657)	93,228	142,380	777,724	44,006	8,249	-	-	55	-	1,068,323 (3,657)
-	4,566 480,608	(164,996)	872,668	38,360	(2,122)	79	-	-	96,872	31,867	4,566 1,353,336
-	484,198	697,316	3,341,361	816,120	41,884	8,328	-	-	96,872	31,922	5,518,001
-	-	(186,162)	(607,864)	-	-	-	-	-	-	-	(994,026)
-	(2,033)	(40,983)	(9,734) (33,068)	(86,270)	(2,271)	(2,271)	-	-	(49,374)	-	(9,734) (216,270)
-	(125,070) (127,103)	(582,386) (809,531)	(247,165) (1,097,829)	(620,448) (706,718)	(14,660) (16,931)	(15,715) (17,986)	-	-	(381,495) (430,869)	-	(1,986,937) (3,206,967)
-	357,095	(112,215)	2,243,532	109,402	24,953	(9,658)	-	-	96,872	(398,947)	2,311,034 (161,847)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	486,953	22,133,436	122,894,443	2,787,712	31,466	29,469	-	-	398,125	2,213,251	2,149,187 148,761,604 2,213,251
-	4	99,191,225	35,864,140	152,920	48,748	4	-	-	-	166,140	150,974,855 135,257,041 166,140 135,423,181
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

во илјади денари

2022 (тековна година)
 Нето-приходи (расходи) од камата
 Нето-приходи (расходи) од провизии и надомести
 Нето-приходи од трување
 Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност
 Останати оперативни приходи
 Приходи реализирани помеѓу сегментите
Вкупно приходи по сегмент

Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа
 Загуба поради оштетување на финансиските средства, на нето-основа
 Амортизација
 Трошоци за реструктурирање
 Трошоци за вложување во недвижности и опрема
 Останати расходи
 Данок од добивка
Вкупно расходи по сегмент
 Финансиски резултат по сегмент
Добивка/(загуба) за финансиската година

Вкупна актива по сегмент
 Неалоцирана актива по сегмент
Вкупна актива
 Вкупно обврски по сегмент
 Неалоцирани обврски по сегмент
Вкупно обврски

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

4. Известување според сегментите (продолжува)

A. Оперативни сегменти (продолжува)

ДП1: Услуги поврзани со финансирање средни и големи трговци	Оперативни сегменти								Сите останати незначјни оперативни сегменти	Неалоцирано	Вкупно
	ДП2: Трување и продажба	ДП 3: Банкарство на мало	ДП 4: Комерцијално банкарство	ДП 5: Платен промет и порамнување	ДП 6: Услуги како агент	ДП 7: Управување со средства	ДП 8: Брокерски услуги на мало	Сите останати незначјни оперативни сегменти			
-	2,190 17,359	685,965 93,805	1,768,626 124,583	23 733,945	29,067	-	11,182	-	82	-	2,454,614 994,854 17,359
-	5,917 272,705	(384,638)	2,001,732	(12,827)	(3,927)	-	31	-	26,921	-	5,917 2,000,385
-	298,171	395,132	3,894,941	721,141	25,140	-	11,213	-	27,003	-	5,473,129
-	-	(179,203)	(755,391)	-	-	-	-	-	-	-	(934,594)
-	(48,648) 249,523	(606,885) (832,173) (437,041)	(225,538) (1,015,179) 2,879,762	(533,897) (602,306) 118,835	(15,043) (17,239) 7,901	-	(14,538) (16,539) (5,326)	-	(392,139) (436,418) (409,415)	-	(1,834,687) (2,968,502) 2,504,627 (200,275) 2,304,352
-	499,629	19,930,440	122,921,113	2,705,255	34,578	-	29,502	-	361,469	2,053,426	146,481,986 2,053,426 148,535,412
-	2,625	96,482,253	36,673,210	260,556	44,040	-	3	-	-	-	133,462,687 239,180 133,701,867
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

во илјади денари

2021 (претходна година)
 Нето-приходи (расходи) од камата
 Нето-приходи (расходи) од провизии и надомести
 Нето-приходи од трување
 Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност
 Останати оперативни приходи
 Приходи реализирани помеѓу сегментите
Вкупно приходи по сегмент

Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа
 Загуба поради оштетување на финансиските средства, на нето-основа
 Амортизација
 Трошоци за реструктурирање

Трошоци за вложување во недвижности и опрема
 Останати расходи
Вкупно расходи по сегмент
 Финансиски резултат по сегмент
 Данок од добивка
Добивка/(загуба) за финансиската година

Вкупна актива по сегмент
 Неалоцирана актива по сегмент
Вкупна актива
 Вкупно обврски по сегмент
 Неалоцирани обврски по сегмент
Вкупно обврски

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

4. Известување според сегментите (продолжува)

Б. Концентрација на вкупните приходи и расходи по значајни клиенти

	Оперативни сегменти										Вкупно по значаен клиент	
	ДП1: Услуги поврзани со финансирање средни и големи трговци	ДП2: Тргување и продажба	ДП3: Банкарство на мало	ДП4: Комерцијално банкарство	ДП5: Платен промет и порамнување	ДП6: Услуги како агент	ДП7: Управување со средства	ДП8: Брокерски услуги на мало	Сите останати незначајни оперативни сегменти	Неалоцирано		
<i>во илјади денари</i>												
2022 (тековна година)												
Клиент 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
приходи (расходи)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Клиент 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
приходи (расходи)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Клиент 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
приходи (расходи)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно по сегмент	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2021 (претходна година)												
Клиент 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
приходи (расходи)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Клиент 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
приходи (расходи)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Клиент 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
приходи (расходи)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно по сегмент	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Нема значајна концентрација по значаен клиент.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

4. Известување според сегментите (продолжува)

В. Географски подрачја

	Република Северна Македонија						Земји членки на Европската Унија		Европа (останато)		Земји членки на ОЕЦД (без европските земји членки на ОЕЦД)		Останато (значајни географски сегменти)		Сите останати незначајни географски сегменти		Вкупно	
	Вкупни приходи	Вкупна актива	Вкупни приходи	Вкупна актива	Вкупни приходи	Вкупна актива	Вкупни приходи	Вкупна актива	Вкупни приходи	Вкупна актива	Вкупни приходи	Вкупна актива	Вкупни приходи	Вкупна актива	Вкупни приходи	Вкупна актива	Вкупни приходи	Вкупна актива
<i>во илјади денари</i>																		
2022 (тековна година)																		
Вкупни приходи	5,736,268	(140,170)	(85,054)	3,260	-	1,938	-	1,759	-	1,938	-	1,759	-	1,938	-	1,759	-	5,518,001
Вкупна актива	138,299,194	8,255,098	3,469,885	872,174	-	78,504	-	-	-	78,504	-	-	-	78,504	-	-	-	150,974,855
2021 (претходна година)																		
Вкупни приходи	5,735,901	(181,464)	(85,088)	4,007	-	345	-	(572)	-	345	-	(572)	-	345	-	(572)	-	5,473,129
Вкупна актива	134,486,811	8,312,301	2,755,679	2,907,883	-	72,738	-	-	-	72,738	-	-	-	72,738	-	-	-	148,535,412

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022

година

5. Објективна вредност на финансиски средства и финансиски обврски
A. Објективна вредност на финансиските средства и обврски

	тековна година 2022		претходна година 2021	
	сметководствена вредност	објективна вредност	сметководствена вредност	објективна вредност
<i>во илјади денари</i>				
Финансиски средства				
Парични средства и парични еквиваленти	57,443,899	57,443,899	57,857,097	57,857,097
Средства за тргување	105,558	105,558	119,682	119,682
Финансиски средства по објективна вредност, преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	354,937	354,937	350,371	350,371
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	584,519	584,519	3,099,033	3,096,198
Кредити на и побарувања од други комитенти	59,856,354	59,856,354	53,536,121	53,536,121
Вложувања во хартии од вредност	27,070,942	26,047,351	27,769,924	28,018,736
Вложувања во придружени друштва	385,387	385,387	348,731	348,731
Побарувања за данок на добивка (тековен)	391	391	391	391
Останати побарувања	2,302,168	2,302,168	2,533,509	2,533,509
Заложени средства	-	-	-	-
Одложени даночни средства	-	-	-	-
Финансиски обврски				
Обврски за тргување	-	-	2,623	2,623
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Депозити на банки	260,358	260,358	341,643	341,643
Депозити на други комитенти	133,248,497	133,200,672	130,736,324	130,705,190
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-
Обврски по кредити	698,159	698,159	713,536	713,536
Субординирани обврски	-	-	-	-
Обврски за данок на добивка (тековен)	33,069	33,069	100,314	100,314
Одложени даночни обврски	-	-	-	-
Останати обврски	732,157	732,157	1,404,538	1,404,538

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022

година

5. Објективна вредност на финансиските средства и финансиските обврски (продолжува)
A. Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)

Објективната вредност претставува износ за кој некое средство може да се замени или обврска да се подмири во нормални, пазарни услови и помеѓу запознаени, доброволни странки. Објективната вредност се базира на процената од страна на раководството на Банката, според профилот на базата на средствата и обврските.

a) Парични средства и парични еквиваленти

Објективната вредност на паричните средства и паричните еквиваленти е еднаква на нивната сметководствена вредност со оглед дека истите вклучуваат готовина и ностро сметки кои претставуваат нерестриktivни побарувања по депозити и пласирања во НБРСМ и достасуваат на краток рок.

б) Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку билансот на успех

Објективната вредност на средствата за тргување и финансиските средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање, е утврдена врз основа на пазарната вредност и со примена на техники за вреднување и е еднаква на нивната сметководствена вредност.

в) Кредити на и побарувања од банки

Објективната вредност на кредити на и побарувања од банки е утврдена во согласност со постојните пазарни услови и моменталните каматни стапки. За дел од побарувањата од банки по основ на депозити поради нивните специфични карактеристики и непостоење на слични инструменти на пазарот, Банката смета дека нивната сметководствена вредност апроксимативно ја претставува нивната објективна вредност.

г) Кредити на и побарувања од други комитенти

Кредитите и побарувањата од други комитенти се мерат според амортизираната набавна вредност намалени за нивната исправка на вредност. Кредитите и побарувања од други комитенти во кредитното портфолио на Банката во најголем дел се со варијабилна каматна стапка. Процентата објективна вредност на кредитите и побарувањата од други клиенти, се утврдува преку дисконтирање на идните парични текови за кои се проценува дека ќе се примат. Процентите идни парични текови за утврдување на објективната вредност, се дисконтирани со примена на тековната пазарна каматна стапка.

Банката обезбедува кредити финансирани од кредитни линии преку Развојната банка на Северна Македонија (РБСМ), и истите се пласираат на пазарот и од други банки под истите услови како во Банката. Нивните каматни стапки се смета дека се пазарни каматни стапки. Исто така, Банката одобрува кредити на население со фиксни каматни стапки во првите години од кредитот. Производи со вакви карактеристики и каматни стапки се нудат и од други банки на пазарот, и нивните каматни стапки се смета дека се пазарни каматни стапки.

д) Вложување во хартии од вредност

Вложувањата во хартии од вредност вклучуваат должнички хартии од вредност кои се чуваат до доспевање прикажани според амортизирана набавна вредност со примена на методот на ефективна каматна стапка, и средства расположливи за продажба прикажани според објективна вредност. Објективната вредност на средствата расположливи за продажба се утврдува според котирана пазарна цена на активен пазар или објавени цени достапни од берза, дилер и брокер. Во случаи кога овие информации не се достапни на Банката, објективната вредност се проценува според: информации за постигнатите цени на скорешни, нормални, комерцијални трансакции помеѓу запознаени и доброволни странки;

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

5. Објективна вредност на финансиските средства и финансиските обврски (продолжува)

А. Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)

применување на тековната пазарна цена на друг инструмент кој е во суштина ист; анализа на дисконтирани парични текови и други алтернативни модели за определување на цената.

д) Вложување во хартии од вредност (продолжува)

За должничките хартии од вредност кои се чуваат до доспевање објективната вредност се утврдува со користење техники на дисконтирани парични текови со актуелната крива на принос на примарниот пазар на должнички хартии од вредност, за должнички хартии од вредност со слична преостаната рочност.

Вложувањата во хартии од вредност вклучуваат износ од 64,982 илјади денари (2021: 64,956 илјади денари), кои се однесуваат на вложувања во хартии од вредност за кои не постои активен пазар, и нема скорешни трансакции кои би можеле да се применат во одредувањето на објективната вредност. Истите се искажуваат по нивната набавна вредност, намалена за исправката на вредност поради оштетување. Нивното учество во вкупните вложувања во хартии од вредност е само 0.24 % (2021: 0.23 %).

ѓ) Останати побарувања

Со оглед на краткиот рок на достасување, објективната вредност на останатите побарувања е еднаква на нивната сметководствена вредност.

е) Депозити на банките

Поради незначителниот ризик од промена на вредност и краткиот рок на достасување, објективната вредност на депозитите по видување и орочените депозити е еднаква со нивната сметководствена вредност.

ж) Депозити на други комитенти

Објективната вредност на депозитите по видување, како и на орочените депозити со прилагодлива и променлива каматна стапка е еднаква со нивната сметководствена вредност. Од вкупните депозити на други комитенти, износот на орочени депозити со фиксна каматна стапка изнесува 15,412,085 илјади денари (2021: 13,401,822 илјади денари). Фиксните каматни стапки во најголем дел се однесуваат за орочени депозити до една година (11,475,127 илјади денари) кои започнаа да се применуваат од 1 октомври 2017 година, а производи со вакви карактеристики и каматни стапки се нудат и од други банки на пазарот. Оттука, овие каматни стапки може да се смета дека се пазарни, поради тоа што објективната вредност на овие депозити е еднаква на нивната сметководствена вредност.

з) Обврски по кредити

Објективната вредност на обврските по кредити со прилагодливи каматни стапки, не се разликува од сметководствената вредност, поради прилагодувањето на каматните стапки за конкретните финансиски обврски со пазарните каматни стапки за слични инструменти. Објективната вредност на кредитните линии коишто се регулирани со посебни услови и за кои на пазарот нема други финансиски инструменти со исти или слични карактеристики, апроксимативно ја претставува нивната сметководствена вредност.

с) Останати обврски

Со оглед на краткиот рок на достасување, објективната вредност на останатите обврски е еднаква на нивната сметководствена вредност.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

5. Објективна вредност на финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)

Б. Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност

Б.1. Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност

во илјади денари

31 декември 2022 (тековна година)

Финансиски средства мерени по објективна вредност

Средства за тргување
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
Дериватни средства чувани за управување со ризик
Вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба

Вкупно

Финансиски обврски мерени по објективна вредност

Обврски за тргување
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
Дериватни обврски чувани за управување со ризик

Вкупно

31 декември 2021 (претходна година)

Финансиски средства мерени по објективна вредност

Средства за тргување
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
Дериватни средства чувани за управување со ризик
Вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба

Вкупно

Финансиски обврски мерени по објективна вредност

Обврски за тргување
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
Дериватни обврски чувани за управување со ризик

Вкупно

Белешка	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
19	105,558	-	-	105,558
20	-	354,937	-	354,937
21	-	-	-	-
23.1	-	3,515,798	64,982	3,580,780
	105,558	3,870,735	64,982	4,041,275
32	-	-	-	-
33	-	-	-	-
21	-	-	-	-
	-	-	-	-
19	116,677	3,005	-	119,682
20	-	350,371	-	350,371
21	-	-	-	-
23.1	-	4,988,407	64,956	5,053,363
	116,677	5,341,783	64,956	5,523,416
32	-	2,623	-	2,623
33	-	-	-	-
21	-	-	-	-
	-	2,623	-	2,623

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

5. **Објективна вредност на финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)**
- Б. **Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност (продолжува)**
- Б.1. **Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност (продолжува)**

Банката ги класификува сите финансиски средства и финансиски обврски мерени по објективна вредност, со користење хиерархија на објективна вредност, која што ја прикажува значајноста на влезните параметри користени во одредувањето на објективната вредност. Хиерархијата на објективната вредност ги опфаќа следниве нивоа:

- а) Ниво 1 - Објективната вредност е утврдена со директна примена/повикување на котирана пазарна цена на финансиските инструменти на активен пазар;
- б) Ниво 2 - Објективната вредност е утврдена со примена на техники за вреднување коишто содржат влезни информации (инпути) од активни пазари, коишто можат да бидат директни, односно пазарни цени, или индиректни, односно извлечени од пазарни цени;
- в) Ниво 3 - Објективната вредност е утврдена со примена на техники за вреднување коишто содржат влезни информации (инпути) што не можат директно или индиректно да се следат на активните пазари, односно не се видливи.

Б.2. **Трансфери помеѓу нивоата 1 и 2 на објективна вредност**

во илјади денари

Финансиски средства мерени по објективна вредност

Средства за тргување
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
Дериватни средства чувани за управување на ризик
Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба

Вкупно

Финансиски обврски мерени по објективна вредност

Обврски за тргување
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
Дериватни обврски чувани за управување со ризик

Вкупно

	тековна година 2022		претходна година 2021	
	трансфери од нивото 1 на ниво 2	трансфери од нивото 2 на ниво 1	трансфери од нивото 1 на ниво 2	трансфери од нивото 2 на ниво 1
Средства за тргување	-	-	-	-
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-
Дериватни средства чувани за управување на ризик	-	-	-	-
Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-
Обврски за тргување	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

5. **Објективна вредност на финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)**
- Б. **Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност ( )**
- Б.3. **Усогласување на движењата во текот на годината во објективните вредности мерени во Ниво 3**

Средства за тргување	Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	Вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба	Вкупно средства	Обврски за тргување	Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	Вкупно обврски
-	-	64.920	64.920	-	-	-
-	-	36	36	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	64.956	64.956	-	-	-
-	-	36	36	-	-	-

во илјади денари

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година)
Добивки/(загуби) признаени во:
- Билансот на успех
- Останати добивки/(загуби) во периодот кои не се прикажуваат во Билансот на успех
Купувања на финансиски инструменти во периодот
Продадени финансиски инструменти во периодот
Издадени финансиски инструменти во периодот
Платени финансиски инструменти во периодот
Рекласифицирани финансиски инструменти во(од) Ниво 3
Рекласифицирани во Кредити и побарувања

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)
Вкупно добивки/(загуби) признаени во Билансот на успех за финансиските средства и обврски кои се чуваат на 31 декември 2021 (претходна година)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

6. Нето-приходи/(расходи) од камата (продолжува)
Б. Секторска анализа на приходите и расходите од камата според секторот

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Приходи од камата		
Нефинансиски друштва	1,500,630	1,291,411
Држава	472,409	418,571
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	7,074	1,647
Банки	8,692	637
Останати финансиски друштва (небанкарски)	226,679	73,028
Домаќинства	991,298	937,784
Нерезиденти	155,592	19,627
(Исправка на вредноста на приход од камата, на нето-основа)	(11,336)	(11,513)
Наплатени претходно отпишани камати	64,965	72,658
Вкупно приходи од камата	3,416,003	2,803,850
Расходи за камата		
Нефинансиски друштва	21,763	22,760
Држава	105	117
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	2,577	2,911
Банки	666	1,374
Останати финансиски друштва (небанкарски)	27,631	39,538
Домаќинства	233,466	251,137
Нерезиденти	34,362	31,399
Вкупно расходи за камата	320,570	349,236
Нето-приходи/(расходи) од камата	3,095,433	2,454,614

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

7. Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести
А. Структура на приходите и расходите од провизии и надомести според видот на финансиските активности

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Приходи од провизии и надомести		
Кредитирање	733,431	581,504
Платен промет	-	-
во земјата	433,518	396,034
со странство	288,287	254,740
Акредитиви и гаранции	152,863	129,081
Брокерско работење	12,301	15,030
Управување со средствата	-	-
Комисиски и доверителски активности	24,855	23,369
Издавање хартии од вредност	-	-
Приходи од надоместок за водење трансакциска сметка на физички лица	68,086	67,272
Приходи од надоместоци за вршење трансакции преку платен промет – физички лица	38,415	37,211
Останато	82,176	70,184
(наведете ги поединечно приходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните приходи од провизии и надомести)	-	-
Вкупно приходи од провизии и надомести	1,833,932	1,574,425
Расходи за провизии и надомести		
Кредитирање	596,035	423,982
Платен промет	-	-
во земјата	105,394	96,065
со странство	43,713	39,626
Акредитиви и гаранции	-	-
Брокерско работење	1,140	1,829
Управување со средствата	-	-
Комисиски и доверителски активности	3,429	3,376
Издавање хартии од вредност	-	-
Останато	15,898	14,693
(наведете ги поединечно расходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните расходи од провизии и надомести)	-	-
Вкупно расходи за провизии и надомести	765,609	579,571
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	1,068,323	994,854

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

7. Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести (продолжува)
Б. Секторска анализа на приходите и расходите од провизии и надомести

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Приходи од провизии и надомести		
Нефинансиски друштва	1,079,037	890,851
Држава	5,187	5,429
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	26,080	22,421
Банки	201,733	171,479
Останати финансиски друштва (небанкарски)	54,597	39,478
Домаќинства	351,310	346,441
Нерезиденти	115,988	98,326
Вкупно приходи од провизии и надомести	1,833,932	1,574,425
Расходи за провизии и надомести		
Нефинансиски друштва	10,956	8,563
Држава	9	11
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	-	-
Банки	193,037	123,298
Останати финансиски друштва (небанкарски)	106,083	98,200
Домаќинства	-	-
Нерезиденти	455,524	349,499
Вкупно расходи за провизии и надомести	765,609	579,571
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	1,068,323	994,854

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

8. Нето-приходи/(расходи) од тргување
Средства за тргување

Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа

 реализирана
 нереализирана

Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на сопственичките инструменти, на нето-основа

 реализирана
 нереализирана

Приходи од дивиденда од средствата за тргување

Приходи од камата од средствата за тргување

Обврски за тргување

Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа

 реализирана
 нереализирана

Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на депозитите за тргување, на нето-основа

 реализирана
 нереализирана

Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на останатите финансиски обврски за тргување, на нето-основа

 реализирана
 нереализирана

Расходи за камата од финансиски обврски чувани за тргување

Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на дериватите чувани за тргување, на нето-основа

 реализирана
 нереализирана

Нето-приходи/(расходи) од тргување

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-
484	(2,102)
(12,070)	16,153
2,536	684
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
5,393	2,241
-	383
(3,657)	17,359

9. Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	4,566	5,917
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на сопственичките инструменти, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Приходи од дивиденда од финансиските средства по објективна вредност преку билансот на успех		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на кредитите и побарувањата по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Финансиски обврски по објективната вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на депозитите по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на обврските по кредити по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на останатите финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на дериватите чувани за управување со ризик по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа		
реализирана	-	-
нереализирана	-	-
Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност	4,566	5,917

10. Нето-приходи/(расходи) од курсни разлики

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Реализирани приходи/(расходи) од курсните разлики, на нето-основа	342,711	230,022
Нереализирани приходи/(расходи) од курсните разлики, на нето-основа		
курсни разлики на исправката на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	5,099	93
курсни разлики на посебната резерва за вонбилансна изложеност, на нето-основа	287	124
останати курсни разлики, на нето-основа	(11,743)	(32,835)
Нето-приходи/(расходи) од курсните разлики	336,354	197,404

11. Останати приходи од дејноста

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Добивка од продажбата на средствата расположливи за продажба	-	-
Дивиденда од сопственичките инструменти расположливи за продажба	2,870	1,025
Нето-приходи од вложувањата во подружници и придружени друштва	21,285	21,285
Капитална добивка од продажбата на:		
Недвижности и опрема	7,551	3,031
Нематеријални средства	-	-
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	151,130	444,063
Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	-	-
Приходи од кирии	7,736	7,196
Приходи од добиени судски спорови	194	2,430
Наплатени претходно отпишани побарувања	566,355	1,161,724
Ослободување на резервирања за:		
потенцијални обврски врз основа на судски спорови	-	-
пензии и други користи за вработените	2,890	-
преструктурирања	-	-
неповолни договори	-	-
останати резервирања	-	-
Останато (приходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати приходи од дејноста)		
Приходи врз основ на девизно работење	152,346	55,005
Приходи кои не претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати приходи од дејноста	29,038	28,119
Вкупно останати приходи од дејноста	941,395	1,723,878

11. Останати приходи од дејноста (продолжува)

Износот од 151,130 илјади денари (2021: 444,063 илјади денари) во позицијата „Капитална добивка од продажба на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања“ произлегува од продажба на преземен имот на Банката кој опфаќа голема квадратура на административни и деловни простории на атрактивни локации во Скопје и во други градови, производни погони со производни линии и опрема за работа, како и земјиште. Продадениот преземен имот од кој е остварена капиталната добивка е преземен од должници правни лица кои во Банката имале значајна кредитна изложеност.

Износот од 1,161,724 илјади денари во позицијата „Наплатени претходно отпишани побарувања“ во 2021 година, во најголем дел е резултат на наплатени побарувања од два должника кон кои Банката во претходни периоди била значително кредитно изложена.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

12. Исправка на вредност на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето-основа

2022 (тековна година)	во илјади денари		Кредити на и побарувања од банки	Кредити на и побарувања од други комитенти	Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба	Вложувања во финансиските средства кои се чуваат до достасување	Парични средства и парични еквиваленти	Побарувања за провизии и надомести	Останати побарувања	Вкупно исправка на вредноста на финансиските средства	Посебна резерва за вонбилансната изложеност	Вкупно
	Исправка на вредноста и посебна резерва	Посебна резерва										
Исправка на вредноста и посебна резерва	372	2,496,327	-	3,343	7,755	14,166	43,819	412,099	2,977,881	2,565,782	412,099	2,977,881
Дополнителна исправка на вредноста и посебна резерва (Ослободување на исправката на вредноста и посебна резерва)	(635)	(1,648,499)	-	(598)	(7,632)	(4,103)	(23,204)	(299,184)	(1,983,855)	(1,684,671)	(299,184)	(1,983,855)
Вкупно исправка на вредноста на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето-основа	(263)	847,828	-	2,745	123	10,063	20,615	112,915	891,259	881,111	112,915	994,026
2021 (претходна година)	547	2,954,836	-	1	5,222	12,108	43,243	310,472	3,015,957	3,015,957	310,472	3,326,429
Исправка на вредноста и посебна резерва (Ослободување на исправката на вредноста и посебна резерва)	(345)	(2,094,359)	-	(1)	(5,363)	(5,139)	(19,490)	(267,137)	(2,391,835)	(2,124,698)	(267,137)	(2,391,835)
Вкупно исправка на вредноста на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето-основа	202	860,477	-	-	(141)	6,969	23,753	43,335	891,259	891,259	43,335	934,594

Зголемувањето на нето-исправката на вредност на финансиските средства се должи на зголемиот обем на кредитирање, но и поради зголемена строгост во процената на кредитниот ризик од страна на менаџментот на Банката, при што како резултат на неповолните состојби во економијата беше издвоен поголем износ на резервации за корпоративното портфолио.

Притоа, во последниот квартал од 2022 година е утврден значителен износ на дополнителна исправка на вредноста на финансиските средства, пред се кај комитенти кај кои веќе подолго време производниот процес е во мирување поради високите цени на енергенсите или поради временни мерки на надлежни судски органи со кои времено се блокираше располагањето со финансиските средства кај одредени комитенти.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

15. Амортизација

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Амортизација на нематеријалните средства		
Интерно развиен софтвер	-	-
Купен софтвер од надворешни добавувачи	12,125	10,217
Други интерно развиени нематеријални средства	-	-
Други нематеријални средства	11,438	8,840
Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	-	-
	23,563	19,057
Амортизација на недвижностите и опремата		
Градежни објекти	80,820	80,226
Транспортни средства	17,031	15,925
Мебел и канцелариска опрема	14,653	10,948
Останата опрема	76,253	66,834
Други ставки на недвижностите и опремата	-	-
Вложувања во недвижностите и опремата земени под закуп	3,950	1,299
	192,707	175,232
Вкупно амортизација	216,270	194,289

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

16. Останати расходи од дејноста

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Загуба од продажбата на средствата расположливи за продажба	-	-
Трошоци за лиценцирање на софтверот	39,082	34,455
Премии за осигурување на депозитите	235,705	220,055
Премии за осигурување на имотот и на вработените	4,679	4,587
Материјали и услуги	272,505	218,932
Административни и трошоци за маркетинг	185,172	175,949
Останати даноци и придонеси	1,504	1,491
Трошоци за кирии	20,908	19,083
Трошоци за судски спорови	8,190	1,223
Резервирања за пензиските и за други користи за вработените, на нето-основа	-	5,062
Резервирања за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови, на нето-основа	-	-
Други резервирања, на нето-основа	-	-
Преструктурирања	-	-
Неповолни договори	-	-
Останати резервирања	-	-
Загуба од продажбата на:	-	-
Недвижности и опрема	-	8,992
Нематеријални средства	-	-
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	-	-
Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	-	-
Останато	-	-
(расходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати расходи од дејноста)	-	-
Трошоци за девизно валутно работење	101,158	20,973
Трошоци по основ на работа со банкарски картички	6,628	26,095
(расходите кои не претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати расходи од дејноста)	31,198	63,107
Вкупно останати расходи од дејноста	906,729	800,004

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

17. Данок на добивка

А. Расходи/приходи за тековен и одложен данок

Тековен данок на добивка

Расход/(приход) за тековниот данок на добивка за годината
Корекции за претходни години
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години
Промени во сметководствени политики и грешки
Останато

Одложен данок на добивка

Одложен данок на добивка кој произлегува од привремени разлики за годината
Признавање на претходно непризнаени даночни загуби
Промени во даночната стапка
Воведување нови даноци
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години
Останато

Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
161,847	200,275
-	-
-	-
-	-
-	-
161,847	200,275
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
161,847	200,275

Тековен данок на добивка

Признаен во билансот на успех
Признаен во капиталот и резервите

Одложен данок на добивка

Признаен во билансот на успех
Признаен во капиталот и резервите

Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
161,847	200,275
-	-
161,847	200,275
-	-
-	-
161,847	200,275

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

17. Данок на добивка (продолжува)

Б. Усогласување помеѓу просечната ефективна даночна стапка и применливата даночна стапка

Добивка/(загуба) пред оданочувањето
Данок на добивка согласно со применливата даночна стапка
Ефект од различни даночни стапки во други земји
Корекции за претходни години и промени во даночната стапка
Оданочен приход во странство
Расходи непризнаени за даночни цели
Даночно ослободени приходи
Даночни ослободувања непризнаени во билансот на успех
Признавање на претходно непризнаени даночни загуби
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години
Промени на одложениот данок
Останато
Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка
Просечна ефективна даночна стапка

во %	во илјади денари	во %	во илјади денари
тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
100.00	2,311,034	100.00	2,504,627
10	231,103	10	250,463
-	-	-	-
-	-	-	-
0.9	20,472	0.8	19,169
(0.7)	(16,149)	(0.9)	(21,638)
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
(3.2)	(73,580)	(1.9)	(47,719)
-	161,847	-	200,275
7.0		8.0	

В. Данок на добивка од останати добивки/(загуби) во периодот кои не се прикажуваат во Билансот на успех

во илјади денари
Ревалоризациска резерва за средства расположливи за продажба
Резерва за инструменти за заштита од ризикот од паричните текови
Резерва за инструменти за заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење
Резерва од курсни разлики од вложување во странско работење
Удел во останатите добивки/(загуби) од придружените друштва кои не се прикажуваат во Билансот на успех
Останати добивки/(загуби) кои не се прикажуваат во Билансот на успех
Вкупно останати добивки/(загуби) во периодот коишто не се прикажуваат во Билансот на успех

тековна година 2022			претходна година 2021		
пред оданочување	(расход)/поврат на данок на добивка	намалено за данок на добивка	пред оданочување	(расход)/поврат на данок на добивка	намалено за данок на добивка
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-

18. Парични средства и парични еквиваленти

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Парични средства во благајна	1,680,542	1,721,649
Сметка и депозити во НБРСМ, освен задолжителни депозити во странска валута	32,453,421	36,318,487
Тековни сметки и трансакциски депозити кај странски банки	2,223,628	7,213,881
Тековни сметки и трансакциски депозити кај домашни банки	4,480	2,605
Благајнички записи со кои може да се тргува на секундарниот пазар	2,731,250	2,552,229
Државни записи со кои може да се тргува на секундарниот пазар	-	-
Орочени депозити со период на достасување до три месеци	9,025,152	2,847,085
Останати краткорочни високоликвидни средства	458	445
Побарувања врз основа на камати (Исправка на вредноста)	38,134	1,151
	(1,188)	(1,057)
Вклучено во паричните средства и паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричниот тек	48,155,877	50,656,475
Задолжителни депозити во странска валута	7,747,118	5,840,089
Ограничени депозити (Исправка на вредноста)	1,541,058	1,360,669
	(154)	(136)
Вкупно	57,443,899	57,857,097

На 31 декември 2022 Банката има ограничени депозити во вкупен износ од 1,541,058 илјади денари (2021: 1,360,669 илјади денари), и тоа:

- на сметката во КИБС на име Резервен гарантен фонд има средства во износ од 719,059 илјади денари согласно Правилата за Резервен гарантен фонд (2021: 586,875 илјади денари),
- на сметка во Euroclear за потребите на старателско работење има средства во износ од 576,535 илјади денари (2021: 543,736 илјади денари),
- на сметка во HSBC Bank PLC за потребите на работењето со Mastercard картички има средства во износ од 166,871 илјада денари (2021: 157,312 илјади денари),
- на сметка во United Overseas Bank Limited за потребите на работењето со Visa картички има средства во износ од 78,593 илјади денари (2021: 72,745 илјади денари).

На задолжителната резерва во евра во Народната банка се утврдува надомест по стапка еднаква на пониската стапка од 0 % и каматната стапка на расположливиот депозит преку ноќ на Европската централна банка, којашто важела на последниот ден од периодот на исполнување.

Во услови на негативни каматни стапки, банките се должни да платат надомест на НБРСМ за задолжителна резерва во евра[1]. По овој основ Банката во периодот јануари-декември 2022 година беше задолжена за износ од 18,76 милиони денари, односно за 9,75 милиони денари помалку од истиот период минатата година, кога задолжувањето изнесуваше 28,3 милиони денари, со оглед на тоа што почнувајќи од август 2022 година банките не плаќаат камата на обврската по задолжителна резерва во девизи.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

18. Парични средства и парични еквиваленти (продолжува)

	во илјади денари						
	тековна година 2022		претходна година 2021				
Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
1,193	-	-	1,193	1,286	-	-	1,286
7,755 (7,632)	-	-	7,755 (7,632)	5,222 (5,363)	-	-	5,222 (5,363)
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
26	-	-	26	48	-	-	48
1,342	-	-	1,342	1,193	-	-	1,193

Движење на исправката на вредноста

Состојба на 1 јануари

Исправка на вредноста за годината

Дополнителна исправка на вредноста

(Ослободување на исправката на вредноста)

Трансфер во:

- исправка на вредноста за Група 1

- исправка на вредноста за Група 2

- исправка на вредноста за Група 3

(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)

Ефект од курсни разлики

(Отпишани побарувања)

Состојба на 31 декември

21. Дериватни средства и обврски чувани за управување со ризик

		во илјади денари			
		тековна година 2022		претходна година 2021	
		дериватни средства	(дериватни обврски)	дериватни средства	(дериватни обврски)
A	Деривати за заштита од ризик / Деривати чувани за управување со ризик				
A.1	<i>Според видот на променливата</i>				
	Деривати чувани за управување со ризик				
	Договори зависни од промената на каматната стапка	-	-	-	-
	Договори зависни од промената на курсот	-	-	-	-
	Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност	-	-	-	-
	Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСФИ 9	-	-	-	-
	Вкупно деривати чувани за управување со ризик	-	-	-	-
A.2	<i>Според видот на заштита од ризик</i>				
	Заштита од ризикот од објективната вредност	-	-	-	-
	Заштита од ризикот од паричните текови	-	-	-	-
	Заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење	-	-	-	-
	Вкупно деривати чувани за управување со ризик	-	-	-	-
B	Вградени деривати				
	Договори зависни од промената на каматната стапка	-	-	-	-
	Договори зависни од промената на курсот	-	-	-	-
	Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност	-	-	-	-
	Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСФИ 9	-	-	-	-
	Вкупно вградени деривати	-	-	-	-
	Вкупно деривати чувани за управување со ризик	-	-	-	-

22. Кредити и побарувања

22.1. Кредити на и побарувања од банки

		во илјади денари			
		тековна година 2022		претходна година 2021	
		краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
	Кредити на банки				
	домашни банки	83,000	51	-	45
	странски банки	-	-	-	-
	Орочени депозити, со период на достасување над три месеци				
	домашни банки	-	488	-	485
	странски банки	30,747	462,798	2,136,257	956,821
	Репо				
	домашни банки	-	-	-	-
	странски банки	-	-	-	-
	Останати побарувања				
	домашни банки	-	-	-	-
	странски банки	7,294	-	4,244	-
	Побарувања врз основа на камати	211	-	1,503	-
	Тековна достасаност	51	(51)	308,149	(308,149)
	Вкупно кредити на и побарувања од банки пред исправката на вредноста	121,303	463,286	2,450,153	649,202
	(Исправка на вредноста)	(12)	(58)	(214)	(108)
	Вкупно кредити на и побарувања од банки намалени за исправката на вредноста	121,291	463,228	2,449,939	649,094

22. Кредити и побарувања (продолжува)

22.1. Кредити на и побарувања од банки (продолжува)

		во илјади денари					
		тековна година 2022		претходна година 2021			
Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
322	-	-	322	114	-	-	114
372 (635)	-	-	372 (635)	271 (68)	276 (277)	-	547 (345)
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
11	-	-	11	5	1	-	6
70	-	-	70	322	-	-	322

Движење на исправката на вредноста

Состојба на 1 јануари

Исправка на вредноста за годината
Дополнителна исправка на вредноста
(Ослободување на исправката на вредноста)

Трансфер во:

- исправка на вредноста за Група 1
- исправка на вредноста за Група 2
- исправка на вредноста за Група 3
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)

Ефект од курсни разлики

(Отпишани побарувања)

Состојба на 31 декември

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

22. Кредити и побарувања (продолжува)

22.2. Кредити на и побарувања од други комитенти

А. Структура на кредитите на и побарувањата од други комитенти според видот на должникот

	во илјади денари			
	тековна година 2022		претходна година 2021	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Нефинансиски друштва				
побарувања по главница	9,830,783	29,949,662	8,363,550	27,126,836
побарувања врз основа на камати	95,954	-	68,037	-
Држава				
побарувања по главница	552	1,722,788	83,416	1,871,717
побарувања врз основа на камати	5,751	-	6,438	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
побарувања по главница	109,964	232,973	132,151	43,897
побарувања врз основа на камати	509	-	73	-
Финансиски друштва, освен банки				
побарувања по главница	7,748	2,729	1,922	2,049
побарувања врз основа на камати	22	-	6	-
Домаќинства				
побарувања по главница				
станбени кредити	81,201	8,543,777	48,734	7,050,448
потрошувачки кредити	324,606	9,978,339	321,686	9,020,630
автомобилски кредити	-	1,913	51	2,511
хипотекарни кредити	-	-	-	-
кредитни картички	40,419	975,466	36,995	913,705
други кредити	856,405	388,168	864,158	275,261
побарувања врз основа на камати	45,505	-	43,079	-
Нерезиденти, освен банки				
побарувања по главница	42,951	215,226	145,868	215,695
побарувања врз основа на камати	1,853	-	1,745	-
Тековна достасаност	9,637,831	(9,637,831)	8,049,217	(8,049,217)
Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти пред исправката на вредноста	21,082,054	42,373,210	18,167,126	38,473,532
(Исправка на вредноста)	(1,559,555)	(2,039,355)	(1,192,068)	(1,912,469)
Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти намалени за исправката на вредноста	19,522,499	40,333,855	16,975,058	36,561,063

Од вкупните кредити на и побарувања од други комитенти Банката има засновано залог во форма на нотарски акт по договори за поткредит, одобрени од кредитната линија на Европската инвестициона банка („ЕИБ“), во корист на РСМ. Со состојба на 31 декември 2022 година висината на заложените побарувања по главница изнесува 175,902 илјади денари (2021: 100,946 илјади денари) (Белешка 36).

22. Кредити и побарувања (продолжува)

22.2. Кредити на и побарувања од други комитенти (продолжува)

А. Структура на кредитите на и побарувањата од други комитенти според видот на должникот (продолжува)

	тековна година 2022			претходна година 2021			
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3
435,599	1,677,993	990,945	3,104,537	393,793	1,272,597	2,439,557	4,105,948
403,266 (434,755)	1,302,637 (825,007)	790,424 (388,737)	2,496,327 (1,648,499)	487,488 (454,418)	1,612,433 (1,166,644)	854,916 (473,296)	2,954,836 (2,094,359)
(40,560) 138,377 11,098	38,916 (215,433) 8,236	1,644 77,056 (19,334)	- - -	(25,235) 26,401 7,235	22,826 (124,017) 60,857	2,409 97,616 (68,092)	- - -
162	(4,837)	(456)	(5,131) (348,324)	335	(59)	(425)	(189,316) (149)
513,187	1,982,505	1,103,218	3,598,910	435,599	1,677,993	990,945	3,104,537

во илјади денари

Движење на исправката на вредноста

Состојба на 1 јануари

Исправка на вредноста за годината
Дополнителна исправка на вредноста
(Ослободување на исправката на вредноста)
Трансфер во:

- исправка на вредноста за Група 1
- исправка на вредноста за Група 2
- исправка на вредноста за Група 3
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)

Ефект од курсни разлики

(Отпишани побарувања)

Состојба на 31 декември

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

22. Кредити и побарувања (продолжува)

22.2. Кредити на и побарувања од други комитенти (продолжува)

Б. Структура на кредитите на и побарувањата од други комитенти според видот на обезбедувањето

(сегашна сметководствена вредност на кредитите и побарувањата)

Првокласни инструменти за обезбедување

парични депозити (во депо и/или ограничени на сметки во банката)

државни хартии од вредност
државни безусловни гаранции
банкарски гаранции

Гаранции од друштвата за осигурување и полиси за осигурување

Корпоративни гаранции (освен банкарски и од друштвата за осигурување)

Гаранции од физички лица

Залог на недвижен имот

имот за сопствена употреба (станови, куќи)

имот за вршење дејност

Залог на подвижен имот

Останати видови обезбедување

Необезбедени

Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти намалени за исправката на вредноста

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
1,042,206	1,189,713
-	-
-	-
-	-
536,762	456,748
-	-
11,083,718	9,124,079
21,482,940	19,079,535
7,669,360	7,114,278
1,625,837	1,639,907
16,415,531	14,931,862
59,856,354	53,536,121

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

23. Вложување во хартии од вредност
23.1. Вложување во финансиски средства расположливи за продажба
Структура на вложувањата во финансиски средства расположливи за продажба според видот на финансискиот инструмент

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
<i>Должнички хартии од вредност</i>		
Благајнички записи	-	-
Државни записи	3,515,798	4,988,407
Останати инструменти на пазарот на пари	-	-
Обврзници издадени од државата	-	-
Корпоративни обврзници	-	-
Останати должнички инструменти	-	-
	3,515,798	4,988,407
Котирани	-	-
Некотирани	3,515,798	4,988,407
<i>Сопственички инструменти</i>		
Сопственички инструменти издадени од банки	-	-
Останати сопственички инструменти	77,721	77,694
	77,721	77,694
Котирани	-	-
Некотирани	77,721	77,694
Вкупно вложувања во финансиските инструменти расположливи за продажба	3,593,519	5,066,101

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

23. Вложување во хартии од вредност (продолжува)
23.1. Вложување во финансиски средства расположливи за продажба (продолжува)
Структура на вложувањата во финансиски средства расположливи за продажба според видот на финансискиот инструмент (продолжува)

	тековна година 2022			претходна година 2021				
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
Исправка на вредноста за Група 1	-	-	-	-	-	-	-	-
Исправка на вредноста за Група 2	-	-	-	-	-	-	-	-
Исправка на вредноста за Група 3	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно исправка на вредноста	-	-	-	-	-	-	-	-

Движење на исправката на вредноста
Состојба на 1 јануари

Исправка на вредноста за годината

Дополнителна исправка на вредноста

(Ослободување на исправката на вредноста)

Трансфер во:

- исправка на вредноста за Група 1

- исправка на вредноста за Група 2

- исправка на вредноста за Група 3

(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)

Ефект од курсни разлики

(Отпишани побарувања)

Состојба на 31 декември

во илјади денари

23. Вложување во хартии од вредност (продолжува)

23.1. Вложување во финансиски средства расположливи за продажба (продолжува)

Структура на вложувањата во финансиски средства расположливи за продажба според видот на финансискиот инструмент (продолжува)

Вложувањата во должнички инструменти расположливи за продажба во износ од 3,515,798 илјади денари (2021: 4,988,407 илјади денари) се однесуваат на вложувања во државни записи издадени од Министерство за финансии со каматни стапки од 0,4 % до 2 % и достасување во текот на 2023 година.

Вложувањата во сопственички инструменти расположливи за продажба во износ од 77,721 илјади денари (2021: 77,694 илјади денари) вклучуваат износ од 64,983 илјади денари (2021: 64,956 илјади денари), кои се однесуваат на вложувања во хартии од вредност издадени од финансиски друштва. Со оглед на тоа што за овие вложувања не постои активен пазар, како и немањето скорешни трансакции кои би можеле да се применат во одредувањето на објективната вредност, вложувањата во хартиите од вредност расположливи за продажба се искажуваат по нивната набавна вредност, намалена за исправката на вредност. Пазарот за овие хартии од вредност е непостојан и не е доволно развиен, така што објективната вредност не може веродостојно да се измери.

Во останати сопственички инструменти е вклучено и вложувањето во подружницата КБ Публикум Инвест АД Скопје во износ од 12,738 илјади денари (2021: 12,738 илјади денари).

Банката не планира да го продаде делот од вложувањата во сопственички инструменти расположливи за продажба издадени од финансиски друштва чие работење е поврзано со редовното работење на Банката, а остатокот од вложувањата ќе ги продаде кога ќе процени дека се создадени поволни услови на пазарот на капитал за нивна продажба.

23. Вложување во хартии од вредност (продолжува)

23.2. Вложување во финансиски средства кои се чуваат до достасување

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2022	претходна година 2021
<i>Должнички хартии од вредност</i>	
Благајнички записи	-
Државни записи	919,848
Останати инструменти на пазарот на пари	-
Обврзници издадени од државата	21,164,197
Корпоративни обврзници	619,840
Останати должнички инструменти	-
23,480,223	22,703,885
Котирани	21,784,037
Некотирани	919,848
Вкупно вложувања во финансиските инструменти кои се чуваат до достасување пред исправката на вредноста	
23,480,223	22,703,885
(2,800)	(62)
Вкупно вложувања во финансиските инструменти кои се чуваат до достасување намалени за исправката на вредноста	
23,477,423	22,703,823

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

23. Вложување во хартии од вредност (продолжува)

23.2. Вложување во финансиски средства кои се чуваат до достасување (продолжува)

	тековна година 2022			претходна година 2021			Вкупно исправка на вредноста на вредноста
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	
Движење на исправката на вредноста	62	-	-	62	-	-	62
Состојба на 1 јануари	2,258 (64)	1,085 (533)	-	3,343 (598)	1 (1)	-	1 (1)
Исправка на вредноста за годината	-	-	-	-	-	-	-
Дополнителна исправка на вредноста (Ослободување на исправката на вредноста)	-	-	-	-	-	-	-
Трансфер во:	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 1	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 2	-	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 3	-	-	-	-	-	-	-
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)	-	-	-	-	-	-	-
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)	(7)	-	-	(7)	-	-	-
Состојба на 31 декември	2,249	552	-	2,800	62	-	62

во илјади денари

Движење на исправката на вредноста

Состојба на 1 јануари

Исправка на вредноста за годината

Дополнителна исправка на вредноста

(Ослободување на исправката на вредноста)

Трансфер во:

- исправка на вредноста за Група 1

- исправка на вредноста за Група 2

- исправка на вредноста за Група 3

(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)

Ефект од курсни разлики

(Отпишани побарувања)

Состојба на 31 декември

Должничките хартии од вредност во износ од 23,480,223 илјади денари (2021: 22,703,885 илјади денари) вклучуваат обврзници издадени од Република Северна Македонија во износ од 20,151,760 илјади денари (2021: 21,164,197 илјади денари), корпоративни обврзници издадени од странски банки во износ од 229,606 илјади денари (2021: 619,840 илјади денари), останати должнички инструменти – државни обврзници издадени од странски држави во износ од 582,748 илјади денари (2021: нема) и државни записи издадени од Република Северна Македонија во износ од 2,516,109 илјади денари (2021: 919,848 илјади денари).

Државните записи во износ од 2,516,109 илјади денари се со период на достасување во 2023 година по каматна стапка од 1,50 % до 3,50 % (2021: 919,848 илјади денари со период на достасување во 2022 година по каматна стапка од 0,50 %).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

23. Вложување во хартии од вредност (продолжува)

23.2. Вложување во финансиски средства кои се чуваат до достасување (продолжува)

Обврзниците издадени од Република Северна Македонија се однесуваат на континуирани државни обврзници во износ од 11,115,796 илјади денари со период на достасување од 2023 до 2034 година и носат камата по стапка од 1,20 % до 3,10 % годишно (2021: 13,116,495 илјади денари со период на достасување од 2022 до 2034 година и носат камата по стапка од 0,35 % до 3,10 % годишно), структурни државни обврзници во износ од 189,450 илјади денари со период на достасување од 2023 до 2032 година и носат камата по стапка од 2,00 % годишно (2021: 202,336 илјади денари со период на достасување од 2022 до 2031 година и носат камата по стапка од 2,00 % годишно) и македонски еврообврзници во износ од 8,846,514 илјади денари со период на достасување од 2023 до 2028 година и носат камата по стапка од 1,625 % до 5,58 % годишно (2021: 7,845,366 илјади денари со период на достасување од 2023 до 2028 година по стапка од 1,625 % до 5,625 % годишно).

Корпоративните обврзници се состојат од обврзници издадени од банки и тоа износ од 160,565 илјади денари издадени од Nova Ljubljanska Banka DD со рочност до 2025 година и купонска каматна стапка од 6 % и износ од 63,787 илјади денари издадени од Reiffeisen Bank ZRT. со рочност до 2025 година и купонска каматна стапка од 8,75 % и обврзница издадена од СН Осигурителен брокер АД Битола во износ од 5,254 илјади денари со рочност до 2027 година и купонска каматна стапка од 6 %.

Останатите должнички инструменти се однесуваат на државни обврзници издадени од Ministry of finance France во износ од 582,748 илјади денари со рочност до 2025 година.

24. Вложување во подружници и придружени друштва

А. Процент на учество на Банката во подружници и во придружени друштва

Назив на подружниците и на придружените друштва	Земја	во %			
		Процент на учество во сопственоста тековна година 2022	Претходна година 2021	Процент на право на глас тековна година 2022	Претходна година 2021
КБ ПРВО ПЕНЗИСКО ДРУШТВО АД Скопје	Република Северна Македонија	49.00 %	49.00 %	49.00 %	49.00 %
КБ ПУБЛИКУМ ИНВЕСТ АД Скопје	Северна Македонија	64.29 %	64.29 %	64.29 %	64.29 %

Б. Финансиски информации за придружените друштва - 100 проценти

Назив на придружените друштва тековна година 2022 КБ ПРВО ПЕНЗИСКО ДРУШТВО АД Скопје претходна година 2021 КБ ПРВО ПЕНЗИСКО ДРУШТВО АД Скопје	во илјади денари				Добивка/(загуба) за финансиската година
	Вкупна актива	Вкупни обврски	Вкупно капитал и резерви	Приходи	
	802,270	22,531	779,739	355,566	154,258
	802,270	22,531	779,739	355,566	154,258
	788,903	21,972	766,931	323,819	159,659
	788,903	21,972	766,931	323,819	159,659

Според методот на главнина, Банката во Билансот на успех прикажува добивка соодветна на уделот кој Банката го има во друштвото. Во 2022 година Банката во билансот на успех прикажа удел во добивката на придруженото друштво во износ од 75,587 илјади денари (2021: 79,103 илјади денари).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

25. Останати побарувања

Побарувања од купувачите
Однапред платени трошоци
Пресметани одложени приходи

Побарувања за провизии и надомести
Побарувања од вработените
Аванси за нематеријални средства
Аванси за недвижности и опрема

Останато
(побарувањата кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати побарувања)

Однапред платени пензии
Трансакции за порамнување со банкарски картички
Други побарувања по останати основи во денари
Други побарувања по останати основи во странска валута
Сомнителни и спорни побарувања по побарувања од купувачи и други побарувања
Залиха на материјали, ситен инвентар и нумизматичка колекција
(останати, побарувањата кои не претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати побарувања)

Вкупно останати побарувања пред исправката на вредноста

(Исправка на вредноста)

Вкупно останати побарувања намалени за исправката на вредноста

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
93	179
-	-
-	-
22,167	15,498
-	-
-	4,197
17,052	17,180
1,501,277	1,347,414
376,434	968,815
326,341	178,162
39,000	6,058
15,928	7,533
42,755	37,147
41,347	22,064
2,382,394	2,604,247
(20,419)	(12,215)
2,361,975	2,592,032

Позицијата „Однапред платени пензии“ во износ од 1,501,277 илјади денари (31 декември 2021: 1,347,414 илјади денари) се однесува на исплатени пензии за месец декември 2022 година (декември 2021 година) од средства на Банката. Истите средства се наплатени од Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Северна Македонија со уплата на 5 јануари 2023 година (за 2021 на 5 јануари 2022 година).

25. Останати побарувања (продолжува)

во илјади денари

	тековна година 2022			претходна година 2021				
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
Движење на исправката на вредноста								
Состојба на 1 јануари	1,206	236	10,773	12,215	320	670	30,919	31,909
Исправка на вредноста за годината	19,620	1,763	36,602	57,985	12,659	208	42,484	55,351
Дополнителна исправка на вредноста (Ослободување на исправката на вредноста)	(19,429)	(1,557)	(6,321)	(27,307)	(11,897)	(538)	(12,194)	(24,629)
Трансфер во:								
- исправка на вредноста за Група 1	(5)	1	4	(4)	(4)	-	4	-
- исправка на вредноста за Група 2	2	(55)	53	90	90	(143)	53	-
- исправка на вредноста за Група 3	16	12	(28)	41	41	39	(80)	-
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)	-	-	-	-	-	-	(878)	(878)
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)	(1)	-	1	(22,474)	(3)	-	3	-
Состојба на 31 декември	1,409	400	18,610	20,419	1,206	236	10,773	12,215

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

26. Заложени средства

Должнички хартии од вредност
Сопственички инструменти
Кредити на и побарувања од банки
Кредити на и побарувања од други клиенти
Останати побарувања
Вкупно заложени средства

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

27. Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања

во илјади денари						
Земјиште	Градежни објекти	Опрема	Станбени објекти и станови	Други вредности	Вкупно	
46,135	1,130,214	99,925	107,027	2,060	1,385,361	
7,089	489,039	14,575	-	1,199	511,902	
(11,644)	(443,518)	(15,306)	(63,600)	-	(534,068)	
41,580	1,175,735	99,194	43,427	3,259	1,363,195	
41,580	1,175,735	99,194	43,427	3,259	1,363,195	
6,716	16,618	435	22,029	-	45,798	
(4,862)	(151,726)	(12,506)	(8,302)	(54)	(177,450)	
43,434	1,040,627	87,123	57,154	3,205	1,231,543	
44,960	1,110,628	96,240	107,027	1,958	1,360,813	
5,622	378,995	12,843	-	1,220	398,680	
(9,857)	(329,435)	(12,704)	(63,600)	-	(415,596)	
40,725	1,160,188	96,379	43,427	3,178	1,343,897	
40,725	1,160,188	96,379	43,427	3,178	1,343,897	
6,832	17,384	2,781	22,029	15	49,041	
(4,806)	(151,708)	(12,506)	(8,302)	(49)	(177,371)	
42,751	1,025,864	86,654	57,154	3,144	1,215,567	
1,175	19,586	3,685	-	102	24,548	
855	15,547	2,815	-	81	19,298	
683	14,763	469	-	61	15,976	

Почетна сметководствена вредност

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година)

преземени во текот на годината

(продадени во текот на годината)

(пренос во сопствени средства)

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)**Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година)**

преземени во текот на годината

(продадени во текот на годината)

(пренос во сопствени средства)

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)**Оштетување**

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година)

загуба поради оштетување во текот на годината

(пренос во сопствени средства)

(продадени во текот на годината)

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)**Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година)**

загуба поради оштетување во текот на годината

(пренос во сопствени средства)

(продадени во текот на годината)

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)**Сегашна сметководствена вредност**

на 1 јануари 2021 (претходна година)

на 31 декември 2021 (претходна година)

на 31 декември 2022 (тековна година)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

27. Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (продолжува)

Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања се средства кои не се користат во редовното работење на Банката. Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања се во сопственост на Банката.

Дел од овие средства, до моментот на нивно отуѓување, Банката ги издава под закуп. Нето-вредноста на средствата кои Банката ги издава на 31 декември 2022 изнесува 7,920 илјади денари (со состојба 31 декември 2021 година изнесува 11,923 илјади денари).

Објективната вредност на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања со состојба на 31 декември 2022 година изнесува 971,621 илјади денари (со состојба на 31 декември 2021 година изнесува 1,155,870 илјади денари).

Дел од признаеното оштетување во 2022 година во износ од 6,282 илјади денари (2021: 4,932 илјади денари) е признаено како расход во билансот на успех (види белешка 13), а остатокот е признаено во билансот на состојба.

Банката во текот на 2022 година оствари капитална добивка од продажба на преземени средства по основ на ненаплатени побарувања во износ од родаде преземени средства во износ 151,130 илјади денари (2021: 444,063 илјади денари) (види белешка 11).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

28. Нематеријални средства

А. Усогласување на сегашната сметководствена вредност

во илјади денари

Набавна вредност

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година) зголемувања преку нови набавки зголемувања преку интерен развој зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување) (отуѓувања преку деловни комбинации) (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба) пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година) зголемувања преку нови набавки зголемувања преку интерен развој зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување) (отуѓувања преку деловни комбинации) (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба) пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

Интерно развиен софтвер	Купен софтвер од надворешни добавувачи	Други интерно развиени нематеријални средства	Други нематеријални средства	Нематеријални средства во подготовка	Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	Неконтролирано учество*	Вкупно
-	227,251	-	67,747	12,970	-	-	307,968
-	14,279	-	14,306	5,606	-	-	34,191
-	-	-	(580)	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	(580)
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	241,530	-	81,473	18,576	-	-	341,579
-	241,530	-	81,473	18,576	-	-	341,579
-	28,045	-	1,632	(9,997)	-	-	19,680
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	269,575	-	83,105	8,579	-	-	361,259

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

28. Нематеријални средства (продолжува)

А Усогласување на сегашната сметководствена вредност (продолжува)

во илјади денари

Амортизација и оштетување

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година) амортизација за годината загуба поради оштетување во текот на годината (ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината) (отуѓување и расходување)

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година) амортизација за годината загуба поради оштетување во текот на годината (ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината) (отуѓување и расходување)

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

Сегашна сметководствена вредност на 1 јануари 2021 (претходна година) на 31 декември 2021 (претходна година) на 31 декември 2022 (тековна година)

Интерно развиен софтвер	Купен софтвер од надворешни добавувачи	Други интерно развиени нематеријални средства	Други нематеријални средства	Нематеријални средства во подготовка	Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	Неконтролирано учество*	Вкупно
-	199,433	-	38,316	-	-	-	237,749
-	10,217	-	8,840	-	-	-	19,057
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	(580)	-	-	-	(580)
-	209,650	-	46,576	-	-	-	256,226
-	209,650	-	46,576	-	-	-	256,226
-	12,125	-	11,438	-	-	-	23,563
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	221,775	-	58,014	-	-	-	279,789
-	27,818	-	29,431	12,970	-	-	70,219
-	31,880	-	34,897	18,576	-	-	85,353
-	47,800	-	25,091	8,579	-	-	81,470

* само за консолидираните финансиски извештаи

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

28. Нематеријални средства (продолжува)

Б. Сметководствена вредност на нематеријалните средства каде што постои ограничување на сопственоста и/или се заложени како обезбедување за обврските на Банката

Интерно развиен софтвер	Купен софтвер од надворешни добавувачи	Други интерно развиени нематеријални средства	Други нематеријални средства	Нематеријални средства во подготовка	Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	Вкупно
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-

во илјади денари

Сегашна сметководствена вредност:

На 31 декември 2021 (претходна година)

На 31 декември 2022 (тековна година)

На 31 декември 2022 година Банката нема заложено нематеријални средства како обезбедување на обврските на Банката (на 31 декември 2021: нема).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

29. Недвижности и опрема

А. Усогласување на сегашната сметководствена вредност

Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцелариска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Недвижности и опрема во подготовка	Вложувања во недвижностите и опремата земени под закуп	Вкупно
89,200	3,222,144	151,752	355,178	742,593	13,472	37,787	49,836	4,661,962
-	-	-	-	-	-	208,180	-	208,180
-	(52,813)	(27,553)	(14,496)	(10,897)	-	-	(4,364)	(110,123)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	58,686	33,549	19,412	59,580	-	(190,941)	19,714	-
89,200	3,228,017	157,748	360,094	791,276	13,472	55,026	65,186	4,760,019
89,200	3,228,017	157,748	360,094	791,276	13,472	55,026	65,186	4,760,019
-	-	(16,351)	(45,799)	(91,858)	-	152,268	(800)	152,268
-	(11,584)	-	-	-	-	-	-	(154,808)
-	-	-	-	-	-	-	-	(11,584)
-	46,582	4,512	33,039	90,403	37	(184,725)	10,152	-
89,200	3,263,015	145,909	347,334	789,821	13,509	22,569	74,538	4,745,895

во илјади денари

Набавна вредност

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година)

Зголемувања

зголемувања преку деловни комбинации

(отуѓување и расходување)

(отуѓување преку деловни комбинации)

(пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)

пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба

останати преноси

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година)

Зголемувања

Зголемувања преку деловни комбинации

(отуѓување и расходување)

(отуѓување преку деловни комбинации)

(пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)

Пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба

Останати преноси

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

29. Недвижности и опрема (продолжува)

А. Усогласување на сегашната сметководствена вредност (продолжува)

Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцелариска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Недвижности и опрема во подготовка	Вложувања во недвижностите и опремата земени под закуп	Вкупно
	840,448	127,345	323,770	553,330	-	-	49,735	1,894,628
-	80,226	15,925	10,948	66,834	-	-	1,299	175,232
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	(9,910)	(27,553)	(14,496)	(10,897)	-	-	(4,364)	(67,220)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	910,764	115,717	320,222	609,267	-	-	46,670	2,002,640
-	910,764	115,717	320,222	609,267	-	-	46,670	2,002,640
-	80,820	17,031	14,653	76,253	-	-	3,950	192,707
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	(16,351)	(45,799)	(91,817)	-	-	(800)	(154,767)
-	(2,679)	-	-	-	-	-	-	(2,679)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	988,905	116,397	289,076	593,703	-	-	49,820	2,037,901
89,200	2,381,696	24,407	31,408	189,263	13,472	37,787	101	2,767,334
89,200	2,317,253	42,031	39,872	182,009	13,472	55,026	18,516	2,757,379
89,200	2,274,110	29,512	58,258	196,118	13,509	22,569	24,718	2,707,994

во илјади денари

Амортизација и оштетување

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година)
 амортизација за годината
 загуба поради оштетување во текот на годината
 (ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)
 (отуѓување и расходување)
 (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)
 пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба
 останати преноси

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година)
 Амортизација за годината
 Загуба поради оштетување во текот на годината
 (ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)
 (отуѓување и расходување)
 (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)
 Пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба
 останати преноси

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

Сегашна сметководствена вредност
 на 1 јануари 2021 (претходна година)
 на 31 декември 2021 (претходна година)
 на 31 декември 2022 (тековна година)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

29. Недвижности и опрема (продолжува)

Б. Сметководствена вредност на ставките на недвижностите и опремата кадешто постои ограничување на сопственоста и/или се заложени како обезбедување за обврските на Банката

Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцелариска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Недвижности и опрема во подготовка	Вложувања во недвижностите и опремата земени под закуп	Вкупно
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-

во илјади денари

Сегашна сметководствена вредност:
 На 31 декември 2021 (претходна година)
 На 31 декември 2022 (тековна година)

Износот на преземени обврски за набавка на недвижности и опрема за 2022 година изнесува 5,053 илјади денари (2021: 261 илјади денари).

На 31 декември 2022 година, Банката нема заложено недвижности и опрема како обезбедување на обврските на Банката (на 31 декември 2021: нема).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

30. Тековни и одложени даночни средства и обврски

30.1. Тековни даночни средства и тековни даночни обврски

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
Побарувања за данок на добивка (тековен)	391
Обврски за данок на добивка (тековен)	33,069
	100,314

30.2. Одложени даночни средства и одложени даночни обврски

А. Признаени одложени даночни средства и одложени даночни обврски

	тековна година 2022			претходна година 2021		
	Одложени даночни средства	(Одложени даночни обврски)	на нето-основа	Одложени даночни средства	(Одложени даночни обврски)	на нето-основа
<i>во илјади денари</i>						
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-	-	-
Вложувања во хартии од вредност	-	-	-	-	-	-
Нематеријални средства	-	-	-	-	-	-
Недвижности и опрема	-	-	-	-	-	-
Останати побарувања	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-	-	-
Неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити	-	-	-	-	-	-
Останато	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства/обврски признаени во билансот на успех	-	-	-	-	-	-
Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба	-	-	-	-	-	-
Заштита од ризик од паричните текови	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства/обврски признаени во капиталот	-	-	-	-	-	-
Вкупно признаени одложени даночни средства/обврски	-	-	-	-	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

30. Тековни и одложени даночни средства и обврски (продолжува)

Б. Непризнаени одложени даночни средства

Даночни загуби
Даночни кредити
Вкупно непризнаени одложени даночни средства

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-
-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

30. Тековни и одложени даночни средства и обврски (продолжува)

В. Усогласување на движењата на одложените даночни средства и одложените даночни обврски во текот на годината

во илјади денари	Состојба на 1 јануари	Признаени во текот на годината во:		Состојба на 31 декември
		билансот на успех	капиталот	
<i>претходна година 2021</i>				
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-
Вложувања во хартии од вредност	-	-	-	-
Нематеријални средства	-	-	-	-
Недвижности и опрема	-	-	-	-
Останати побарувања	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-
Неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити	-	-	-	-
Останато	-	-	-	-
Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба	-	-	-	-
Заштита од ризик од паричните текови	-	-	-	-
Вкупно признаени одложени даночни средства/обврски	-	-	-	-
<i>тековна година 2022</i>				
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-
Вложувања во хартии од вредност	-	-	-	-
Нематеријални средства	-	-	-	-
Недвижности и опрема	-	-	-	-
Останати побарувања	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-
Неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити	-	-	-	-
Останато	-	-	-	-
Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба	-	-	-	-
Заштита од ризик од паричните текови	-	-	-	-
Вкупно признаени одложени даночни средства/обврски	-	-	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

31. Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување

А. Нетековни средства кои се чуваат за продажба

Нематеријални средства
Недвижности и опрема
Вкупно нетековни средства кои се чуваат за продажба

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
5,453	-
5,453	-

Б. Група за отуѓување

Група на средства за отуѓување
Финансиски средства
Нематеријални средства
Недвижности и опрема
Вложувања во придружените друштва
Побарувања за данок на добивка
Останати средства
Вкупно група на средства за отуѓување

Обврски директно поврзани со групата на средства за отуѓување
Финансиски обврски
Поседна резерва
Обврски за данок на добивка
Останати обврски
Вкупно обврски директно поврзани со групата на средства за отуѓување

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

В. Добивка/(загуба) признаена од продажбата на средствата кои се чуваат за продажба и група за отуѓување

Добивка/(загуба) признаена од продажбата на средствата кои се чуваат за продажба и група за отуѓување

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

32. Обврски за тргување

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
<i>Депозити на банки</i>		
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ	-	-
Орочени депозити	-	-
Останати депозити	-	-
<i>Депозити на други комитенти</i>		
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ	-	-
Орочени депозити	-	-
Останати депозити	-	-
<i>Издадени должнички хартии од вредност</i>		
Инструменти на пазарот на пари	-	-
Сертификати за депозит	-	-
Издадени обврзници	-	-
Останато	-	-
<i>Останати финансиски обврски</i>	-	-
<i>Деривати за тргување</i>		
Договори зависни од промената на каматната стапка	-	-
Договори зависни од промената на курсот	-	2,623
Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност	-	-
Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСФИ 9	-	-
Вкупно обврски за тргување	-	2,623

На 31 декември 2022 година Банката нема обврски за тргување. Обврските за тргување во 2021 година во износ од 2,623 илјади денари се однесуваат на дериватите за тргување, договори зависни од промена на курсот.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

33. Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање

	во илјади денари			
	тековна година 2022		претходна година 2021	
	сегашна сметководствена вредност	договорна вредност, платлива на достасување	сегашна сметководствена вредност	договорна вредност, платлива на достасување
<i>Депозити на банки</i>				
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ	-	-	-	-
Орочени депозити	-	-	-	-
Останати депозити	-	-	-	-
<i>Депозити на други комитенти</i>				
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ	-	-	-	-
Орочени депозити	-	-	-	-
Останати депозити	-	-	-	-
<i>Издадени должнички хартии од вредност</i>				
Инструменти на пазарот на пари	-	-	-	-
Сертификати за депозит	-	-	-	-
Издадени обврзници	-	-	-	-
Останато	-	-	-	-
<i>Субординирани обврски</i>	-	-	-	-
<i>Останати финансиски обврски</i>	-	-	-	-
Вкупно финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-

Движење на промените во кредитната способност на Банката, за финансиски обврски кои се мерат по објективна вредност

Состојба на 1 јануари
Признаено во Останата сеопфатна добивка за годината
(Трансфер во други резервни фондови)
Состојба на 31 декември

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-
-	-
-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

34. Депозити
34.1. Депозити на банки

	во илјади денари			
	тековна година 2022		претходна година 2021	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Тековни сметки				
домашни банки	233,191	-	258,324	-
странски банки	27,167	-	28,665	-
Депозити по видување				
домашни банки	-	-	4	-
странски банки	-	-	-	-
Орочени депозити				
домашни банки	-	-	54,373	-
странски банки	-	-	-	-
Ограничени депозити				
домашни банки	-	-	-	-
странски банки	-	-	-	-
Останати депозити				
домашни банки	-	-	-	-
странски банки	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити				
домашни банки	-	-	7	-
странски банки	-	-	270	-
Тековна достасаност	-	-	-	-
Вкупно депозити на банки	260,358	-	341,643	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

34. Депозити (продолжува)
34.2. Депозити на други комитенти

	во илјади денари			
	тековна година 2022		претходна година 2021	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Нефинансиски друштва				
Тековни сметки	29,139,361	-	30,248,282	-
Депозити по видување	544,314	-	34,937	-
Орочени депозити	775,890	467,609	590,656	486,278
Ограничени депозити	580,392	872,007	353,833	1,066,455
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	9,012	-	8,414	-
	31,048,969	1,339,616	31,236,122	1,552,733
Држава				
Тековни сметки	569,735	-	535,529	-
Депозити по видување	2,347	-	2,116	-
Орочени депозити	35,000	-	35,000	-
Ограничени депозити	199	-	185	-
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	85	-	85	-
	607,366	-	572,915	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
Тековни сметки	2,326,746	-	2,112,713	-
Депозити по видување	483	-	214	-
Орочени депозити	379,622	178,095	394,790	177,903
Ограничени депозити	14,055	2,028	61,685	8,676
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	994	-	2,061	-
	2,721,900	180,123	2,571,463	186,579
Финансиски друштва, освен банки				
Тековни сметки	431,292	-	550,744	-
Депозити по видување	419	-	9,735	-
Орочени депозити	41,500	541,779	134,500	811,929
Ограничени депозити	6,217	28,803	16,068	22,055
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	2,929	-	5,506	-
	482,357	570,582	716,553	833,984
Домаќинства				
Тековни сметки	38,274,502	-	34,607,604	-
Депозити по видување	9,767,958	-	9,519,141	-
Орочени депозити	30,542,772	14,286,155	31,634,147	14,457,923
Ограничени депозити	1,096,202	791,705	339,419	799,996
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	116,101	-	139,365	-
	79,797,535	15,077,860	76,239,676	15,257,919
Нерезиденти, освен банки				
Тековни сметки	750,128	-	942,282	-
Депозити по видување	1,494	-	1,496	-
Орочени депозити	80,355	244,446	97,818	249,975
Ограничени депозити	337,919	7,403	265,097	10,998
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	444	-	714	-
	1,170,340	251,849	1,307,407	260,973
Тековна достасаност	6,593,390	(6,593,390)	7,274,479	(7,274,479)
Вкупно депозити на други комитенти	122,421,857	10,826,640	119,918,615	10,817,709

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

34. Депозити (продолжува)

34.2. Депозити на други комитенти (продолжува)

Ограничените депозити претставуваат депозити од кои Банката во име на депонентите врши плаќања во странство, отвора акредитиви, набавува странски средства за плаќање, а дел од нив служат како обезбедување по кредити и издадени гаранции кои Банката ги одобрила на одредени претпријатија, депозити како обезбедување по одобрени потрошувачки кредити и кредити на население.

35. Издадени должнички хартии од вредност

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

Инструменти на пазарот на пари

Сертификати за депозит

Издадени обврзници

Останато

Обврски врз основа на камати за издадени хартии од вредност

Вкупно издадени должнички хартии од вредност

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

36. Обврски по кредити

A. Структура на обврските по кредити според видот на обврската и секторот на кредитодавателот

	во илјади денари			
	тековна година 2022		претходна година 2021	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Банки				
Резиденти				
Обврски по кредити	34	176,073	259	194,769
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	80	-	220	-
Нерезиденти				
Обврски по кредити	-	520,110	-	517,068
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	1,862	-	1,220	-
Нефинансиски друштва				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Држава				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Финансиски друштва, освен банки				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Нерезиденти, освен банки				
Нефинансиски друштва				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Држава				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Финансиски друштва, освен банки				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Домаќинства				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Тековна достасаност	270,512	(270,512)	210,544	(210,544)
Вкупно обврски по кредити	272,488	425,671	212,243	501,293

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

36. Обврски по кредити (продолжува)

Б. Обврски по кредити според кредитодавателот (продолжува)

во илјади денари				
тековна година 2022		претходна година 2021		
краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни	
<i>домашни извори:</i>				
Развојна банка на Северна Македонија – РБСМ (поранешна МБПР) – ЗКДФ				
34	170	259	890	
80	175,902	220	193,879	
114	176,072	479	194,769	
<i>странски извори:</i>				
EBRD - TARA (Transfer and Amendment and Restatement Agreement)				
917	80,837	1,148	101,534	
EBRD - CSP (SME Competitiveness Support Programme)				
93	196,090	46	253,658	
EBRD - GEFF (Western Balkans Green Economy Financing Facility)				
7	28,640	6	61,019	
EBRD – CSP II (SME Competitiveness Support Programme)				
38	87,799	20	100,857	
EBRD - GEFF II (Western Balkans Green Economy Financing Facility)				
579	60,917	-	-	
EBRD – REBOOT (Sustainable Reboot SME Programme)				
228	65,828	-	-	
1,862	520,111	1,220	517,068	
270,512	(270,512)	210,544	(210,544)	
272,488	425,671	212,243	501,293	

Тековна достасаност

Вкупно обврски по кредити

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

36. Обврски по кредити (продолжува)

Б. Обврски по кредити според кредитодавателот (продолжува)

Кредитодавател	Валута	Каматна стапка	Година на достасување	Вид на обезбедување
РБСМ - ЗКДФ	МКД/ЕУР	0,5 %	согласно договорите склучени со крајните корисници	3 меници
РБСМ - ЗКДФ	МКД	-	15.07.2022 година	4 меници
РБСМ – ЕИБ	ЕУР	0 %, 1 %	согласно договори за кредит склучени со РБСМ	6 меници во форма на нотарски акт *Залог на побарувања по договори за поткредит со крајните корисници во форма на нотарски акт
EBRD -TARA	ЕУР	6,5 %-фиксна, 5 %-прилагодлива	согласно договорите склучени со крајните корисници	необезбедено
EBRD -CSP	ЕУР	2 % годишно (3м ЕУРИБОР + 2 п.п. годишно, вредност нула за негативна ЕУРИБОР стапка)	28.09.2026	необезбедено
EBRD-GEFF	ЕУР	1,85 % годишно (6м ЕУРИБОР + 1,85 п.п. годишно, вредност нула за негативна ЕУРИБОР стапка)	30.12.2025	необезбедено
EBRD –CSP II	ЕУР	1,7 % годишно (3м ЕУРИБОР + 1,7 п.п. годишно, вредност нула за негативна ЕУРИБОР стапка)	28.03.2024	необезбедено
EBRD-GEFF II	ЕУР	1,7 % годишно (6м ЕУРИБОР + 1,7 п.п. годишно, вредност нула за негативна ЕУРИБОР стапка)	10.03.2025	необезбедено
EBRD-REBOOT	ЕУР	1,7 % годишно (3м ЕУРИБОР + 1,7 п.п. годишно, вредност нула за негативна ЕУРИБОР стапка)	12.05.2025	необезбедено

Банката има засновано залог на побарувања во форма на нотарски акт во корист на РБСМ по договори за поткредит со крајните корисници одобрени од кредитните линии на ЕИБ, администрирани преку РБСМ. Со состојба на 31 декември 2022 година износот на обврските по кредити за кои Банката има воспоставено залог на побарувања по договори за поткредит изнесува 175,902 илјади денари (2021: 100,946 илјади денари) (Белешка 22.2).

Со состојба на 31.12.2022 година Банката е усогласена со ковенантите согласно договорите со EBRD.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

37. Субординирани обврски

Обврски по субординирани депозити

Обврски врз основа на камати

Обврски по субординирани кредити

Обврски врз основа на камати

Обврски по субординирани издадени должнички хартии од вредност

Обврски врз основа на камати

Откупливи приоритетни акции

Вкупно субординирани обврски

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

38. Посебна резерва и резервирања

во илјади денари

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година)

Дополнителни резервирања во текот на годината
(искористени резервирања во текот на годината)
(ослободување на резервирањата во текот на годината)
Ефект од курсни разлики

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година)

Дополнителни резервирања во текот на годината
(искористени резервирања во текот на годината)
(ослободување на резервирањата во текот на годината)
Ефект од курсни разлики

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

Посебна резерва за вонбилансни кредитни изложености	Резервирања за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови	Резервирања за пензиите и за други користи за вработените	Резервирања за престапност	Резервирања за неповолните договори	Останати резервирања	Вкупно
258,451	-	37,613	-	-	-	296,064
310,472	-	5,532	-	-	-	316,004
-	-	(3,702)	-	-	-	(3,702)
(267,137)	-	(470)	-	-	-	(267,607)
(124)	-	-	-	-	-	(124)
301,662	-	38,973	-	-	-	340,635
301,662	-	38,973	-	-	-	340,635
412,099	-	209	-	-	-	412,308
-	-	(3,493)	-	-	-	(3,493)
(299,184)	-	(3,099)	-	-	-	(302,283)
(287)	-	-	-	-	-	(287)
414,290	-	32,590	-	-	-	446,880

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

38. Посебна резерва и резервирања (продолжува)

Активните вонбилансни позиции изложени на кредитен ризик за кои се утврдува посебна резерва, се класифицирани во различни ризични категории соодветно на проценетиот ризик за потенцијални загуби. На 31 декември 2022 година 92,40 % од вкупните активни вонбилансни позиции се класифицирани во ризична категорија А, ризичната категорија Б учествува со 5,61 %, а ризичните категории В, Г и Д со 1,99 %.

39. Останати обврски

Обврски кон добавувачите
 Добиени аванси
 Обврски за провизиите и надоместите
 Пресметани трошоци
 Разграничени приходи од претходна година
 Краткорочни обврски кон вработените
 Краткорочни обврски за користите на вработените

Останато

(обврските кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати обврски)

Други обврски врз други основи
 Трансакции за порамнување со банкарски картички
 Обврски кон ентитети во процес на постапка за основање друштво
 Обврски за неизвршени исплати врз основа на наплати од странство
 Обврски за ДДВ
 Обврски во странска валута за основање правни друштва
 Обврски по основ на работење со банкарски картички издадени од странски банки

Други останати обврски

(останати обврски кои не претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати обврски)

Вкупно останати обврски

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
30,337	20,697
5,949	5,043
11,401	10,352
36,814	18,768
-	-
-	-
418	262
64,588	35,772
278,323	870,942
5,868	5,361
273,488	276,975
3,643	61,993
9,263	115,007
-	28,017
16,126	17,603
736,218	1,466,792

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

40. Запишан капитал
А. Запишан капитал

во денари	број на издадени акции		во илјади денари	
	Номинална вредност по акција	неоткупливи приоритетни акции	неоткупливи приоритетни акции	Вкупно запишан капитал
1,000	преходна година 2021	тековна година 2022	преходна година 2021	тековна година 2022
-	2,279,067	-	-	2,279,067
-	2,279,067	-	-	-
-	2,279,067	-	-	-
-	2,279,067	-	-	-
-	2,279,067	-	-	-
1,000	2,279,067	2,279,067	2,279,067	2,279,067

Состојба на 1 јануари - целосно платени
 Запишани акции во текот на годината
 Реализација на опциите на акции
 Поделба/окрупување на номиналната вредност на акција
 Останати промени во текот на годината
 Конверзија на приоритетни во обични акции
Состојба на 31 декември - целосно платени

Издадените обични акции на Банката се целосно платени. Имателите на обични акции имаат право на дивиденда и имаат право на еден глас на Собранието. Сите акции носат право на сразмерно учество во поделбата на остатокот на стечајната, односно ликвидационата маса. Согласно акционерската книга, на 31 декември 2022 година кај 137,496 обични акции, односно 6,03 % од вкупниот акционерски капитал (на 31 декември 2021 година кај 136,496 обични акции, односно 5,99 %), има ограничување/а на правото/ата засновани на закон и/или на Одлука или акт на надлежен орган.

На 31 декември 2022 година Банката не поседува сопствени акции. Отворените инвестициски фондови управувани од подружницата на Банката, КБ Публикум Инвест АД Скопје, поседуваат вкупно 17,666 обични акции, односно 0.78 % од вкупниот акционерски капитал, и тоа КБ Публикум - Балансиран поседува 2,610 обични акции, односно 0.115 % од вкупниот акционерски капитал и КБ Публикум МБИ 10 поседува 15,056 обични акции, односно 0.66 % од вкупниот акционерски капитал (со 31.12.2021 година вкупно 18,393 акции односно 0.81 %, и тоа КБ Публикум - Балансиран поседува 3,337 обични акции, односно 0.146 % и КБ Публикум МБИ 10 поседува 15,056 обични акции, односно 0.66 %).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

40. Запишан капитал (продолжува)
Б. Дивиденди
Б.1. Објавени дивиденди и платени дивиденди од страна на Банката

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
Објавени дивиденди и платени дивиденди за годината	-

во денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
Дивиденда по обична акција	-
Дивиденда по приоритетна акција	-

Б.2. Објавени дивиденди по денот на билансот на состојба (не се прикажани обврски за дивиденди во билансот на состојба)

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
Објавени дивиденди по 31 декември	1,139,534

во денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
Дивиденда по обична акција	500
Дивиденда по приоритетна акција	620

Предлог Одлуката за определување на износот на дивидендата и датуми на исплата на дивиденда за 2022 година е одобрена од страна на Надзорниот одбор на Банката. До датумот на издавање на финансиските извештаи, дивидендата се уште не е усвоена од страна на Собанието на акционери.

В. Акционери чија сопственост надминува 5% од акциите со право на глас

Име на акционерот	во илјади денари		во %	
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
	Запишан капитал (номинална вредност)	Запишан капитал (номинална вредност)	право на глас	право на глас
АДОРА ИНЖЕНЕРИНГ ДООЕЛ експорт импорт Скопје	341,700	341,700	14.99 %	14.99 %
Вкупно	341,700	341,700	14.99 %	14.99 %

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

41. Заработка по акција
А. Основна заработка по акција

Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции
 Нето-добивка за годината
 Дивиденда за неоткупливи приоритетни акции
 Корекции на нето-добивката која им припаѓа на имателите на обични акции
 Вредност на емитирани акции
 Вредност на повлечени акции
 Вредност на дивиденда исплатена во акции
Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
2,149,187	2,304,352
-	-
-	-
-	-
-	-
2,149,187	2,304,352

Пондериран просечен број на обичните акции
 Издадени обични акции на 1 јануари
 Ефекти од промените на бројот на обичните акции во текот на годината
 Ефект од конверзија на неоткупливи приоритетни во обични акции
 Ефект на продажба на сопствени акции на пазарот
 Ефект од нова емисија на обични акции
Пондериран просечен број на обичните акции на 31 декември
Основна заработка по акција (во денари)

број на акции	
тековна година 2022	претходна година 2021
2,279,067	2,279,067
-	-
-	-
-	-
2,279,067	2,279,067
943	1,011

Б. Разводната заработка по акција

Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции разводната
 Нето-добивка за годината која има припаѓа на имателите на обични акции (разводната)
 Корекции на нето-добивката која им припаѓа на имателите на обични акции за ефектите на сите издадени потенцијални обични акции (наведете поодделно)
 Дивиденда на приоритетни акции конвертирани во обични акции
 Приход од реализирани опции
 Вредност на откупени сопствени акции
Нето-добивка која има припаѓа на имателите на обични акции (разводната)

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
2,149,187	2,304,352
-	-
-	-
-	-
2,149,187	2,304,352

Пондериран просечен број на обичните акции (разводната)
 Издадени обични акции на 1 јануари
 Ефект од издавањето на потенцијалните обични акции
Пондериран просечен број на обичните акции (разводнети) на 31 декември
Разводната заработка по акција (во денари)

Број на акции	
тековна година 2022	претходна година 2021
2,279,067	2,279,067
-	-
2,279,067	2,279,067
943	1,011

42. Потенцијални обврски и потенцијални средства

42.1. Потенцијални обврски

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Платежни непокриени гаранции во денари	807,244	1,559,153
во странска валута	2,164,235	1,540,209
во денари со валутна клаузула	182,329	109,275
Чинидбени непокриени гаранции во денари	4,669,366	4,527,900
во странска валута	445,477	542,691
во денари со валутна клаузула	1,510,482	1,073,390
Непокриени акредитиви во денари	-	-
во странска валута	761,920	2,658,387
во денари со валутна клаузула	-	-
Неискористени пречекорувања по тековни сметки	1,968,916	1,912,180
Неискористени лимити на кредитни картички	1,183,159	1,182,584
Преземени обврски за кредитирање и неискористени кредитни лимити	2,560,791	3,136,030
Издадени покриени гаранции	876,585	974,608
Покриени акредитиви	2,940	68,682
Останати потенцијални обврски	2,189,896	2,542,881
Вкупно потенцијални обврски пред посебната резерва	19,323,340	21,827,970
(Посебна резерва)	(414,290)	(301,661)
Вкупно потенцијални обврски намалени за посебната резерва	18,909,050	21,526,309

Со состојба на 31.12.2022 година, за дел од преземените потенцијални обврски во износ од 234,668 илјади денари (2021: 239,806 илјади денари) има судски спор по основ на издадена гаранција на барање на Гранит АД Скопје. Спорот е поведен пред надлежен суд во Полска на 16 септември 2011 година од страна на Државниот трезор – Генерален директорат на Државните патишта и Автопати од Варшава (корисник на Гаранцијата) против Комерцијална банка АД Скопје со тужба примена во Банката на 2 јули 2012 година, со која се бара плаќање по активирана банкарска гаранција на износ од 17.897.404,09 полски злоти, еквивалент на 234,668 илјади денари издадена врз основа на Договор за изградба на автопат склучен на 5 мај 2010 година помеѓу тужителот (Државниот трезор – Генерален директорат на Државните патишта и Автопати од Варшава) и Гранит АД Скопје (барател на Гаранцијата).

Банкарската гаранција е активирана и побарано е плаќање по истата поради прекршување на договорот за изградба на автопат помеѓу Државниот трезор – Генерален директорат на Државните патишта и Автопати од Варшава и Гранит АД Скопје. По основ на овој договор има посебен судски спор кој се води пред надлежен суд во Варшава, Полска, при што на 7 март 2016 година судот донесе усна пресуда со која го уважи барањето на тужителот и и наложи на Комерцијална банка АД Скопје да го плати износот по активирана гаранција, заедно со камати и судски трошоци. Пресудата е обжалена и постапката е во фаза на одлучување на повисокиот суд.

Плаќањето по активираната гаранција не е извршено од страна на Банката поради Решение за времена мерка од 4 април 2011 година, донесено од страна на Основниот суд Скопје 2 - Скопје, на предлог од барателот на Гаранцијата Гранит АД Скопје, со кое му се забранува на Корисникот на Гаранцијата да презема какви било дејства што би значеле протестирање или наплата на предметната банкарска гаранција, а истовремено ѝ се забранува на Банката да изврши исплата по барањето за плаќање од Корисникот на Гаранцијата.

42. Потенцијални обврски и потенцијални средства

42.1. Потенцијални обврски (продолжува)

Со правосилна и извршна Пресуда бр. 56 ТС-465/11 на Основниот суд Скопје 2 Скопје, донесена по главната правна работа по поднесена Тужба од страна на Гранит, а поврзана со времената мерка, на 5 мај 2018 година, се задолжува тужениот Државен трезор - Генерален директорат на Државните патишта и Автопати од Варшава да му ја врати на тужителот Гранит банкарската гаранција издадена од Комерцијална банка и се утврдува дека истиот нема право да презема какви било дејства кои ќе значат протестирање или наплата на банкарската гаранција, со што гаснат сите последици од наведената банкарска гаранција.

Со оглед дека не е правосилно завршена постапката во која Банката е тужена пред судот во Полска, доколку дојде до плаќање од страна на Банката по основ на оваа банкарска гаранција врз основа на правосилна и призната одлука на полскиот суд, истото ќе претставува побарување од Гранит АД Скопје и раководството на Банката не очекува проблеми во наплатата и негативни финансиски последици.

Заклучно со 31 декември 2022 година, Банката води 15 судски постапки (2021: 21 судски постапки) во кои е тужена страна од правни и физички лица, а кои произлегуваат од нејзиното работење. Вкупниот износ на потенцијални обврски кои можат да произлезат од овие постапки на 31 декември 2022 година изнесуваше 402,307 илјади денари плус камата (2021: 511,047 илјади денари плус камата), во кој износ е вклучен и износот од погоренаведената постапка која се води во Полска. Според адвокатите на Банката, крајниот исход од овие правни случаи не се очекува да има негативни последици врз Банката, затоа за истите не е признаено резервирање.

Банката обезбедува банкарски гаранции и акредитиви за гарантирање на работењето на клиентите пред трети страни. Овие договори имаат фиксни лимити и вообичаено се одобруваат за период до една година. Достасувањата не се концентрирани во ниту еден период.

Овие потенцијални обврски имаат вонбилансен кредитен ризик затоа што во билансот на состојба се признаваат само провизиите и исправките за потенцијални загуби сè до моментот кога преземените и потенцијални обврски ќе бидат исполнети или ќе достасаат. Голем дел од преземените и потенцијалните обврски ќе достасаат без да бидат авансирани во целост или делумно. Поради тоа износите не претставуваат идни парични текови.

Износот на отповикливи потенцијални обврски изнесува 2,189,896 илјади денари, а износот на неотповикливи (неискористени неотповикливи кредитни лимити) 5,712,866 илјади денари (2021: 2,542,881 илјади денари, а износот на неотповикливи 6,230,795 илјади денари).

Даночен ризик

Деловните книги и сметководствената регулатива на Банката подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во период од 5 години по поднесената даночна пријава за финансиската година и евентуално можат да предизвикаат дополнителни даночни обврски. Според процените на раководството на Банката, на датумот на овие посебни финансиски извештаи нема сознанија за какви било дополнителни околности кои можат да создадат потенцијални материјални обврски во тој поглед.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022

година

42.2. Потенцијални средства

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-

Наведете ги одделно позначајните потенцијални средства:

Вкупно потенцијални средства

43. Работи во име и за сметка на трети лица

	во илјади денари					
	тековна година 2022			претходна година 2021		
	Средства	Обврски	Нето позиција	Средства	Обврски	Нето позиција
Администрирање на средствата во име и за сметка на трети лица						
Депозити во денари	42,994	44,419	(1,425)	42,994	44,419	(1,425)
Депозити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Кредити во денари	153,292	152,354	938	180,251	179,079	1,172
Кредити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Други побарувања во денари	-	61	(61)	-	7	(7)
Други побарувања во странска валута	-	-	-	-	-	-
Управување на средствата во име и за сметка на трети лица						
Депозити во денари	-	-	-	-	-	-
Депозити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Кредити во денари	-	-	-	-	-	-
Кредити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Други побарувања во денари	-	-	-	-	-	-
Други побарувања во странска валута	-	-	-	-	-	-
Старателски сметки	104,619	101,426	3,193	133,814	133,454	360
Останато	1,721	4,165	(2,444)	1,754	4,113	(2,359)
Вкупно	302,626	302,425	201	358,813	361,072	(2,259)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

44. Трансакции со поврзаните страни

А. Биланс на состојба

	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Банката	Останати поврзани страни	Вкупно
Состојба на 31 декември 2022						
Средства						
Тековни сметки	-	-	-	-	-	-
Средства за тргување	-	-	-	-	-	-
Кредити и побарувања	-	-	-	100,334	-	100,334
хипотекарни кредити	-	-	-	20,653	-	20,653
потрошувачки кредити	-	-	-	-	-	-
побарувања по финансиски лизинг	-	-	-	-	-	-
побарувања по факторинг и форфетирање	-	-	-	-	-	-
останати кредити и побарувања	-	99	17	1,181,355	-	1,181,471
Вложувања во хартиите од вредност	-	12,738	385,387	-	-	398,125
(Исправка на вредноста)	-	(2)	-	(18,528)	-	(18,530)
Останати средства	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	12,835	385,404	1,283,814	-	1,682,053
Обврски						
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-
Депозити	-	74,280	2,737	1,049,563	-	1,126,580
Издадени хартии од вредност	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	-	-	-	-	-	-
Субординирани обврски	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	74,280	2,737	1,049,563	-	1,126,580

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

44. Трансакции со поврзаните страни (продолжува)

А. Биланс на состојба (продолжува)

	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Банката	Останати поврзани страни	Вкупно
	-	-	-	40,153	-	40,153
	-	-	-	-	-	-
	-	-	292	36,214	-	36,506
	-	-	(7)	(390)	-	(397)
Вкупно	-	-	285	75,977	-	76,262
Потенцијални средства	-	-	-	-	-	-
Примени гаранции	-	-	-	-	-	-
Останати потенцијални средства	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-	-	-

во илјади денари

Состојба на 31 декември 2022

Потенцијални обврски

Издадени гаранции
Издадени акредитиви
Останати потенцијални обврски (Посебна резерва)

Вкупно

Потенцијални средства

Примени гаранции
Останати потенцијални средства

Вкупно

	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Банката	Останати поврзани страни	Вкупно
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	88,683	-	88,683
	-	-	-	29,498	-	29,498
	-	-	-	-	-	0
	-	-	-	-	-	0
	-	-	8	-	-	1,047,076
	-	131	348,731	1,046,937	-	361,469
	-	12,738	-	-	-	(18,647)
	-	(2)	-	(18,645)	-	0
Останати средства	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	12,867	348,739	1,146,473	-	1,508,079

во илјади денари

Состојба на 31 декември 2021

Средства

Тековни сметки
Средства за тргување
Кредити и побарувања хипотекарни кредити
потрошувачки кредити
побарувања по финансиски лизинг
побарувања по факторинг и форфетирање
останати кредити и побарувања
Вложувања во хартиите од вредност (Исправка на вредноста)

Останати средства

Вкупно

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

44. Трансакции со поврзаните страни (продолжува)

А. Биланс на состојба (продолжува)

	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Банката	Останати поврзани страни	Вкупно
	-	-	-	-	-	-
	-	112,075	501	897,380	-	1,009,956
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	112,075	501	897,380	-	1,009,956
Потенцијални обврски	-	-	-	-	-	-
Издадени гаранции	-	-	-	61,087	-	61,087
Издадени акредитиви	-	-	-	-	-	-
Останати потенцијални обврски (Посебна резерва)	-	-	297	50,040	-	50,337
	-	-	(7)	(632)	-	(639)
Вкупно	-	-	290	110,495	-	110,785
Потенцијални средства	-	-	-	-	-	-
Примени гаранции	-	-	-	-	-	-
Останати потенцијални средства	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-	-	-

Обврски

Обврски за тргување
Депозити
Издадени хартии од вредност
Обврски по кредити
Субординирани обврски
Останати обврски

Вкупно

Потенцијални обврски

Издадени гаранции
Издадени акредитиви
Останати потенцијални обврски (Посебна резерва)

Вкупно

Потенцијални средства

Примени гаранции
Останати потенцијални средства

Вкупно

44. Трансакции со поврзаните страни (продолжува)

Б. Приходи и расходи кои произлегуваат од трансакциите со поврзаните страни

во илјади денари						
2022 (тековна година)						
Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Банката	Останати поврзани страни	Вкупно	
-	-	-	40,035	-	40,035	40,035
-	729	187	7,036	-	7,952	7,952
-	-	-	-	-	-	-
-	21,285	-	-	-	21,285	21,285
-	-	-	-	-	-	-
-	1,205	75,629	3,002	-	79,836	79,836
-	-	-	-	-	-	-
-	23,219	75,816	50,073	-	149,108	149,108
Расходи						
-	1,028	-	8,814	-	9,842	9,842
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	(4)	-	(349)	-	(353)	(353)
-	-	2	1,650	-	1,652	1,652
-	-	-	-	-	-	-
-	1,024	2	10,115	-	11,141	11,141

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

44. Трансакции со поврзаните страни (продолжува)

Б. Приходи и расходи кои произлегуваат од трансакциите со поврзаните страни (продолжува)

во илјади денари						
2021 (претходна година)						
Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Банката	Останати поврзани страни	Вкупно	
-	-	3	35,470	-	35,473	35,473
-	739	270	7,178	-	8,187	8,187
-	-	-	-	-	-	-
-	21,285	-	-	-	21,285	21,285
-	-	-	-	-	-	-
-	999	79,138	2,255	-	82,392	82,392
-	-	-	-	-	-	-
-	23,023	79,411	44,903	-	147,337	147,337
Расходи						
-	1,139	-	7,741	-	8,880	8,880
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	13	-	1,602	-	1,615	1,615
-	-	3	1,129	-	1,132	1,132
-	-	-	-	-	-	-
-	1,152	3	10,472	-	11,627	11,627

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

44. Трансакции со поврзаните страни (продолжува)

В. Надомести на раководниот кадар на Банката

Краткорочни користи за вработените
Користи по престанокот на вработувањето
Користи поради престанок на вработувањето
Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со сопственички инструменти
Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со парични средства
Останато
Вкупно

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
237,968	233,354
-	-
-	-
-	-
-	-
14,928	14,137
252,896	247,491

45. Наеми

А. Наемодавател

А.1. Побарувања по финансиски наеми

во илјади денари

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот

Вкупно

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот

Вкупно

Вкупно побарувања по финансиски наем	Период на достасување на побарувањата по финансиски наем		
	до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

А.2. Побарувања по неотповикливи оперативни наеми

во илјади денари

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот

Вкупно

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот

Вкупно

Вкупно побарувања по неотповикливи оперативни наеми	Период на достасување на побарувањата по неотповикливи оперативни наеми		
	до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

45. Наеми (продолжува)

А. Наемодавател (продолжува)

А.2. Побарувања по неотповикливи оперативни наеми (продолжува)

во илјади денари

Вредност на имотот даден под оперативен наем:

состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Вкупно

	Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцелариска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Вкупно
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-

Б. Наемател

Б.1. Обврски по финансиски наеми

во илјади денари

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

Вкупно

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Вкупно

Вкупно обврски по финансиски наем	Период на достасување на обврските по финансиски наем		
	до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

45. Наеми (продолжува)
 Б. Наемател (продолжува)
 Б.2. Обврски по неотповикливи оперативни наеми

во илјади денари

	Вкупно побарувања по неотповикливи оперативни наеми	Период на достасување на побарувањата по неотповикливи оперативни наеми		
		до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)	45,780	4,285	13,943	27,552
Вкупно	45,780	4,285	13,943	27,552
Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)	50,773	4,299	16,958	29,516
Вкупно	50,773	4,299	16,958	29,516

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон посебните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

46. Плаќања врз основа на акции

Датум на давање на опцијата
 Датум на истекување на опцијата
 Цена на реализација на опцијата
 Цена на акцијата на датумот на давање на опцијата
 Варијанса
 Очекуван принос на дивидендата
 Каматна стапка
 Објективна вредност на датумот на давање на опцијата

во илјади денари			
тековна година 2022		претходна година 2021	
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

Состојба на 1 јануари

Промени во текот на годината
 опции дадени на членовите на Надзорниот одбор
 опции дадени на членовите на Управниот одбор
 останати дадени опции
 форфетирани опции
 реализирани опции
 опции со истечен краен рок

Состојба на 31 декември

тековна година 2022		претходна година 2021	
број на опциите за акции	пондерирана просечна цена за опциите за акции	број на опциите за акции	пондерирана просечна цена за опциите за акции
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

47. Настани по датумот на билансот на состојба

Нема настани кои треба да бидат обелоденети помеѓу датумот на билансот на состојба и датумот кога финансиските извештаи се одобрени за издавање.

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР И КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ ЗА ГОДИНАТА ШТО ЗАВРШУВА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2022

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

120

РЕВИДИРАНИ КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

КОНСОЛИДИРАН БИЛАНС НА УСПЕХ

121

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА

121

КОНСОЛИДИРАН БИЛАНС НА СОСТОЈБА

122

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО КАПИТАЛОТ И РЕЗЕРВИТЕ

122

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИОТ ТЕК

124

БЕЛЕШКИ КОН ПОСЕБНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

125

Извештај на независниот ревизор

До акционерите на
Комерцијална банка АД Скопје

Извештај за консолидираните финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на придружните консолидирани финансиски извештаи на Комерцијална банка АД Скопје и нејзината подружница (во понатамошниот текст „Групата“), составени од консолидираниот биланс на состојба на ден 31 декември 2022 година и консолидираниот биланс на успех, консолидираниот извештај за сеопфатна добивка, консолидираниот извештај за промените во капиталот и резервите и консолидираниот извештај за паричниот тек за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки прикажани на страните од 3 до 166.

Одговорност на Раководството за консолидираните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со регулативата на Народна банка на Република Северна Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на консолидираните финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија¹. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали консолидираните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во консолидираните финансиски извештаи. Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот и истите вклучуваат проценка на ризиците од материјално погрешно прикажување во консолидираните финансиски извештаи, било поради измама или грешка. При овие проценки на ризиците, ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на консолидираните финансиски извештаи на Групата со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективноста на внатрешната контрола на Групата. Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на консолидираните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Наше мислење е дека придружните консолидирани финансиски извештаи, ја претставуваат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Комерцијална банка АД Скопје и нејзината подружница на ден 31 декември 2022 година, како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш заврши, во согласност со регулативата на Народна банка на Република Северна Македонија.

Грант Торнтон ДОО
Св. Кирил и Методиј 526-1/20
1000 Скопје
Северна Македонија
Т +389 (0)2 3214 700
Ф +389 (0)2 3214 710
E Contact@mk.gt.com
Даночен број: 4030003475973

¹ Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРП“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година.

Останати прашања

Консолидираните финансиски извештаи на Групата со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2021 година се ревидирани од друг ревизор кој во својот извештај од 25 февруари 2022 година изразил мислење без резерва за истите.

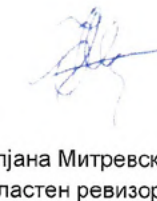
Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Групата е исто така одговорно за изготвување на годишниот извештај за работењето на Групата за 2022 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на годишниот извештај, со историските финансиски податоци објавени во консолидираната годишна сметка и ревидираните консолидирани финансиски извештаи на Групата со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2022 година, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија², како и во согласност со барањата на член 34, став 1, точка (д) од Законот за ревизија.

Наше мислење е дека историските финансиски податоци изнесени во годишниот извештај за работењето на Групата со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2022 година, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со податоците објавени во годишната сметка и ревидираните консолидирани финансиски извештаи со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2022 година.

Сузана Ставриќ
Управител
Грант Торнтон ДОО, Скопје

Скопје, 23 февруари 2023 година

Билјана Митревска
Овластен ревизор

² Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРП“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година.

КОНСОЛИДИРАН БИЛАНС НА УСПЕХ

за периодот од 1 јануари 2022 до 31 декември 2022

Белешка	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Приходи од камата	3,416,767	2,803,850
Расходи за камата	(319,542)	(348,098)
Нето-приходи/(расходи) од камата	3,097,225	2,455,752
Приходи од провизии и надомести	1,909,597	1,649,117
Расходи за провизии и надомести	(770,312)	(583,959)
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	1,139,285	1,065,158
Нето-приходи од тргување	(3,560)	17,942
Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност	4,566	5,917
Нето-приходи/(расходи) од курсни разлики	336,112	197,401
Останати приходи од дејноста	918,921	1,701,629
Удел во добивката на придружените друштва	75,587	79,103
Исправка на вредноста на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето-основа	(994,026)	(934,594)
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа	(9,734)	(4,932)
Трошоци за вработените	(1,095,738)	(1,048,233)
Амортизација	(217,243)	(195,183)
Останати расходи од дејноста	(912,823)	(806,186)
Удел во загубата на придружените друштва	-	-
Добивка/(загуба) пред оданочување	2,338,572	2,533,774
Данок на добивка	(166,864)	(205,454)
Добивка/(загуба) за финансиската година од непрекинато работење	2,171,708	2,328,320
Добивка/(загуба) од група на средства и обврски кои се чуваат за продажба*	-	-
Добивка/(загуба) за финансиската година	2,171,708	2,328,320
Добивка/(загуба) за финансиската година, којашто им припаѓа на*:		
акционерите на Банката	2,156,076	2,312,172
неконтролираното учество	15,632	16,148
Заработка по акција		
основна заработка по акција (во денари)	946	1,015
разводната заработка по акција (во денари)	946	1,015

* само за консолидираните финансиски извештаи

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи.

Потпишано во име на Комерцијална банка АД Скопје:

Анита Бислимовска
Директор на Самостојна дирекција за финансиско работење, овластен сметководител, лиценца бр.0106800

УПРАВЕН ОДБОР НА БАНКАТА

д-р Никола Цамбазовски
Главен директор за продажба и развој

Билјана Максимовска-Поповиќ
Главен директор за корпоративно банкарство

д-р Маја Стевкова Штеријева
Главен финансов директор

Илија Илоски
Главен оперативен директор

Хари Костов
Главен извршен директор

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА

за периодот од 1 јануари 2022 до 31 декември 2022

Добивка/(загуба) за финансиската година

Останати добивки/(загуби) во периодот (пред оданочување)
Останати добивки/(загуби) во периодот коишто не се прикажуваат во Билансот на успех (пред оданочување)

Ревалоризациска резерва за сопственички средства расположливи за продажба

- нереализирани нето-промени во објективната вредност на сопственичките средства расположливи за продажба

- реализирани нето-добивки/(загуби) од сопственичките средства расположливи за продажба, рекласификувани во Останати резерви

Промени во кредитната способност на Банката, за финансиски обврски кои се мерат по објективна вредност

Данок на добивка од останати добивки/(загуби) коишто не се прикажуваат во Билансот на успех

Вкупно останати добивки/(загуби) во периодот коишто не се прикажуваат во Билансот на успех

Останати добивки/(загуби) во периодот коишто се или може да се прекарсификуваат во Билансот на успех (пред оданочување)

Ревалоризациска резерва за должнички средства расположливи за продажба

- нереализирани нето-промени во објективната вредност на должничките средства расположливи за продажба

- реализирани нето-добивки/(загуби) од должничките средства расположливи за продажба, рекласификувани во Билансот на успех

- дополнителна исправка на вредноста на должничките средства расположливи за продажба

- ослободување на исправка на вредноста на должничките средства расположливи за продажба

Ревалоризациска резерва за преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања

- ревалоризациска резерва признаена во текот на годината

- намалување на ревалоризациската резерва, рекласификувано во Билансот на успех

Резерва за инструменти за заштита од ризикот од паричните текови

- нереализирани нето-промени во објективната вредност на инструментите за заштита од ризикот од паричните текови

- реализирани нето-добивки/(загуби) од инструментите за заштита од ризикот од паричните текови, рекласификувани во Билансот на успех

Резерва за инструменти за заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење

Резерва од курсни разлики од вложување во странско работење

Удел во останатите добивки/(загуби) од придружените друштва коишто не се прикажуваат во Билансот на успех

Останати добивки/(загуби) кои не се прикажуваат во Билансот на успех

Данок на добивка од останати добивки/(загуби) коишто се или може да се прекарсификуваат во Билансот на успех

Вкупно останати добивки/(загуби) во периодот коишто се или може да се прекарсификуваат во Билансот на успех**Вкупно останати добивки/(загуби) во периодот****Сеопфатна добивка/(загуба) за финансиската година**

Сеопфатна добивка/(загуба) за финансиската година, којашто им припаѓа на*:

акционерите на Банката

неконтролираното учество

* само за консолидираните финансиски извештаи

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи.

Потпишано во име на Комерцијална банка АД Скопје:

Анита Бислимовска
Директор на Самостојна дирекција за финансиско работење, овластен сметководител, лиценца бр.0106800

УПРАВЕН ОДБОР НА БАНКАТА

д-р Никола Цамбазовски
Главен директор за продажба и развој

Билјана Максимовска-Поповиќ
Главен директор за корпоративно банкарство

д-р Маја Стевкова Штеријева
Главен финансов директор

Илија Илоски
Главен оперативен директор

Хари Костов
Главен извршен директор

Белешка	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
	2,171,708	2,328,320
17	-	-
	(18,036)	(2,448)
24	-	-
17	-	-
	(18,036)	(2,448)
	(18,036)	(2,448)
	2,153,672	2,325,872
	2,156,076	2,309,724
	15,632	16,148

КОНСОЛИДИРАН БИЛАНС НА СОСТОЈБА**
на ден 31 декември 2022

Белешка	во илјади денари		
	тековна година 31.12.2022	претходна година 31.12.2021	претходна година*** 01.01.2021
Активa			
Парични средства и парични еквиваленти	18	57,443,900	57,857,098
Средства за тргување	19	127,387	141,666
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање	20	354,937	350,371
Дериватни средства чувани за управување со ризик	21	-	-
Кредити на и побарувања од банки	22.1	584,519	3,099,033
Кредити на и побарувања од други комитенти	22.2	59,856,354	53,536,121
Вложувања во хартии од вредност	23	27,114,944	27,757,186
Вложувања во придружени друштва (сметководствено се евидентираат според „методот на главнина“)	24	385,387	348,731
Побарувања за данок на добивка (тековен)	30.1	983	391
Останати побарувања	25	2,368,784	2,599,727
Заложени средства	26	-	-
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	27	15,976	19,298
Нематеријални средства	28	82,238	86,502
Недвижности и опрема	29	2,708,886	2,758,674
Одложени даночни средства	30.2	-	-
Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	31	5,453	-
Вкупна актива		151,049,748	148,554,798
Обврски			
Обврски за тргување	32	-	2,623
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање	33	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	21	-	-
Депозити на банките	34.1	260,358	341,643
Депозити на други комитенти	34.2	133,174,137	130,624,153
Издадени должнички хартии од вредност	35	-	-
Обврски по кредити	36	698,159	713,536
Субординирани обврски	37	-	-
Посебна резерва и резервирања	38	446,880	340,635
Обврски за данок на добивка (тековен)	30.1	33,554	100,871
Одложени даночни обврски	30.2	-	-
Останати обврски	39	764,099	1,487,602
Обврски директно поврзани со група на средства за отуѓување	31	-	-
Вкупно обврски		135,377,187	133,611,063
Капитал и резерви			
Запишан капитал	40	2,279,067	2,279,067
Преми од акции		771,527	771,527
Сопствени акции		-	-
Други сопственички инструменти		-	-
Ревалоризациски резерви		(16,967)	1,069
Останати резерви		9,898,860	9,227,530
Задржана добивка(Акумулирана загуба)		2,692,347	2,620,623
Вкупно капитал и резерви, кои припаѓаат на акционерите на банката		15,624,834	14,899,816
Неконтролирано учество*		47,727	43,919
Вкупно капитал и резерви		15,672,561	14,943,735
Вкупно обврски и капитал и резерви		151,049,748	148,554,798
Потенцијални обврски	42	18,909,050	21,526,309
Потенцијални средства	42	-	-

* само за консолидираните финансиски извештаи

** овој извештај е познат и како „Извештај за финансиската состојба“

*** оваа колона се пополнува само доколку Банката: ретроактивно применува сметководствена политика, прави ретроактивна корекција на грешка или прави ретроактивна рекласификација на ставки од финансиските извештаи.

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи

Консолидираните финансиски извештаи се усвоени од страна на Надзорниот одбор на Банката на 22 февруари 2023 година.

Потпишано во име на Комерцијална банка АД Скопје:

Анита Бислимовска
Директор на Самостојна дирекција за финансиско работење, овластен сметководител, лиценца бр.0106800

УПРАВЕН ОДБОР НА БАНКАТА

Д-р Никола Цамбарски
Главен директор за продажба и развој

Билјана Максимовска-Поповиќ
Главен директор за корпоративно банкарство

Д-р Маја Стевкова Штеријева
Главен финансов директор

Илија Илоски
Главен оперативен директор

Хари Костов
Главен извршен директор

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО КАПИТАЛОТ И РЕЗЕРВИТЕ
за периодот од 1 јануари 2022 до 31 декември 2022

Белешка	во илјади денари			Вкупно капитал и резерви, кои припаѓаат на акционерите на банката	Неконтролирано учество*
	1 јануари 2021 година	31 декември 2021 година	31 декември 2022 година		
Капитал					
Запишан капитал	2,279,067	2,279,067	2,279,067		
Преми од акции	771,527	771,527	771,527		
Сопствени акции	-	-	-		
Други сопственички инструменти	-	-	-		
Ревалоризациски резерви	-	(16,967)	1,069		
Резерви од курсни разлики	-	-	-		
Резерви од разлики од вложување во странско работенје	-	-	-		
Резерви за заштита од ризикот	-	-	-		
Резерви за заштита од продажба	3,517	3,517	3,517		(2,448)
Останати резерви	-	-	-		
Капитална компонента на хибридни финансиски инструменти	-	-	-		
Останати резерви	8,154,107	8,154,107	8,154,107		
Задржана добивка	323,084	323,084	323,084		
Вкупно капитал и резерви, кои припаѓаат на акционерите на банката	13,957,532	13,957,532	13,957,532		
Неконтролирано учество*	39,595	39,595	39,595		
Вкупно капитал и резерви	13,997,127	13,997,127	13,997,127		
Вкупно капитал и резерви, кои припаѓаат на акционерите на банката	2,312,172	2,312,172	2,312,172		(2,448)
Неконтролирано учество*	(2,448)	(2,448)	(2,448)		
Вкупно капитал и резерви	2,328,320	2,328,320	2,328,320		

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи претставуваат интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи.

Во илјади денари

На 1 јануари 2021 година (претходна година)
Корекции на почетната состојба
На 1 јануари 2021 година (претходна година), коригирано
Сеопфатна добивка(загуба) за финансиската година
Добивка(загуба) за финансиската година
Останати добивки(загуби) во периодот
должнички инструменти
- нереализирани промени во објективната вредност (нето)
- реализирани промени во објективната вредност (нето), префрлени во Билансот на успех
- дополнителна исправка на вредноста на должничките средства
расположливи за продажба
- ослободување на исправка на вредноста на должничките средства
расположливи за продажба
сопственички инструменти
- нереализирани промени во објективната вредност (нето)
- реализирани промени во објективната вредност (нето), префрлени во Останати резерви
Промени во објективната вредност на средствата расположливи за продажба
Промени во објективната вредност на инструментите за заштита од ризикот на парични текови

Белешка	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Паричен тек од инвестициската дејност (Вложувања во хартии од вредност)	(7,948,094)	(13,539,518)
Приливи од продажбата на вложувањата во хартии од вредност (Одливи за вложувањата во подружници и придружени друштва)	8,629,963	10,906,358
Приливи од продажбата на вложувањата во подружници и придружени друштва (Набавка на нематеријални средства)	(19,680)	(34,371)
Приливи од продажбата на нематеријалните средства (Набавка на недвижности и опрема)	(152,457)	(208,571)
Приливи од продажбата на недвижностите и опремата (Одливи за нетековните средства кои се чуваат за продажба)	7,592	36,942
Приливи од нетековните средства кои се чуваат за продажба (Останати одливи од инвестициската дејност)	-	-
Останати приливи од инвестициската дејност	41,800	56,214
Нето паричен тек од инвестициската дејност	559,124	(2,782,946)
Паричен тек од финансирањето (Отплата на издадените должнички хартии од вредност)	-	-
Приливи од издадените должнички хартии од вредност (Отплата на обврските по кредити)	(527,089)	(159,385)
Зголемување на обврските по кредити (Отплата на издадените субординирани обврски)	511,712	296,876
Приливи од издадените субординирани обврски (Отплата на издадените акции/сопственички инструменти во текот на периодот)	-	-
(Откуп на сопствени акции)	-	-
Продадени сопствени акции (Платени дивиденди)	(1,417,692)	(1,372,110)
(Останати одливи од финансирањето)	-	-
Останати приливи од финансирањето	-	-
Нето паричен тек од финансирањето	(1,433,069)	(1,234,619)
Ефект од исправката на вредноста на паричните средства и паричните еквиваленти	18	(123)
Ефект од курсните разлики на паричните средства и паричните еквиваленти ето-зголемување(намалување) на паричните средства и паричните еквиваленти	(2,500,598)	7,294,173
Парични средства и парични еквиваленти на 1 јануари	50,656,476	43,362,303
Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември	48,155,878	50,656,476

* само за консолидираните финансиски извештаи

Белешките кон консолидираните финансиски извештаи
претставуваат интегрален дел на овие консолидирани финансиски извештаи.

Потпишано во име на Комерцијална банка АД Скопје:

Анита Бислимовска
Директор на Самостојна дирекција за финансиско работење, овластен сметководител, лиценца бр.0106800

УПРАВЕН ОДБОР НА БАНКАТА

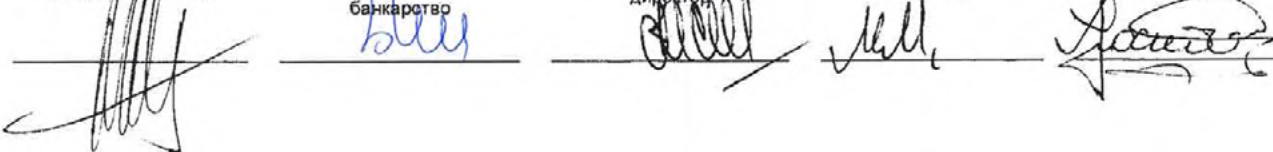
д-р Никола
Џамбазовски
Главен директор за
продажба и развој

Билјана Максимовска-
Поповиќ
Главен директор за
корпоративно
банкарство

д-р Маја Стевкова
Штериева
Главен финансов
директор

Илија Илоски
Главен оперативен
директор

Хари Костов
Главен извршен
директор

Број на
БелешкаБелешка
Вовед

1. Класификација на финансиските средства и финансиските обврски

2. Управување со ризици

- 2.1. Кредитен ризик
- 2.2. Ризик на ликвидност
- 2.3. Пазарен ризик
  - 2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промените на пазарниот ризик
  - 2.3.2. Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средства за тргување)
  - 2.3.3. Валутен ризик
  - 2.3.4. Останати пазарни ризици
- 2.4. Оперативен ризик

3. Адекватност на капиталот

4. Известување според сегментите

5. Објективна вредност на финансиските средства и обврски

Биланс на успех

6. Нето-приходи (расходи) од камата
7. Нето-приходи (расходи) од провизии и надомести
8. Нето-приходи од тргување
9. Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност
10. Нето-приходи (расходи) од курсни разлики
11. Останати приходи од дејноста
12. Исправка на вредноста на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето основа
13. Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето основа
14. Трошоци за вработените
15. Амортизација
16. Останати расходи од дејноста
17. Данок од добивка

Биланс на состојба

Актива

18. Парични средства и парични еквиваленти
19. Средства за тргување
20. Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
21. Дериватни средства чувани за управување со ризик
  - 22.1. Кредити на и побарувања од банки
  - 22.2. Кредити на и побарувања од други комитенти
23. Вложувања во хартии од вредност
24. Вложувања во придружени друштва
25. Останати побарувања
26. Заложени средства
27. Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања
28. Нематеријални средства
29. Недвижности и опрема
30. Тековни и одложени даночни средства и обврски
31. Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување

Обврски, капитал и резерви

32. Обврски за тргување
33. Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање
21. Дериватни обврски чувани за управување со ризик
  - 34.1. Депозити на банки
  - 34.2. Депозити на други комитенти
35. Издадени должнички хартии од вредност
36. Обврски по кредити
37. Субординирани обврски
38. Посебна резерва и резервирања
30. Одложени даночни обврски
39. Останати обврски
31. Обврски директно поврзани со група на средства за отуѓување
40. Запишан капитал

Други обелоденувања

41. Заработка по акција
42. Потенцијални обврски и потенцијални средства
43. Работи во име и за сметка на трети лица
44. Трансакции со поврзаните страни
45. Наеми
46. Плаќање врз основа на акции
47. Подружници на Групата
48. Настани после датумот на билансот на состојба

Вовед

а) Општи информации

Комерцијална банка АД Скопје („Банката“) претставува акционерско друштво, со седиште во Република Северна Македонија. Седиштето на Банката е на ул. Орце Николов бр.3, 1000 Скопје. Банката своите активности во Република Северна Македонија ги извршува преку мрежа на филијали и експозитури. Овие консолидирани финансиски извештаи ја вклучуваат Банката и нејзината подружница КБ Публикум Инвест АД Скопје („КБ Публикум“) (заедно именувани како „Групата“).

Банката е регистрирана како универзален тип комерцијална банка, во согласност со македонските закони. Основните активности на Банката се следните:

- Прибирање депозити и други повратни извори на средства;
- Кредитирање во земјата и во странство, вклучувајќи и факторинг и финансирање комерцијални трансакции;
- Издавање и администрирање платежни средства (парични картички, чекови, патнички чекови, меници);
- Менувачки работи;
- Платен промет во земјата и во странство, вклучувајќи купопродажба на девизи;
- Брз трансфер на пари;
- Издавање платежни гаранции, авали и други форми на обезбедување;
- Изнајмување сефови, остава и депо;
- Тргување со инструменти на пазарот на пари;
- Тргување со девизни средства;
- Тргување со хартии од вредност;
- Давање услуги на чување имот на инвестициски и пензиски фондови;
- Чување хартии од вредност за клиенти;
- Посредување во продажба на полиси за осигурување;
- Обработка и анализа на информации за кредитната способност на правни лица;
- Економско-финансиски консалтинг;
- Продажба на удели во инвестициони фондови;
- Застапување во осигурување;
- Други финансиски услуги утврдени со закон што може да ги врши само банка.

Акциите на Банката котираат на официјалниот пазар на Македонската берза на хартии од вредност и истите се тргуваат на посебниот потсегмент Супер котација. Исто така, акцијата на Банката е една од десетте акции на компании кои го сочинуваат Македонскиот берзански индекс МБИ-10, а кодот под кој котираат е следниот:

Шифра на хартија од вредност
КМВ (обична акција)

ИСИН број
МККМБS101019

КБ Публикум Инвест АД Скопје има дозвола за основање и управување со отворени и затворени инвестициони фондови. Друштвото управува со шест отворени инвестициони фондови, КБ Публикум – балансиран, КБ Публикум – обврзници, КБ Публикум – паричен, КБ Публикум – МБИ 10, КБ Публикум – акции и КБ Публикум – златен фонд. Овие фондови немаат статус на правно лице и не извршуваат специфични активности.

Консолидираните финансиски извештаи на Групата за годината што заврши на 31 декември 2022 година беа одобрени за издавање од страна на Надзорниот одбор на Банката на 22 февруари 2023 година.

Вовед (продолжува)

б) Основи за изготвување на консолидираните финансиски извештаи

Стандарди врз основа на кои се подготвени консолидираните финансиски извештаи

Податоците во финансиските извештаи на Групата се изготвени во согласност со Законот за трговски друштва („Службен весник на РМ“ бр.28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 64/18, 120/18 и „Службен весник на РСМ“ бр. 290/20, 215/21, 99/22), Законот за банки („Службен весник на РМ“ бр. 67/07, 90/09, 67/10, 26/13, 15/15, 153/15, 190/16, 7/19 и „Службен весник на РСМ“ бр. 101/19 и 122/21), подзаконската регулатива пропишана од страна на Народната банка на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст „НБРСМ“), како и во согласност со Одлуката за методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиски извештаи (во понатамошниот текст „Методологија“) („Службен весник на РМ“, бр. 83/17) и Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките („Службен весник на РМ“, бр. 83/17 и 149/18), пропишани од страна на НБРСМ.

Стандарди кои се објавени а сè уште не се во примена

На датумот кога овие финансиски извештаи беа авторизирани за издавање од страна на Управниот одбор, не постојат објавени стандарди кои сè уште не се во примена.

Презентација на консолидираните финансиски извештаи

Овие финансиски извештаи претставуваат консолидирани финансиски извештаи на Групата. Банката има вложувања во придружено друштво и таа исто така изготвува и посебни финансиски извештаи во согласност со Методологијата.

Консолидираните финансиски извештаи на Групата се прикажани во согласност со формата и содржината на билансните шеми објавени во Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките.

Раководството на Групата го проценува влијанието на промените на регулативата на НБРСМ врз консолидираните финансиски извештаи, како и барањата за формата и содржината на одредени билансни шеми во согласност со Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките и со барањата на Методологијата.

Презентацијата на консолидираните финансиски бара користење најдобри можни процени и разумни претпоставки од страна на раководството на Групата, кои имаат ефекти врз презентираниот вредности на средствата и обврските, како и на приходите и расходите настанати во периодот на известување. Овие процени и претпоставки се засновани на искуство од минатото и други фактори за кои се верува дека се разумни во околностите и чии резултати претставуваат основа за процена на сметководствената вредност на средствата и обврските за кои не се достапни податоци од други извори. Стварните резултати во наредните периоди на известување можат да се разликуваат од проценетите износи.

Процените и претпоставките се разгледуваат на континуирана основа. Ревидираните сметководствени процени се признаваат во периодот во кој процената е ревидирана ако истата има влијание само на тој период или пак во периодот на процена и идните периоди, ако ревидираната процена има влијание на двата периода - тековниот и идниот период.

Консолидираните финансиски извештаи се подготвени во согласност со принципот на историска набавна вредност, освен за вреднувањето на вложувањата во финансиските средства расположливи за продажба кои се вреднуваат по објективна вредност, како и други финансиски средства кои се вреднуваат по објективна вредност преку билансот на успех врз основа на претпоставката на принципот на континуитет.

Вовед (продолжува)**б) Основи за изготвување на консолидираните финансиски извештаи (продолжува)****Презентација на консолидираните финансиски извештаи (продолжува)**

Информациите во однос на критичните процени во примената на сметководствените политики кои имаат најзначаен ефект врз износите обелоденети во консолидираните финансиски извештаи, се наведени во Белешка г).

Консолидираните финансиски извештаи на Групата се подготвени во согласност со сметководствените политики образложени во Белешката в) кон консолидираните финансиски извештаи.

Известувачка и функционална валута

Презентираните консолидирани финансиски извештаи се искажани во илјади македонски денари. Денарот претставува функционална и известувачка валута на Групата за целите на известувањето до НБРСМ.

в) Значајни сметководствени политики

Сметководствените политики прикажани во продолжение се применувани конзистентно за сите периоди прикажани во овие консолидирани финансиски извештаи.

Основи за консолидација**i) Деловни комбинации**

Деловните комбинации се евидентираат со користење на методот на купување на датумот на стекнување т.е. на датумот кога контролата е стекната од Групата. Износот којшто се пренесува при стекнувањето се мери по објективна вредност, исто како и идентификуваните нето-средства кои се стекнуваат. Гудвилот којшто произлегува од ова се тестира годишно за оштетување. Трансакционите трошоци се признаваат како расход веднаш, освен доколку тие не се однесуваат за издавање должнички или сопственички инструменти.

Износот којшто се пренесува при стекнувањето не вклучува износи кои се однесуваат на подмирување на некои односи кои претходно постоеле. Таквите износи генерално се признаваат во билансот на успех.

ii) Неконтролирани учества

Неконтролираните учества се мерат според нивното пропорционално учество во нето-средствата на стекнатиот ентитет.

Промените во учеството на Групата во подружниците кои не доведуваат до губење контрола, се евидентираат како трансакции во капиталот.

iii) Подружници

Подружници се ентитети контролирани од Групата. Групата има контрола врз ентитетот кога е изложена на, или има право на варијабилни поврати од своето инволвирање со ентитетот и има можност да влијае врз износот на овие поврати преку својата моќ врз ентитетот. Финансиските извештаи на подружниците се вклучени во консолидираните финансиски извештаи од датумот кога контролата започнува до моментот кога контролата престанува.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Основи за консолидација (продолжува)****iv) Губење на контролата**

Кога Групата ја губи контролата врз подружницата, ги депризнава средствата и обврските на подружницата, како и поврзаното неконтролирано учество и останатите компоненти на капиталот. Каква било добивка или загуба која е резултат на престанокот на контролата се признава во добивката или загубата. Какво било учество задржано во поранешната подружница се мери по објективна вредност во моментот на губење на контролата.

v) Вложувања евидентирани со користење на „методот на главнина“

Вложувањата на Групата евидентирани со користење на „методот на главнина“ вклучуваат вложувања во придружени друштва.

Придружените друштва се оние друштва врз кои Групата има значајно учество, но нема контрола или заедничка контрола врз оперативните и финансиските политики. Вложувањата во придружени друштва се мерат според метод на главнина. Почетно се признаваат по нивната набавна вредност, вклучувајќи ги и трансакционите трошоци. Последователно, во финансиските извештаи се вклучува учеството на Групата во добивката или загубата на придруженото друштво, до датата на која престанува значајното учество. Распределбите од придружените друштва ја намалуваат сметководствената вредност на вложувањето.

vi) Трансакции елиминирани при консолидација

Салдата и трансакциите во рамките на Групата, и сите нереализирани добивки и загуби кои произлегуваат од трансакции во рамки на Групата, се елиминираат. Нереализираните загуби се елиминираат на ист начин како и нереализираните добивки, но само до оној износ до кој не постојат докази за оштетување.

Приходи и расходи по основ на камати

Приходите и расходите по основ на камати се признаваат во билансот на успех за сите каматносни инструменти на пресметковна основа, според амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Методот на ефективна каматна стапка е метод за пресметка на амортизирана набавна вредност на финансиските средства или финансиските обврски преку алокација на приходите од камата и расходите за камата во соодветниот релевантен период. Ефективната каматна стапка е стапка со која се дисконтираат проценетите идни парични приливи или одливи во текот на очекуваниот век на финансискиот инструмент или, каде што е соодветно, за пократок период до нето сметководствената вредност на финансиското средство или финансиската обврска. При пресметката на ефективната каматна стапка, Групата врши процена на паричните текови имајќи ги предвид договорените услови за финансиските инструменти (на пример, опциите за предвремена отплата), но не ги зема предвид идните загуби поради оштетување. Интегрален дел на пресметката на ефективната каматна стапка се и платените и/или наплатените провизии и надоместоци помеѓу договорните страни, трансакционите трошоци, сите други премии или дисконти при одобрување на кредитите, како и пресметани ефекти од модификации направени поради промени на условите во текот на амортизирањето на кредитот, кои се составен дел на ефективната каматна стапка.

Вовед (продолжува)

в) Значајни сметководствени политики (продолжува)

Приходи од надоместоци и провизии

Провизиите и надоместоците, со исклучок на надоместоците за одобрување кредити, генерално се признаваат на пресметковна основа во периодот кога се врши услугата. Останатите надоместоци за одобрување кредити се разграничуваат и амортизираат за времетраењето на кредитот со примена на методата на ефективна каматна стапка.

Приходи од дивиденди

Приходите од дивиденди се признаваат кога правото да се добие дивиденда е востановено за сите акционери кои учествуваат во распределбата. Дивидендите се прикажани како дел од нето-приходите од тргување или приходи од дивиденди, во зависност од соодветната класификација на инструментот.

Трансакции во странска валута

Трансакциите настанати во странска валута се искажани во денари со примена на официјалните курсеви на НБРСМ, кои важат на денот на трансакцијата. Средствата и обврските кои гласат на странска валута се искажуваат во денари со примена на официјалните девизни курсеви кои важат на датумот на составувањето на билансот на состојба.

Позитивните и негативните курсни разлики кои произлегуваат од претворањето на износите во странска валута, како и во однос на вреднувањето на средствата и обврските во странска валута, се вклучени во билансот на успех во периодот кога тие настануваат.

Преземените и потенцијалните обврски деноминирани во странска валута се преведуваат во денари со примена на официјалните девизни курсеви кои важат на датумот на билансот на состојба.

Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2022 и 2021 година за евра (ЕУР) и американски долари (УСД), беа како што следува:

	2022 МКД	2021 МКД
1 ЕУР	61,4932	61.6270
1 УСД	57,6535	54.3736

Финансиски средства и финансиски обврски

(i) Признавање и почетно мерење

Финансиските средства и обврски се признаваат на датумот на порамнување, што го претставува датумот кога средството се испорачува од/на Групата.

Финансиско средство или финансиска обврска почетно се мерат по објективна вредност зголемени за ставки кои не се мерат по објективна вредност преку билансот на успех, трансакционите трошоци кои се директно поврзани со стекнувањето или издавањето.

Вовед (продолжува)

в) Значајни сметководствени политики (продолжува)

Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)

(ii) Класификација

Финансиски средства

Финансиско средство е средството коешто е:

- парично средство,
- сопственички инструмент издаден од друго правно лице,
- договорно право да се примат пари или друго финансиско средство од друго лице,
- договорно право да се разменат финансиски инструменти со друго лице според услови коишто се потенцијално поволни за Групата.

Финансиските средства може да бидат класифицирани во една од следните категории:

- финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност;
- финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка; и
- финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех.

Групата ги класифицира финансиските средства при нивното почетно признавање.

Класификацијата на финансиските средства се врши врз основа на следниве два критериума:

- припадност на финансиското средство во соодветен деловен модел на Групата за управување со финансиски средства, и
- карактеристики на договорните парични тековни на финансиското средство (исполнување на условот на СППИ).

Оцена на деловниот модел на Групата

Оцената на деловниот модел на Групата се врши на ниво на деловен процес, а не по одделен финансиски инструмент. Групата може да има повеќе деловни процеси за управување со финансиски инструменти, при што Групата може да користи и управува одделен вид финансиски инструмент на различни начини, односно еден вид финансиски инструмент може да се појави во различни деловни процеси на Групата за управување со финансиските инструменти.

Оцената на деловниот модел ја врши раководство на Групата, врз основа на релевантни и расположливи екстерни и интерни фактори значајни за начинот на управување со финансиските инструменти.

Оцената на деловниот модел ја врши клучното раководство на Групата, при што ги зема предвид сите релевантни и расположливи податоци за начинот на управување со финансиските инструменти, особено: како се следат успешноста/остварувањата на деловниот модел и како се известува до раководство на Групата; кои се ризиците коишто влијаат на остварувањето на тој деловен модел и како се управува со тие ризици; врз што се темелат наградите на раководството на Групата; и сл.

Во зависност од начинот на управување со финансиските средства, се идентификуваат три деловни модели, и тоа:

- Деловен модел чувани за наплата на главница и камата,
- Деловен модел чувани за наплата на главница и камата и продажба,
- Деловен модел за управување преку реализација на нивната објективна вредност (т.н. резидуален модел).

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)****Оцена на деловниот модел на Групата (продолжува)****Деловен модел - „Чувани за наплата“**

Целта на овој деловен модел е да се чува средството (или портфолиото од средства) за да се наплатат договорните парични текови, и средството (или портфолиото) припаѓа во „чувано за наплата“ деловен модел.

Притоа, иако целта на овој деловен модел е да се чува финансиското средство до достасување, доколку се случи одредени финансиски инструменти да се продадат пред нивниот договорен рок на достасување (предвремени продажби), или да се случи нивна модификација, тоа не е директен показател за промената на деловниот модел. Се земаат предвид следниве аспекти при процена на продажбите во моделот „чувано за наплата“, и тоа: историска фреквенција, време и вредност на продажба, причина за продажба (на пр., влошен кредитен ризик на средството, продажба поради концентрација во одделен сегмент согласно одделни лимити за концентрација, продажба поради управување со ликвидноста, продажба поради одредби на регулаторот, продажби по одлука на Групата за кои треба да се документира причината за истата, условите во окружувањето, износот, фреквенциите и сл.)

Деловен модел - „Чувани за наплата и продажба“

Чувањето на финансиските средства за да се постигне одредена цел преку наплата на договорни парични текови и преку продажба на финансиските средства, па така средството припаѓа во „Чувано за наплата и продажба“ деловен модел (познат и како ОВОСД деловен модел).

Целта на овој деловен модел се достигнува преку наплата на паричните текови и продажба на финансиските средства, односно целта на овој деловен модел е финансиските средства да се држат поради управување со секојдневни ликвидносни потреби, одржување одреден профит на принос од камата, поради поврзување на времетраењето на финансиските средства со времетраењето на финансиските обврски (усогласување на рочноста) и слично.

Деловен модел – „Објективна вредност преку билансот на успех“

Ако финансиско средство или група финансиски средства се чуваат со цел тргување и остварување добивка или финансиските средства не може да се вклучат во деловниот модел „Чувани за наплата“ или „Чувани за наплата и продажба“, тогаш истите припаѓаат во деловен модел „објективна вредност преку билансот на успех“ (во понатамошниот текст: ОВБУ).

Целта на овој деловен модел е да се управува со финансиските средства преку активно и фреквентно тргување со цел остварување добивка од промените во објективната вредност на средствата. Групата ги управува овие средства со цел реализација на нивната пазарна/објективна вредност и одлуките при управувањето ги носи врз основа на нивната пазарна/објективна вредност. ОВБУ е останата, т.н. резидуална категорија во која може да се вклучат финансиските инструменти, доколку не припаѓаат на деловен модел „чувано за наплата“ или „чувано за наплата и продажба“.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)****(ii) Класификација (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)****Анализа на договорните парични текови на инструментот – дали претставуваат единствено плаќање на главница и камата – СППИ**

По утврдување на припадноста во одделен деловен модел за управување со финансиските средства, се утврдува дали договорните услови на финансиското средство доведуваат до парични текови, на одредени датуми, кои се само наплати на главница и камата на ненаплатената главница (наречен „СППИ тест“). СППИ условот единствено може да се разгледува само за должничките финансиски средства.

Главница претставува објективната вредност на финансиското средство при првичното признавање.

Камата претставува надомест за временската вредност на паричниот и кредитниот ризик. Сепак, каматата може да земе предвид и други основни ризици за кредитирање (на пример, ликвидносни ризик), како и трошоци (на пример, трошоци за сервисирање или административни трошоци) поврзани со чување на финансиското средство одреден временски период, како и профитната маржа.

Анализата дали е исполнет условот на СППИ се прави при почетното признавање на секое/група должничко финансиско средство. Анализата дали е исполнет условот на СППИ се прави врз основа на договорните услови на инструментот и се земаат предвид сите парични текови утврдени во договорот. За оние должнички финансиски средства кои произлегуваат од одреден производ за кој има типизиран договор (или договорни услови) кој се применува за сите одделни побарувања по тој производ, анализата дали е исполнет условот на СППИ се прави на ниво на производ, а не по одделно финансиско средство.

Во случај на измена на договорните парични текови на постоечко финансиско средство, на датумот на изменувањето се оценува/проверува дали е исполнет условот на СППИ со новите изменети договорни услови. Соодветно на добиените резултати, се утврдува дали финансиското средство и понатаму ќе продолжи да се класифицира и да се мери по амортизирана набавна вредност (доколку СППИ условот повторно е исполнет) или пак ќе се утврди дека во понатамошниот животен век финансиското средство ќе треба да се мери по објективна вредност (доколку СППИ условот не е исполнет).

Финансиските средства, генерално се поделени на:

- Должнички финансиски средства, и
- Сопственички финансиски средства.

Должнички финансиски средства

Должничките финансиски средства, се класифицираат и се мерат во следните категории:

- Финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност,
- Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка,
- Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех.

Вовед (продолжува)

в) Значајни сметководствени политики (продолжува)

Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)

(ii) Класификација (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност

Во оваа категорија Групата ги класифицира финансиските средства кои ги исполнуваат следните критериуми:

- ги управува финансиските средства со цел наплата на договорните парични текови, и
- согласно со договорните услови на средството, исполнет е условот на „единствено отплати на главница и камата“ - СППИ.

Финансиските средства вклучени во оваа категорија, всушност, иницијално се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана набавна вредност.

Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка

Во оваа категорија Групата ги класифицира финансиските средства кои ги исполнуваат следните критериуми:

- го управува финансиското средство со цел наплата на договорните парични текови и/или за продажба, и
- согласно со договорните услови на средството, исполнет е условот на „единствено отплати на главница и камата“ - СППИ.

Финансиските средства вклучени во оваа категорија, иницијално се признаваат и последователно се мерат по објективна вредност.

Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех

Во оваа категорија Групата ги класифицира финансиските средства со намена за тргување и остварување готовински текови од продажба на истите.

Ова е и резидуална категорија, односно Групата во оваа категорија ги класификува и сите оние финансиски средства коишто не ги исполнуваат критериумите на останатите две категории.

Групата ги поседува овие финансиските средства со цел тргување и остварување добивка од промените во објективната вредност на средството.

Финансиските средства вклучени во оваа категорија ги мери по објективна вредност.

Сопственички финансиски средства

Класификацијата на сопственичките инструменти се прави за поединечен инструмент, и тоа само при почетно признавање на инструментот, и потоа не е дозволена прекласификација.

Сопственичките инструменти се класифицираат и се мерат по објективна вредност (немаат договорни парични текови врз основа на главница и камата, односно не го исполнуваат условот СППИ).

Вовед (продолжува)

в) Значајни сметководствени политики (продолжува)

Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)

(ii) Класификација (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Сопственички финансиски средства (продолжува)

Сопственички инструменти чувани за тргување

Сопственичките инструменти коишто Групата ги чува за тргување, задолжително се мерат по објективна вредност и сите промени во објективната вредност се евидентираат во Билансот на успех.

Останати сопственички инструменти

За сопственичките инструменти со кои не се тргува, Групата може при првичното признавање да избере дали промените во објективната вредност (реализирани и нереализирани/пресметани) ќе ги евидентира во билансот на успех или во ревалоризациските резерви во рамки на Останата сеопфатна добивка. Понатаму, износите во ревалоризациските резерви може само да се прекласификуваат во друга категорија на резерви, но никогаш не може да се признаат во билансот на успех.

За вложувањата на Групата во сопственички инструменти на одредени специфични институции за коишто нема активен пазар и чиешто поседување е утврдено со закон и/или е поврзано со можноста за користење на услугите коишто ги вршат овие институции, може да се смета дека нивната набавна вредност ја одразува нивната објективна вредност.

(iii) **Депризнавање**

Групата ги депризнава финансиските средства кога ги губи правата од договорот за паричните текови од средството, или кога ги пренесува правата на паричните текови од средството со трансакција во која сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство се пренесени на друг. Секој остаток од пренесените финансиски средства кои се креирани или задржани од Групата, се признава како посебно средство или обврска.

Групата ги депризнава финансиските обврски кога обврските определени во договорите се подмирени, откажани или истечени.

(iv) **Модификација на финансиските средства и финансиските обврски****Финансиски средства**

Доколку, во текот на животниот век на финансискиот инструмент настанат промени во договорните парични текови (освен исправката на вредноста), кои не предизвикуваат депризнавање на финансиското средство и за кои Групата утврдила дека сè уште ги исполнуваат условите да се класифицираат и да се мерат по амортизирана набавна вредност, Групата на датумот на измената ја утврдува новата сметководствена вредност на изменетото средство, еднаква на сегашната вредност на идните очекувани изменети парични текови, дисконтирани со примена на првичната/оригиналната ефективна каматна стапка.

Групата ја признава разликата помеѓу новата сметководствена вредност на изменетото средство и сметководствената вредност на средството пред да настане измена на договорните парични текови, како добивка или загуба од измената во билансот на успех во рамки на сметките за приходи/расходи за камата, како и на сметките за акумулирана амортизација во рамки на соодветната група сметки за финансиското побарување во Билансот на состојба.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)****(iv) Модификација на финансиските средства и финансиските обврски**

По исклучок, во случаите на промена единствено на преостанатиот договорен рок на наплата на побарувањата, промена единствено на прилагодливата каматна стапка, предвремена отплата блиску до договорниот рок на отплата или незначителни/ситни износи на претплата, Групата не утврдува новата сметководствена вредност на изменетото средство (не прави нова пресметка на ефективната каматна стапка, односно на разграничувањето на акумулираната амортизација) и не признава добивка или загуба од измената во Билансот на успех, бидејќи тие промени се незначителни. Во случај на предвремена отплата блиску до крајниот рок на достасување, Групата во целост го приходува целиот преостанат износ на акумулирана амортизација на датумот на предвремената отплата. Во случаите на промена единствено на преостанатиот договорен рок на наплата на побарувањата, промена единствено на прилагодливата каматна стапка или незначителни износи на претплата, Групата продолжува со разграничување на акумулираната амортизација согласно со првично утврдениот амортизациски план.

Финансиски обврски

Групата ги депривира финансиските обврски кога условите на обврската се изменети и паричните текови на финансиската обврска се суштински различни. Во таков случај, се признава нова обврска врз основа на модифицираните услови по објективна вредност. Разликата помеѓу сметководствената вредност на обврската која се депривира и новата обврска, се признава во билансот на успех.

(v) Нетирање

Финансиските средства и обврски се нетираат и нето-износот се прикажува во билансот на состојбата само кога Групата има законско право да ги нетира признаените износи и има намера да ги порамни трансакциите на нето-основа или да ги реализира плаќањата истовремено.

Приходите и расходите се презентираат на нето-основа само доколку тоа е дозволено со сметководствените стандарди, или за добивки и загуби коишто произлегуваат од групи слични трансакции.

(vi) Принцип на мерење според објективна вредност

Мерењето по објективна вредност претпоставува дека средството или обврската се разменуваат помеѓу пазарните учесници, во вообичаена трансакција, според тековните пазарни услови на датумот на мерење. Објективната вредност на финансиските средства и финансиските обврски се утврдува на различни начини, во зависност од тоа дали средството или обврската се тргува на активен пазар или не се тргува.

Активен пазар е пазарот на кој се вршат трансакции со средството или обврската со доволна фреквенција и обем, за да обезбедат ценовна информација за средството или обврската.

Соодветната котирана пазарна цена за средството или обврската е онаа што е во рамките на распонот помеѓу куповната и продажната цена, а којашто најдобро ја претставува објективната вредност во соодветните услови. Вообичаено се употребува тековната: куповна цена за средството коешто се чува или за обврската којашто треба да се издаде, односно продажна/понудена цена за средството коешто ќе биде стекнато или за обврската којашто се чува; просечната пазарна цена или друга цена согласно со вообичаената, прифатена пазарна практика.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)****(vi) Принцип на мерење според објективна вредност (продолжува)**

Доколку не постои активен пазар за финансиското средство или обврска, Групата, за да ја одреди објективната вредност на средството или обврската, применува техники на вреднување за коишто има најмногу расположливи податоци, давајќи им предност на податоците коишто можат да се потврдат на пазарот.

Вообичаени техники на вреднување се: пазарен пристап (се користат котираните цени или други релевантни информации од пазарни трансакции со исти или слични средства или обврски), трошочен пристап (познат и како тековен трошок на замена, го претставува износот којшто би бил потребен за замена на постојното средство) и приходен пристап (дисконтирана вредност на тековните пазарни очекувања за идните износи, парични приливи или приходи и расходи, од средството или обврската).

Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства и паричните еквиваленти вклучуваат готовина и ностро сметки кои претставуваат депозити по видување и пласмани кај други банки и финансиски институции, износи кај НБРСМ и други финансиски средства, како што се благајнички и државни хартии од вредност, како високо ликвидни средства кои доспеваат во рок од 3 месеци од датумот на стекнување и имаат незначителни промени на објективната вредност.

За целите на изготвување на извештајот за паричен тек од паричните средства и парични еквиваленти, се исклучува задолжителната резерва во девизи и ограничените депозити.

Финансиски инструменти кои се чуваат за тргување

Хартиите од вредност за тргување се хартии од вредност вклучени во портфолио за кое постои намера за остварување профит на краток рок. Хартиите од вредност за тргување иницијално се признаваат и последователно се мерат според нивната објективна вредност, а трансакциските трошоци директно се признаваат во билансот на успех.

Сите поврзани реализирани и нереализирани добивки и загуби се вклучени во нето-приходи од тргување. Каматата, ако е остварена за време на располагањето со хартиите од вредност за тргување, се прикажува како нето-приходи од тргување во билансот на успех на Групата. Купопродажбата на хартиите од вредност за тргување се признава на датумот на порамнување, што го претставува датумот кога средството се испорачува на Групата.

Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање

При почетното признавање, секое финансиско средство може да биде определено како финансиско средство по објективна вредност преку билансот на успех, освен некотираните сопственички инструменти и оние финансиски инструменти кои немаат котирана пазарна цена и чијашто објективна вредност не може реално да се измери.

Групата во оваа категорија ги евидентира вложувањата во удели во отворени инвестициски фондови и истите иницијално ги признава и последователно ги мери според нивната објективна вредност. Сите поврзани реализирани и нереализирани добивки и загуби се вклучени во нето-приходи од тргување.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства и обврски (продолжува)****Финансиски средства расположливи за продажба**

Финансиски средства расположливи за продажба се оние финансиски средства коишто се чуваат на неопределено време и истите можат да бидат продадени доколку постои потреба за решавање проблеми поврзани со ликвидноста или промената на каматните стапки, девизните курсеви или цената на акциите. Прикажаното портфолио е составено од сопственички хартии од вредност издадени од финансиски институции и друштва, врз кои Групата нема контрола, како и од должнички хартии од вредност издадени од Република Северна Македонија. Финансиските средства расположливи за продажба ги вклучуваат и вложувањата во подружници коишто се евидентираат по набавна вредност.

Финансиските средства расположливи за продажба се прикажуваат според нивната објективна вредност, со исклучок на финансиските средства за коишто не постои активен пазар и котирана пазарна цена и чијашто објективна вредност не може веродостојно да се измери, а во кој случај се мерат по набавна вредност намалена за загубите поради оштетување.

Нереализираните добивки и загуби кои произлегуваат од промена на објективната вредност на финансиските средства расположливи за продажба се евидентираат во ревалоризациски резерви.

Во моментот на депризнавање на должничките финансиски средства расположливи за продажба кумулативните добивки/загуби што се претходно признаени во ревалоризациските резерви се депризнаваат од капиталот и нето-добивките или загубите се признаваат во билансот на успех во позицијата „Останати приходи од дејноста/Останати расходи од дејноста“.

Приходите врз основа на камата, дивиденда, како и позитивните/негативните курсни разлики на финансиските средства што се расположливи за продажба, се признаваат во билансот на успех за тековниот период.

Финансиски средства кои се чуваат до достасување

Вложувања во хартии од вредност кои се чуваат до достасување претставуваат должнички финансиски средства коишто Групата ги управува со цел наплата на договорните парични текови и кои согласно договорните услови на средството го исполнуваат СППИ условот. Овие хартии од вредност се прикажани според амортизираната набавна вредност со примена на методот на ефективната каматна стапка.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата на Групата ги вклучуваат кредитите кога средствата се одобрени на комитентите. Кредитите иницијално се признаваат по објективна вредност, вклучувајќи ги сите трансакциски трошоци, а последователно се вреднуваат според амортизираната набавна вредност со користење на методот на ефективна каматна стапка. Каматите по основ на кредити одобрени од Групата, се вклучени во приходите од камати и истите се признаваат на пресметковна основа.

Кредитите на комитентите и финансиските институции се прикажани во нето-износ намалени за загубата поради оштетување.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Загуби поради оштетување на финансиски средства**

Групата, најмалку на месечна основа, проценува дали постојат објективни докази за оштетување на финансиските средства кои не се мерат според објективна вредност преку билансот на успех или на група финансиски средства. Финансиските средства се оштетени кога објективни докази покажуваат дека оштетувањето настанало по почетното признавање на средството, и истото има влијание на идните парични текови кои можат веродостојно да се проценат.

Групата анализира докази за оштетување за кредитите и побарувањата и хартиите од вредност на поединечна основа.

Објективен доказ дека финансиските средства (вклучувајќи ги и сопственичките хартии од вредност) се оштетени може да вклучува доцнење или неисполнување на обврските на должникот, реструктурирање на кредитот од страна на Групата според услови кои Групата инаку не ги одобрува, индикации дека должникот или издавачот на хартиите од вредност банкротирал, исчезнување на активен пазар за хартиите од вредност, или други уочливи информации за група средства, како што се негативни промени во платежниот статус на должникот или на издавачот на хартиите од вредност во групата, или економски услови кои соодветствуваат со неисполнување на обврските на Групата.

Загуба поради оштетување на средствата евидентирани по амортизирана набавна вредност се мери како разлика помеѓу сметководствената вредност на финансиските средства и сегашната вредност на очекуваните парични текови, дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на средствата.

Загубите поради оштетување се признаваат во билансот на успех и се рефлектираат на соодветни сметки во активата и пасивата на билансот на состојба.

Каматата на оштетените средства продолжува да се признава преку амортизација на дисконтот. Доколку во наредниот период износот на загубата поради оштетување се намали, загубата се анулира низ билансот на успех.

Загубите поради оштетување на вложувањата расположливи-за-продажба се признаваат со пренесување на кумулативната загуба која е признаена директно од главнината во билансот на успех. Кумулативната загуба која се пренесува од главнината во билансот на успех е разлика помеѓу набавната вредност, намалена со сите исправки на вредност претходно признаени во билансот на успех. Промените во посебната резерва како резултат на временската вредност на парите се признаваат како компонента на приходи од камата.

Доколку во последователен период објективната вредност на оштетени расположливи-за-продажба должнички инструменти се зголеми и зголемувањето може да биде објективно поврзано со настан кој се случил откако загубата поради оштетување била признаена во билансот на успех, загубата се анулира низ билансот на успех. Сепак, секое последователно зголемување на објективната вредност на оштетени расположливи-за-продажба сопственички хартии од вредност се признава директно во главнина.

Вовед (продолжува)

в) Значајни сметководствени политики (продолжува)

Резервации за загуби поради оштетување на кредити и побарувања

Резервацијата за загуби поради оштетување по кредити се искажува како намалување на сметководствената вредност на кредитите, додека за вонбилансните ставки резервацијата се искажува во рамките на ставката резервации. Зголемувањата на резервациите се вршат преку искажаните загуби поради оштетување признаени во билансот на успех.

Резервациите за загуби поради оштетување на кредитите и на останатите активни билансни и вонбилансни позиции се вршат во согласност со регулативата пропишана од страна на НБРСМ со важност на секој датум на билансот на состојба, според која Групата е должна да ги класифицира активните билансни и вонбилансни позиции во групи според степенот на нивната ризичност и да изврши процена на износот на потенцијалните загуби поради оштетување, кои се пресметуваат со примена на објективни и субјективни мерила на 31 декември 2022 и 31 декември 2021 година со примена на следните проценти:

<u>Ризична Категорија</u>	<u>Процент</u>
А	од 0.01 % до 5 %
Б	од 5.01 % до 20 %
В	од 20.01 % до 45 %
Г	од 45.01 % до 70 %
Д	од 70.01 % до 100 %

Вовед (продолжува)

в) Значајни сметководствени политики (продолжува)

Загуби поради оштетување на финансиски средства (продолжува)

Резервации за загуби поради оштетување на кредити и побарувања (продолжува)

Резервациите за загуби поради оштетување на кредитите се утврдуваат врз основа на степенот (големината) на ризикот од ненаплатливост и ризикот на земја во случај на ризик од загуба поради изложеност на Групата кон субјекти од одделна земја.

- Поединечните кредитни изложености (ризици) се оценуваат врз основа на видот на кредитобарателот, неговата целокупна финансиска позиција, изворите и евиденцијата за плаќање и надоместливата вредност на обезбедувањето. Резервациите за загуби поради оштетување се мерат и утврдуваат како разликата помеѓу сметководствената вредност на кредитот и неговиот проценет надоместлив износ, што всушност ја претставува сегашната вредност на очекуваните готовински текови;

Загубата по кредит претставува престанок на пресметка на приход од камата согласно договорените услови, а кредитот се класифицира како нефункционален во случај кога договорните обврски за плаќање на главницата и/или каматата се во задоцнување, односно ненаплатени во период подолг од 90 дена. Утврдувањето на резервациите се врши на месечна основа, и сите промени во споредба со претходните периоди резултираат во промена на резервацијата за загуби поради оштетување, која се евидентира како дополнување или ослободување на загубите поради оштетување евидентирани во билансот на успех;

- Кредитите кои се веројатни дека е невозможно да се наплатат се оштетуваат со соодветна резервација за загуби поради оштетување, а сите понатамошни наплати се евидентираат како ослободување на загубите поради оштетување во билансот на успех;
- Во случаите кога кредитите се од кредитокорисници во земји со зголемен ризик (потешкотии за сервисирање на надворешен долг), се проценува политичката и економската ситуација, и при утврдувањето на резервациите се зема предвид и ризикот на земја.

Групата, за целите на финансиските извештаи, групите на кредитен ризик (Група 1, 2, 3) од Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи и категориите на ризик од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик, ги поврзува и ги известува на следниот начин:

- во рамки на Група 1, изложеностите на кредитен ризик класифицирани во категорија на ризик „А“;
- во рамки на Група 2, изложеностите на кредитен ризик класифицирани во категориите на ризик „Б“ и „В“, коишто немаат статус на нефункционална кредитна изложеност;
- во рамки на Група 3, изложеностите на кредитен ризик коишто имаат статус на нефункционална кредитна изложеност.

Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со содржината на договорениот аранжман. Финансиските обврски се класифицирани како депозити на банки, финансиски институции и комитенти, обврски по основ на кредити, останати обврски и дериватни финансиски инструменти.

Вовед (продолжува)

в) Значајни сметководствени политики (продолжува)

Депозити од банки и други финансиски институции и комитенти

Овие финансиски обврски се евидентираат по објективната вредност при иницијалното признавање, намалена за трансакциските трошоци, и последователно се мерат по амортизираната набавна вредност со примена на метод на ефективна стапка.

Обврски по основ на кредити

Обврските по основ на кредити се евидентираат по објективната вредност при иницијалното признавање вклучувајќи ги сите трансакциски трошоци. Последователното мерење е според амортизираната набавна вредност, користејќи го методот на ефективна каматна стапка. Каматите по основ на обврски по кредити земени од Групата се вклучени во расходите од камати и истите се признаваат на пресметковна основа.

Недвижности и опрема

Недвижностите и опремата се евидентираат според набавната вредност, намалена за акумулираната амортизација и акумулираната загуба поради оштетување, доколку има. Издатоците направени за замена на дел од недвижностите и опремата што се евидентира одделно, се капитализираат. Останати последователни издатоци се капитализираат само кога ја зголемуваат идната економска корисност на ставката вклучена во дел од недвижностите и опремата. Сите останати издатоци се признаваат како трошоци во билансот на успех кога настануваат. Амортизацијата на недвижностите и опремата се пресметува по пропорционална метода на начин да се отпише набавната вредност на средствата во текот на нивниот корисен век на употреба. На инвестициите во тек не се пресметува амортизација сè до нивното ставање во употреба.

Корисен век на употреба на одделните категории недвижности и опрема е како што следува:

	2022	2021
Градежни објекти	40 години	40 години
Мебел и опрема	4-20 години	4-20 години
Транспортни средства	5 години	5 години

Методот на амортизација, корисниот век на употреба и остатокот на вредноста се ревидираат на секој датум на известување.

Добивките или загубите остварени со отуѓување на недвижностите и опремата се определуваат како разлика помеѓу приливите од продажба и сметководствената вредност на средството и истите се признаваат во билансот на успех, во позицијата „Останати приходи од дејноста“ или „Останати расходи од дејноста“.

Нематеријални средства

Нематеријалните средства се посебно набавени средства и истите се евидентираат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација, како и акумулираната загуба поради оштетување, доколку постои. Нематеријалните средства вклучуваат компјутерски софтвер и лиценци, кои се набавени одделно од хардверот. Трошокот за софтверот се амортизира со употреба на праволиниска метода на проценетиот век на траење кој изнесува 5 години. На крајот на секоја година Групата врши анализа на сметководствените вредности на нематеријалните средства и проценува дали постојат индикации кои укажуваат дека средствата се оштетени. Доколку постојат какви било навестувања, се утврдува проценетата надоместувачка вредност на средството и, доколку истата е помала од сметководствената вредност, сметководствената вредност на средството се намалува до неговата надоместувачка вредност.

Вовед (продолжува)

в) Значајни сметководствени политики (продолжува)

Нематеријални средства (продолжува)

Нематеријалните средства треба да бидат депризнаени при нивното отуѓување или кога не се очекуваат идни економски користи од нивната употреба или отуѓување. Добивките и загубите кои произлегуваат од отуѓувањето на нематеријалните средства се определуваат како разлика помеѓу нето-приносите од отуѓувањето и сметководствената вредност на средството и се признаваат во билансот на успех во позицијата „Останати приходи од дејноста“ или „Останати расходи од дејноста“.

Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување

Нетековните средства кои се чуваат за продажба се средства кои Групата ги чува со намера да ги отуѓи. Групата ги класифицира како нетековни средства чувани за продажба оние средства за кои очекува нивната сметководствена вредност да се надомести преку продажба, наместо преку континуирана употреба. Нетековните средства чувани за продажба не се амортизираат, сè додека средството е класифицирано како такво наменето за продажба.

Овие средства во секој момент се расположливи за продажба и нивната продажба е високо веројатна.

Групата ги мери нетековните средства кои се чуваат за продажба според вредноста пониска од нивната смеководствена вредност и од објективната вредност.

Групата признава загуба поради оштетување во билансот на успех за секое почетно или последователно намалување на вредноста на средството до објективната вредност.

Добивките за последователно зголемување на објективната вредност се признаваат најмногу до износот на кумулативните претходно признаени загуби поради општетување.

Загуби поради оштетување на нефинансиските средства

Нефинансиските средства на Групата се разгледуваат на секој датум на изготвување на билансот на состојба со цел да се определи дали постојат објективни докази за оштетување. Ако постои ваква индикација, се проценува износот на средството кој би бил наплатлив.

Загуба поради оштетување се признава доколку нето-вредноста на дадено средство или единица која генерира пари, а на која ѝ припаѓа средството, го надминува неговиот надоместлив износ. За средството што не создава во голема мера независни парични приливи, надоместувачкиот износ се утврдува за единицата која генерира пари, а на која ѝ припаѓа средството.

Единицата која генерира пари е најмалата група средства што може да се идентификува и којашто генерира парични приливи од континуирана употреба коишто во голем степен се независни од парични приливи од други средства или групи на средства. Загубите поради оштетување се признаваат во билансот на успех.

Надоместувачкиот износ на дадено средство или за единицата која генерира пари претставува повисокиот износ од проценетата вредност на средството намалена за трошоците за продажба и неговата употребна вредност. При процената на употребната вредност, проценетите идни парични текови се дисконтираат до нивната сегашна вредност со употреба на дисконтна стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни процени на временската вредност на парите и ризиците специфични за средството.

Загубата поради оштетување на дадено средство се анулира доколку постои индикација дека загуба поради оштетување признаена за средството можеби веќе не постои и има промени во процените користени за утврдување на надоместувачкиот износ.

Зголемената сметководствена вредност на дадено средство, како резултат на анулирање на загуба поради оштетување, не треба да ја надмине сметководствената вредност која би била определена (нето од амортизацијата) кога не би била признаена загуба поради оштетување на средството во претходните години.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Преземени средства по основ на ненаплатени побарувања**

Преземените средства вклучуваат недвижности и опрема кои се стекнати преку постапка на преземање како би се исполниле обврските на комитентите, целосно или делумно, за соодветниот кредит и истите се прикажани во ставката преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (преземени средства). Преземените средства почетно се признаваат по пониската од проценетата вредност, намалена за очекуваните трошоци за продажба кои ќе паднат на товар на Групата, и вредноста на преземеното средство наведена во актот донесен од страна на Извршителот во постапката за присилна наплата, од кој произлегува правниот основ за стекнување на правото на сопственост. Проценетата вредност се определува од страна на овластен проценувач.

На датумот на почетното признавање на средството, Групата е должна согласно Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања („Службен весник на РМ“, бр.50/13 и бр. 26/17) во билансот на состојба да ја намали вредноста на преземеното средство како оштетување во износ од најмалку 20 % од вредноста по која средствата почетно се признаваат.

По почетното признавање, најмалку еднаш во период од дванаесет месеци, Групата врши процена на преземеното средство и утврдува разлика со сметководствената вредност. Во исто време Групата пресметува 20 % од нето-вредноста на преземеното средство и го споредува со разликата помеѓу проценетата и сметководствената вредност. Поголемиот износ го признава во билансот на успех како загуба за оштетување.

Во случај на пренамена на преземено средство во основно средство коешто служи на Групата во работењето, вредноста по која ќе се евидентира основното средство е по пониската од последната важечка процена извршена од страна на овластен проценител и од сметководствена вредност на средството на датумот на преземање (согласно со Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања).

Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања се депривираат при продажбата или кога трајно ќе се повлечат од употреба (не се очекуваат идни економски користи). Остварениот износ над, односно под сметководствената вредност намалена за загубите за оштетување признаени во минати периоди, се признава како приход во позицијата „Останати приходи од дејноста“, односно како расход во позицијата „Останати расходи од дејноста“, на денот на продажбата.

Средства од комисионо работење

Групата делува како доверител и во останати доверителски работи во име и за сметка на правни лица, физички лица, инвестициски и пензиски фондови и други институции за кои чува и управува со различни финансиски инструменти врз основа на насоките на комитентите. Групата добива надомест за овие услуги. Средствата од комисионото работење не претставуваат средства на Групата и истите не се признаени во финансиските извештаи. Групата не е изложена на каков било ризик поврзан со овие средства, со оглед на тоа дека не ги гарантира истите.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Вонбилансна евиденција**

Банката води вонбилансна евиденција за настани за кои во моментот на настанот не се исполнети критериумите за признавање на средство или обврска, но истите можат да создадат приливи или одливи на средства и кои претставуваат извор на информации за работењето, за утврдување на ризик од работењето или евентуални идни обврски.

Оваа позиција ги опфаќа следните настани: отворени непокриени акредитиви, издадени непокриени платежни и чинидбени гаранции, авали, акцепти, преземени неотповикливи и отповикливи обврски за кредити, неискористен дел на одобрени рамковни кредити, неискористени лимити на кредитни картички, неискористени а дозволени прецекорувања на тековни сметки и други облици на настани врз чија основа може да настане обврска за плаќање или побарување на средства од страна на Групата.

Во оваа позиција има и евиденција на Групата која не претставува посебен вид на ризик, како покриени акредитиви и покриени гаранции.

Исто така во оваа позиција е вклучена и евиденција која е директно поврзана за соодветната регулатива, како отпишани побарувања.

Резервации

Резервациите се признаваат во случај кога Групата има тековни обврски (законски или изведени) како резултат на минати настани и притоа е веројатно дека Групата ќе биде обврзана истите да ги плати и износот на обврската може веродостојно да се процени. Износот признаен како резервација ја претставува најдобрата процена на потребниот износ за измирување на тековната обврска на датумот на билансот на состојба, земајќи ги предвид ризиците и неизвесностите кои ја опкружуваат обврската.

Онаму каде што резервацијата се мери со користење на проценетите парични текови за измирување на тековната обврска, нејзината сметководствена вредност претставува сегашна вредност на тие парични текови.

Користи за вработените**i) Планови за дефинирани придонеси**

Групата плаќа придонеси во пензиските фондови во согласност со барањата на македонските закони. Придонесите кои се утврдуваат врз основа на платата на вработените се уплаќаат во пензиските фондови, коишто се одговорни за исплата на пензиите. Групата нема дополнителна обврска за плаќање по основ на овие планови. Обврските за уплата на придонеси во плановите за дефинирани придонеси се признаваат како расход во билансот на успех кога се пресметуваат. Покрај придонесите за пензиско осигурување, се плаќаат и придонеси за здравство, професионален дополнителен придонес, придонес за вработување во случај на невработеност, придонес за стаж на осигурување со зголемено траење. Групата нема дополнителна обврска за плаќање по основ на овие планови.

(ii) Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Краткорочните користи за вработените вклучуваат: плати, задолжителни придонеси за социјално осигурување, краткорочни платени отсуства (платен годишен одмор, платено боледување) и немонетарни користи (здравствена заштита).

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Користи за вработените (продолжува)****(iii) Останати долгорочни користи за вработените**

Согласно македонската законска регулатива, Групата исплаќа две просечни месечни нето-плати, по работник исплатени во РСМ во претходните три месеци на вработените во моментот на заминување во пензија, и јубилејни награди согласно критериумите утврдени во Општиот колективен договор.

Согласно Методологијата, отпремнините за пензионирање претставуваат дефинирани користи по исполнување на условите. Сметководствената вредност на обврските на Групата кои произлегуваат од овие користи за вработените се пресметуваат на крајот од периодот на известување. Состојбата на овие обврски на крајот од периодот на известување го претставува износот на дисконтираните плаќања што ќе се направат во иднина.

Останати обврски

Во групата останати обврски спаѓаат обврски кои не припаѓаат и не се презентирани во некоја друга позиција од пасивата на Билансот на состојба.

Останатите обврски се евидентираат по амортизирана набавна вредност согласно прописите и одлуките на Групата и главно вклучуваат обврски кон добавувачи, останати обврски, пресметани недостасани обврски и одложен приход.

Капитал и резерви

Капиталот го сочинуваат:

- основната главнина која е еднаква на номиналната вредност на сите акции (запишан и уплатен капитал);
- зголемување на капиталот по основ на остварена разлика помеѓу номиналната вредност на акциите и износите по кои се продадени (премии на акции);
- ревалоризациска резерва;
- останати резерви; и
- задржана добивка / акумулирани загуби од претходни години.

Ревалоризациски резерви

Ревалоризациските резерви опфаќаат ревалоризациска резерва на средствата расположливи за продажба на која се евидентираат добивките и загубите од промените во објективната вредност на финансиските инструменти расположливи за продажба. Овие резерви ги сочинува нето кумулативната промена во објективната вредност на средствата, чишто промени во објективната вредност се признаваат директно во капиталот.

Законска резерва

Според локалната законска регулатива, Групата треба да пресметува и издвојува 5 % од нето-добивката за годината за законска резерва додека нивото на резервите не достигне износ кој е еднаков на една десетина од акционерскиот капитал. Додека законската резерва не го надмине определениот најмал износ, може да се употребува само за покривање на загубите. Кога законската резерва ќе го надмине најмалиот износ и по покривање на сите загуби од годишните завршни сметки, со одлука на Собранието, вишокот може да се употреби за дополнување на дивидендата, доколку таа за деловната година не го достигнала најмалиот износ пропишан со Законот за трговски друштва или со Статутот.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Капитал и резерви (продолжува)****Останати резерви**

Останатите резерви се формираат во дополнение на законската резерва, врз основа на одлука на органите на Групата за распределба на добивката, и може да се користат за покривање на определени загуби или за други издатоци.

Одржувањето на нивото на резервите на Групата е детерминирано од исполнувањето на капиталните барања пропишани со регулативата од НБРСМ, согласно која овие позиции треба да се во целост и веднаш на располагање за покривање на ризиците и загубите за време на работењето на Групата, како и обврските согласно Законот за трговски друштва.

Заработка по акција

Групата ја прикажува заработката по акција во основната структура на Билансот на успех, ако обичните акции се предмет на јавно тргување на пазарот или ако е во процес на издавање обични акции на јавните пазари.

Основната заработка по акција претставува дел од добивката или загубата, кој им припаѓа на акционерите – сопственици на обични акции за ефектите на сите обични акции во оптек во текот на периодот.

Основната заработка по акција се пресметува кога нето-добивката или загубата која им припаѓа на имателите на обични акции се дели со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на периодот. Пондерираниот просечен број на акции во оптек во текот на периодот, се добива кога бројот на акции во оптек на почетокот на периодот се коригира за бројот на акции кои се издадени или откупени во текот на периодот, помножени со (временскиот пондер) бројот на денови во текот на кој конкретните акции се во оптек – во однос на вкупниот број на денови во годината.

Разводнетата заработка по акција во Групата е идентична со основната заработка по акција, поради непостоење издадени потенцијални обични акции за чиј ефект се врши корекција на нето-добивката која им припаѓа на имателите на обични акции.

Данок на добивка

Данокот на добивка се состои од тековен и одложен данок. Данокот од добивка се признава во билансот на успех, освен кога се однесува за ставки коишто се однесени директно во капиталот и соодветниот данок од добивка се признава во капиталот.

Тековниот данок од добивка е очекувана даночна обврска од добивката пред оданочување за годината, применувајќи ја важечката даночна стапка од 10 % на денот на билансот на состојба и корекции на даночната обврска која се однесува на претходни години.

Одложениот данок се признава со користење на методата на билансот на состојба, и произлегува од времените разлики помеѓу сметководствената вредноста на средствата и обврските за потребите на финансиското известување и вредноста на истите за даночни цели. Одложениот данок се мери со примена на даночните стапки кои се очекува да се применат кога ќе се реализираат времените разлики врз основа на законите кои се усвоени или значајно усвоени на денот на известувањето.

Вовед (продолжува)**в) Значајни сметководствени политики (продолжува)****Данок на добивка (продолжува)**

Одложено даночно средство се признава за неискористени даночни загуби, неискористен даночен кредит и одбивни времени разлики до износот за кој е веројатно дека ќе има оданочив приход во иднина наспроти кој средството би се искористило. Одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се намалува до степенот до кој веќе не е веројатно дека овие даночни приходи ќе се реализираат. Секое вакво намалување треба да се анулира до степенот до кој станува веројатно дека ќе биде расположлива доволна оданочива добивка. Непризнаено одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се признава до степенот до кој е веројатно дека идните даночни приходи, на товар на кои може да се искористи тоа средство, ќе бидат доволни.

Наеми

Групата дава и зема недвижности под закуп по основ на оперативни наеми. Приходите и расходите по основ на наемнини се признаваат во билансот на успех на праволиниска основа во рамките на времетраењето на наемот.

Поврзани страни

Поврзаните страни ги вклучуваат КБ Прво Пензиско друштво АД Скопје како „Придружено друштво“, членовите на Надзорниот одбор и лицата со посебни права и одговорности во Банката заедно со поврзаните лица како „Раководен кадар на Групата“. Банкарските трансакции се склучуваат со поврзани страни во редовното работење и се засноваат на условите на пазарот. Тие вклучуваат кредити, депозити, вложувања во хартии од вредност и потенцијални обврски. Приходите од придруженото друштво главно се состојат од останати приходи – удел во добивката, додека расходите се минимални. Приходите и расходите за раководниот кадар главно се состојат од приходи од камати од кредити, расходи по камати за депозити, приходи од провизии, и останати приходи и расходи (курсни разлики и други приходи).

г) Употреба на оценки и процени

Најзначајните области за кои се потребни процени и претпоставки се:

Објективна вредност на финансиските инструменти

Објективната вредност на финансиските инструменти кои не котираат на активните пазари се определува со користење интерни техники за вреднување. Тие вклучуваат користење методи на сегашна вредност и модели врз основа на параметри кои се достапни. Сите модели на вреднување прво се потврдуваат пред да бидат користени како основа за финансиско известување и периодично се разгледуваат од страна на квалификуван персонал којшто е независен во однос на областа за која е креиран моделот. Каде што е можно, Групата ги споредува вреднувањата добиени од различните модели со оние кои котираат на активни пазари на слични инструменти и со стварните вредности кога истите се реализираат, со цел понатаму да ги потврди и стандардизира моделите. Голем број различни фактори се вклучени во моделите, вклучувајќи стварни или проценети пазарни цени и стапки, како што се временска вредност и непостојаност, пазарни услови и ликвидност.

Групата ги применува моделите конзистентно од еден до друг период, обезбедувајќи споредливост и континуитет на вреднувањата низ периодите, но оцената на објективната вредност инхерентно инволвира значаен степен на проценување.

Вовед (продолжува)**г) Употреба на оценки и процени (продолжува)****Објективна вредност на финансиските инструменти (продолжува)**

Во Република Северна Македонија не постои доволно пазарно искуство, стабилност и ликвидност за купување и продажба на побарувања и други финансиски средства и обврски, за кои постојат официјално објавени пазарни цени.

Раководството врши процена на вкупната изложеност на ризик така што кога е проценето дека постојат навестувања дека евидентираната сметководствена вредност нема да може да биде реализирана, во тој случај се признава резервација. Според мислењето на раководството, искажаните сметководствени вредности на средствата кои не котираат на активниот пазар всушност ги претставуваат највалидните и најкорисните вредности за известување кои важат под сегашните пазарни околности.

Исправка на вредноста на кредитите

Групата врши анализа на своето кредитно портфолио на месечна основа, со цел одново да направи процени дали постојат промени или објективни индикации кои би резултирале во оштетување на кредитите (исправка на вредност). При одредувањето на потребата за признавање на загубата од оштетување во Билансот на успех, Групата проценува дали има евидентни податоци (докази) коишто укажуваат на мерливо намалување на идниот проценет готовински тек на целото кредитно портфолио, пред намалувањето да може да биде идентификувано на ниво на поединечен кредит (заем) од тоа портфолио. Овие процени можат да произлезат од вложување на платежната способност на корисниците на кредити во рамките на групата, или пак од национални или локални економски услови кои имаат влијание врз загубата на средствата во Групата.

Раководството користи процени врз основа на: историското искуство за загуби кои се однесуваат на средства кои имаат карактеристики на кредитен ризик и постоење објективен доказ за оштетување кои се слични на оние во портфолиото при распоредување на идните парични текови. Методологијата и претпоставките користени за процена се анализираат на редовна основа со цел да се намалат разликите меѓу проценетите и стварно настанатите загуби

Корисен век на материјалните и нематеријалните средства

Раководството на Групата го одредува проценетиот корисен век и соодветниот трошок за амортизација на материјалните и нематеријалните средства. Соодветноста на проценетиот корисен век се анализира секогаш кога постојат индикации за значајни промени во користените претпоставки, како што се предвидениот технолошки развој, факторите кои влијаат на економијата во поширокото опкружување и индустријата.

Оцена на контрола над вложувањата

Менаџментот прави процени за да одреди дали индикаторите за контрола наведени во делот кај сметководствените политики во в) укажуваат на тоа дека Групата има контрола над одредено вложување или инвестициски фонд.

Вовед (продолжува)

г) Употреба на оценки и процени (продолжува)

Инвестициски фондови

Групата има улога на фонд менаџер на шест инвестициски фондови. Одредувањето дали Групата има контрола над инвестициските фондови вообичаено се фокусира на оцена на вкупниот економски интерес на Групата во фондовите (вклучувајќи кој било пренесен интерес и очекувани управувачки провизии) и правата на инвеститорите. Средствата на инвестициските фондови се правно одделени од средствата на Групата. Во случај на престанок со работа на Групата, средствата на инвестициските фондови припаѓаат на имателите на удели во инвестициските фондови. Исто така, Групата има слаб агрегатен економски интерес во фондовите. Како резултат на ова, Групата има донесено заклучок дека таа има улога на агент на инвеститорите во сите случаи и, следствено на тоа не ги консолидира овие фондови.

д) Промена на сметководствените политики, сметководствените оценки и корекција на грешки

За годината завршена на 31 декември 2022 година немаше промени во сметководствените политики, сметководствените оценки и корекција на грешки.

ѓ) Усогласеност со законската регулатива

На датумот на финансиските извештаи не постојат неусогласености со регулативата пропишана од НБРСМ, во однос на солвентноста и адекватноста на капиталот, лимитите на изложеност на Групата, вложувањата на Групата, ликвидноста на Групата и отворената девизна позиција.

1. Класификација на финансиските средства и финансиските обврски

А. Класификација на финансиските средства и финансиските обврски

	по објективна вредност преку биланс на успех		по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка		по амортизирана набавна вредност	Вкупно
	за тргување	по објективна вредност при почетното признавање	должнички инструменти	сопственички инструменти		
<i>во илјади денари</i>						
2022 (тековна година)						
Финансиски средства						
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	-	-	57,443,900	57,443,900
Средства за тргување	127,387	-	-	-	-	127,387
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	354,937	-	-	-	354,937
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-	584,519	584,519
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-	59,856,354	59,856,354
Вложувања во хартии од вредност	-	-	3,515,798	64,983	23,534,163	27,114,944
Останати побарувања	-	-	-	-	2,308,970	2,308,970
Вкупно финансиски средства	127,387	354,937	3,515,798	64,983	143,727,906	147,791,011
Финансиски обврски						
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	-	-	-	-	260,358	260,358
Депозити на други комитенти	-	-	-	-	133,174,137	133,174,137
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	-	-	-	-	698,159	698,159
Субординирани обврски и хибридни инструменти	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-	760,038	760,038
Вкупно финансиски обврски	-	-	-	-	134,892,692	134,892,692

1. Класификација на финансиските средства и финансиските обврски (продолжува)

А. Класификација на финансиските средства и финансиските обврски (продолжува)

во илјади денари	по објективна вредност преку биланс на успех		по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка		по амортизирана набавна вредност	Вкупно
	за тргување	по објективна вредност при почетното признавање	должнички инструменти	сопственички инструменти		
2021 (претходна година)						
Финансиски средства						
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	-	-	57,857,098	57,857,098
Средства за тргување	141,666	-	-	-	-	141,666
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	350,371	-	-	-	350,371
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	-	-	-	-	3,099,033	3,099,033
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-	-	-	53,536,121	53,536,121
Вложувања во хартии од вредност	-	-	4,988,407	64,956	22,703,823	27,757,186
Останати побарувања	-	-	-	-	2,541,204	2,541,204
Вкупно финансиски средства	141,666	350,371	4,988,407	64,956	139,737,279	145,282,679
Финансиски обврски						
Обврски за тргување	2,623	-	-	-	-	2,623
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	-	-	-	-	341,643	341,643
Депозити на други комитенти	-	-	-	-	130,624,153	130,624,153
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	-	-	-	-	713,536	713,536
Субординирани обврски и хибридни инструменти	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-	1,425,350	1,425,350
Вкупно финансиски обврски	2,623	-	-	-	133,104,682	133,107,305

2. Управување со ризици

Во текот на 2022 година глобалната неизвесност предизвикана од пандемијата, како и ризиците поврзани со истата беа и натаму присутни. Дополнително, воената ескалација помеѓу Русија и Украина и наметнатите санкции кон Русија влијаеја на влошување на глобалниот економски амбиент, намалување на динамиката на економски раст, силен раст на цените на примарните производи, засилување на енергетската криза и отежнати канали на снабдување.

Во контекст на ваквите околности, од страна на Народната банка се преземаа мерки за затегнување на монетарната политика со цел да се стабилизира растот на цените, да се спречи натамошно намалување на куповната моќ кај населението и да се овозможи поголема предвидливост при носењето деловни одлуки кај економските субјекти.

Во вакви услови, Банката внимателно ги следеше состојбите и навремено преземаше активности во насока на адекватно управување со ризиците.

Активностите на Групата ја изложуваат кон различни видови ризици, а тие активности опфаќаат идентификување, мерење или оценка, контрола или намалување и следење на одделните ризици или комбинација на истите. Преземањето ризик е основа на финансиското работење, а оперативните ризици се неизбежна последица на вршењето на деловните активности. Затоа, целта на Групата е да постигне соодветна рамнотежа помеѓу ризикот и приносот, како и да ги минимизира потенцијалните негативни ефекти врз финансиските перформанси на Групата.

Групата има воспоставено Стратегија за преземање и управување со ризиците, која е одобрена од страна на Надзорниот одбор и истата редовно се ревидира. Стратегијата го дефинира системот за управување со ризиците и неговиот опфат, со посебен осврт на прифатливото ниво на ризик, културата на ризик и процесот на утврдување на интерниот капитал (ПИК) и процесот на утврдување на интерната ликвидност (ПИЛ).

Собранието на акционери ги назначува Надзорниот одбор и на Одборот за ревизија. Надзорниот одбор има целосна одговорност за воспоставување и следење на рамката на управување со ризици и истиот ги назначува членовите на Управниот одбор, Кредитниот одбор и Одборот за управување со ризици. Овие тела се одговорни за следење и развивање на политиките за управување со ризиците. Групата има воспоставено јасна поделба на надлежностите и одговорностите меѓу организационите делови кои се носители и кои ги преземаат ризиците и организационите делови кои се надлежни за управување со ризиците.

Најважните видови ризици се: кредитниот ризик, ликвидносниот ризик, пазарниот ризик (ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности, валутен ризик и останати пазарни ризици) и оперативниот ризик.

2.1. Кредитен ризик

Групата презема изложеност кон кредитен ризик, којшто претставува ризик од загуба за Групата, поради неможноста нејзиниот клиент да ги намира своите обврски кон неа, во договорениот износ и/или во договорените рокови. Кредитниот ризик е значаен ризик за работењето на Групата, затоа раководството внимателно ја следи изложеноста кон кредитниот ризик. Кредитните изложености главно произлегуваат од активностите за кредитирање што резултираат во кредити и аванси. Исто така, постои кредитен ризик во вонбилансните финансиски инструменти, како што се одобрените лимити на претпријатија и население, гаранциите и акредитивите.

2.1.1. Управување со кредитниот ризик

Групата има воспоставено организациона структура којашто подразбира дефинирани надлежности и одговорности на органите на управување во врска со управувањето со кредитниот ризик.

Управувањето со кредитниот ризик е воспоставено на следниве нивоа:

- Стратешко ниво – функцијата на управување со кредитниот ризик се остварува од страна на членовите на Надзорниот одбор и на Управниот одбор, како и на Одборот за управување со ризици и Одборот за ревизија;
- Макро ниво – функцијата за управување со кредитниот ризик се остварува на ниво на деловната единица и се извршува од страна на лица со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција и од посебен организационен дел надлежен за управување со кредитниот ризик.

2. Управување со ризици (продолжува)**2.1. Кредитен ризик (продолжува)****2.1.1. Управување со кредитниот ризик (продолжува)**

Управувањето со кредитниот ризик на ниво на деловна единица на Групата, го вклучува секој сектор во кој се презема кредитен ризик, како и лицата со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција во соодветниот сектор. Надлежностите на ниво на деловните единици на Групата се регулираат со соодветните интерни акти усвоени од страна на Надзорниот одбор на Групата. Засебен организационен дел надлежен за следење на кредитниот ризик е Секторот за управување со ризици и планирање – Дирекција за управување со кредитен ризик.

2.1.2. Контрола на лимитите за ризична изложеност и политики за заштита од ризик

Групата ја следи и управува со концентрацијата на кредитен ризик по различни основи, вклучувајќи ја концентрацијата по комитент, категории комитенти, дејности, валутна структура, географска концентрација, инструменти на обезбедување и по други основи. Групата управува со ризикот од концентрација преку дефинирање на висината на прифатливо ниво на изложеност по горенаведените категории на концентрации.

Иницијално, при одобрување кредит или друга кредитна изложеност, кредитоспособноста на клиентите се оценува од страна на соодветните кредитни тела, во зависност од видот и износот на изложеноста, врз база на дефинирани критериуми. Групата има имплементирано различни практики за намалување на кредитниот ризик при одобрување на кредитите, вклучувајќи колатерали и други видови обезбедување. Со оглед на тоа што колатералот сам по себе не е доволен да генерира парични текови, Групата го смета како секундарен фактор при оценувањето на кредитната способност. Вредноста и квалитетот на колатералот зависи од типот (првокласно обезбедување, недвижен, подвижен имот - залихи, побарувања и др.) и веројатноста за негово активирање со цел наплата на побарувањата. За дел од кредитните изложености класифицирани во категорија на ризик В нефункционални, Г и Д, коишто Групата очекува да ги наплати преку реализација на обезбедувањето, и обезбедувањето ги исполнува условите согласно Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик, Групата ја зема предвид и неговата вредност при утврдување на сегашна вредност на очекувани идни парични текови на тие изложености. Обезбедувањето се дели на два вида: првокласно обезбедување кое се зема со 100 % при пресметка на нето реализирачка вредност, и останато обезбедување.

2. Управување со ризици (продолжува)**2.1. Кредитен ризик (продолжува)****2.1.2. Контрола на лимитите за ризична изложеност и политики за заштита од ризик (продолжува)**

Поважните типови обезбедување за кредити и други изложености се:

а) Правни лица:

- Парични средства;
- Недвижен имот;
- Опрема и моторни возила;
- Залихи;
- Побарувања;
- Банкарски гаранции и гаранции од правни лица;
- Хартии од вредност, вклучувајќи: должнички хартии од вредност издадени од Владата на Република Северна Македонија, Народната банка на Република Северна Македонија и хартии од вредност издадени од останати правни лица;

б) Физички лица:

- Недвижен имот;
- Патнички возила;
- Депозити;
- Хартии од вредност, вклучувајќи: должнички хартии од вредност издадени од Владата на Република Северна Македонија, Народната банка на Република Северна Македонија и хартии од вредност издадени од останати правни лица.

2.1.3. Политики за пресметка на загуба од оштетување/исправка на вредноста

Загубите поради оштетување претставуваат идентификувани загуби на кредитното портфолио на Групата коишто настанале до датумот на изготвување на билансот на состојба и за кои постојат објективни докази за оштетување. Групата ја врши пресметката на исправка на вредност/посебна резерва за оштетување по извршената класификација на кредитната изложеност во соодветната категорија на ризик.

Согласно интерните акти на Групата, одредувањето на оштетувањата и исправката на вредност/посебна резерва се врши на поединечна основа, за сите изложености на кредитен ризик на Групата.

Изложености класификувани на поединечна основа

Класификацијата во ризична категорија на поединечно значајните изложености се врши врз основа на оцена (score), добиена врз основа на одредени параметри, вклучувајќи ја кредитната способност на клиентот, уредноста во измирувањето на обврските и квалитетот на обезбедувањето.

Групата има воспоставено Политика за управување со кредитен ризик и Политика и постапки за оштетување на изложеност на кредитен ризик, усвоена од страна на Надзорниот одбор, како и Процедури за идентификување, проценка, мерење, следење и контрола на кредитниот ризик донесени од страна на Управниот одбор, кои се усогласени со регулативата на НБРСМ за управување со кредитниот ризик.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1 Кредитен ризик (продолжува)

2.1.3 Политики за пресметка на загуба од оштетување/исправка на вредноста (продолжува)

Исправка на вредност/посебна резерва за оштетување на индивидуално оценетите ставки на поединечна основа се утврдуваат преку евалуација на генерирана загуба на датумот на изготвување на билансот на состојба, што претставува разлика меѓу сметководствената вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични текови. Ефективната каматна стапка се користи при дисконтирањето на идните парични текови.

2.1.4. Методологии за процена на кредитниот ризик на клиентите

Методологијата на Групата за системот на интерно рангирање на клиентите преку развиен score модел опфаќа селекција на критериуми за оцена на кредитниот ризик на клиентите кои се класифицираат на поединечна основа, во форма на score шема.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.A. Анализа на вкупната изложеност на кредитен ризик

	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други компленти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизии и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложености		Вкупно		
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	
Изложеност на кредитен ризик, класификувана во Групата 1																			
Сметководствена вредност, пред исправка на вредноста/посебна резерва (Исправка на вредноста и посебна резерва)	584.646	3.099.376	51.976.672	45.576.424	3.515.798	4.988.407	23.474.969	22.703.885	51.310.820	50.817.709	7.324	5.874	758.861	1.163.935	15.018.774	16.869.427	146.647.864	145.224.038	
Сметководствена вредност, намалена за исправката на вредноста и посебната резерва	(70)	(322)	(484.425)	(435.599)	-	-	(2.249)	(62)	(1.342)	(1.193)	(127)	(92)	(1.109)	(1.113)	(72.093)	(87.298)	(561.415)	(525.680)	
Изложеност на кредитен ризик, класификувана во Групата 2																			
Сметководствена вредност, пред исправка на вредноста/посебна резерва (Исправка на вредноста и посебна резерва)	584.576	3.099.054	51.492.247	45.139.825	3.515.798	4.988.407	23.472.720	22.703.823	51.309.478	50.816.516	7.197	5.782	757.752	1.162.822	14.946.681	16.782.129	146.086.449	144.698.358	
Сметководствена вредност, пред исправка на вредноста/посебна резерва (Исправка на вредноста и посебна резерва)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Сметководствена вредност, намалена за исправката на вредноста и посебната резерва	-	-	8.221.164	8.050.381	-	-	4.702	-	-	-	1.804	738	160	548	854.100	1.067.897	9.081.930	9.119.364	

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.A. Анализа на вкупната изложеност на кредитен ризик (продолжува)

Извајка	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизи и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложености		Вкупно	
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
ИЗЛОЖЕНОСТ НА КРЕДИТЕН РИЗИК, КЛАСИФИЦИРАНА ВО ГРУПАТА 3																		
Сметководствена вредност, пред исправка на вредноста/посебна резерва	-	-	1,466,285	1,558,127	-	-	-	-	-	-	6,639	5,242	15,467	7,427	270,285	182,710	1,758,676	1,753,506
(Исправка на вредноста и посебна резерва)	-	-	(1,091,973)	(990,945)	-	-	-	-	-	-	(5,341)	(4,236)	(13,499)	(6,537)	(231,437)	(92,398)	(1,542,251)	(1,094,117)
Сметководствена вредност, намалена за исправката на вредноста и посебната резерва																		
Вкупна сметководствена вредност на побарувања со кредитен ризик пред исправката на вредноста и посебната резерва	584,646	3,099,376	63,686,633	56,861,925	3,515,798	4,988,407	23,480,223	22,703,885	51,310,820	50,817,709	16,088	11,977	774,510	1,172,023	16,253,920	18,241,800	159,622,637	157,897,102
(Вкупна исправка на вредноста и посебна резерва)	(70)	(322)	(3,598,909)	(3,104,537)	-	-	(2,800)	(62)	(1,342)	(1,193)	(5,789)	(4,450)	(14,630)	(7,764)	(414,290)	(301,662)	(4,037,832)	(3,419,991)
Вкупна сметководствена вредност на побарувања со кредитен ризик намалена за исправката на вредноста и посебната резерва																		
Вкупна сметководствена вредност на побарувања со кредитен ризик намалена за исправката на вредноста и посебната резерва	584,576	3,099,054	60,087,724	53,757,388	3,515,798	4,988,407	23,477,423	22,703,823	51,309,478	50,816,516	10,299	7,527	759,881	1,164,259	15,839,630	17,940,138	155,584,805	154,477,111

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.B. Вредност на обезбедувањето (објективна вредност) земено за заштита на кредитниот ризик

Извајка	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Останати побарувања		Вонбилансни изложености		Вкупно			
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021		
Вредност на обезбедувањето на кредитната изложеност којашто се оценува за оштетување на поединечна основа																		
Прескласни инструменти за обезбедување	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Парични депозити (во лето и/или ограничени на сметки во Банкага)	-	-	1,465,055	1,446,839	-	-	-	-	-	-	-	-	83,784	81,845	189,179	200,126	1,738,018	1,728,810
Државни хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Државни безусловни гаранции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Банкарски гаранции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Гаранции од друштва за осигурување и полиси за осигурување	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	143,384	236,148	143,396	236,148
Корпоративни гаранции (освен банкарски и од друштва за осигурување)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Гаранции од физички лица	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Залог на недвижен имот	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Залог на подвижен имот (станови, куќи)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Имот за вршење дејност	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Залог на подвижен имот	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати видови на обезбедување	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупна вредност на обезбедувањето на кредитната изложеност којашто се оценува за оштетување на поединечна основа																		
Вкупна вредност на обезбедувањето на кредитната изложеност којашто се оценува за оштетување на поединечна основа	-	-	91,959,962	85,776,888	-	-	-	-	-	-	-	-	96,228	122,307	12,992,208	16,666,067	105,046,398	102,567,262

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.В. Концентрација на кредитен ризик по сектори и дејности

	Кредити на и побарувања од Банки		Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизии и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложбени		Вкупно		
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	
во илјади денари																			
Индустријска гранка																			
Нерезидент	-	-	259,457	361,283	-	-	562,748	-	-	-	-	591	26	-	-	1,687,383	-	-	2,048,692
Земјоделство, шумарство и рибарство	-	-	817,134	837,521	-	-	-	-	-	-	-	41	48	3	-	22,415	17,572	839,593	855,141
Рударство и вадење на камен	-	-	1,354,673	1,746,641	-	-	-	-	-	-	-	13	12	-	-	233,710	40,866	1,588,396	1,787,520
Прехрамбена индустрија	-	-	3,526,177	3,102,921	-	-	-	-	-	-	-	69	99	24	-	174,394	177,890	3,700,664	3,280,935
Текстилна индустрија и производство на облека и обуви	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60	97	17	-	341,830	314,888	1,206,065	1,173,137
Хемиска индустрија, производство на градежни материјали, производство и преработка на горива, фармацевтска индустрија	-	-	863,955	858,135	-	-	-	-	-	-	-	77	80	4	-	427,116	300,106	2,172,161	1,894,119
Производство на метали, машини, алати и опрема	-	-	1,744,964	1,593,933	-	-	-	-	-	-	-	87	74	51	-	1,579,557	883,720	5,342,072	4,256,206
Останата преработувачка индустрија	-	-	3,762,377	3,374,413	-	-	-	-	-	-	-	28	23	27	-	36,695	35,214	1,175,151	503,220
Снабдување со електрична енергија, гас, пара и климатизација	-	-	2,293,081	1,795,216	-	-	-	-	-	-	-	338	186	135,499	-	773,844	995,671	3,202,762	2,926,571
Снабдување со вода, отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината	-	-	305,556	329,927	-	-	-	-	-	-	-	50	75	5,063	-	12,452	17,461	323,121	349,975
Градежништво	-	-	4,278,686	3,134,239	-	-	-	-	-	-	-	492	292	1,093	-	2,921,483	3,084,370	7,201,754	6,219,454

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.В. Концентрација на кредитен ризик по сектори и дејности

	Кредити на и побарувања од Банки		Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизии и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложбени		Вкупно		
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	
во илјади денари																			
Трговија на голема и трговија на мало, попуава на моторни возила и мотоцикли	-	-	6,331,430	6,016,055	-	-	-	-	-	-	-	877	1,022	1,278	-	4,201,641	4,769,716	10,535,226	10,787,887
Транспорт и складирање	-	-	752,150	1,330,673	-	-	-	-	-	-	-	123	146	109	-	359,122	583,048	1,111,504	1,914,003
Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	-	-	1,196,431	961,945	-	-	-	-	-	-	-	157	69	220	-	21,667	29,481	1,217,475	991,673
Информации и комуникации	-	-	324,903	338,565	-	-	-	-	-	-	-	223	138	253	-	105,660	117,679	431,039	456,567
Финансиски дејности и дејности на осигурување	564,575	3,099,054	73,273	60,362	-	-	226,806	619,778	51,309,477	50,816,516	3,642	2,533	22,567	22,483	48,574	194,602	52,268,934	54,815,329	
Дејности во врска со недвижен имот	-	-	4,738,344	4,144,433	-	-	-	-	-	-	6	2	16	78	321,231	511,884	5,059,597	4,656,397	
Стручни, научни и технички дејности	-	-	844,737	789,789	-	-	-	-	-	-	121	63	169	88	86,895	96,191	931,922	888,131	
Административни и помошни услуги	-	-	230,976	231,647	-	-	-	-	-	-	126	51	1,461	1,181	368,938	363,000	601,501	596,079	
Јавна управа и одбрана, задолжително социјално осигурување	-	-	1,711,914	1,860,058	3,515,798	4,988,407	22,667,869	22,084,045	-	-	361	462	290	339	432,316	408,115	28,328,548	29,341,426	
Образование	-	-	418,136	478,917	-	-	-	-	-	-	6	4	52	28	25,085	32,012	443,279	510,961	
Дејности на здравствена и социјална заштита	-	-	1,667,973	1,304,316	-	-	-	-	-	-	146	123	48	22	41,887	72,967	1,710,054	1,377,428	
Уметност, забава и рекреација	-	-	303,127	240,409	-	-	-	-	-	-	81	45	36	20	193,856	153,846	497,100	394,320	
Други услуги	-	-	271,648	94,026	-	-	-	-	-	-	37	39	315	286	3,902	4,060	275,902	98,411	

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.В. Концентрација на кредитен ризик по сектори и дејности (продолжува)

	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизи и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложениости		Вкупно	
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
во илјади денари																		
Дејности на домаќинствата како работодавачи, дејности на домаќинствата кои пронаведуваат разновидна стока и вршат различни услуги за сопствени потреби	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дејности на екстериторјални организации и тела	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Физички лица	-	-	20,772,445	18,237,360	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Трговци	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Поединци и физички лица кои не се сметаат за трговци	-	-	106,775	66,433	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно	584,575	3,099,054	60,087,723	53,757,387	3,515,798	4,988,407	23,477,423	22,703,823	51,309,477	50,816,516	10,296	7,526	759,882	1,164,280	15,839,631	17,940,138	155,584,805	154,477,111

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.1. Кредитен ризик (продолжува)

2.1.Г. Концентрација на кредитниот ризик по географска локација

	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други комитенти		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување		Парични средства и парични еквиваленти		Побарувања за провизи и надомести		Останати побарувања		Вонбилансни изложениости		Вкупно	
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
Географска локација																		
Република Северна Македонија	83,542	520	59,828,285	53,396,104	3,515,798	4,988,407	22,672,571	22,084,045	39,285,132	40,228,374	9,200	6,937	759,881	1,164,280	15,806,903	16,162,946	141,941,292	138,031,593
Земји-членки на Европската Унија (останато)	7,349	2,603,965	259,457	361,283	-	-	804,852	619,778	7,929,363	5,346,906	989	442	-	-	20,358	6,613	9,022,368	8,938,989
Земји-членки на ОЕЦД (без европските земји членки на ОЕЦД)	30,933	30,810	-	-	-	-	-	-	3,627,881	2,724,881	25	77	-	-	941	1,754,819	3,659,780	4,510,588
Земји-членки на ОЕЦД (без европските земји членки на ОЕЦД)	462,752	463,758	-	-	-	-	-	-	408,516	2,443,616	82	70	-	-	11,427	15,760	882,777	2,923,203
Останато (изложениоста која претставува повеќе од 10% од вкупната кредитна изложеност)	-	-	-	-	-	-	-	-	78,585	72,738	3	-	-	-	-	-	78,588	72,738
Вкупно	584,576	3,099,054	60,087,722	53,757,387	3,515,798	4,988,407	23,477,423	22,703,823	51,309,477	50,816,515	10,299	7,526	759,881	1,164,280	15,839,629	17,940,138	155,584,805	154,477,111

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)**2.1. Кредитен ризик (продолжува)****2.1.Г. Концентрација на кредитниот ризик по географска локација**

Вредноста на вкупната кредитна изложеност според географската положба на должниците покажува највисока концентрација во Република Северна Македонија, којашто на 31 декември 2022 година изнесува 91.23 % од вкупната изложеност (31 декември 2021 година: 89.35 %). Изложеноста кон должниците од земјите членки на ЕУ изнесува 5.80 % на 31 декември 2022 година (31 декември 2021 година: 5.79 %). Изложеноста кон должниците од останатите европски земји и земјите членки на ОЕЦД изнесува 2.97 % од вкупната изложеност на кредитен ризик на Групата на 31 декември 2022 година (31 декември 2021 година: 4.86 %).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)**2.1. Кредитен ризик (продолжува)****2.1.Д. Анализа на кредитниот ризик на средствата кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех**

	Средства за тргување						Финансиски средства по објективна вредност преку Билансот на успех определни како такви при почетното признавање					
	Должнички хартии од вредност за тргување		Сопственички хартии од вредност за тргување		Должнички хартии од вредност		Сопственички хартии од вредност		Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други комитенти	
	Тековна година 2022	Претходна година 2021	Тековна година 2022	Претходна година 2021	Тековна година 2022	Претходна година 2021	Тековна година 2022	Претходна година 2021	Тековна година 2022	Претходна година 2021	Тековна година 2022	Претходна година 2021
во илјади денари												
Сметководствена вредност на финансиските средства кои се мерат по објективна вредност	19,982	19,961	107,405	118,700	354,937	350,371	-	-	-	-	-	-
ризик без кредитен рејтинг	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ризик категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ризик категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ризик категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ризик категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ризик категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ризик категорија на ризик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупна сметководствена вредност	19,982	19,961	107,405	118,700	354,937	350,371	-	-	-	-	482,324	489,032

Вложувањата се однесуваат на финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку Билансот на успех и за кои нема издадено кредитен рејтинг од надворешни кредитни рејтинг агенции.

2. Управување со ризици (продолжува)**2.2. Ризик на ликвидност**

Ликвидносниот ризик е ризик од загуба што се јавува кога Групата не може да обезбеди доволно парични средства за намирање на своите обврски во рокот на нивното достасување или може потребните средства да ги обезбеди со многу повисоки трошоци. Ликвидносниот ризик произлегува како од неможноста за правилно управување со неочекуваните промени во изворите на средства, така и од неможноста Групата навремено и брзо да ја претвори активата во парични средства, со минимални трошоци.

Процес на управување со ликвидносниот ризик

Управувањето со ликвидносниот ризик подразбира управување со активата и пасивата на начин што овозможува навремено и редовно плаќање на обврските, во нормални или во вонредни услови за работење на Групата.

Изложеноста на ликвидносен ризик зависи од одделните категории во билансот на состојба според роковите на достасување (резидуална рочност) и нивото на нивна усогласеност. Изложеноста на ризик од несолвентност зависи од нивото на капитал и резерви, односно од сопствените средства на Групата. Целта за управувањето со овој ризик е да се максимизира стабилноста и профитабилноста, преку применување оптимална комбинација на рочноста и валутната структура на средствата и обврските.

Групата е изложена на побарувања на дневна основа за повлекување средства од страна на комитентите, кои влијаат на расположливите парични средства од тековните сметки, депозитите и заемите. Групата нема потреба да одржува ниво на парични средства за да излезе во пресрет на сите потенцијални барања, проценувајќи дека реално достасаните обврски (стабилност на депозитното јадро) може да бидат предвидени со голема сигурност.

Групата има воспоставено Политика за управување со ликвидносен ризик која е усвоена од страна на Надзорниот одбор и истата редовно се ревидира, а во која е дефиниран начинот на управување со ликвидноста. Управувањето со ликвидноста се одвива преку утврдување на основните цели, оценка на капацитетот на Групата за преземање ликвидносен ризик и оценка на профилот на ризичност, основните компоненти на системот на управување со ликвидносен ризик, основните елементи на процесот на одржување соодветно ниво на ликвидност и утврдување прифатливи инструменти за заштита од или намалување на ликвидносниот ризик.

Групата има воспоставено Процедури за идентификување, мерење или оценка, контрола или намалување и следење на ликвидносниот ризик, кои се донесени од страна на Управниот одбор и истите редовно се ревидираат. Во Процедурите се подетално разработени постапките (процесите) за управување со ликвидносниот ризик, и тоа: идентификување, мерење или оценка на ликвидноста и ликвидносниот ризик, тестирање на оперативната ликвидност и стрес-тестирање на ликвидноста, следење на ликвидноста и ликвидносниот ризик и известување, контрола или намалување на ликвидносниот ризик и процес на утврдување на интерната ликвидност (ПИЛ).

2. Управување со ризици (продолжува)**2.2. Ризик на ликвидност (продолжува)****Процес на управување со ликвидносниот ризик (продолжува)**

Рочна структура на активата (побарувањата) и пасивата (обврските) на збирно ниво и според секоја значајна валута, стапка на покриеност со ликвидност (СПЛ) на збирно ниво и според секоја значајна валута, интерни ликвидносни показатели, концентрација на изворите на средства според инструменти, односно производи, цената на изворите на средства и нивната рочност, можноста за обновување на изворите на средства, утврдувањето на расположливите неоптоварени средства, стрес-тестирање и стрес-тестирање во обратна насока (reverse stress-test), планирање на потребите за ликвидност на дневна основа, исполнување на законска обврска за задолжителна резерва во денари и девизи, анализа на денарска и девизна оперативна ликвидност, сопствени средства и стапка на адекватност на капиталот и други постапки, претставуваат методи кои се користат од страна на Групата за мерење на ликвидносниот ризик.

Раководството на Групата ги следи состојбите на тековните сметки и депозитите на дневна основа. Раководството врз база на своето искуство ги одредува критичните денови кои влијаат врз ликвидноста на Групата, односно значајните датуми кои влијаат врз одливот на средства. Врз основа на идентификација на расположливите средства и определените, дневни потреби на пари, се донесува одлука за соодветната употреба на средствата. Совпаѓањето и контролираната неусогласеност на средствата и обврските е од фундаментално значење за раководството на Групата.

Групата управува со ризикот на ликвидност преку постојано набљудување на достасаноста на средствата и обврските.

Од 01.01.2021 година започна со примена новата Одлука за методологијата за управување со ликвидносниот ризик („Службен весник на РСМ“ бр.146/20), со што Групата изврши имплементација на барањата и го усогласи своето работење со истата.

Анализата според достасаноста на финансиските средства и обврски, вклучително билансна и вонбилансна достасаност на 31 декември 2022 и 2021 година, е изработена според преостанатите договорни достасувања, односно преостанатиот период од датумот на известување до договорниот датум на достасување. Прикажаните износи во анализите не се намалени за износите на акумулираната амортизација, исправка на вредност и издвоената посебна резерва. Постојат индикации за значајна неусогласеност за периодот до еден месец, еден до три месеци и три до дванаесет месеци на 31 декември 2022 година и на 31 декември 2021 година. Основна причина за гореспоменатата неусогласеност лежи во фактот што краткорочните извори на средства се ангажирани за одобрување на кредити со подолг временски период на доспевање. За потребите на управување со ликвидносниот ризик, Групата ги следи и очекуваните приливи од кредити и аванси, очекуваните одливи од депозити, како и очекуваното користење на вонбилансни обврски каде е вграден елементот на предвидување и истата укажува на стабилна ликвидносна позиција.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)
2.2. Ризик на ликвидност (продолжува)

Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски (преостаната рочност)

во илјади денари	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно
2022 (тековна година)							
Финансиски средства							
Парични средства и парични еквиваленти	46,753,930	1,837,941	-	8,853,373	-	-	57,445,244
Средства за тргување	127,387	-	-	-	-	-	127,387
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	354,937	354,937
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	86,564	3,859	30,936	488	-	462,798	584,645
Кредити на и побарувања од други комитенти	1,784,640	3,854,285	15,714,850	8,556,043	17,950,440	15,707,512	63,567,770
Вложувања во хартии од вредност	299,757	995,892	11,179,145	917,861	7,374,095	6,350,994	27,117,744
Вложувања во придружени друштва	-	-	-	-	-	385,387	385,387
Побарувања за данок на добивка (тековен)	-	984	-	-	-	-	984
Останати побарувања	2,161,738	52	31,510	136,185	-	-	2,329,485
Заложени средства	-	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно финансиски средства	51,214,016	6,693,013	26,956,441	18,463,950	25,324,535	23,261,628	151,913,583
Финансиски обврски							
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	260,358	-	-	-	-	-	260,358
Депозити на други комитенти	89,418,632	9,570,760	23,389,204	6,904,015	3,742,760	148,765	133,174,136
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	22,444	45,997	204,048	190,169	193,654	47,222	703,534
Субординирани обврски	-	-	-	-	-	-	-
Обврски за данок на добивка (тековен)	33,555	-	-	-	-	-	33,555
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	741,874	7,527	5,092	5,638	-	-	760,131
Вкупно финансиски обврски	90,476,863	9,624,284	23,598,344	7,099,822	3,936,414	195,987	134,931,714
Вонбилансни ставки							
Вонбилансна актива	56,129	241,539	105,570	39,127	158,468	-	600,833
Вонбилансна пасива	8,807,392	1,213,537	5,204,041	2,973,035	245,809	-	18,443,814
Рочна неусогласеност	(48,014,110)	(3,903,270)	(1,740,375)	8,430,220	21,300,781	23,065,641	(861,113)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)
2.2. Ризик на ликвидност (продолжува)

Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски (преостаната рочност)

во илјади денари	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно
2021 (претходна година)							
Финансиски средства							
Парични средства и парични еквиваленти	49,695,217	1,785,554	-	6,377,520	-	-	57,858,291
Средства за тргување	141,666	-	-	-	-	-	141,666
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	350,371	350,371
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	2,080	818,357	1,629,765	185,366	-	463,805	3,099,373
Кредити на и побарувања од други комитенти	1,450,679	2,668,325	14,272,482	7,326,615	16,323,680	14,712,676	56,754,457
Вложувања во хартии од вредност	456,297	499,907	7,565,856	5,425,788	7,482,095	6,327,304	27,757,247
Вложувања во придружени друштва	-	-	-	-	-	348,731	348,731
Побарувања за данок на добивка (тековен)	-	391	-	-	-	-	391
Останати побарувања	2,393,635	1,281	21,988	136,645	-	-	2,553,549
Заложени средства	-	-	-	-	-	-	-
Одложени даночни средства	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно финансиски средства	54,139,574	5,773,815	23,490,091	19,451,934	23,805,775	22,202,887	148,864,076
Финансиски обврски							
Обврски за тргување	2,623	-	-	-	-	-	2,623
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	286,993	54,583	67	-	-	-	341,643
Депозити на други комитенти	85,916,347	9,681,642	24,250,353	6,662,044	3,992,655	121,112	130,624,153
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	24,201	26,591	161,451	197,669	277,501	31,060	718,473
Субординирани обврски	-	-	-	-	-	-	-
Обврски за данок на добивка (тековен)	100,751	120	-	-	-	-	100,871
Одложени даночни обврски	-	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	1,413,571	2,435	3,832	5,507	-	-	1,425,345
Вкупно финансиски обврски	87,744,486	9,765,371	24,415,703	6,865,220	4,270,156	152,172	133,213,108
Вонбилансни ставки							
Вонбилансна актива	52,641	228,220	184,628	108,370	124,610	2,157	700,626
Вонбилансна пасива	9,342,347	1,163,428	7,344,687	2,669,471	264,746	-	20,784,679
Рочна неусогласеност	(42,894,618)	(4,926,764)	(8,085,671)	10,025,613	19,395,483	22,052,872	(4,433,085)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик

Пазарниот ризик претставува ризик дека објективната вредност или идните готовински текови на некој финансиски инструмент ќе флукутираат поради промени во пазарните цени. Пазарните ризици произлегуваат од отворени девизни, каматни и позиции од сопственички хартии од вредност кои се изложени на пазарни движења и промени на пазарните стапки или цените (како што се каматните стапки, каматни маржи, девизен курс и цени на капитал).

2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик

А. Анализа на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските

	Добивка/ Загуба во илјади денари	Сопствени средства во илјади денари	Активна пондерирана според ризици во илјади денари	Стапка на адекватност на капиталот Во %
2022 (тековна година)				
Износ пред анализи на чувствителност/ стрес-тестови (состојба на 31.12.2022)		13.377.396	76.902.609	17,40
Ефекти од примена на сценарија				
Ризик од промена на девизен курс (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)				
Стрес-тест сценарија				
а) Редовни (нормални) услови на работа				
Сценарио 1: Денарот да депрецира за 5% во однос на другите валути	20.133	13.377.396	80.308.226	16,66
Сценарио 2: Денарот да апрецира за 5% во однос на другите валути	(20.133)	13.377.396	73.496.992	18,20
б) Вонредни услови				
Сценарио 1: Денарот да депрецира за 30% во однос на сите други валути	120.801	13.377.396	97.336.312	13,74
Сценарио 2: Денарот да апрецира за 30% во однос на сите други валути	(120.801)	13.377.396	56.468.906	23,69
Ризик од промена на каматните стапки (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)				
Стрес-тест сценарија				
а) Редовни (нормални) услови на работа				
Сценарио 1: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки по одлука на органите на управување на Банката да се зголемат за 3,00 п.п.	441.967	13.377.396	76.902.609	17,40
Сценарио 2: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки по одлука на органите на управување на Банката да се намалат за 3,00 п.п.	(441.967)	13.377.396	76.902.609	17,40

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик (продолжува)

А. Анализа на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските (продолжува)

б) Вонредни услови

Сценарио 1: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки по одлука на органите на управување на Банката да се зголемат за 6,00 п.п

Сценарио 2: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки по одлука на органите на управување на Банката да се намалат за 6,00 п.п

Ризик од промена на пазарна цена кај вложувањата во сопственички хартии од вредност (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)

Комбинирани сценарија, ако има (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)

Добивка/ Загуба во илјади денари	Сопствени средства во илјади денари	Активна пондерирана според ризици во илјади денари	Стапка на адекватност на капиталот Во %
883.934	13.377.396	76.902.609	17,40
(883.934)	13.377.396	76.902.609	17,40

Добиените ефекти од симулациите со 31.12.2022 година немаат влијание врз сопствените средства на Групата бидејќи потенцијалниот ефект би бил апсорбиран од добивката за годината.

Оваа табела ја претставува анализата на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските на Банката, поради незначителното учество (под 1 %) на вкупната актива на Подружницата во активата на Банката. Групата не спроведува стрес-тестирање за ризикот од промена на пазарна цена кај вложувања во сопственички хартии од вредност, како и комбинирани сценарија од промена на пазарните ризици.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик (продолжува)

A. Анализа на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските (продолжува)

	Добивка/ Загуба во илјади денари	Сопствени средства во илјади денари	Активна пондерирана според ризици во илјади денари	Стапка на адекватност на капиталот Во %
2021 (претходна година)				
Износ пред анализи на чувствителност/ стрес-тестови (состојба на 31.12.2021)		12.493.262	72.035.978	17.34
Ефекти од примена на сценарија Ризик од промена на девизен курс (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото) Стрес-тест сценарија а) Редовни (нормални) услови на работа Сценарио 1: Денарот да депрецира за 5% во однос на другите валути 2,473 12.493.262 75.216.272 16,61 Сценарио 2: Денарот да апрецира за 5% во однос на другите валути (2.473) 12.493.262 68.855.684 18,14 б) Вонредни услови Сценарио 1: Денарот да депрецира за 30% во однос на сите други валути 14.840 12.493.262 91.117.740 13,71 Сценарио 2: Денарот да апрецира за 30% во однос на сите други валути (14.840) 12.493.262 52.954.216 23,59				
Ризик од промена на каматните стапки (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото) Стрес-тест сценарија а) Редовни (нормални) услови на работа Сценарио 1: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки по одлука на органите на управување на Банката да се зголемат за 1,00 п.п. 103.710 12.493.262 72.035.978 17.34 Сценарио 2: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки по одлука на органите на управување на Банката да се намалат за 1,00 п.п. (103.710) 12.493.262 72.035.978 17.34				

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик (продолжува)

A. Анализа на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските (продолжува)

б) Вонредни услови

Сценарио 1: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки по одлука на органите на управување на Банката да се зголемат за 6,00 п.п

Сценарио 2: Каматните стапки на билансните позиции со променливи и прилагодливи каматни стапки по одлука на органите на управување на Банката да се намалат за 6,00 п.п

Ризик од промена на пазарна цена кај вложувањата во сопственички хартии од вредност (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)

Комбинирани сценарија, ако има (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)

Оваа табела ја претставува анализата на чувствителноста на промените на пазарниот ризик на средствата и обврските на Банката, поради незначителното учество (под 1 %) на вкупната актива на Подружницата во активата на Банката. Групата не спроведува стрес-тестирање за ризикот од промена на пазарна цена кај вложувања во сопственички хартии од вредност, како и комбинирани сценарија од промена на пазарните ризици.

Добивка/ Загуба во илјади денари	Сопствени средства во илјади денари	Активна пондери- рана според ризици во илјади денари	Стапка на адекват- ност на капиталот Во %
622.258	12.493.262	72.035.978	17.34
(622.258)	12.493.262	72.035.978	17.34

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик (продолжува)

Б. Анализа на вредноста изложена на пазарен ризик за портфолиото за тргување

	тековна година 2022			претходна година 2021		
	состојба на 31 декември	просечна вредност	највисока вредност (максимум)	состојба на 31 декември	просечна вредност	највисока вредност (максимум)
во илјади денари						
Вредност изложена на ризик кај каматносоносните инструменти	-	-	-	-	-	-
Вредност изложена на ризик кај инструментите во странска валута	-	-	-	-	-	-
Вредност изложена на ризик кај сопственичките инструменти	-	-	-	-	-	-
Варијанса (ефект на нетирање)	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-	-	-

Согласно „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“ Групата не утврдува капитал потребен за покривање на пазарните ризици за портфолиото за тргување, поради тоа што портфолиото за тргување не надминува 5 % од вкупната актива или 915 милиони денари.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.2. Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)

Ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарските активности (во понатамошниот текст: ризик на каматни стапки) претставува ризик од загуба кој произлегува од неповолните промени на каматните стапки, а кои влијаат на позициите во портфолиото на банкарските активности на Групата. Истиот може да настане и од рочна неусогласеност на средствата и изворите на средства, што на долг рок може негативно да се одрази на одржувањето на вредноста на капиталот и профитабилноста.

Групата е изложена на ризици во однос на ефектите од движењата на нивото на каматните стапки на пазарот врз финансиските позиции и готовинските текови. Каматните маржи можат да се зголемат како резултат на таквите промени, но исто така можат и да се намалат или да предизвикаат загуба во случај на појава на непланирани движења. Активностите за управување со средствата и обврските се спроведуваат од аспект на реагирање на сензитивноста на Групата на промените на каматните стапки. Групата настојува да ја одржи нето каматната маржа во рамките на прифатливото ниво. Во секој случај, крајниот ефект ќе зависи од различни фактори, вклучувајќи ја стабилноста на економијата, опкружувањето и стапката на инфлација.

Изложеноста на овој ризик зависи од вредноста на билансните и вонбилансните позиции кои се чувствителни на промена на каматните стапки, осцилаторноста на каматните стапки и временскиот период во чии рамки постои изложеност на ризик од промена на каматни стапки.

Целта на управувањето со ризикот од промена на каматните стапки е максимизирање на стабилноста и профитабилноста преку применување оптимална структура и оптимални каматни стапки на портфолиото на банкарски активности.

Групата има воспоставено Политика за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарските активности, која е усвоена од страна на Надзорниот одбор и истата редовно се ревидира. Политиката дефинира: предмет и дефиниции, основни цели, системот за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности (ефикасен процес на управување и организациска поставеност на управувањето со ризикот од промена на каматни стапки) и оцена на капацитетот за преземање на овој ризик и оцена на профилот на ризичност, прифатливи инструменти за заштита од или намалување на ризикот. Групата има воспоставено Процедури за идентификување, мерење или оцена, контрола или намалување и следење на ризикот од промена на каматни стапки во портфолиото на банкарски активности, кои се донесени од страна на Управниот одбор и истите редовно се ревидираат. Процедурите подетално ги разработуваат постапките и процесите за управување со каматниот ризик, и тоа: идентификување, мерење или оцена, контрола или намалување и следење и известување за изложеноста на ризик од промена на каматни стапки.

Методи кои се користат за мерење на овој ризик вклучуваат: анализа на реализираните каматни приходи и расходи, просечни пондерираните каматни стапки, каматна маржа (распон), нето каматна маржа, и други интерни показатели за изложеност на ризик од промена на каматните стапки, анализа на структурата и динамиката на каматносоносната актива и каматносоносната пасива и влијанието на квалитетот на активата врз профитабилното работење на Групата, коефициент на каматносоносна актива и каматносоносна пасива, каматен јаз, промена на економската вредност на портфолиото на банкарски активности, анализа на усогласеноста на каматните стапки на финансиските средства и обврски и на рочната неусогласеност на каматочувствителните активни и пасивни позиции, ризик од разлики во висината на референтните каматни стапки на инструменти со слични карактеристики, ризик од движење на крива на принос, ризик кој произлегува од опциите што се вградени во каматочувствителните позиции, симулациони модели, стрес-тестирање и стрес-тестирање во обратна насока (reverse stress-test) и друго.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.2. Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)

А. Анализа на чувствителноста на промени на каматните стапки

Подолу е прикажан „Образец ВПВ“ изготвен согласно „Упатството за спроведување на Одлуката за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности“ за годините што завршуваат на 31 декември 2022 и 2021 година.
во илјади денари

Позиција		Валута	31 декември 2022
1		2	3
1.1	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА МКД (ФКС+ВКС+ПКС)	МКД	675,999
1.2	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА УСД (ФКС+ВКС+ПКС)	УСД	(5,441)
1.3	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА ЕУР (ФКС+ВКС+ПКС)	ЕУР	183,367
1.4	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА МКД кл ЕУР (ФКС+ВКС+ПКС)	МКД кл ЕУР	1,243,478
1.5	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА останати (ФКС+ВКС+ПКС)	останати	(2,843)
2	ВКУПНА ПОНДЕРИРАНА ВРЕДНОСТ - ПРОМЕНА НА ЕКОНОМСКАТА ВРЕДНОСТ НА ПОРТФОЛИОТО НА БАНКАРСКИ АКТИВНОСТИ		2,094,560
3	СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА		13,377,396
4	ВКУПНА ПОНДЕРИРАНА ВРЕДНОСТ/СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА (2/3*100)		15.66%
Позиција		Валута	31 декември 2021
1		2	3
1.1	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА МКД (ФКС+ВКС+ПКС)	МКД	757,567
1.2	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА УСД (ФКС+ВКС+ПКС)	УСД	10,443
1.3	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА ЕУР (ФКС+ВКС+ПКС)	ЕУР	314,316
1.4	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА МКД кл ЕУР (ФКС+ВКС+ПКС)	МКД кл ЕУР	1,016,599
1.5	НЕТО ПОНДЕРИРАНА ПОЗИЦИЈА ЗА ВАЛУТА останати (ФКС+ВКС+ПКС)	останати	2,935
2	ВКУПНА ПОНДЕРИРАНА ВРЕДНОСТ - ПРОМЕНА НА ЕКОНОМСКАТА ВРЕДНОСТ НА ПОРТФОЛИОТО НА БАНКАРСКИ АКТИВНОСТИ		2,101,860
3	СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА		12,493,262
4	ВКУПНА ПОНДЕРИРАНА ВРЕДНОСТ/СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА (2/3*100)		16.82%

Оваа табела ја претставува анализата на чувствителноста на промените на каматните стапки на Банката, поради незначителното учество (под 1 %) на вкупната актива на Подружницата во активата на Банката.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.2. Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)

Б. Анализа на усогласеноста на каматните стапки

31 декември 2022 (тековна година)		во илјади денари					
ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно каматноосни средства / обврски
Парични средства и парични еквиваленти	49,530,489	1,832,668	-	-	-	-	51,363,157
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање на успех определени како такви при почетното признавање	86,533	3,859	31,219	-	-	-	121,611
Кредити на и побарувања од банки	1,565,305	3,668,095	41,906,387	3,040,767	5,163,698	4,059,919	59,404,171
Кредити на и побарувања од други комитенти	299,757	994,919	11,115,065	844,733	7,232,255	6,302,365	26,789,114
Вложувања во хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Останата неспомената каматочувствителна актива	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно каматочувствителни финансиски средства	51,482,084	6,499,541	53,052,671	3,885,500	12,395,953	10,362,304	137,678,053
ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ	-	-	-	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	17,234,835	9,462,958	28,430,341	2,300,258	1,636,700	-	59,065,092
Депозити на други комитенти	14,436	45,058	499,060	1,751	2,147	-	562,452
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	-	-	-	-	-	-	-
Субординирани обврски и хибридни инструменти	-	-	-	-	-	-	-
Останати неспоменати каматочувствителни обврски	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно каматочувствителни финансиски обврски	17,249,271	9,508,016	28,929,401	2,302,009	1,638,847	-	59,627,544
Нето-билансна позиција	34,232,813	(3,008,475)	24,123,270	1,583,491	10,757,106	10,362,304	78,050,509
Вонбилансни каматочувствителни активни позиции	-	-	-	-	-	-	-
Вонбилансни каматочувствителни активни позиции	-	-	-	-	-	-	-
Нето вонбилансна позиција	34,232,813	(3,008,475)	24,123,270	1,583,491	10,757,106	10,362,304	78,050,509

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.2. Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)

Б. Анализа на усогласеноста на каматните стапки (продолжува)

	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно каматноосни средства / обврски
31 декември 2021 (претходна година) во илјади денари							
ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА							
Парични средства и парични еквиваленти	48,707,891	1,784,795	-	-	-	-	50,492,686
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање	2,080	817,749	1,320,995	-	-	-	2,140,824
Кредити на и побарувања од банки	1,173,496	2,616,560	40,747,026	1,713,732	4,044,790	2,522,430	52,818,034
Кредити на и побарувања од други комитенти	454,167	499,908	7,564,380	5,323,621	7,339,718	6,278,769	27,460,563
Вложувања во хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Останата неспомената каматочувствителна актива	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно каматочувствителни финансиски средства	50,337,634	5,719,012	49,632,401	7,037,353	11,384,508	8,801,199	132,912,107
ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ							
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-	-	-	-
Депозити на банки	16,837,115	9,658,175	30,128,073	2,102,612	1,240,661	-	54,374
Депозити на други комитенти	-	54,374	-	-	-	-	-
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	21,279	26,526	533,687	38,701	3,907	-	59,966,636
Субординирани обврски и хибридни инструменти	-	-	-	-	-	-	-
Останати неспоменати каматочувствителни обврски	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно каматочувствителни финансиски обврски	16,858,394	9,739,075	30,661,760	2,141,313	1,244,568	-	60,645,110
Нето-билансна позиција	33,479,240	(4,020,063)	18,970,641	4,896,040	10,139,940	8,801,199	72,266,997
Вонбилансни каматочувствителни активни позиции	-	-	-	-	-	-	-
Вонбилансни каматочувствителни активни позиции	-	-	-	-	-	-	-
Нето вонбилансна позиција	33,479,240	(4,020,063)	18,970,641	4,896,040	10,139,940	8,801,199	72,266,997

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.3. Валутен ризик

Валутен ризик е ризик од загуба заради промена на меѓувалутните курсеви и/или промена на вредноста на денарот кон вредноста на другите странски валути.

Изложеноста на валутен ризик зависи од износот на билансните и вонбилансните позиции кои се деноминирани во девизи или во денари со валутна клаузула, како и од движењето на меѓувалутните курсеви и/или промена на вредноста на денарот кон вредноста на другите странски валути.

Целта на Групата во управувањето со валутниот ризик е максимизирање на стабилноста и профитабилноста, преку применување оптимална валутна структура на средствата и обврските.

Групата има воспоставено Политика за управување со валутен ризик, која е усвоена од страна на Надзорниот одбор и истата редовно се ревидира. Политиката ги дефинира основните цели, основните компоненти на системот за управување со валутниот ризик (ефикасен процес и организациска поставеност), оцена на капацитетот на Групата за преземање валутен ризик и оцена на профилот на ризичност и прифатливи инструменти за заштита од или намалување на валутниот ризик.

Групата има воспоставено Процедури за идентификување, мерење или оцена, контрола или намалување и следење на валутниот ризик, кои се донесени од страна на Управниот одбор, и истите редовно се ревидираат. Процедурите подетално ги разработуваат постапките и процесите за управување со валутниот ризик, и тоа: идентификување на валутниот ризик, мерење или оцена, контрола и следење и известување за изложеноста на валутен ризик.

Методите за мерење на валутниот ризик вклучуваат: анализа на изложеноста на валутен ризик по позиции и збирно, валутна структура на билансот на состојба, валутна структура на девизните средства, стрес-тестирање и стрес-тестирање во обратна насока (reverse stress-test) и други методи.

Главниот принцип на политиката на Групата за управување со валутниот ризик е да оствари и одржува усогласеност на нејзините побарувања во странска валута (средства во странска валута), како минимум, во износ од нејзините вкупни обврски во странска валута (обврски во странска валута). Исто така, овој однос се одржува и од перспектива на доспеаноста на обврските и побарувањата во странска валута. Ваквиот однос во билансот на состојба обезбедува дека Групата е во состојба да ги покрива загубите од курсни разлики кои потекнуваат од нејзините обврски преку курсните разлики кои произлегуваат од нејзините побарувања, дури и во услови на чести промени на девизните курсеви. Табелите подолу ја сумираат нето девизната позиција на монетарните средства и обврски на Групата на 31 декември 2022 и 2021 година.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.3. Валутен ризик (продолжува)

МКД	ЕУР	УСД	наведете ги одделно валутите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните монетарни средства/обврски				Вкупно
			Други валути	Други валути	Други валути	Вкупно	
35,892,504 127,387	12,195,759	6,970,847	-	-	2,384,790	57,443,900 127,387	
354,937	-	-	-	-	-	354,937	
83,541	500,978	-	-	-	-	584,519	
31,328,918	28,056,228	471,208	-	-	-	59,856,354	
13,607,839	13,506,585	520	-	-	-	27,114,944	
385,387	-	-	-	-	-	385,387	
983	-	-	-	-	-	983	
1,954,928	197,361	156,657	-	-	24	2,308,970	
-	-	-	-	-	-	-	
83,736,424	54,456,911	7,599,232	-	-	2,384,814	148,177,381	
-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	
27,166	38,752	30,866	-	-	163,574	260,358	
70,089,900	53,475,559	7,417,758	-	-	2,190,920	133,174,137	
-	698,159	-	-	-	-	698,159	
33,554	-	-	-	-	-	33,554	
473,723	121,196	159,205	-	-	5,914	760,038	
70,624,343	54,333,666	7,607,829	-	-	2,360,408	134,926,246	
13,112,081	123,245	(8,597)	-	-	24,406	13,251,135	

во илјади денари

2022 (тековна година)

Монетарни средства

Парични средства и парични еквиваленти
Средства за тргување
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
Дериватни средства чувани за управување со ризик
Кредити на и побарувања од банки
Кредити на и побарувања од други комитенти
Вложувања во хартии од вредност
Вложувања во придружени друштва
Побарувања за данок на добивка (тековен)
Останати побарувања
Заложени средства
Одложени даночни средства

Вкупно монетарни средства

2. Обврски за тргување
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање

Дериватни обврски чувани за управување со ризик

Депозити на банки

Депозити на други комитенти

Издадени должнички хартии од вредност

Обврски по кредити

Субординирани обврски

Обврски за данок на добивка (тековен)

Одложени даночни обврски

Останати обврски

Вкупно монетарни обврски

Нето-позиција

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

2. Управување со ризици (продолжува)

2.3. Пазарен ризик (продолжува)

2.3.3. Валутен ризик (продолжува)

МКД	ЕУР	УСД	наведете ги одделно валутите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните монетарни средства/обврски				Други валути	Вкупно
			Други валути	Други валути	Други валути	Вкупно		
40,197,941 138,661	10,263,860	5,546,159 3,005	-	-	-	1,849,138	57,857,098 141,666	
350,371	-	-	-	-	-	-	350,371	
518	991,779	1,632,426	-	-	-	-	3,099,033	
28,632,861	24,691,554	211,706	-	-	-	474,310	53,536,121	
13,593,530	14,163,166	490	-	-	-	-	27,757,186	
348,731	-	-	-	-	-	-	348,731	
391	-	-	-	-	-	-	391	
1,556,832	840,231	144,067	-	-	-	74	2,541,204	
-	-	-	-	-	-	-	-	
84,819,836	50,950,590	7,537,853	-	-	-	2,323,522	145,631,801	
2,623	-	-	-	-	-	-	2,623	
-	-	-	-	-	-	-	-	
28,663	19,278	278,808	-	-	-	14,894	341,643	
71,239,547	50,171,477	6,995,955	-	-	-	2,217,174	130,624,153	
-	713,536	-	-	-	-	-	713,536	
100,871	-	-	-	-	-	-	100,871	
1,001,245	175,640	236,522	-	-	-	11,943	1,425,350	
72,372,949	51,079,931	7,511,285	-	-	-	2,244,011	133,208,176	
12,446,887	(129,341)	26,568	-	-	-	79,511	12,423,625	

во илјади денари

2021 (претходна година)

Монетарни средства

Парични средства и парични еквиваленти
Средства за тргување
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
Дериватни средства чувани за управување со ризик
Кредити на и побарувања од банки
Кредити на и побарувања од други комитенти
Вложувања во хартии од вредност
Вложувања во придружени друштва
Побарувања за данок на добивка (тековен)
Останати побарувања
Заложени средства
Одложени даночни средства

Вкупно монетарни средства

Монетарни обврски

Обврски за тргување
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
Дериватни обврски чувани за управување со ризик
Депозити на банки
Депозити на други комитенти
Издадени должнички хартии од вредност
Обврски по кредити
Субординирани обврски

Обврски за данок на добивка (тековен)

Одложени даночни обврски

Останати обврски

Вкупно монетарни обврски

Нето-позиција

2. Управување со ризици (продолжува)**2.3. Пазарен ризик (продолжува)****2.3.4. Останати пазарни ризици**

Останатите пазарни ризици се однесуваат на пазарниот ризик кој претставува ризик од загуба како последица на промена на цената на финансиските инструменти и стоките наменети за тргување.

Изложеноста зависи од вредноста на портфолиото за тргување и од движењето на цената на финансиските инструменти кои се дел од портфолиото за тргување.

Целта на Групата во управувањето со останатите пазарни ризици е максимизирање на стабилноста и профитабилноста, преку применување оптимална структура на портфолиото за тргување.

Групата има воспоставено Политика за управување со пазарен ризик, која е усвоена од страна на Надзорниот одбор и истата редовно се ревидира. Политиката ги дефинира: предмет и дефиниции, основните цели, системот за управување со пазарниот ризик (ефикасен процес и организациска поставеност), оценка на капацитетот за преземање на овој ризик и оценка на профилот на ризичност и прифатливи инструменти за заштита од или намалување на ризикот.

Групата има воспоставено Процедури за идентификување, мерење или оценка, контрола или намалување и следење на пазарниот ризик, кои се донесени од страна на Управниот одбор и истите редовно се ревидираат. Процедурите подетално ги разработуваат постапките и процесите за управување со пазарниот ризик, и тоа: идентификување на пазарниот ризик, мерење или оценка, контрола или намалување и следење и известување за изложеноста на пазарен ризик.

Методите за мерење на пазарниот ризик вклучуваат: Анализа на секое вложување наменето за тргување, анализа на портфолиото за тргување (вид на хартија од вредност, пазарна сегментација, пазарна вредност, учество во капиталот на издавачот и друго), валутна структура, реализирани трансакции на тргување, почитување законски лимити, почитување интерни лимити и исклучоци, резултати од тргувањето, дневно следење на портфолиото за тргување во однос на вкупните активности на Групата, стрес-тестирање и стрес-тестирање во обратна насока (reverse stress - test) и други методи.

На 31 декември 2022 и 2021 година, согласно регулаторните барања, Групата не утврди капитал потребен за покривање на пазарниот ризик за портфолиото за тргување.

2.4. Оперативен ризик

Оперативен ризик е ризик од загуба поради несоодветни или неуспешни внатрешни процеси, лица и системи во Банката или од надворешни настани. Оперативниот ризик го вклучува и правниот ризик, како и ризикот од перење пари и финансирање на тероризмот, ризикот од несоодветност на информативните системи и други оперативни ризици.

Под „правен ризик“ се подразбира ризик од загуба којшто произлегува од прекршувања или непочитувања на законските и подзаконските прописи, договори, пропишани практики, етички стандарди, или како последица на погрешно толкување на прописите, правилата, договорите и други правни документи.

Групата има воспоставено рамка за управување со оперативен ризик која се базира врз Стратегија, Политика и Методологија, соодветна организациска структура и воспоставен процес за управување со овој ризик. Таа овозможува во рамките на различните процеси во Групата да се идентификуваат ризиците кои произлегуваат од овие процеси, нивно мерење и преземање корективни акции со цел да се избегне потенцијалниот негативен ефект врз финансискиот резултат и капиталната позиција на Групата. Соодветноста на воспоставената рамка за управување со оперативен ризик редовно се ревидира.

2. Управување со ризици (продолжува)**2.4. Оперативен ризик (продолжува)**

Идентификувањето и мерењето на оперативниот ризик Групата го врши преку анализа на прибраните податоци за настани кои предизвикале или може да предизвикаат штета во Групата, анализа на клучните показатели за ризик на Групата, примена на метод на самооценување преку квалитативен пристап, како и анализа на надворешни податоци за загуби кај други банки.

Групата утврдува капитал за покривање на оперативниот ризик применувајќи го стандардизираниот пристап. Износот на капиталот со 31.12.2022 година е презентираан во точката 3.1.1. Извештај за стапката на адекватност на капиталот.

3. Адекватност на капиталот

Согласно Одлуката од НБРСМ за консолидирана супервизија, доколку вкупната актива на подреденото лице е помала од 1 % од активата на матичното лице, подреденото лице нема да се вклучи во консолидираните финансиски извештаи за потребите на консолидираната супервизија. Врз основа на погоре наведеното, стапката на адекватност на капиталот не се утврдува на консолидирана основа.

Управување со капиталот

Целите на Банката при управување со капиталот, што е поширок концепт од акционерски капитал кој се прикажува во билансот на состојба, се:

- обезбедување капитална усогласеност на Банката со барањата на НБРСМ;
- одржување на способноста на Банката да продолжи да функционира како успешна компанија и да продолжи да обезбедува позитивни финансиски резултати за акционерите и поволности за другите инволвирани субјекти; и
- одржување соодветно ниво на капитал кое ќе овозможи успешно натамошно работење и развој.

Адекватноста на капиталот и употребата на регулаторниот капитал редовно се следат од раководството на Банката, при што се применуваат техники базирани на инструкциите дадени од регулаторот за супервизорски цели. Потребните информации се доставуваат до НБРСМ на месечна основа.

Согласно законската регулатива, Банката ги почитува следните стапки:

- редовниот основен капитал не смее да биде понизок од 4,5 % од активата пондерирана според ризиците (стапка на редовен основен капитал),
- основниот капитал не смее да биде понизок од 6 % од активата пондерирана според ризиците (стапка на основен капитал) и
- стапката на адекватност на капиталот не смее да биде пониска од 8 %.

Со состојба 31 декември 2022 година Банката ги исполнува законски пропишаните капитални барања и пропишаните заштитни слоеви за зачувување на капиталот и за системска значајност, кои ги покрива со редовниот основен капитал. Согласно регулативата, Банката во текот на 2022 година немаше обврска да издвојува противцикличен заштитен слој на капиталот.

Во дополние, Банката има воспоставено Процес на утврдување интерен капитал (ПИК) во согласност со Одлуката за управување со ризиците, пропишана од страна на НБРСМ. Процесот на утврдување на интерниот капитал се базира врз донесени Политика и Процедури и во рамките на истиот Банката:

- го утврдува потребниот интерен капитал за покривање на прифатливото ниво на ризик, што е во согласност со нејзиниот профил на ризичност и големината и сложеноста на тековните и идните финансиски активности;
- е насочена кон воспоставување одржливо ниво на капитал на долг рок, земајќи го предвид влијанието на сите материјални ризици и сл.

3. Адекватност на капиталот (продолжува)**3.1. Утврдување на адекватноста на капиталот**

Банката ги утврдува сопствените средства и адекватноста на капиталот во согласност со пропишаната Методологија за утврдување на адекватност на капиталот од НБРСМ. Согласно регулативата, активата пондерирана според кредитен ризик и капиталот потребен за покривање на оперативниот ризик се пресметуваат со примена на стандардизиран пристап.

Коефициентот на адекватноста на капиталот го покажува нивото на покриеност на ризичното работење на Банката и се пресметува како однос помеѓу сопствените средства на Банката и активата пондерирана според ризиците.

- а) Сопствените средства се категорија која е во функција на утврдување на стапката на адекватноста на капиталот и на другите регулаторни и прудентни лимити. Сопствените средства претставуваат збир на основниот капитал и дополнителниот капитал, а основниот капитал се состои од редовен основен капитал и додатен основен капитал. Со состојба 31 декември 2022 и 2021 година Банката располага само со редовен основен капитал, кој е дел од основниот капитал на Банката.
- б) Активата пондерирана според ризиците претставува збир на активата пондерирана според кредитниот ризик, активата пондерирана според валутниот ризик, активата пондерирана според оперативниот ризик и активата пондерирана според други ризици.
  - Активата пондерирана според кредитниот ризик ги содржи активните билансни и вонбилансни позиции, кои распоредени по соодветни категории на изложеност се пондерираат со соодветен пондер на ризичност во зависност од степенот на кредитен квалитет на должникот. Степенот на кредитен квалитет на должникот се утврдува врз основа на пропишаната регулатива од НБРСМ.
  - Активата пондерирана според валутниот ризик се утврдува врз основа на пресметан капитал потребен за покривање на валутниот ризик, кој Банката го утврдува врз основа на износот на агрегатната девизна позиција и апсолутниот износ на нето-позицијата во злато.
  - Активата пондерирана според оперативен ризик се утврдува врз основа на пресметан капитал потребен за покривање на оперативен ризик, кој Банката го утврдува со користење на стандардизиран пристап.
  - Активата пондерирана според другите ризици ги содржи капиталот потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките и капиталот потребен за покривање на пазарните ризици, капиталот потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака и капиталот потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна.

Утврдувањето на адекватноста на капиталот согласно регулативата се врши на квартална основа, меѓутоа во текот на 2022 година на барање на НБРСМ адекватноста на капиталот се утврдуваше и на месечна основа, а во зависност од интерните потреби и заради ефикасно управување со ризиците од работењето, се изготвуваат и други извештаи, анализи и симулации за потенцијалните промени на стапката на адекватност на капиталот.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

3. Адекватност на капиталот (продолжува)
3.1. Утврдување на адекватноста на капиталот (продолжува)
3.1.1. Извештај за стапката на адекватност на капиталот

Ред. бр.	ОПИС	во илјади денари	
		тековна година 2022	претходна година 2021
I	Активна пондерирана според кредитниот ризик		
1	Активна пондерирана според кредитниот ризик со примена на стандардизиран пристап	69,000,350	65,231,388
2	Капитал потребен за покривање на кредитниот ризик	5,520,028	5,218,511
II	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД ВАЛУТНИОТ РИЗИК		
3	Агрегатна девизна позиција	411,537	78,123
4	Нето-позиција во злато	-	-
5	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик	32,923	-
6	Активна пондерирана според валутниот ризик	411,537	-
III	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД ОПЕРАТИВНИОТ РИЗИК		
7	Капитал потребен за покривање на оперативниот ризик со примена на пристапот на базичен индикатор		-
8	Капитал потребен за покривање на оперативниот ризик со примена на стандардизираниот пристап	599,258	544,172
9	Активна пондерирана според оперативниот ризик	7,490,722	6,802,152
IV	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД ДРУГИТЕ РИЗИЦИ		
10	Капитал потребен за покривање на ризикот од промена на цените на стоките	-	-
11	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици (11.1+11.2+11.3)	-	-
11.1	Капитал потребен за покривање на позицискиот ризик (11.1.1+11.1.2+11.1.3+11.1.4)	-	-
11.1.1	Капитал потребен за покривање на специфичниот ризик од вложувања во должнички инструменти	-	-
11.1.2	Капитал потребен за покривање на генералниот ризик од вложувања во должнички инструменти	-	-
11.1.3	Капитал потребен за покривање на специфичниот ризик од вложувања во сопственички инструменти	-	-
11.1.4	Капитал потребен за покривање на генералниот ризик од вложувања во сопственички инструменти	-	-
11.2	Капитал потребен за покривање на надминувањето на лимитите на изложеност	-	-
11.3	Капитал потребен за покривање на пазарните ризици од позиции во опции	-	-
12	Капитал потребен за покривање на ризикот од порамнување/испорака	-	-
13	Капитал потребен за покривање на ризикот од другата договорна страна	-	195
14	Капитал потребен за покривање на другите ризици (10+11+12+13)	-	195
15	Активна пондерирана според други ризици	-	2,438
V	АКТИВА ПОНДЕРИРАНА СПОРЕД РИЗИЦИ	76,902,609	72,035,978
16	Капитал потребен за покривање на ризиците	6,152,209	5,762,878
VI	СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА	13,377,396	12,493,262
VII	АДЕКВАТНОСТ НА КАПИТАЛОТ (VI/V)	17.40%	17.34%

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

3. Адекватност на капиталот (продолжува)
3.1. Утврдување на адекватноста на капиталот (продолжува)
3.1.2. Извештај за сопствените средства на Банката

Ред. бр.	Опис	во илјади денари	
		тековна година 2022	претходна година 2021
1.	Сопствени средства	13,377,396	12,493,262
2.	Основен капитал	13,377,396	12,493,262
3.	Редовен основен капитал (РОК)	13,377,396	12,493,262
3.1.	Позиции во РОК	13,402,487	12,529,193
3.1.1.	Капитални инструменти од РОК	2,279,067	2,279,067
3.1.2.	Премија од капиталните инструменти од РОК	771,527	771,527
3.1.3.	Задолжителна општа резерва (општ резервен фонд)	9,898,860	9,227,530
3.1.4.	Задржана нераспоредена добивка	470,000	250,000
3.1.5.	(-) Акумулирана загуба од претходни години	-	-
3.1.6.	Тековна добивка или добивка на крајот на годината	-	-
3.1.7.	Збирна сеопфатна добивка или загуба	(16,967)	1,069
3.2.	(-) Одбитни ставки од РОК	(25,091)	(35,931)
3.2.1.	(-) Загуба на крајот на годината или тековна загуба	-	-
3.2.2.	(-) Нематеријални средства	(25,091)	(35,931)
3.2.3.	(-) Одложени даночни средства коишто зависат од идната профитабилност на Банката	-	-
3.2.4.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.1.	(-) Директни вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.2.	(-) Индиректни вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.3.	(-) Синтетички вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК	-	-
3.2.4.4.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од РОК за кои банката има договорна обврска да ги купи	-	-
3.2.5.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од РОК на лица од финансискиот сектор, при што тие лица имаат вложувања во банката	-	-
3.2.6.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од РОК на лица од финансискиот сектор во кои Банката нема значајно вложување	-	-
3.2.7.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од РОК на лица од финансискиот сектор во кои Банката има значајно вложување	-	-
3.2.8.	(-) Износ на одбитни ставки од ДОК којшто го надминува вкупниот износ на ДОК	-	-
3.2.9.	(-) Износ на надминувањето на лимитите за вложувања во нефинансиски институции	-	-
3.2.10.	(-) Трошоци за данок	-	-
3.2.11.	(-) Разлика меѓу висината на потребната и извршената исправка на вредноста/посебната резерва	-	-
3.3.	Регулаторни усогласувања на РОК	-	-
3.3.1.	(-) Зголемување на РОК коешто произлегува од позиции на секјуритизација	-	-
3.3.2.	(-) Добивки или (+) загуби од заштитата од ризикот од парични текови	-	-
3.3.3.	(-) Добивки или (+) загуби од обврски на банката коишто се мерат по објективна вредност	-	-
3.3.4.	(-) Добивки или (+) загуби поврзани со обврски врз основа на деривати коишто се мерат по објективна вредност	-	-
3.4.	Позиции како резултат на консолидација	-	-
3.4.1.	Неконтролирачко (малцинско) учество коешто се признава во РОК на консолидирана основа	-	-
3.4.2.	Останато	-	-
3.5.	Други позиции од РОК	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

3. Адекватност на капиталот (продолжува)
3.1 Утврдување на адекватноста на капиталот (продолжува)
3.1.2 Извештај за сопствените средства на Банката (продолжува)

Ред. бр.	Опис	во илјади денари	
		тековна година 2022	претходна година 2021
4.	Додатен основен капитал (ДОК)	-	-
4.1.	Позиции во ДОК	-	-
4.1.1.	Капитални инструменти од ДОК	-	-
4.1.2.	Премија од капиталните инструменти од ДОК	-	-
4.2.	(-) Одбитни ставки од ДОК	-	-
4.2.1.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.1.	(-) Директни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.2.	(-) Индиректни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.3.	(-) Синтетички вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК	-	-
4.2.1.4.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДОК за кои банката има договорна обврска да ги купи	-	-
4.2.2.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од ДОК на лица од финансискиот сектор, при што тие лица имаат вложувања во Банката	-	-
4.2.3.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од ДОК на лица од финансискиот сектор во кои Банката нема значајно вложување	-	-
4.2.4.	(-) Директни, индиректни и синтетички вложувања во капитални инструменти од ДОК на лица од финансискиот сектор во кои Банката има значајно вложување	-	-
4.2.5.	(-) Износ на одбитни ставки од ДК којшто го надминува вкупниот износ на ДК	-	-
4.2.6.	(-) Трошоци за данок	-	-
4.3.	Регулаторни усогласувања на ДОК	-	-
4.3.1.	(-) Зголемување на ДОК коешто произлегува од позиции на секјуритизација	-	-
4.3.2.	(-) Добивки или (+) загуби од заштитата од ризикот од парични текови	-	-
4.3.3.	(-) Добивки или (+) загуби од обврски на Банката коишто се мерат по објективна вредност	-	-
4.3.4.	(-) Добивки или (+) загуби поврзани со обврски врз основа на деривати коишто се мерат по објективна вредност	-	-
4.4.	Позиции како резултат на консолидација	-	-
4.4.1.	Прифатлив додатен основен капитал којшто се признава во ДОК на консолидирана основа	-	-
4.4.2.	Останато	-	-
4.5.	Други позиции од ДОК	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

3. Адекватност на капиталот (продолжува)
3.1 Утврдување на адекватноста на капиталот (продолжува)
3.1.2 Извештај за сопствените средства на Банката (продолжува)

Ред. бр.	Опис	во илјади денари	
		тековна година 2022	претходна година 2021
5.	Дополнителен капитал (ДК)	-	-
5.1.	Позиции во ДК	-	-
5.1.1.	Капитални инструменти од ДК	-	-
5.1.2.	Субординирани кредити	-	-
5.1.3.	Премија од капиталните инструменти од ДК	-	-
5.2.	(-) Одбитни ставки од ДК	-	-
5.2.1.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.1.	(-) Директни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.2.	(-) Индиректни вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.3.	(-) Синтетички вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК	-	-
5.2.1.4.	(-) Вложувања во сопствени капитални инструменти од ДК за кои Банката има договорна обврска да ги купи	-	-
5.2.2.	(-) директни, индиректни и синтетички вложувања во позиции од ДК на лица од финансискиот сектор, при што тие лица имаат вложувања во Банката	-	-
5.2.3.	(-) директни, индиректни и синтетички вложувања во позиции од ДК на лица од финансискиот сектор во кои Банката нема значајно вложување	-	-
5.2.4.	(-) директни, индиректни и синтетички вложувања во позиции од ДК на лица од финансискиот сектор во кои Банката има значајно вложување	-	-
5.3.	Регулаторни усогласувања на ДК	-	-
5.3.1.	(-) Зголемување на ДК коешто произлегува од позиции на секјуритизација	-	-
5.3.2.	(-) Добивки или (+) загуби од заштитата од ризикот од парични текови	-	-
5.3.3.	(-) Добивки или (+) загуби од обврски на Банката коишто се мерат по објективна вредност	-	-
5.3.4.	(-) Добивки или (+) загуби поврзани со обврски врз основа на деривати коишто се мерат по објективна вредност	-	-
5.4.	Позиции како резултат на консолидација	-	-
5.4.1.	Прифатлив дополнителен капитал којшто се признава во ДК на консолидирана основа	-	-
5.4.2.	Останато	-	-
5.5.	Други позиции од ДК	-	-

4. Известување според сегментите

Известувањето според сегментите се врши според оперативните сегменти на Групата.

Оперативен сегмент е компонента од активностите на Групата за којашто се исполнети следниве услови:

- извршува активности како резултат на кои се остваруваат приходи и настануваат трошоци;
- се разгледуваат од страна на Надзорниот одбор на Групата, со цел оценување на остварувањата и носење одлуки за идните деловни активности на сегментот; и
- достапни се финансиски информации за сегментот.

Групата одделно ги обелоденува информациите за секој значаен оперативен сегмент. Еден сегмент се смета за значаен доколку:

- приходите на сегментот учествуваат со повеќе од 10 % во вкупните приходи на Групата;
- износот на добивката или загубата претставува 10 % или повеќе од вкупната добивка на сите оперативни сегменти коишто прикажале добивка, или од вкупната загуба на сите оперативни сегменти коишто прикажале загуба;
- вкупните средства на сегментот учествуваат со 10 % или повеќе во вкупните средства на Групата;
- раководството оцени дека се значајни за следење за потребите на управување со Групата.

За целите на финансиско известување, Групата групира два или повеќе сегменти во еден оперативен сегмент доколку тие оперативни сегменти се слични во однос на видот на производите и услугите, видот и групата на корисниците на производите и услугите и методите за дистрибуција и понуда на истите. На 31 декември 2022 и 2021 година Групата не изврши групирање на два или повеќе оперативни сегменти во еден.

Оперативните сегменти на Групата се еднакви на деловните линии пропишани со „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“, со примена на стандардизираниот пристап за потребите на утврдување на капиталот потребен за покривање на оперативниот ризик.

Групата обелоденува информации за концентрацијата на деловните активности кон одделни значајни клиенти. Значаен клиент е физичко или правно лице, како и лицата поврзани со него, доколку Групата остварува 10 % или повеќе од своите вкупни деловни приходи или деловни расходи. На 31 декември 2022 и 2021 година не постојат значајни клиенти.

Географските подрачја според кои Групата известува се:

- земји членки на Европската Унија;
- други европски земји, надвор од Европската Унија;
- земји надвор од Европа, членки на Организацијата за економска соработка и развој (ОЕЦД), и
- други земји.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ
Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

4. Известување според сегментите (продолжува)
А. Оперативни сегменти

	Оперативни сегменти								Неалоцирано	Вкупно	
	ДП1: Услуги поврзани со финансирање средни и големи трговци	ДП2: Трување и продажба	ДП3: Банкарство на мало	ДП4: Комерцијално банкарство	ДП5: Платен промет и порамнување	ДП6: Услуги како агент	ДП7: Управување со средства	ДП8: Брокерски услуги на мало			Сите останати незначајни оперативни сегменти
2022 (тековна година)	-	-	769,084	2,328,105	36	-	-	-	-	-	3,097,225
Нето-приходи/(расходи) од камата	-	2,681	93,228	142,380	777,054	44,006	8,249	71,632	-	55	1,139,285
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	-	(3,657)	-	-	-	-	-	97	-	-	(3,560)
Нето-приходи од трување	-	4,566	-	-	-	-	-	-	-	-	4,566
Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност	-	480,366	(164,996)	872,668	38,360	(2,122)	79	75,587	-	30,678	1,330,620
Останати оперативни приходи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Приходи реализирани помеѓу сегментите	-	483,956	697,316	3,343,153	815,450	41,884	8,328	147,316	-	30,733	5,568,136
Вкупно приходи по сегмент	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	-	-	(186,162)	(807,864)	-	-	-	-	-	-	(984,026)
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа	-	(2,033)	(40,983)	(33,068)	(86,270)	(2,271)	(2,271)	(973)	(49,374)	-	(9,734)
Амортизација	-	(125,070)	(582,386)	(247,163)	(620,448)	(14,660)	(15,715)	(21,624)	(381,495)	-	(2,008,561)
Трошоци за реструктурирање	-	(127,103)	(809,531)	(1,097,829)	(706,718)	(16,931)	(17,986)	(22,597)	(430,869)	-	(3,229,564)
Трошоци за вложување во недвижности и опрема	-	356,853	(112,215)	2,245,324	108,732	24,953	(9,658)	124,719	(400,136)	-	2,338,572
Останати расходи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно расходи по сегмент	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Финансиски резултат по сегмент	-	486,953	221,333,436	122,894,443	2,787,712	31,466	29,469	473,018	2,213,251	-	148,836,497
Данок од добивка	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Добивка/(загуба) за финансиската година	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупна актива по сегмент	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Неалоцирана актива по сегмент	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупна актива	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно обврски по сегмент	-	4	99,191,225	35,789,780	152,920	48,748	4	28,366	166,140	-	135,211,047
Неалоцирани обврски по сегмент	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно обврски	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

4. Известување според сегментите (продолжува)

В. Географски подрачја

		во илјади денари							
		Република Северна Македонија	Земји членки на Европската Унија	Европа (останато)	Земји-членки на ОЕЦД (без европските земји-членки на ОЕЦД)	Останато (значајни географски сегменти)	Сите останати незначајни географски сегменти	Неалоцирано	Вкупно
2022 (тековна година)	Вкупни приходи	5,786,403	(140,170)	(85,054)	3,260	1,938	1,759	5,568,136	
	Вкупна актива	138,374,087	8,255,098	3,469,885	872,174	78,504	-	151,049,748	
2021 (претходна година)	Вкупни приходи	5,785,674	(181,464)	(85,088)	4,007	345	(572)	5,522,902	
	Вкупна актива	134,506,197	8,312,301	2,755,679	2,907,883	72,738	-	148,554,798	

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

5. Објективна вредност на финансиски средства и финансиски обврски

А. Објективна вредност на финансиските средства и обврски

	тековна година 2022		претходна година 2021	
	сметководствена вредност	објективна вредност	сметководствена вредност	објективна вредност
<i>во илјади денари</i>				
Финансиски средства				
Парични средства и парични еквиваленти	57,443,900	57,443,900	57,857,098	57,857,098
Средства за тргување	127,387	127,387	141,666	141,666
Финансиски средства по објективна вредност, преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	354,937	354,937	350,371	350,371
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Кредити на и побарувања од банки	584,519	584,519	3,099,033	3,096,198
Кредити на и побарувања од други комитенти	59,856,354	59,856,354	53,536,121	53,536,121
Вложувања во хартии од вредност	27,114,944	26,092,164	27,757,186	28,005,999
Вложувања во придружени друштва	385,387	385,387	348,731	348,731
Побарувања за данок на добивка (тековен)	983	983	391	391
Останати побарувања	2,308,970	2,308,970	2,541,204	2,541,204
Заложени средства	-	-	-	-
Одложени даночни средства	-	-	-	-
Финансиски обврски				
Обврски за тргување	-	-	2,623	2,623
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Депозити на банки	260,358	260,358	341,643	341,643
Депозити на други комитенти	133,174,137	133,126,312	130,624,153	130,593,019
Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-
Обврски по кредити	698,159	698,159	713,536	713,536
Субординирани обврски	-	-	-	-
Обврски за данок на добивка (тековен)	33,554	33,554	100,871	100,871
Одложени даночни обврски	-	-	-	-
Останати обврски	760,038	760,038	1,425,350	1,425,350

Објективната вредност претставува износ за кој некое средство може да се замени или обврска да се подмири во нормални, пазарни услови и помеѓу запознаени, доброволни странки. Објективната вредност се базира врз процената од страна на раководството на Групата, според профилот на базата на средствата и обврските.

5. **Објективна вредност на финансиските средства и финансиските обврски (продолжува)**А. **Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)**а) **Парични средства и парични еквиваленти**

Објективната вредност на паричните средства и паричните еквиваленти е еднаква на нивната сметководствена вредност со оглед дека истите вклучуваат готовина и ностро сметки кои претставуваат нерестриktivни побарувања по депозити и пласирања во НБРСМ и достасуваат на краток рок.

б) **Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку билансот на успех**

Објективната вредност на средствата за тргување и финансиските средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање, е утврдена врз основа на пазарната вредност и со примена на техники за вреднување и е еднаква на нивната сметководствена вредност.

в) **Кредити на и побарувања од банки**

Објективната вредност на кредити на и побарувања од банки е утврдена во согласност со постојните пазарни услови и моменталните каматни стапки. За дел од побарувањата од банки по основ на депозити поради нивните специфични карактеристики и непостоење слични инструменти на пазарот, Групата смета дека нивната сметководствена вредност апроксимативно ја претставува нивната објективна вредност.

г) **Кредити на и побарувања од други комитенти**

Кредитите и побарувањата од други комитенти се мерат според амортизираната набавна вредност намалени за нивната исправка на вредност. Кредитите и побарувања од други комитенти во кредитното портфолио на Групата во најголем дел се со варијабилна каматна стапка. Проценетата објективна вредност на кредитите и побарувањата од други клиенти, се утврдува преку дисконтирање на идните парични текови за кои се проценува дека ќе се примат. Проценетите идни парични текови за утврдување на објективната вредност, се дисконтирани со примена на тековната пазарна каматна стапка.

Групата обезбедува кредити финансирани од кредитни линии преку Развојната банка на Северна Македонија (РБСМ), и истите се пласираат на пазарот и од други банки под истите услови како во Групата. Нивните каматни стапки се смета дека се пазарни каматни стапки. Исто така, Групата одобрува кредити на население со фиксни каматни стапки во првите години од кредитот. Производи со вакви карактеристики и каматни стапки се нудат и од други банки на пазарот, и нивните каматни стапки се смета дека се пазарни каматни стапки.

д) **Вложување во хартии од вредност**

Вложувањата во хартии од вредност вклучуваат должнички хартии од вредност кои се чуваат до достасување прикажани според амортизирана набавна вредност со примена на методот на ефективна каматна стапка и средства расположливи за продажба прикажани според објективна вредност. Објективната вредност на средствата расположливи за продажба се утврдува според котирана пазарна цена на активен пазар или објавени цени достапни од берза, дилер и брокер. Во случаи кога овие информации не се достапни на Групата, објективната вредност се проценува според: информации за постигнатите цени на скорешни, нормални, комерцијални трансакции помеѓу запознаени и доброволни странки; применување на тековната пазарна цена на друг инструмент кој е во суштина ист; анализа на дисконтирани парични текови и други алтернативни модели за определување на цената.

5. **Објективна вредност на финансиските средства и финансиските обврски (продолжува)**А. **Објективна вредност на финансиските средства и обврски (продолжува)**д) **Вложување во хартии од вредност (продолжува)**

За должничките хартии од вредност кои се чуваат до доспевање објективната вредност се утврдува со користење техники на дисконтирани парични текови со актуелната крива на принос на примарниот пазар на должнички хартии од вредност, за должнички хартии од вредност со слична преостаната рочност.

Вложувањата во хартии од вредност вклучуваат износ од 64,982 илјади денари (2021: 64,956 илјади денари), кои се однесуваат на вложувања во хартии од вредност за кои не постои активен пазар, и нема скорешни трансакции кои би можеле да се применат во одредувањето на објективната вредност. Истите се искажуваат по нивната набавна вредност, намалена за исправката на вредност поради оштетување. Нивното учество во вкупните вложувања во хартии од вредност е само 0.24 % (2021: 0.23 %).

ѓ) **Останати побарувања**

Со оглед на краткиот рок на достасување, објективната вредност на останатите побарувања е еднаква на нивната сметководствена вредност.

е) **Депозити на банките**

Поради незначителниот ризик од промена на вредности краткиот рок на достасување, објективната вредност на депозитите по видување и орочените депозити е еднаква со нивната сметководствена вредност.

ж) **Депозити на други комитенти**

Објективната вредност на депозитите по видување, како и на орочените депозити со прилагодлива и променлива каматна стапка, е еднаква со нивната сметководствена вредност. Од вкупните депозити на други комитенти, износот на орочени депозити со фиксна каматна стапка изнесува 15,412,085 илјади денари (2021: 13,401,822 илјади денари). Фиксните каматни стапки во најголем дел се однесуваат за орочени депозити до една година (11,475,127 илјади денари) кои започнаа да се применуваат од 1 октомври 2017 година, а производи со вакви карактеристики и каматни стапки се нудат и од други банки на пазарот. Оттука, овие каматни стапки може да се смета дека се пазарни, поради тоа што објективната вредност на овие депозити е еднаква на нивната сметководствена вредност.

з) **Обврски по кредити**

Објективната вредност на обврските по кредити со променливи каматни стапки, не се разликува од сметководствената вредност, поради прилагодувањето на каматните стапки за конкретните финансиски обврски со пазарните каматни стапки за слични инструменти. Објективната вредност на кредитните линии коишто се регулирани со посебни услови и за кои на пазарот нема други финансиски инструменти со исти или слични карактеристики, апроксимативно ја претставува нивната сметководствена вредност.

с) **Останати обврски**

Со оглед на краткиот рок на достасување, објективната вредност на останатите обврски е еднаква на нивната сметководствена вредност.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

5. **Објективна вредност на финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)**
 Б. **Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност**
 Б.1. **Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност**

во илјади денари

31 декември 2022 (тековна година)

Финансиски средства мерени по објективна вредност

Средства за тргување
 Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање

Дериватни средства чувани за управување со ризик

Вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба

Вкупно

Финансиски обврски мерени по објективна вредност

Обврски за тргување
 Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање

Дериватни обврски чувани за управување со ризик

Вкупно

31 декември 2021 (претходна година)

Финансиски средства мерени по објективна вредност

Средства за тргување
 Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање

Дериватни средства чувани за управување со ризик

Вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба

Вкупно

Финансиски обврски мерени по објективна вредност

Обврски за тргување
 Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање

Дериватни обврски чувани за управување со ризик

Вкупно

Белешка	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
19	107,405	19,982	-	127,387
20	-	354,937	-	354,937
21	-	-	-	-
23.1	-	3,515,798	64,982	3,580,780
Вкупно	107,405	3,890,717	64,982	4,063,104
32	-	-	-	-
33	-	-	-	-
21	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-
19	118,700	22,966	-	141,666
20	-	350,371	-	350,371
21	-	-	-	-
23.1	-	4,988,407	64,956	5,053,363
Вкупно	118,700	5,361,744	64,956	5,545,400
32	-	2,623	-	2,623
33	-	-	-	-
21	-	-	-	-
Вкупно	-	2,623	-	2,623

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

5. **Објективна вредност на финансиски средства и финансиски обврски (продолжува)**
 Б. **Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност (продолжува)**
 Б.1. **Нивоа на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност (продолжува)**

Групата ги класификува сите финансиски средства и финансиски обврски мерени по објективна вредност, со користење хиерархија на објективна вредност, којашто ја прикажува значајноста на влезните параметри користени во одредувањето на објективната вредност. Хиерархијата на објективната вредност ги опфаќа следниве нивоа:

а) Ниво 1 - Објективната вредност е утврдена со директна примена/повикување на котирана пазарна цена на финансиските инструменти на активен пазар;

б) Ниво 2 - Објективната вредност е утврдена со примена на техники за вреднување коишто содржат влезни информации (инпути) од активни пазари, коишто можат да бидат директни, односно пазарни цени, или индиректни, односно извлечени од пазарни цени;

в) Ниво 3 - Објективната вредност е утврдена со примена на техники за вреднување коишто содржат влезни информации (инпути) што не можат директно или индиректно да се следат на активните пазари, односно не се видливи.

Б.2. Трансфери помеѓу нивоата 1 и 2 на објективна вредност

во илјади денари

Финансиски средства мерени по објективна вредност

Средства за тргување
 Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање

Дериватни средства чувани за управување на ризик

Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба

Вкупно

Финансиски обврски мерени по објективна вредност

Обврски за тргување
 Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање

Дериватни обврски чувани за управување со ризик

Вкупно

	тековна година 2022		претходна година 2021	
	трансфери од нивото 1 на ниво 2	трансфери од нивото 2 на ниво 1	трансфери од нивото 1 на ниво 2	трансфери од нивото 2 на ниво 1
Средства за тргување	-	-	-	-
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-
Дериватни средства чувани за управување на ризик	-	-	-	-
Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-
Обврски за тргување	-	-	-	-
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

6. Нето-приходи/(расходи) од камата
А. Структура на приходите и расходите од камата според видот на финансиските инструменти

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Приходи од камата		
Парични средства и парични еквиваленти	350,463	81,396
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-
Дериватни средства чувани за управување со ризик	-	-
Кредити на и побарувања од банки	26,481	1,817
Кредити на и побарувања од други комитенти	2,567,118	2,303,645
Вложувања во хартии од вредност	419,076	355,847
Останати побарувања	-	-
(Исправка на вредноста на приход од камата, на нето-основа)	(11,336)	(11,513)
Наплатени претходно отпишани камати	64,965	72,658
Вкупно приходи од камата	3,416,767	2,803,850
Расходи за камата		
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	-	-
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	-	-
Депозити на банки	12,061	12,167
Депозити на други комитенти	262,819	284,596
Издадени должнички хартии од вредност	-	-
Обврски по кредити	17,087	14,529
Субординирани обврски	-	-
Останати обврски	27,575	36,806
Вкупно расходи за камата	319,542	348,098
Нето-приходи/(расходи) од камата	3,097,225	2,455,752

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

6. Нето-приходи/(расходи) од камата (продолжува)
Б. Секторска анализа на приходите и расходите од камата според секторот

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Приходи од камата		
Нефинансиски друштва	1,500,630	1,291,411
Држава	473,173	418,571
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	7,074	1,647
Банки	8,692	637
Останати финансиски друштва (небанкарски)	226,679	73,028
Домаќинства	991,298	937,784
Нерезиденти	155,592	19,627
(Исправка на вредноста на приход од камата, на нето-основа)	(11,336)	(11,513)
Наплатени претходно отпишани камати	64,965	72,658
Вкупно приходи од камата	3,416,767	2,803,850
Расходи за камата		
Нефинансиски друштва	21,763	22,760
Држава	105	117
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	2,577	2,911
Банки	666	1,374
Останати финансиски друштва (небанкарски)	26,603	38,400
Домаќинства	233,466	251,137
Нерезиденти	34,362	31,399
Вкупно расходи за камата	319,542	348,098
Нето-приходи/(расходи) од камата	3,097,225	2,455,752

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

7. Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести
А. Структура на приходите и расходите од провизии и надомести според видот на финансиските активности

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Приходи од провизии и надомести		
Кредитирање	733,431	581,504
Платен промет	-	-
во земјата	432,877	395,217
со странство	288,259	254,712
Акредитиви и гаранции	152,863	129,081
Брокерско работење	12,301	15,030
Управување со средствата	71,449	67,990
Комисиски и доверителски активности	24,855	23,369
Издавање хартии од вредност	-	-
Приходи од надоместок за водење трансакциска сметка на физички лица	68,086	67,272
Приходи од надоместоци за вршење трансакции преку платен промет – физички лица	38,415	37,211
Останато	87,061	77,731
(наведете ги поединечно приходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните приходи од провизии и надомести)		
Вкупно приходи од провизии и надомести	1,909,597	1,649,117
Расходи за провизии и надомести		
Кредитирање	596,035	423,982
Платен промет	-	-
во земјата	109,398	99,785
со странство	43,713	39,626
Акредитиви и гаранции	-	-
Брокерско работење	1,402	2,185
Управување со средствата	-	-
Комисиски и доверителски активности	3,429	3,376
Издавање хартии од вредност	-	-
Останато	16,335	15,005
(наведете ги поединечно расходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните расходи од провизии и надомести)		
Вкупно расходи за провизии и надомести	770,312	583,959
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	1,139,285	1,065,158

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

7. Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести (продолжува)
Б. Секторска анализа на приходите и расходите од провизии и надомести
Приходи од провизии и надомести

Нефинансиски друштва	1,079,037	890,851
Држава	5,187	5,429
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	26,080	22,421
Банки	201,733	171,479
Останати финансиски друштва (небанкарски)	130,262	114,170
Домаќинства	351,310	346,441
Нерезиденти	115,988	98,326

Вкупно приходи од провизии и надомести

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Приходи од провизии и надомести		
Нефинансиски друштва	1,079,037	890,851
Држава	5,187	5,429
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	26,080	22,421
Банки	201,733	171,479
Останати финансиски друштва (небанкарски)	130,262	114,170
Домаќинства	351,310	346,441
Нерезиденти	115,988	98,326
Вкупно приходи од провизии и надомести	1,909,597	1,649,117
Расходи за провизии и надомести		
Нефинансиски друштва	10,956	8,563
Држава	9	11
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	-	-
Банки	193,037	123,298
Останати финансиски друштва (небанкарски)	110,786	102,588
Домаќинства	-	-
Нерезиденти	455,524	349,499
Вкупно расходи за провизии и надомести	770,312	583,959
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	1,139,285	1,065,158

Расходи за провизии и надомести

Нефинансиски друштва	10,956	8,563
Држава	9	11
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	-	-
Банки	193,037	123,298
Останати финансиски друштва (небанкарски)	110,786	102,588
Домаќинства	-	-
Нерезиденти	455,524	349,499

Вкупно расходи за провизии и надомести
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

10. Нето-приходи/(расходи) од курсни разлики

во илјади денари		
тековна година 2022	претходна година 2021	
Реализирани приходи/(расходи) од курсните разлики, на нето-основа	342,706	230,017
Нереализирани приходи/(расходи) од курсните разлики, на нето-основа		
курсни разлики на исправката на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	5,099	95
курсни разлики на посебната резерва за вонбилансна изложеност, на нето-основа	287	124
останати курсни разлики, на нето-основа	(11,980)	(32,835)
Нето-приходи/(расходи) од курсните разлики	336,112	197,401

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

11. Останати приходи од дејноста

во илјади денари		
тековна година 2022	претходна година 2021	
Добивка од продажбата на средствата расположливи за продажба	-	-
Дивиденда од сопственичките инструменти расположливи за продажба	2,870	1,025
Нето-приходи од вложувањата во подружници и придружени друштва	-	-
Капитална добивка од продажбата на:		
Недвижности и опрема	7,551	3,031
Нематеријални средства	-	-
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	151,130	444,063
Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	-	-
Приходи од кирии	6,535	6,202
Приходи од добиени судски спорови	194	2,430
Наплатени претходно отпишани побарувања	566,355	1,161,724
Ослободување на резервирања за:		
потенцијални обврски врз основа на судски спорови	-	-
пензии и други користи за вработените	2,890	-
преструктурирања	-	-
неповолни договори	-	-
останати резервирања	-	-
Останато (приходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати приходи од дејноста)		
Приходи врз основ на девизно работење	152,346	55,005
Приходите кои не претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати приходи од дејноста	29,050	28,149
Вкупно останати приходи од дејноста	918,921	1,701,629

Износот од 151,130 илјади денари (2021: 444,063 илјади денари) во позицијата „Капитална добивка од продажба на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања“ произлегува од продажба на капитален преземен имот на Банката, кој опфаќа голема квадратура на административни и деловни простории на атрактивни локации, производни погони со производни линии и опрема за работа, како и земјиште. Продадениот преземен имот, од кој е остварена капиталната добивка е преземен од должници правни лица кои спрема Банката биле значајно кредитно изложени.

Износот од 1,161,724 илјади денари во позицијата „Наплатени претходно отпишани побарувања“ во 2021 во најголем дел е резултат на наплатени побарувања од два должника кон кои Банката во претходни периоди била значително кредитно изложена.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

12. Исправка на вредност на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето-основа

Кредити на и побарувања од банки	Кредити на побарувања од други комитенти	Вложувања во финансиските средства кои се чуваат до достасување	Парични средства и парични еквиваленти	Побарувања за провизии и надомести	Останати побарувања	Вкупно исправка на вредноста на финансиските средства	Посебна резерва за вонбилансната изложеност	Вкупно
372	2,496,327	-	7,755	14,166	43,819	2,565,782	412,099	2,977,881
(635)	(1,648,499)	-	(7,632)	(4,103)	(23,204)	(1,684,671)	(299,184)	(1,983,855)
(263)	847,828	-	123	10,063	20,615	881,111	112,915	994,026
547	2,954,836	-	5,222	12,108	43,243	3,015,957	310,472	3,326,429
(345)	(2,094,359)	-	(5,363)	(5,139)	(19,491)	(2,124,698)	(267,137)	(2,391,835)
202	860,477	-	141	6,969	23,752	891,259	43,335	934,594

2022 (тековна година) во илјади денари

Исправка на вредноста и посебна резерва

Дополнителна исправка на вредноста и посебна резерва (Ослободување на исправката на вредноста и посебна резерва)

Вкупно исправка на вредноста на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето-основа

2021 (претходна година)

Исправка на вредноста и посебна резерва

Дополнителна исправка на вредноста и посебна резерва (Ослободување на исправката на вредноста и посебна резерва)

Вкупно исправка на вредноста на финансиските средства и посебна резерва за вонбилансната изложеност, на нето-основа

Зголемувањето на нето-исправката на вредност на финансиските средства се должи на зголемиот обем на кредитирање, но и поради зголемена строгост во процената на кредитниот ризик од страна на менаџментот на Групата, при што како резултат на неповолните состојби во економијата беше издвоен поголем износ на резервации за корпоративното портфолио.

Притоа, во последниот квартал од 2022 година е утврден значителен износ на дополнителна исправка на вредноста на финансиските средства, пред сè кај комитенти кај кои веќе подолго време производниот процес е во мирување поради високите цени на енергенсите или поради временни мерки на надлежни судски органи со кои времено се блокираше располагањето со финансиските средства кај одредени комитенти.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

13. Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа

Недвижности и опрема	Нематеријални средства	Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	Останати нефинансиски средства	Неконтролирано учество*	Вкупно
-	-	6,282	3,452	-	-	9,734
-	-	-	-	-	-	-
-	-	6,282	3,452	-	-	9,734
-	-	4,932	-	-	-	4,932
-	-	-	-	-	-	-
-	-	4,932	-	-	-	4,932

во илјади денари

2022 (тековна година)

Дополнителна загуба поради оштетување (Ослободување на загубата поради оштетување) **Вкупно загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа**

2021 (претходна година)

Дополнителна загуба поради оштетување (Ослободување на загубата поради оштетување) **Вкупно загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа**

* само за консолидирани финансиски извештаи

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

14. Трошоци за вработените

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
<i>Краткорочни користи за вработените</i>		
Плати	744,173	708,572
Задолжителни придонеси за социјално и здравствено осигурување	264,474	252,641
Краткорочни платени отсуства	1,857	8,727
Трошоци за привремено вработување	-	-
Удел во добивката и награди	-	-
Немонетарни користи	628	1,722
	1,011,132	971,662
<i>Користи по престанокот на вработувањето</i>		
Придонеси кон пензиските планови за дефинирани придонеси	-	-
Користи при пензионирањето	-	-
Зголемување на обврската за пензиски планови за дефинирани користи	-	-
Зголемување на обврската за други долгорочни користи	-	-
Други користи при престанокот на вработувањето	-	456
	-	456
Користи поради престанокот на вработувањето	359	2,178
Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со сопственички инструменти	-	-
Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со парични средства	-	-
Останато (трошоци за вработените кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните трошоци за вработените)	84,247	73,937
Вкупно трошоци за вработените	1,095,738	1,048,233

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

15. Амортизација

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
<i>Амортизација на нематеријалните средства</i>		
Интерно развиен софтвер	-	-
Купен софтвер од надворешни добавувачи	12,506	10,581
Други интерно развиени нематеријални средства	-	-
Други нематеријални средства	11,438	8,849
Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	-	-
	23,944	19,430
<i>Амортизација на недвижностите и опремата</i>		
Градежни објекти	80,820	80,226
Транспортни средства	17,368	16,295
Мебел и канцелариска опрема	14,684	10,966
Останата опрема	76,469	66,967
Други ставки на недвижностите и опремата	-	-
Вложувања во недвижностите и опремата земени под закуп	3,958	1,299
	193,299	175,753
Вкупно амортизација	217,243	216,270

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

16. Останати расходи од дејноста

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Загуба од продажбата на средствата расположливи за продажба	-	-
Трошоци за лицензирање на софтверот	40,086	35,530
Премии за осигурување на депозитите	235,705	220,055
Премии за осигурување на имотот и на вработените	5,582	5,356
Материјали и услуги	275,034	221,157
Административни и трошоци за маркетинг	186,114	177,299
Останати даноци и придонеси	1,510	1,497
Трошоци за кирии	21,124	19,262
Трошоци за судски спорови	8,190	1,324
Резервирања за пензиските и за други користи за вработените, на нето-основа	-	5,062
Резервирања за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови, на нето-основа	-	-
Други резервирања, на нето-основа	-	-
Преструктурирања	-	-
Неповолни договори	-	-
Останати резервирања	-	-
Загуба од продажбата на:	-	-
Недвижности и опрема	-	8,992
Нематеријални средства	-	-
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	-	-
Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	-	-
Останато	-	-
(расходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати расходи од дејноста)	-	-
Трошоци за девизно валутно работење	101,158	20,973
Трошоци по основ на работа со банкарски картички	6,628	26,095
(расходите кои не претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати расходи од дејноста)	31,692	63,584
Вкупно останати расходи од дејноста	912,823	806,186

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

17. Данок на добивка

А. Расходи/приходи за тековен и одложен данок

Тековен данок на добивка

Расход/(приход) за тековниот данок на добивка за годината
Корекции за претходни години
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години
Промени во сметководствени политики и грешки
Останато

Одложен данок на добивка

Одложен данок од добивка кој произлегува од привремени разлики за годината
Признавање на претходно непризнаени даночни загуби
Промени во даночната стапка
Воведување нови даноци
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години
Останато

Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
	166,864	205,454
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	166,864	205,454
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	166,864	205,454

Тековен данок на добивка

Признаен во билансот на успех
Признаен во капиталот и резервите

Одложен данок на добивка

Признаен во билансот на успех
Признаен во капиталот и резервите

Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
	166,864	205,454
	-	-
	166,864	205,454
	-	-
	-	-
	-	-
	166,864	205,454

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

17. Данок на добивка (продолжува)

Б. Усогласување помеѓу просечната ефективна даночна стапка и применливата даночна стапка

	во %	во илјади денари	во %	во илјади денари
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
Добивка/(загуба) пред оданочувањето	100.00	2,311,034	100.00	2,533,774
Данок од добивка согласно со применливата даночна стапка	10	233,857	10	253,377
Ефект од различни даночни стапки во други земји	-	-	-	-
Корекции за претходни години и промени во даночната стапка	-	-	-	-
Оданочен приход во странство	-	-	-	-
Расходи непризнаени за даночни цели	0.9	20,617	0.8	19,309
Даночно ослободени приходи	(0.6)	(14,030)	(0.8)	(19,513)
Даночни ослободувања непризнаени во билансот на успех	-	-	-	-
Признавање на претходно непризнаени даночни загуби	-	-	-	-
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години	-	-	-	-
Промени на одложениот данок	-	-	-	-
Останато	(3.1)	(73,580)	(1.9)	(47,719)
Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка	-	166,864	-	205,454
Просечна ефективна даночна стапка	7.1		8.1	

В. Данок на добивка од останати добивки/(загуби) во периодот кои не се прикажуваат во Билансот на успех

во илјади денари	тековна година 2022			претходна година 2021		
	пред оданочување	(расход)/поврат на данок на добивка	намалено за данок на добивка	пред оданочување	(расход)/поврат на данок на добивка	намалено за данок на добивка
Ревалоризациска резерва за средства	-	-	-	-	-	-
расположливи за продажба	-	-	-	-	-	-
Резерва за инструменти за заштита од ризикот од паричните текови	-	-	-	-	-	-
Резерва за инструменти за заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење	-	-	-	-	-	-
Резерва од курсни разлики од вложување во странско работење	-	-	-	-	-	-
Удел во останатите добивки/(загуби) од придружените друштва кои не се прикажуваат во Билансот на успех	-	-	-	-	-	-
Останати добивки/(загуби) кои не се прикажуваат во Билансот на успех	-	-	-	-	-	-
Вкупно останати добивки/(загуби) во периодот коишто не се прикажуваат во Билансот на успех	-	-	-	-	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

18. Парични средства и парични еквиваленти

Парични средства во благајна
Сметка и депозити во НБРСМ, освен задолжителни депозити во странска валута
Тековни сметки и трансакциски депозити кај странски банки
Тековни сметки и трансакциски депозити кај домашни банки
Благајнички записи со кои може да се тргува на секундарниот пазар
Државни записи со кои може да се тргува на секундарниот пазар
Орочени депозити со период на достасување до три месеци
Останати краткорочни високо ликвидни средства
Побарувања врз основа на камати
(Исправка на вредноста)

Вклучено во паричните средства и паричните еквиваленти за потребите на Извештајот за паричниот тек

Задолжителни депозити во странска валута
Ограничени депозити
(Исправка на вредноста)

Вкупно

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
1,680,542	1,721,649
32,453,421	36,318,487
2,223,628	7,213,881
4,481	2,606
2,731,250	2,552,229
-	-
9,025,152	2,847,085
458	445
38,134	1,151
(1,188)	(1,057)
48,155,878	50,656,476
7,747,118	5,840,089
1,541,058	1,360,669
(154)	(136)
57,443,900	57,857,098

На 31 декември 2022 Групата има ограничени депозити во вкупен износ од 1,541,058 илјади денари (2021: 1,360,669 илјади денари), и тоа:

- на сметката во КИБС на име Резервен гарантен фонд има средства во износ од 719,059 илјади денари согласно Правилата за Резервен гарантен фонд (2021: 586,875 илјади денари),
- на сметка во Euroclear за потребите на старателско работење има средства во износ од 576,535 илјади денари (2021: 543,736 илјади денари),
- на сметка во HSBC Bank PLC за потребите на работењето со Mastercard картички има средства во износ од 166,871 илјади денари (2021: 157,312 илјади денари),
- на сметка во United Overseas Bank Limited за потребите работењето со Visa картички има средства во износ од 78,593 илјади денари (2021: 72,745 илјади денари).

На задолжителната резерва во евра во Народната банка се утврдува надомест по стапка еднаква на пониската стапка од 0 % и каматната стапка на расположливиот депозит преку ноќ на Европската централна банка, којашто важела на последниот ден од периодот на исполнување.

Во услови на негативни каматни стапки, банките се должни да платат надомест на НБРСМ за задолжителна резерва во евра. По овој основ Групата во периодот јануари-декември 2022 година беше задолжена за износ од 18,76 милиони денари, односно за 9,75 милиони денари помалку од истиот период минатата година, кога задолжувањето изнесуваше 28,3 милиони денари, со оглед на тоа што почнувајќи од август 2022 година банките не плаќаат камата на обврската по задолжителна резерва во девизи.

	тековна година 2022			претходна година 2021			Вкупно исправка на вредноста на вредноста
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	
1,193	-	-	-	1,286	-	-	1,286
7,755 (7,632)	-	7,755 (7,632)	-	5,222 (5,363)	-	-	5,222 (5,363)
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
26	-	26	-	48	-	-	48
1,342	-	1,342	-	1,193	-	-	1,193

Движење на исправката на вредноста**Состојба на 1 јануари**

Исправка на вредноста за годината

Дополнителна исправка на вредноста

(Ослободување на исправката на вредноста)

Трансфер во:

- исправка на вредноста за Група 1

- исправка на вредноста за Група 2

- исправка на вредноста за Група 3

(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)

Ефект од курсни разлики

(Отпишани побарувања)

Состојба на 31 декември

во илјади денари

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

19. Средства за тргување

А. Структура на средствата за тргување според видот на финансискиот инструмент

Хартии од вредност за тргување*Должнички хартии од вредност за тргување*

Благајнички записи за тргување

Државни записи за тргување

Останати инструменти на пазарот на пари

Обврзници издадени од државата

Корпоративни обврзници

Останати должнички инструменти

Котирани

Некотирани

Сопственички инструменти за тргување

Сопственички инструменти издадени од банки

Останати сопственички инструменти

Котирани

Некотирани

Деривати за тргување

Договори зависни од промената на каматната стапка

Договори зависни од промената на курсот

Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност

Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСФИ 9

Кредити и побарувања

Кредити на и побарувања од банки

Кредити на и побарувања од други комитенти

Вкупно средства за тргување

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
19,982	19,961
19,982	19,961
-	-
19,982	19,961
-	-
-	-
107,405	118,700
107,405	118,700
107,405	118,700
-	-
-	3,005
-	-
-	-
-	3,005
-	-
-	-
127,387	141,666

Котираниите сопственички инструменти за тргување во износ од 107,405 илјади денари (2021: 118,700 илјади денари) се однесуваат на вложувања во акции издадени од домашни нефинансиски друштва.

Сите приходи од финансиските средства за тргување се признаваат како нето-приходи од тргување.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

20. Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени при почетно признавање

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Должнички хартии од вредност		
Благајнички записи	-	-
Државни записи	-	-
Останати инструменти на пазарот на пари	-	-
Обврзници издадени од државата	-	-
Корпоративни обврзници	-	-
Останати должнички инструменти	354,937	350,371
	354,937	350,371
Котирани		
Некотирани	354,937	350,371
Сопственички инструменти		
Сопственички инструменти издадени од банки	-	-
Останати сопственички инструменти	-	-
Котирани		
Некотирани	-	-
Кредити на и побарувања од банки		
Кредити на и побарувања од други комитенти	-	-
Вкупно финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	354,937	350,371

Останатите некотирани должнички инструменти во износ од 354,937 илјади денари се однесуваат на вложувања во удели (2021: 350,371 илјади денари), како што следува: удели во отворениот инвестициски фонд КБ Публикум – Балансиран, во износ од 10,492 илјади денари (2021: 11,874 илјади денари), и удели во отворениот инвестициски фонд КБ Публикум – Паричен, во износ од 344,445 илјади денари (2021: 338,497 илјади денари).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

21. Дериватни средства и обврски чувани за управување со ризик

	во илјади денари			
	тековна година 2022		претходна година 2021	
	дериватни средства	(дериватни обврски)	дериватни средства	(дериватни обврски)
А. Деривати за заштита од ризик / Деривати чувани за управување со ризик				
А.1 Според видот на променливата				
Деривати чувани за управување со ризик				
Договори зависни од промената на каматната стапка	-	-	-	-
Договори зависни од промената на курсот	-	-	-	-
Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност	-	-	-	-
Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСФИ 9	-	-	-	-
Вкупно деривати чувани за управување со ризик	-	-	-	-
А.2 Според видот на заштита од ризик				
Заштита од ризикот од објективната вредност	-	-	-	-
Заштита од ризикот од паричните текови	-	-	-	-
Заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење	-	-	-	-
Вкупно деривати чувани за управување со ризик	-	-	-	-
Б. Вградени деривати				
Договори зависни од промената на каматната стапка	-	-	-	-
Договори зависни од промената на курсот	-	-	-	-
Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност	-	-	-	-
Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСФИ 9	-	-	-	-
Вкупно вградени деривати	-	-	-	-
Вкупно деривати чувани за управување со ризик	-	-	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

22. Кредити и побарувања

22.1. Кредити на и побарувања од банки

во илјади денари			
тековна година 2022		претходна година 2021	
краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Кредити на банки			
домашни банки	83,000	51	45
странски банки	-	-	-
Орочени депозити, со период на достасување над три месеци			
домашни банки	-	488	485
странски банки	30,747	462,798	2,136,257
Репо			
домашни банки	-	-	-
странски банки	-	-	-
Останати побарувања			
домашни банки	-	-	-
странски банки	7,294	-	4,244
Побарувања врз основа на камати	211	-	1,503
Тековна достасаност	51	(51)	308,149
Вкупно кредити на и побарувања од банки пред исправката на вредноста	121,303	463,286	2,450,153
(Исправка на вредноста)	(12)	(58)	(214)
Вкупно кредити на и побарувања од банки намалени за исправката на вредноста	121,291	463,228	2,449,939

Кредити на банки
домашни банки
странски банки
Орочени депозити, со период на достасување над три месеци
домашни банки
странски банки
Репо
домашни банки
странски банки
Останати побарувања
домашни банки
странски банки
Побарувања врз основа на камати
Тековна достасаност
Вкупно кредити на и побарувања од банки пред исправката на вредноста
(Исправка на вредноста)
Вкупно кредити на и побарувања од банки намалени за исправката на вредноста

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

22. Кредити и побарувања (продолжува)

22.1. Кредити на и побарувања од банки (продолжува)

во илјади денари			
тековна година 2022		претходна година 2021	
Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
322	-	-	114
372 (635)	-	276 (277)	547 (345)
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
11	-	-	5
70	-	-	322
322	372 (635)	-	11
-	-	-	70
-	-	-	6
-	-	-	322

Движење на исправката на вредноста

Состојба на 1 јануари

Исправка на вредноста за годината
Дополнителна исправка на вредноста
(Ослободување на исправката на вредноста)

Трансфер во:

- исправка на вредноста за Група 1
- исправка на вредноста за Група 2
- исправка на вредноста за Група 3
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)

Ефект од курсни разлики

(Отпишани побарувања)

Состојба на 31 декември

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

22. Кредити и побарувања (продолжува)
22.2. Кредити на и побарувања од други комитенти
A. Структура на кредитите на и побарувањата од други комитенти според видот на должникот

	во илјади денари			
	тековна година 2022		претходна година 2021	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Нефинансиски друштва побарувања по главница	9,830,783	29,949,662	8,363,550	27,126,836
побарувања врз основа на камати	95,954	-	68,037	-
Држава				
побарувања по главница	552	1,722,788	83,416	1,871,717
побарувања врз основа на камати	5,751	-	6,438	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
побарувања по главница	109,964	232,973	132,151	43,897
побарувања врз основа на камати	509	-	73	-
Финансиски друштва, освен банки				
побарувања по главница	7,748	2,729	1,922	2,049
побарувања врз основа на камати	22	-	6	-
Домаќинства				
побарувања по главница	81,201	8,543,777	48,734	7,050,448
станбени кредити	324,606	9,978,339	321,686	9,020,630
потрошувачки кредити	-	1,913	51	2,511
автомобилски кредити	-	-	-	-
хипотекарни кредити	-	-	-	-
кредитни картички	40,419	975,466	36,995	913,705
други кредити	856,405	388,168	864,158	275,261
побарувања врз основа на камати	45,505	-	43,079	-
Нерезиденти, освен банки				
побарувања по главница	42,951	215,226	145,868	215,695
побарувања врз основа на камати	1,853	-	1,745	-
Тековна достасаност	9,637,831	(9,637,831)	8,049,217	(8,049,217)
Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти пред исправката на вредноста	21,082,054	42,373,210	18,167,126	38,473,532
(Исправка на вредноста)	(1,559,555)	(2,039,355)	(1,192,068)	(1,912,469)
Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти намалени за исправката на вредноста	19,522,499	40,333,855	16,975,058	36,561,063

Од вкупните кредити на и побарувања од други комитенти Банката има засновано залог во форма на нотарски акт по договори за поткредит, одобрени од кредитната линија на Европската инвестициона банка („ЕИБ“), во корист на РБСМ. Со состојба на 31 декември 2022 година висината на заложените побарувања по главница изнесува 175,902 илјади денари (2021: 100,946 илјади денари) (Белешка 36).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

22. Кредити и побарувања (продолжува)
22.2. Кредити на и побарувања од други комитенти (продолжува)
A. Структура на кредитите на и побарувањата од други комитенти според видот на должникот (продолжува)

	тековна година 2022			претходна година 2021		
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3
Движење на исправката на вредноста	435,599	1,677,993	990,945	393,793	1,272,597	2,439,557
Состојба на 1 јануари	403,266	1,302,637	790,424	487,488	1,612,433	854,916
Исправка на вредноста за годината	(434,755)	(825,007)	(388,737)	(454,418)	(1,166,644)	(473,296)
Дополнителна исправка на вредноста (Ослободување на исправката на вредноста)	(40,560)	38,916	1,644	(25,235)	22,826	2,409
Трансфер во:	138,377	(215,433)	77,056	26,401	(124,017)	97,616
- исправка на вредноста за Група 1	11,098	8,236	(19,334)	7,235	60,857	(68,092)
- исправка на вредноста за Група 2	-	-	-	-	-	-
- исправка на вредноста за Група 3	-	-	-	-	-	-
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)	162	(4,837)	(456)	335	(59)	(425)
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)	-	-	(348,324)	-	-	(1,672,424)
Состојба на 31 декември	513,187	1,982,505	1,103,218	435,599	1,677,993	990,945
Вкупно исправка на вредноста	4,105,948	2,954,836	(2,094,359)	(189,316)	(149)	(1,672,424)
Вкупно исправка на вредноста	3,104,537	2,496,327	(1,648,499)	3,598,910	3,104,539	3,104,539

Движење на исправката на вредноста
Состојба на 1 јануари

Исправка на вредноста за годината

Дополнителна исправка на вредноста

(Ослободување на исправката на вредноста)

Трансфер во:

- исправка на вредноста за Група 1

- исправка на вредноста за Група 2

- исправка на вредноста за Група 3

(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)

Ефект од курсни разлики

(Отпишани побарувања)

Состојба на 31 декември

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

22. Кредити и побарувања (продолжува)

22.2. Кредити на и побарувања од други комитенти (продолжува)

Б. Структура на кредитите на и побарувањата од други комитенти според видот на обезбедувањето

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
<i>(сегашна сметководствена вредност на кредитите и побарувањата)</i>		
Првокласни инструменти за обезбедување парични депозити (во депо и/или ограничени на сметки во банката)	1,042,206	1,189,713
државни хартии од вредност	-	-
државни безусловни гаранции	-	-
банкарски гаранции	-	-
Гаранции од друштвата за осигурување и полиси за осигурување	-	-
Корпоративни гаранции (освен банкарски и од друштвата за осигурување)	536,762	456,748
Гаранции од физички лица	-	-
Залог на недвижен имот		
имот за сопствена употреба (станови, куќи)	11,083,718	9,124,079
имот за вршење дејност	21,482,940	19,079,535
Залог на подвижен имот	7,669,360	7,114,278
Останати видови обезбедување	1,625,837	1,639,906
Необезбедени	16,415,531	14,931,862
Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти намалени за исправката на вредноста	59,856,354	53,536,121

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

23. Вложување во хартии од вредност

23.1. Вложување во финансиски средства расположливи за продажба

Структура на вложувањата во финансиски средства расположливи за продажба според видот на финансискиот инструмент

	во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
<i>Должнички хартии од вредност</i>		
Благајнички записи	-	-
Државни записи	3,515,798	4,988,407
Останати инструменти на пазарот на пари	-	-
Обврзници издадени од државата	-	-
Корпоративни обврзници	-	-
Останати должнички инструменти	-	-
	3,515,798	4,988,407
Котирани	-	-
Некотирани	3,515,798	4,988,407
<i>Сопственички инструменти</i>		
Сопственички инструменти издадени од банки	-	-
Останати сопственички инструменти	64,983	64,956
	64,983	64,956
Котирани	-	-
Некотирани	64,983	64,956
Вкупно вложувања во финансиските инструменти расположливи за продажба	3,580,781	5,053,363

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

23. Вложување во хартии од вредност (продолжува)

23.2. Вложување во финансиски средства кои се чуваат до достасување

Должнички хартии од вредност

Благајнички записи
Државни записи
Останати инструменти на пазарот на пари
Обврзници издадени од државата
Корпоративни обврзници
Останати должнички инструменти

Котирани
Некотирани

Вкупно вложувања во финансиските инструменти кои се чуваат до достасување пред исправката на вредноста

(Исправка на вредноста)

Вкупно вложувања во финансиските инструменти кои се чуваат до достасување намалени за исправката на вредноста

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
2,516,109	919,848
-	-
20,208,500	21,164,197
229,606	619,840
582,748	-
23,536,963	22,703,885
20,438,106	21,784,037
3,098,857	919,848
23,536,963	22,703,885
(2,800)	(62)
23,534,163	22,703,823

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

23. Вложување во хартии од вредност (продолжува)

23.2. Вложување во финансиски средства кои се чуваат до достасување (продолжува)

тековна година 2022		претходна година 2021		во илјади денари			
Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Вкупно исправка на вредноста
62	-	-	62	62	-	-	62
2,258 (64)	1,085 (534)	-	3,343 (598)	1 (1)	-	-	1 (1)
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
(7)	-	-	(7)	-	-	-	-
2,249	551	-	2,800	62	-	-	62

Движење на исправката на вредноста

Состојба на 1 јануари

Исправка на вредноста за годината
Дополнителна исправка на вредноста
(Ослободување на исправката на вредноста)

Трансфер во:

- исправка на вредноста за Група 1
- исправка на вредноста за Група 2
- исправка на вредноста за Група 3
(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)

Ефект од курсни разлики

(Отпишани побарувања)

Состојба на 31 декември

Должничките хартии од вредност во износ од 23,536,963 илјади денари (2021: 22,703,885 илјади денари) вклучуваат обврзници издадени од Република Северна Македонија во износ од 20,208,500 илјади денари (2021: 21,164,197 илјади денари), корпоративни обврзници издадени од странски банки во износ од 229,606 илјади денари (2021: 619,840 илјади денари), останати должнички инструменти – државни обврзници издадени од странски држави во износ од 582,748 илјади денари (2021: нема) и државни записи издадени од Република Северна Македонија во износ од 2,516,109 илјади денари (2021: 919,848 илјади денари).
Државните записи во износ од 2,516,109 илјади денари се со период на достасување во 2023 година по каматна стапка од 1,50 % до 3,50 % (2021: 919,848 илјади денари со период на достасување во 2022 година по каматна стапка од 0,50 %).
Обврзниците издадени од државата се однесуваат на континуирани државни обврзници во износ од 11,115,796 илјади денари со период на достасување од 2023 до 2034 година и носат камата по стапка од 1,20 % до 3,10 % годишно (2021: 13,116,495 илјади денари со период на достасување од 2022 до 2034 година и носат камата по стапка од 0,35 % до 3,10 % годишно), структурни државни обврзници во износ од 189,450 илјади денари со период на достасување од 2023 до 2032 година и носат камата по стапка од 2,00 % годишно (2021: 202,336 илјади денари со период на достасување од 2022 до 2031 година и носат камата по стапка од 2,00 % годишно) и македонски еврообврзници во износ од 8,903,254 илјади денари со период на достасување од 2023 до 2028 година и носат камата по стапка од 1,625 % до 5,58 % годишно (2021: 7,845,366 илјади денари со период на достасување од 2023 до 2028 година и носат камата по стапка од 1,625 % до 5.625 % годишно).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

23. Вложување во хартии од вредност (продолжува)**23.2. Вложување во финансиски средства кои се чуваат до достасување (продолжува)**

Корпоративните обврзници се состојат од обврзници издадени од банки, и тоа износ од 160,565 илјади денари издадени од Nova Ljubljanska Banka DD со рочност до 2025 година и купонска каматна стапка од 6 % и износ од 63,787 илјади денари издадени од Reiffeisen Bank ZRT. со рочност до 2025 година и купонска каматна стапка од 8,75 % и обврзница издадена од CN Осигурителен брокер АД Битола во износ од 5,254 илјади денари со рочност до 2027 година и купонска каматна стапка од 6 %.

Останатите должнички инструменти се однесуваат на државни обврзници издадени од Ministry of finance France во износ од 582,748 илјади денари со рочност до 2025 година.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

24. Вложување во подружници и придружени друштва**А. Процент на учество на Групата во подружници и во придружени друштва**

Назив на подружниците и на придружените друштва	Земја	Процент на учество во сопственоста во %		
		тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022
КБ ПРВО ПЕНЗИСКО ДРУШТВО АД Скопје	Република Северна Македонија	49.00 %	49.00 %	49.00 %
КБ ПУБЛИКУМ ИНВЕСТ АД Скопје	Северна Македонија	64.29 %	64.29 %	64.29 %

Б. Финансиски информации за придружените друштва - 100 проценти

Назив на придружените друштва	во илјади денари				Добивка/(загуба) за финансиската година
	Вкупна актива	Вкупни обврски	Вкупно капитал и резерви	Приходи	
тековна година 2022	802,270	22,531	779,739	355,566	154,258
КБ ПРВО ПЕНЗИСКО ДРУШТВО АД Скопје	802,270	22,531	779,739	355,566	154,258
претходна година 2021	788,903	21,972	766,931	323,819	159,659
КБ ПРВО ПЕНЗИСКО ДРУШТВО АД Скопје	788,903	21,972	766,931	323,819	159,659

Според методот на главнина, Групата во Билансот на успех прикажува добивка соодветна на уделот кој го има во друштвото. Во 2022 година Групата во билансот на успех прикажа удел во добивката на придруженото друштво во износ од 75,587 илјади денари (2021: 79,103 илјади денари).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

25. Останати побарувања

	Во илјади денари	
	тековна година 2022	претходна година 2021
Побарувања од купувачите	93	179
Однапред платени трошоци	-	-
Пресметани одложени приходи	-	-
Побарувања за провизии и надомести	28,526	22,717
Побарувања од вработените	13	8
Аванси за нематеријални средства	-	4,197
Аванси за недвижности и опрема	17,059	17,187
Останато (побарувањата кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати побарувања)		
Однапред платени пензии	1,501,277	1,347,414
Трансакции за порамнување со банкарски картички	376,434	968,815
Други побарувања по останати основи во денари	326,341	178,162
Други побарувања по останати основи во странска валута	39,000	6,058
Сомнителни и спорни побарувања по побарувања од купувачи и други побарувања	15,928	7,533
Залиха на материјали, ситен инвентар и нумизматичка колекција	42,755	37,147
(останати побарувањата кои не претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати побарувања)	41,777	22,525
Вкупно останати побарувања пред исправката на вредноста	2,389,203	2,611,942
(Исправка на вредноста)	(20,419)	(12,215)
Вкупно останати побарувања намалени за исправката на вредноста	2,368,784	2,599,727

Позицијата „Однапред платени пензии“ во износ од 1,501,277 илјади денари (31 декември 2021: 1,347,414 илјади денари) се однесува на исплатени пензии за месец декември 2022 година од средства на Банката. Истите средства се наплатени од Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Република Северна Македонија со уплата на 5 јануари 2023 година (за 2021 на 5 јануари 2022 година).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

25. Останати побарувања (продолжува)

	тековна година 2022			претходна година 2021			Вкупно исправка на вредноста
	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	Исправка на вредноста за Група 1	Исправка на вредноста за Група 2	Исправка на вредноста за Група 3	
Исправка на вредноста за Група 1	1,206	236	10,773	319	670	30,919	31,909
Исправка на вредноста за Група 2	19,620 (19,429)	1,763 (1,557)	36,602 (6,321)	12,659 (11,897)	208 (539)	42,484 (12,194)	55,351 (24,629)
Исправка на вредноста за Група 3	(5)	1	4	(4)	-	4	-
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)	16	(55)	53	90	(144)	53	-
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)	-	12	(28)	41	39	(80)	-
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)	(1)	-	1	-	-	(878)	(878)
Вкупно исправка на вредноста	1,409	400	18,610	1,206	236	10,773	12,215
Вкупно останати побарувања намалени за исправката на вредноста	2,368,784	2,599,727	2,368,784	2,368,784	2,599,727	2,368,784	2,599,727

во илјади денари

Движење на исправката на вредноста

Состојба на 1 јануари

Исправка на вредноста за годината

Дополнителна исправка на вредноста

(Ослободување на исправката на вредноста)

Трансфер во:

- исправка на вредноста за Група 1

- исправка на вредноста за Група 2

- исправка на вредноста за Група 3

(Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања)

Ефект од курсни разлики

(Отпишани побарувања)

Состојба на 31 декември

27. Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (продолжува)

Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања се средства кои не се користат во редовното работење на Групата. Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања се во сопственост на Групата.

Дел од овие средства, до моментот на нивно отуѓување, Групата ги издава под закуп. Нето-вредноста на средствата кои Групата ги издава на 31 декември 2022 изнесува 7,920 илјади денари (со состојба 31 декември 2021 година изнесува 11,923 илјади денари).

Објективната вредност на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања со состојба на 31 декември 2022 година изнесува 971,621 илјади денари (со состојба на 31 декември 2021 година изнесува 1,155,870 илјади денари).

Дел од признаеното оштетување во 2022 година во износ од 6,282 илјади денари (2021: 4,932 илјади денари) е признаено како расход во билансот на успех (види белешка 13), а остатокот е признаено во билансот на состојба.

Групата во текот на 2022 година оствари капитална добивка од продажба на преземени средства по основ на ненаплатени побарувања во износ од 151,130 илјади денари (2021: 444,063 илјади денари) (види белешка 11).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година****28. Нематеријални средства****А. Усогласување на сегашната сметководствена вредност**

	Интерно развиен софтвер	Купен софтвер од надворешни добавувачи	Други интерно развиени нематеријални средства	Други нематеријални средства	Нематеријални средства во подготовка	Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	Неконтро-лирано учество*	Вкупно
Набавна вредност								
Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година)	-	229,738	-	-	12,970	-	-	321,156
зголемувања преку нови набавки	-	14,406	-	-	5,606	-	-	34,371
зголемувања преку интерен развој	-	-	-	-	-	-	-	-
зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)	-	-	-	(580)	-	-	-	(580)
(отуѓувања преку деловни комбинации) (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)	-	-	-	-	-	-	-	-
пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)	-	244,144	-	-	18,576	-	-	354,947
Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година)	-	244,144	-	-	18,576	-	-	354,947
зголемувања преку нови набавки	-	28,045	-	-	(9,997)	-	-	19,680
зголемувања преку интерен развој	-	-	-	-	-	-	-	-
зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)	-	-	-	-	-	-	-	-
(отуѓувања преку деловни комбинации) (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)	-	-	-	-	-	-	-	-
пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)	-	272,189	-	-	8,579	-	-	374,627

во илјади денари

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

28. Нематеријални средства (продолжува)

А. Усогласување на сегашната сметководствена вредност (продолжува)

во илјади денари

Амортизација и оштетување

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година)

амортизација за годината
загуба поради оштетување во текот на годината
(ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)
(отуѓување и расходување)

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година)

амортизација за годината
загуба поради оштетување во текот на годината
(ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)
(отуѓување и расходување)

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

Сегашна сметководствена вредност

на 1 јануари 2021 (претходна година)
на 31 декември 2021 (претходна година)
на 31 декември 2022 (тековна година)

*само за консолидираните финансиски извештаи

Интерно развиен софтвер	Купен софтвер од надворешни добавувачи	Други интерно развиени нематеријални средства	Други нематеријални средства	Нематеријални средства во подготовка	Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	Неконтролирано учество*	Вкупно
-	200,578 10,581	-	49,017 8,849	-	-	-	249,595 19,430
-	211,159	-	57,286	-	-	-	268,445
-	211,159 12,487	-	57,286 11,457	-	-	-	268,445 23,944
-	223,646	-	68,743	-	-	-	292,389
-	29,160	-	29,431	12,970	-	-	71,561
-	32,985	-	34,941	18,576	-	-	86,502
-	48,543	-	25,116	8,579	-	-	82,238

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

28. Нематеријални средства (продолжува)

Б. Сметководствена вредност на нематеријалните средства каде што постои ограничување на сопственоста и/или се заложени како обезбедување за обврските на Групата

во илјади денари

Сегашна сметководствена вредност на:

На 31 декември 2021 (претходна година)
На 31 декември 2022 (тековна година)

Интерно развиен софтвер	Купен софтвер од надворешни добавувачи	Други интерно развиени нематеријални средства	Други нематеријални средства	Нематеријални средства во подготовка	Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	Вкупно
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-

На 31 декември 2022 година, Групата нема заложено нематеријални средства како обезбедување на обврските на Банката (на 31 декември 2021: нема).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

29. Недвижности и опрема

А. Усогласување на сегашната сметководствена вредност

Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцелариска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Недвижности и опрема во припрема за продажба	Вложувања во недвижностите и опремата земени под закуп	Вкупно
89,200	3,222,143	151,752	355,459	745,877	13,472	37,786	50,036	4,665,725
-	-	-	-	-	-	208,571	-	208,571
-	(52,813)	(27,553)	(14,496)	(10,897)	-	-	(4,364)	(110,123)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	58,686	35,403	19,415	58,114	-	(191,332)	19,714	-
89,200	3,228,016	159,602	360,378	793,094	13,472	55,025	65,386	4,764,173
-	-	-	-	-	-	-	-	-
89,200	3,228,016	159,602	360,378	793,094	13,472	55,025	65,386	4,764,173
-	-	-	-	-	-	152,457	-	152,457
-	-	(16,351)	(45,799)	(92,005)	-	-	(800)	(154,955)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	(11,584)	-	-	-	-	-	-	(11,584)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	46,582	4,512	33,076	90,450	37	(184,914)	10,257	-
89,200	3,263,014	147,763	347,655	791,539	13,509	22,568	74,843	4,750,091

во илјади денари

Набавна вредност

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година)
 зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)
 (отуѓувања преку деловни комбинации)
 (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)
 пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба
 останати преноси

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година)
 зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)
 (отуѓувања преку деловни комбинации)
 (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)
 пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба
 останати преноси

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

29. Недвижности и опрема (продолжува)

А. Усогласување на сегашната сметководствена вредност (продолжува)

Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцелариска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Недвижности и опрема во припрема за продажба	Вложувања во недвижностите и опремата земени под закуп	Вкупно
-	840,450	127,346	324,004	555,232	-	-	49,934	1,896,966
-	80,226	16,295	10,966	66,967	-	-	1,299	175,753
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	(9,910)	(27,553)	(14,496)	(10,897)	-	-	(4,364)	(67,220)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	680	759	(397)	-	-	(1,042)	-
-	910,766	116,768	321,233	610,905	-	-	45,827	2,005,499
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	910,766	116,768	321,233	610,905	-	-	45,827	2,005,499
-	80,820	17,402	14,668	76,451	-	-	3,958	193,299
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	(16,351)	(45,799)	(91,964)	-	-	(800)	(154,914)
-	(2,679)	-	-	-	-	-	-	(2,679)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	988,907	117,819	290,102	595,392	-	-	48,985	2,041,205
89,200	2,381,693	24,406	31,455	190,645	13,472	37,786	102	2,768,759
89,200	2,317,250	42,834	39,145	182,189	13,472	55,025	19,559	2,758,674
89,200	2,274,107	29,944	57,553	196,147	13,509	22,568	25,858	2,708,886

во илјади денари

Амортизација и оштетување

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година)
 амортизација за годината
 загуба поради оштетување во текот на годината
 (оспободување на загубата поради оштетување во текот на годината)
 (отуѓување и расходување)
 (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)
 пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба
 останати преноси

Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година)
 амортизација за годината
 загуба поради оштетување во текот на годината
 (оспободување на загубата поради оштетување во текот на годината)
 (отуѓување и расходување)
 (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)
 пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба
 останати преноси

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

Сегашна сметководствена вредност на 1 јануари 2021 (претходна година)
 на 31 декември 2021 (претходна година)
 на 31 декември 2022 (тековна година)

33. Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање

во илјади денари			
тековна година 2022		претходна година 2021	
Сегашна сметководствена вредност	договорна вредност, платлива на достасување	Сегашна сметководствена вредност	договорна вредност, платлива на достасување
Депозити на банки			
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ			
-	-	-	-
Орочени депозити			
-	-	-	-
Останати депозити			
-	-	-	-
Депозити на други комитенти			
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ			
-	-	-	-
Орочени депозити			
-	-	-	-
Останати депозити			
-	-	-	-
Издадени должнички хартии од вредност			
Инструменти на пазарот на пари			
-	-	-	-
Сертификати за депозит			
-	-	-	-
Издадени обврзници			
-	-	-	-
Останато			
-	-	-	-
Субординирани обврски			
Останати финансиски обврски			
-	-	-	-
Вкупно финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање			
-	-	-	-

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
Движење на промените во кредитната способност на Банката, за финансиски обврски кои се мерат по објективна вредност	
Состојба на 1 јануари	
-	-
Признаено во Останата сеопфатна добивка за годината	
-	-
(Трансфер во други резервни фондови)	
-	-
Состојба на 31 декември	
-	-

34. Депозити

34.1. Депозити на банки

во илјади денари			
тековна година 2022		претходна година 2021	
краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Тековни сметки			
домашни банки			
233,191	-	258,324	-
странски банки			
27,167	-	28,665	-
Депозити по видување			
домашни банки			
-	-	4	-
странски банки			
-	-	-	-
Орочени депозити			
домашни банки			
-	-	54,373	-
странски банки			
-	-	-	-
Ограничени депозити			
домашни банки			
-	-	-	-
странски банки			
-	-	-	-
Останати депозити			
домашни банки			
-	-	-	-
странски банки			
-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити			
домашни банки			
-	-	7	-
странски банки			
-	-	270	-
Тековна достасаност			
-	-	-	-
260,358	-	341,643	-

34. Депозити (продолжува)

34.2. Депозити на други комитенти

	во илјади денари			
	тековна година 2022		претходна година 2021	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Нефинансиски друштва				
Тековни сметки	29,139,361	-	30,248,282	-
Депозити по видување	544,314	-	34,937	-
Орочени депозити	775,890	467,609	590,656	486,278
Ограничени депозити	580,392	872,007	353,833	1,066,455
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	9,012	-	8,414	-
	31,048,969	1,339,616	31,236,122	1,552,733
Држава				
Тековни сметки	569,735	-	535,529	-
Депозити по видување	2,347	-	2,116	-
Орочени депозити	35,000	-	35,000	-
Ограничени депозити	199	-	185	-
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	85	-	85	-
	607,366	-	572,915	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
Тековни сметки	2,326,746	-	2,112,713	-
Депозити по видување	483	-	214	-
Орочени депозити	379,622	178,095	394,790	177,903
Ограничени депозити	14,055	2,028	61,685	8,676
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	994	-	2,061	-
	2,721,900	180,123	2,571,463	186,579
Финансиски друштва, освен банки				
Тековни сметки	430,012	-	544,619	-
Депозити по видување	419	-	9,735	-
Орочени депозити	41,500	468,779	134,500	705,979
Ограничени депозити	6,217	28,803	16,068	22,055
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	2,849	-	5,410	-
	480,997	497,582	710,332	728,034
Домаќинства				
Тековни сметки	38,274,502	-	34,607,604	-
Депозити по видување	9,767,958	-	9,519,141	-
Орочени депозити	30,542,772	14,286,155	31,634,147	14,457,923
Ограничени депозити	1,096,202	791,705	339,419	799,996
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	116,101	-	139,365	-
	79,797,535	15,077,860	76,239,676	15,257,919
Нерезиденти, освен банки				
Тековни сметки	750,128	-	942,282	-
Депозити по видување	1,494	-	1,496	-
Орочени депозити	80,355	244,446	97,818	249,975
Ограничени депозити	337,919	7,403	265,097	10,998
Останати депозити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати за депозити	444	-	714	-
	1,170,340	251,849	1,307,407	260,973
Тековна достасаност	6,593,390	(6,593,390)	7,274,479	(7,274,479)
Вкупно депозити на други комитенти	122,420,497	10,753,640	119,912,394	10,711,759

34. Депозити (продолжува)

34.2. Депозити на други комитенти (продолжува)

Ограничените депозити претставуваат депозити од кои Групата во име на депонентите врши плаќања во странство, отвора акредитиви, набавува странски средства за плаќање, а дел од нив служат како обезбедување по кредити и издадени гаранции кои Групата ги одобрила на одредени претпријатија, депозити како обезбедување по одобрени потрошувачки кредити и кредити на население.

35. Издадени должнички хартии од вредност

Инструменти на пазарот на пари
Сертификати за депозит
Издадени обврзници
Останато
Обврски врз основа на камати за издадени хартии од вредност
Вкупно издадени должнички хартии од вредност

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

36. Обврски по кредити

А. Структура на обврските по кредити според видот на обврската и секторот на давателот

	во илјади денари			
	тековна година 2022		претходна година 2021	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Банки				
Резиденти				
Обврски по кредити	34	176,073	259	194,769
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	80	-	220	-
Нерезиденти				
Обврски по кредити	-	520,110	-	517,068
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	1,862	-	1,220	-
Нефинансиски друштва				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Држава				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Финансиски друштва, освен банки				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Нерезиденти, освен банки				
Нефинансиски друштва				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Држава				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Финансиски друштва, освен банки				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Репо-трансакции	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Домаќинства				
Обврски по кредити	-	-	-	-
Обврски врз основа на камати	-	-	-	-
Тековна достасаност	270,512	(270,512)	210,544	(210,544)
Вкупно обврски по кредити	272,488	425,671	212,243	501,293

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

36. Обврски по кредити (продолжува)

Б. Обврски по кредити според кредитодавателот (продолжува)

	во илјади денари			
	тековна година 2022		претходна година 2021	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
домашни извори:				
Развојна банка на Северна Македонија – РБСМ (поранешна МБПР) – ЗКДФ	34	170	259	890
РБСМ – ЕИБ	80	175,902	220	193,879
	114	176,072	479	194,769
странски извори:				
EBRD - TARA (Transfer and Amendment and Restatement Agreement)	917	80,837	1,148	101,534
EBRD - CSP (SME Competitiveness Support Programme)	93	196,090	46	253,658
EBRD - GEFF (Western Balkans Green Economy Financing Facility)	7	28,640	6	61,019
EBRD – CSP II (SME Competitiveness Support Programme)	38	87,799	20	100,857
EBRD - GEFF II (Western Balkans Green Economy Financing Facility)	579	60,917	-	-
EBRD – REBOOT (Sustainable Reboot SME Programme)	228	65,828	-	-
	1,862	520,111	1,220	517,068
Тековна достасаност	270,512	(270,512)	210,544	(210,544)
Вкупно обврски по кредити	272,488	425,671	212,243	501,293

36. Обврски по кредити (продолжува)

Б. Обврски по кредити според кредитодавателот (продолжува)

Кредитодавател	Валута	Каматна стапка	Година на достасување	Вид на обезбедување
РБСМ - ЗКДФ	МКД/ЕУР	0,5 %	согласно договорите склучени со крајните корисници	3 меници
РБСМ - ЗКДФ	МКД	-	15.07.2022 година	4 меници
РБСМ – ЕИБ	ЕУР	0 %, 1 %	согласно договори за кредит склучени со РБСМ	6 меници во форма на нотарски акт *Залог на побарувања по договори за потредит со крајните корисници во форма на нотарски акт
EBRD -TARA	ЕУР	6,5 %-фиксна, 5 %-прилагодлива	согласно договорите склучени со крајните корисници	необезбедено
EBRD -CSP	ЕУР	2 % годишно (3м ЕУРИБОР + 2 п.п. годишно, вредност нула за негативна ЕУРИБОР стапка)	28.09.2026	необезбедено
EBRD-GEFF	ЕУР	1,85 % годишно (6м ЕУРИБОР + 1,85 п.п. годишно, вредност нула за негативна ЕУРИБОР стапка)	30.12.2025	необезбедено
EBRD –CSP II	ЕУР	1,7 % годишно (3м ЕУРИБОР + 1,7 п.п. годишно, вредност нула за негативна ЕУРИБОР стапка)	28.03.2024	необезбедено
EBRD-GEFF II	ЕУР	1,7 % годишно (6м ЕУРИБОР + 1,7 п.п. годишно, вредност нула за негативна ЕУРИБОР стапка)	10.03.2025	необезбедено
EBRD-REBOOT	ЕУР	1,7 % годишно (3м ЕУРИБОР + 1,7 п.п. годишно, вредност нула за негативна ЕУРИБОР стапка)	12.05.2025	необезбедено

36. Обврски по кредити (продолжува)

Б. Обврски по кредити според кредитодавателот (продолжува)

Групата има засновано залог на побарувања во форма на нотарски акт во корист на РБСМ по договори за поткредит со крајните корисници одобрени од кредитната линија на ЕИБ, администрирани преку РБСМ. Со состојба на 31 декември 2022 година, износот на обврските по кредити за кои Групата има воспоставено залог на побарувања по договори за поткредит изнесува 175,902 илјади денари (2021: 100,946 илјади денари) (Белешка 22.2.).

Со состојба на 31.12.2022 година Банката е усогласена со ковенантите согласно договорите со EBRD.

37. Субординирани обврски

Обврски по субординирани депозити

Обврски врз основа на камати

Обврски по субординирани кредити

Обврски врз основа на камати

Обврски по субординирани издадени должнички хартии од вредност

Обврски врз основа на камати

Откупливи приоритетни акции

Вкупно субординирани обврски

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

38. Посебна резерва и резервирања

Посебна резерва за вонбилансни кредитни изложености	Резервирања за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови	Резервирања за пензиите и за други користи за вработените	Резервирања за престапност на рањето	Резервирања за неповолните договори	Останати резервирања	Вкупно
258,451	-	37,613	-	-	-	296,064
310,472	-	5,532	-	-	-	316,004
-	-	(3,702)	-	-	-	(3,702)
(267,137)	-	(470)	-	-	-	(267,607)
(124)	-	-	-	-	-	(124)
301,662	-	38,973	-	-	-	340,635
301,662	-	38,973	-	-	-	340,635
412,099	-	209	-	-	-	412,308
-	-	(3,493)	-	-	-	(3,493)
(299,184)	-	(3,099)	-	-	-	(302,283)
(287)	-	-	-	-	-	(287)
414,290	-	32,590	-	-	-	446,880

во илјади денари

Состојба на 1 јануари 2021 (претходна година)
 дополнителни резервирања во текот на годината
 (искористени резервирања во текот на годината)
 (ослободување на резервирањата во текот на годината)
 Ефект од курсни разлики
Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2022 (тековна година)
 дополнителни резервирања во текот на годината
 (искористени резервирања во текот на годината)
 (ослободување на резервирањата во текот на годината)
 Ефект од курсни разлики
Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

38. Посебна резерва и резервирања (продолжува)

Активните вонбилансни позиции изложени на кредитен ризик за кои се утврдува посебна резерва, се класифицирани во различни ризични категории соодветно на проценетиот ризик за потенцијални загуби. На 31 декември 2022 година 92,40 % од вкупните активни вонбилансни позиции се класифицирани во ризична категорија А, ризичната категорија Б учествува со 5,61 %, а ризичните категории В, Г и Д со 1,99 %.

39. Останати обврски

Обврски кон добавувачите
 Добиени аванси
 Обврски за провизиите и надоместите
 Пресметани трошоци
 Разграничени приходи од претходна година
 Краткорочни обврски кон вработените
 Краткорочни обврски за користите на вработените

Останато

(обврските кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати обврски)

Други обврски врз други основи
 Трансакции за порамнување со банкарски картички
 Обврски кон ентитети во процес на постапка за основање друштво
 Обврски за неизвршени исплати врз основа на наплати од странство
 Обврски за ДДВ
 Обврски во странска валута за основање правни друштва
 Обврски по основ на работење со банкарски картички издадени од странски банки

Други останати обврски

(останати обврски кои не претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати обврски)

Вкупно останати обврски

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
30,765	21,130
5,949	5,043
11,425	10,352
36,814	18,768
-	-
-	-
418	262
64,588	35,772
278,323	870,942
5,868	5,361
273,488	276,975
3,643	61,993
9,263	115,007
-	28,017
43,555	37,980
764,099	1,487,602

40. Запишан капитал
А. Запишан капитал

во денари	број на издадени акции		во илјади денари	
	Номинална вредност по акција обични акции	неоткупливи приоритетни акции	обични акции	неоткупливи приоритетни акции
1,000	-	2,279,067	тековна година 2022	претходна година 2021
-	-	-	2,279,067	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
1,000	-	2,279,067	2,279,067	2,279,067

Состојба на 1 јануари - целосно платени
 Запишани акции во текот на годината
 Реализација на опциите на акции
 Поделба/окрупување на номиналната вредност на акција
 Останати промени во текот на годината
 Конверзија на приоритетни во обични акции
Состојба на 31 декември - целосно платени

Издадените обични акции се целосно платени. Имателите на обични акции имаат право на дивиденда и имаат право на еден глас на Собранието. Сите акции носат право на сразмерно учество во поделбата на остатокот на стечајната, односно ликвидационата маса. Согласно акционерската книга, на 31 декември 2022 година кај 137,496 обични акции, односно 6,03 % од вкупниот акционерски капитал (на 31 декември 2021 година кај 136,496 обични акции, односно 5.99 %), има ограничување/а на правото/ата засновани на закон и/или Одлука или акт на надлежен орган.

На 31 декември 2022 година Групата не поседува сопствени акции. Отворените инвестициски фондови управувани од подружницата на Банката, КБ Публикум Инвест АД Скопје, поседуваат вкупно 17,666 обични акции, односно 0.78 % од вкупниот акционерски капитал, и тоа КБ Публикум - Балансиран поседува 2,610 обични акции, односно 0.115 % од вкупниот акционерски капитал и КБ Публикум МБИ 10 поседува 15,056 обични акции, односно 0.66 % од вкупниот акционерски капитал (со 31.12.2021 година вкупно 18,393 акции односно 0.81 %, и тоа КБ Публикум - Балансиран поседува 3,337 обични акции, односно 0.146 % и КБ Публикум МБИ 10 поседува 15,056 обични акции, односно 0.66 %).

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

40. Запишан капитал (продолжува)**Б. Дивиденди****Б.1. Објавени дивиденди и платени дивиденди од страна на Групата**

Објавени дивиденди и платени дивиденди за годината

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-

Дивиденда по обична акција
 Дивиденда по приоритетна акција

во денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-

Б.2. Објавени дивиденди по денот на билансот на состојба (не се прикажани обврски за дивиденди во билансот на состојба)

Објавени дивиденди по 31 декември

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
1,139,534	1,413,022

Дивиденда по обична акција
 Дивиденда по приоритетна акција

во денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
500	620
-	-

Предлог Одлуката за определување на износот на дивидендата и датуми на исплата на дивиденда за 2022 година е одобрена од страна на Надзорниот одбор. До датумот на издавање на финансиските извештаи, дивидендата се уште не е усвоена од страна на Собранието на акционери.

В. Акционери чија сопственост надминува 5% од акциите со право на глас

Име на акционерот	во илјади денари		во %	
	тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
Запишан капитал (номинална вредност)	Запишан капитал (номинална вредност)	право на глас	право на глас	
АДОРА ИНЖЕНЕРИНГ ДООЕЛ експорт импорт Скопје	341,700	341,700	14.99 %	14.99 %
Вкупно	341,700	341,700	14.99 %	14.99 %

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

41. Заработка по акција
A. Основна заработка по акција

Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции
 Нето-добивка за годината
 Дивиденда за неоткупливи приоритетни акции
 Корекции на нето-добивката која им припаѓа на имателите на обични акции
 Вредност на емитирани акции
 Вредност на повлечени акции
 Вредност на дивиденда исплатена во акции
Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
2,156,076	2,312,172
-	-
-	-
-	-
2,156,076	2,312,172

Пондериран просечен број на обичните акции
 Издадени обични акции на 1 јануари
 Ефекти од промените на бројот на обичните акции во текот на годината
 Ефект од конверзија на неоткупливи приоритетни во обични акции
 Ефект на продажба на сопствени акции на пазарот
 Ефект од нова емисија на обични акции
Пондериран просечен број на обичните акции на 31 декември
Основна заработка по акција (во денари)

број на акции	
тековна година 2022	претходна година 2021
2,279,067	2,279,067
-	-
-	-
-	-
2,279,067	2,279,067
946	1,015

B. Разводната заработка по акција

Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции разводната
 Нето-добивка за годината која има припаѓа на имателите на обични акции (разводната)
 Корекции на нето-добивката која им припаѓа на имателите на обични акции за ефектите на сите издадени потенцијални обични акции (наведете поодделно)
 Дивиденда на приоритетни акции конвертирани во обични акции
 Приход од реализирани опции
 Вредност на откупени сопствени акции
Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции (разводната)

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
2,156,076	2,312,172
-	-
-	-
-	-
2,156,076	2,312,172

Пондериран просечен број на обичните акции (разводната)
 Издадени обични акции на 1 јануари
 Ефект од издавањето на потенцијалните обични акции
Пондериран просечен број на обичните акции (разводнети) на 31 декември
Разводната заработка по акција (во денари)

Број на акции	
тековна година 2022	претходна година 2021
2,279,067	2,279,067
-	-
2,279,067	2,279,067
946	1,015

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

42. Потенцијални обврски и потенцијални средства
42.1. Потенцијални обврски

Платежни непокриени гаранции
 во денари
 во странска валута
 во денари со валутна клаузула
 Чинидбени непокриени гаранции
 во денари
 во странска валута
 во денари со валутна клаузула
 Непокриени акредитиви
 во денари
 во странска валута
 во денари со валутна клаузула
 Неискористени пречекорувања по тековни сметки
 Неискористени лимити на кредитни картички
 Преземени обврски за кредитирање и неискористени кредитни лимити
 Издадени покриени гаранции
 Покриени акредитиви
 Останати потенцијални обврски
Вкупно потенцијални обврски пред посебната резерва (Посебна резерва)
Вкупно потенцијални обврски намалени за посебната резерва

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
807,244	1,559,153
2,164,235	1,540,209
182,329	109,275
4,669,366	4,527,900
445,477	542,691
1,510,482	1,073,390
-	-
761,920	2,658,387
-	-
1,968,916	1,912,180
1,183,159	1,182,584
2,560,791	3,136,030
876,585	974,608
2,940	68,682
2,189,896	2,542,881
19,323,340	21,827,970
(414,290)	(301,661)
18,909,050	21,526,309

Со состојба на 31.12.2022 година, за дел од преземените потенцијални обврски во износ од 234,668 илјади денари (2021: 239,806 илјади денари) има судски спор по основ на издадена гаранција на барање на Гранит АД Скопје. Спорот е поведен пред надлежен суд во Полска на 16 септември 2011 година од страна на Државниот трезор – Генерален директорат на Државните патишта и Автопати од Варшава (корисник на Гаранцијата) против Комерцијална банка АД Скопје со тужба примена во Банката на 2 јули 2012 година, со која се бара плаќање по активирана банкарска гаранција на износ од 17.897.404,09 полски злоти, еквивалент на 234,668 илјади денари издадена врз основа на Договор за изградба на автопат склучен на 5 мај 2010 година помеѓу тужителот (Државниот трезор – Генерален директорат на Државните патишта и Автопати од Варшава) и Гранит АД Скопје (барател на Гаранцијата).

Банкарската гаранција е активирана и побарано е плаќање по истата поради прекршување на Договорот за изградба на автопат помеѓу Државниот трезор – Генерален директорат на Државните патишта и Автопати од Варшава и Гранит АД Скопје. По основ на овој договор има посебен судски спор кој се води пред надлежен суд во Варшава, Полска, при што на 7 март 2016 година судот донесе усна пресуда со која го уважи барањето на тужителот и ѝ наложи на Комерцијална банка АД Скопје да го плати износот по активирана гаранција, заедно со камати и судски трошоци. Пресудата е обжалена и постапката е во фаза на одлучување на повисокиот суд.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

42. Потенцијални обврски и потенцијални средства (продолжува)
42.1. Потенцијални обврски (продолжува)

Плаќањето по активираната гаранција не е извршено од страна на Групата поради Решение за временна мерка од 4 април 2011 година, донесено од страна на Основниот суд Скопје 2 - Скопје, на предлог од барателот на Гаранцијата Гранит АД Скопје, со кое му се забранува на Корисникот на Гаранцијата да презема какви било дејства што би значеле протестирање или наплата на предметната банкарска гаранција, а истовремено ѝ се забранува на Групата да изврши исплата по барањето за плаќање од Корисникот на Гаранцијата.

Со правосилна и извршна Пресуда бр. 56 ТС-465/11 на Основниот суд Скопје 2 Скопје, донесена по главната правна работа по поднесена Тужба од страна на Гранит, а поврзана со времената мерка, на 5 мај 2018 година, се задолжува тужениот Државен трезор - Генерален директорат на Државните патишта и Автопати од Варшава да му ја врати на тужителот Гранит банкарската гаранција издадена од Комерцијална банка и се утврдува дека истиот нема право да презема какви било дејства кои ќе значат протестирање или наплата на банкарската гаранција, со што гаснат сите последици од наведената банкарска гаранција.

Со оглед дека не е правосилно завршена постапката во која Групата е тужена пред судот во Полска, доколку дојде до плаќање од страна на Групата по основ на оваа банкарска гаранција врз основа на правосилна и призната одлука на полскиот суд, истото ќе претставува побарување од Гранит АД Скопје и раководството на Групата не очекува проблеми во наплатата и негативни финансиски последици.

Заклучно со 31 декември 2022 година, Групата води 15 судски постапки (2021: 21 судски постапки) во кои е тужена страна од правни и физички лица, а кои произлегуваат од нејзиното работење. Вкупниот износ на потенцијални обврски кои можат да произлезат од овие постапки на 31 декември 2022 година изнесуваше 402,307 илјади денари плус камата (2021: 511,047 илјади денари плус камата), во кој износ е вклучен и износот од погоренаведената постапка која се води во Полска. Според адвокатите на Групата, крајниот исход од овие правни случаи не се очекува да има негативни последици врз Групата, затоа за истите не е признаено резервирање.

Групата обезбедува банкарски гаранции и акредитиви за гарантирање на работењето на клиентите пред трети страни. Овие договори имаат фиксни лимити и вообичаено се одобруваат за период до една година. Достасувањата не се концентрирани во ниту еден период.

Овие потенцијални обврски имаат вонбилансен кредитен ризик затоа што во билансот на состојба се признаваат само провизиите и исправките за потенцијални загуби сè до моментот кога преземените и потенцијални обврски ќе бидат исполнети или ќе достасаат. Голем дел од преземените и потенцијалните обврски ќе достасаат без да бидат авансирани во целост или делумно. Поради тоа износите не претставуваат идни парични текови.

Износот на отповикливи потенцијални обврски изнесува 2.189.896 илјади денари, а износот на неотповикливи (неискористени неотповикливи кредитни лимити) изнесува 5.712.866 илјади денари (2021: 2.542.881 илјади денари, а износот на неотповикливи 6.230.795 илјади денари).

Даночен ризик

Деловните книги и сметководствената регулатива на Групата подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во период од 5 години по поднесената даночна пријава за финансиската година и евентуално можат да предизвикаат дополнителни даночни обврски. Според процените на раководството на Групата, на датумот на овие финансиски извештаи нема сознанија за какви било дополнителни околности кои можат да создадат потенцијални материјални обврски во тој поглед.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

42.2. Потенцијални средства

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
-	-
-	-

Наведете ги одделно позначајните потенцијални средства:

Вкупно потенцијални средства
43. Работи во име и за сметка на трети лица

во илјади денари						
тековна година 2022			претходна година 2021			
Средства	Обврски	Нето позиција	Средства	Обврски	Нето позиција	
Администрирање на средствата во име и за сметка на трети лица						
Депозити во денари	42,994	44,419	(1,425)	42,994	44,419	(1,425)
Депозити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Кредити во денари	153,292	152,354	938	180,251	179,079	1,172
Кредити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Други побарувања во денари	-	61	(61)	-	7	(7)
Други побарувања во странска валута	-	-	-	-	-	-
Управување на средствата во име и за сметка на трети лица						
Депозити во денари	-	-	-	-	-	-
Депозити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Кредити во денари	-	-	-	-	-	-
Кредити во странска валута	-	-	-	-	-	-
Други побарувања во денари	-	-	-	-	-	-
Други побарувања во странска валута	-	-	-	-	-	-
Старателски сметки	104,619	101,426	3,193	133,814	133,454	360
Останато	1,721	4,165	(2,444)	1,753	4,113	(2,359)
Вкупно	302,626	302,425	201	358,813	361,072	(2,259)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

44. Трансакции со поврзаните страни

А. Биланс на состојба

<i>во илјади денари</i>					
Состојба на 31 декември 2022					
Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Групата	Останати поврзани страни	Вкупно
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	100,334	-	100,334
-	-	-	20,653	-	20,653
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	17	1,181,355	-	1,181,372
-	-	385,387	(18,528)	-	385,387
-	-	-	-	-	(18,528)
-	-	-	-	-	-
-	-	385,404	1,283,814	-	1,669,218
-	-	-	-	-	-
-	-	2,737	1,049,563	-	1,052,300
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	2,737	1,049,563	-	1,052,300

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

44. Трансакции со поврзаните страни (продолжува)

А. Биланс на состојба (продолжува)

<i>во илјади денари</i>					
Состојба на 31 декември 2022					
Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Групата	Останати поврзани страни	Вкупно
-	-	-	40,153	-	40,153
-	-	-	-	-	-
-	-	292	36,214	-	36,506
-	-	(7)	(390)	-	(397)
-	-	285	75,977	-	76,262
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-

во илјади денари

Состојба на 31 декември 2021

<i>во илјади денари</i>					
Средства					
Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Групата	Останати поврзани страни	Вкупно
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	88,683	-	88,683
-	-	-	29,498	-	29,498
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	8	1,046,937	-	1,046,945
-	-	348,731	(18,645)	-	348,731
-	-	-	-	-	(18,645)
-	-	-	-	-	-
-	-	348,739	1,146,473	-	1,495,212

44. Трансакции со поврзаните страни (продолжува)

А. Биланс на состојба (продолжува)

	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Групата	Останати поврзани страни	Вкупно
Обврски						
Обврски за тргување	-	-	-	-	-	-
Депозити	-	-	501	897,380	-	897,881
Издадени хартии од вредност	-	-	-	-	-	-
Обврски по кредити	-	-	-	-	-	-
Субординирани обврски	-	-	-	-	-	-
Останати обврски	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	501	897,380	-	897,881
Потенцијални обврски						
Издадени гаранции	-	-	-	61,087	-	61,087
Издадени акредитиви	-	-	297	50,040	-	50,337
Останати потенцијални обврски (Посебна резерва)	-	-	(7)	(632)	-	(639)
Вкупно	-	-	290	110,495	-	110,785
Потенцијални средства						
Примени гаранции	-	-	-	-	-	-
Останати потенцијални средства	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	-	-	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

44. Трансакции со поврзаните страни (продолжува)

Б. Приходи и расходи кои произлегуваат од трансакциите со поврзаните страни

	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Групата	Останати поврзани страни	Вкупно
2022 (тековна година)						
Приходи						
Приходи од камата	-	-	-	40,035	-	40,035
Приходи од провизии и надомести	-	-	187	7,036	-	7,223
Нето-приходи од тргување	-	-	-	-	-	-
Приходи од дивиденда	-	-	-	-	-	-
Капитална добивка од продажбата на нетековни средства	-	-	-	-	-	-
Останати приходи	-	-	75,629	3,002	-	78,631
Трансфери помеѓу субјектите	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	75,816	50,073	-	125,889
Расходи						
Расходи за камата	-	-	-	8,814	-	8,814
Расходи за провизии и надомести	-	-	-	-	-	-
Нето-загуби од тргување	-	-	-	-	-	-
Расходи за набавка на нетековните средства	-	-	-	(349)	-	(349)
Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	-	-	2	1,650	-	1,652
Останати расходи	-	-	-	-	-	-
Трансфери помеѓу субјектите	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	2	10,115	-	10,117

во илјади денари

44. Трансакции со поврзаните страни (продолжува)

Б. Приходи и расходи кои произлегуваат од трансакциите со поврзаните страни (продолжува)

во илјади денари						
2021 (претходна година)	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на Групата	Останати поврзани страни	Вкупно
Приходи	-	-	3	35,470	-	35,473
Приходи од камата	-	-	270	7,178	-	7,448
Приходи од провизии и надомести	-	-	-	-	-	-
Нето-приходи од тргување	-	-	-	-	-	-
Приходи од дивиденда	-	-	-	-	-	-
Капитална добивка од продажбата на нетековни средства	-	-	-	-	-	-
Останати приходи	-	-	79,138	2,255	-	81,393
Трансфери помеѓу субјектите	-	-	0	-	-	-
Вкупно	-	-	79,411	44,903	-	124,314
Расходи	-	-	-	7,741	-	7,741
Расходи за камата	-	-	-	-	-	-
Расходи за провизии и надомести	-	-	-	-	-	-
Нето-загуби од тргување	-	-	-	-	-	-
Расходи за набавка на нетековните средства	-	-	-	-	-	-
Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	-	-	-	1,602	-	1,602
Останати расходи	-	-	3	1,129	-	1,132
Трансфери помеѓу субјектите	-	-	-	-	-	-
Вкупно	-	-	3	10,472	-	10,475

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

44. Трансакции со поврзаните страни (продолжува)

В. Надомести на раководниот кадар на Групата

Краткорочни користи за вработените
 Користи по престанокот на вработувањето
 Користи поради престанок на вработувањето
 Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со сопственички инструменти
 Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со парични средства
 Останато
Вкупно

во илјади денари	
тековна година 2022	претходна година 2021
245,600	240,861
-	-
-	-
-	-
-	-
15,707	14,537
261,307	255,398

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

45. Наеми

А. Наемодавател

А.1. Побарувања по финансиски наеми

во илјади денари

Вкупно побарувања по финансиски наем	Период на достасување на побарувањата по финансиски наем		
	до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)			
Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот	-	-	-
Вкупно	-	-	-
Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)			
Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот	-	-	-
Вкупно	-	-	-

А.2. Побарувања по неотповикливи оперативни наеми

во илјади денари

Вкупно побарувања по неотповикливи оперативни наеми	Период на достасување на побарувањата по неотповикливи оперативни наеми		
	до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)			
Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот	-	-	-
Вкупно	-	-	-
Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)			
Сегашна вредност на минималните плаќања за наемот	-	-	-
Вкупно	-	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

45. Наеми (продолжува)

А. Наемодавател (продолжува)

А.2. Побарувања по неотповикливи оперативни наеми (продолжува)

во илјади денари

Вредност на имотот даден под оперативен наем:
состојба на 31 декември 2022 (тековна година)
состојба на 31 декември 2021 (претходна година)
Вкупно

Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцелариска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Вкупно
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-

Б. Наемател

Б.1. Обврски по финансиски наеми

во илјади денари

Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)
Вкупно
Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)
Вкупно

Вкупно обврски по финансиски наем	Период на достасување на обврските по финансиски наем		
	до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

45. Наеми (продолжува)

Б. Наемател (продолжува)

Б.2. Обврски по неотповикливи оперативни наеми

во илјади денари

	Вкупно побарувања по неотповикливи оперативни наеми	Период на достасување на побарувањата по неотповикливи оперативни наеми		
		до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
Состојба на 31 декември 2022 (тековна година)	45,780	4,285	13,943	27,552
Вкупно	45,780	4,285	13,943	27,552
Состојба на 31 декември 2021 (претходна година)	50,773	4,299	16,958	29,516
Вкупно	50,773	4,299	16,958	29,516

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

46. Плаќања врз основа на акции

Датум на давање на опцијата
 Датум на истекување на опцијата
 Цена на реализација на опцијата
 Цена на акцијата на датумот на давање на опцијата
 Варијанса
 Очекуван принос на дивидендата
 Каматна стапка
 Објективна вредност на датумот на давање на опцијата

во илјади денари			
тековна година 2022		претходна година 2021	
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

Состојба на 1 јануари

Промени во текот на годината
 опции дадени на членовите на Надзорниот одбор
 опции дадени на членовите на Управниот одбор
 останати дадени опции
 форфетирани опции
 реализирани опции
 опции со истечен краен рок

Состојба на 31 декември

тековна година 2022		претходна година 2021	
број на опциите за акции	пондерирана просечна цена за опциите за акции	број на опциите за акции	пондерирана просечна цена за опциите за акции
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

47. Подружници на Групата

Види сметководствена политика в).

Значајни подружници

Значајна подружница на Групата е КБ Публикум Инвест АД Скопје. Своите активности ги извршува во Република Северна Македонија. Групата има 64.29 % од акциите со право на глас во Подружницата (2021: 64.29 %).

Значајни ограничувања

Групата нема значајни ограничувања на својата способност да ги користи средствата или да ги подмирува обврските.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

47. Подружници на Групата (продолжува)

Неконтролирано учество во подружници

Табелата во продолжение дава информации за подружниците каде што има материјално неконтролирано учество.

КБ Публикум
Во илјади денари

На 31 декември 2022

Средства

Парични средства и парични еквиваленти	1,281
Финансиски средства чувани за тргување	21,830
Вложувања во хартии од вредност чувани до достасување	55,767
Депозити во банки	73,000
Недвижности и опрема	930
Нематеријални средства	768
Останати средства	8,634

Вкупно средства **162,210**

Обврски

Обврски кон добавувачи и други обврски	28,556
Вкупно обврски	28,556

Нето-средства **133,654**

Сметководствена вредност на неконтролираното учество **47,727**

За годината завршена на
31 декември 2022

Приходи	78,005
Расходи	(34,233)
Добивка/(загуба)	43,772
Вкупна сеопфатна добивка/(загуба)	43,772
Добивка/(загуба) на неконтролираното учество	15,632

За годината завршена на
31 декември 2022

Парични текови од оперативни активности	50,526
Парични текови од инвестициони активности	(22,261)
Парични текови од финансиски активности, пред дивиденди на неконтролираното учество	(21,286)
Парични текови од финансиски активности, дивиденди на неконтролираното учество	(11,824)
Нето-зголемување/(намалување) на паричните средства и паричните еквиваленти	(4,845)

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2022 година

47. Подружници на Групата (продолжува)

КБ Публикум

Во илјади денари

На 31 декември 2021

Средства

Парични средства и парични еквиваленти	6,126
Финансиски средства чувани за тргување	21,984
Депозити во банки	106,046
Недвижности и опрема	1,360
Нематеријални средства	1,149
Останати средства	7,825

Вкупно средства **144,490**

Обврски

Обврски кон добавувачи и други обврски	21,498
Вкупно обврски	21,498

Нето-средства **122,992**

Сметководствена вредност на неконтролираното учество **43,919**

За годината завршена на 31
декември 2021

Приходи	77,286
Расходи	(32,066)
Добивка/(загуба)	45,220
Вкупна сеопфатна добивка/(загуба)	45,220
Добивка/(загуба) на неконтролираното учество	16,148

За годината завршена на 31
декември 2021

Парични текови од оперативни активности	50,204
Парични текови од инвестициони активности	(11,862)
Парични текови од финансиски активности, пред дивиденди на неконтролираното учество	(21,286)
Парични текови од финансиски активности, дивиденди на неконтролираното учество	(11,824)
Нето-зголемување/(намалување) на паричните средства и паричните еквиваленти	5,232

48. Настани по датумот на билансот на состојба

Нема настани кои треба да бидат обелоденети помеѓу датумот на билансот на состојба и датумот кога финансиските извештаи се одобрени за издавање.

**КОРПОРАТИВНО
УПРАВУВАЊЕ**

НАДЗОРЕН ОДБОР

УПРАВЕН ОДБОР

МЕНАЏМЕНТ

**ОРГАНИЗАЦИОНА
ШЕМА**

**МРЕЖА НА ФИЛИЈАЛИ
И ЕКСПОЗИТУРИ**

Корпоративното управување во Комерцијална банка АД Скопје се темели врз правилата на управување и надзор на управувањето во Банката утврдени со Кодексот за корпоративно управување кој е донесен од страна на Собранието на акционерите на Банката на 25.03.2009 година. На седниците на Собранието на Банката во 2010 година, 2011 година, 2012 година и во 2013 година, донесени се Одлуки за измени и дополнувања на Кодексот, додека на седниците на Собранието одржани во 2014, 2015 и во 2016 година се донесени Одлуки за соодветност на Кодексот за корпоративно управување на Комерцијална банка АД Скопје. На 28.06.2018 година од страна на Надзорниот одбор на Банката е усвоен нов Кодекс за корпоративно управување на Комерцијална банка АД Скопје со кој се опфатени задолжителните елементи предвидени со Одлуката за правилата за добро корпоративно управување во банка, донесени од НБРСМ (Сл. весник бр. 24 од 06.02.2018 година). На 05.08.2022 од страна на Надзорниот одбор е усвоен пречистен текст на Кодексот за корпоративно управување на Комерцијална банка АД Скопје кој ги опфаќа Кодексот на корпоративно управување од 28.06.2018 година и измените и дополнувањата на истиот од 14.04.2021 година и 28.07.2022 година.

Согласно Кодексот, корпоративното управување претставува збир од заемни односи помеѓу Надзорниот одбор, Управниот одбор, другите лица со посебни права и одговорности кои вршат раководна функција во Банката, акционерите на Банката и останатите заинтересирани лица. При своето редовно работење Банката во целост се придржува кон принципите на корпоративното управување, што претпоставува: гарантирање на правата и интересите на акционерите, транспарентност на сопственичката структура, поделба на надлежностите, редовна и ефикасна контрола и ревизија, почитување на законите, етичките стандарди и практики, независност и објективност и останатите утврдени принципи.

Во текот на 2022 година органите на управување со Банката ги вршеа своите активности во согласност со надлежностите утврдени со законските прописи и со Статутот на Банката:

- **Собранието на акционери** во извештајната година одржа две седници на 30.03.2022 година и на 02.09.2022 година. На седницата одржана на 30.03.2022 година, Собранието ги усвои Посебните и консолидираните финансиски извештаи на Комерцијална банка АД Скопје за 2021 година, ревидирани од ревизорско друштво, ја усвои Годишната сметка на Банката за 2021 година, ги разгледа и усвои сите извештаи и предложени материјали за работењето на Банката во 2021 година и ја разгледа Програмата на мерки и активности на

деловната политика и финансискиот план на Банката за 2022 година, додека на седницата одржана на 02.09.2022 година донесе Одлука за определување на друштво за ревизија.

- **Надзорниот одбор на Банката** во текот на 2022 година одржа 10 редовни седници на кои расправаше за значајни прашања од делокругот на работењето на Банката, месечно ја разгледуваше ликвидноста и економско-финансиската состојба, преземаше соодветни мерки за заштита на капиталот на Банката и за наплата на проблематичните кредити.

Во 2022 година, согласно Законот за банките и Статутот на Банката, Надзорниот одбор функцијата ја остваруваше во состав од 7 члена, и тоа:

1. **Сава Димитрова**
независен член и претседател на Надзорниот одбор;
2. **Д-р Таки Фити**
заменик-претседател на Надзорниот одбор;
3. **Горан Антевски**
член на Надзорниот одбор;
4. **Сашо Наумоски**
член на Надзорниот одбор;
5. **Д-р Александра Максимовска - Стојкова**
независен член на Надзорниот одбор;
6. **Д-р Ванчо Чифлиганец**
член на Надзорниот одбор и
7. **Фатмир Етеми**
член на Надзорниот одбор.

Членовите Сава Димитрова и Александра Максимовска - Стојкова се независни членови на Одборот. При изборот на независните членови во целост се испочитувани критериумите за независност утврдени со Законот за банки.

Од редовите на Надзорниот одбор се формирани Одбор за избор и разрешување на членовите на НО, ОУР, ОР и УО и Одбор за воспоставување и спроведување на Политиката за наградување.

- *Одборот за избор и разрешување на членовите на Надзорниот одбор, Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија и Управниот одбор својата функција ја остваруваше во состав од три члена:*

1. **Д-р Таки Фити**,
Претседател;
2. **Сава Димитрова**,
Член и

3. **Горан Антевски**,
Член.

Во 2022 година Одборот одржал 4 седници.

- *Одборот за воспоставување и спроведување на Политиката за наградување својата функција ја остваруваше во состав од три члена:*

1. **Сава Димитрова**,
Претседател;
2. **Д-р Таки Фити**,
член и
3. **Фатмир Етеми**,
член.

Во 2022 година Одборот одржал 5 седници.

- **Управниот одбор** во текот на 2022 година континуирано ги извршуваше своите активности согласно Законот за банките, Статутот на Банката и другите акти. Согласно Одлуката за именување на Управниот одбор на Банката и Одлуката за поделба на надлежностите на членовите на Управниот одбор на Банката усвоени на 27.04.2022 година, Банката го прошири постоечкиот состав за уште 2 члена: Билјана Максимовска Поповиќ - Главен директор за корпоративно банкарство и д-р Никола Џамбазовски - Главен директор за продажба и развој. Исто така, согласно Одлука на Надзорниот одбор на Банката и издадена согласност од НБРСМ, во ноември е продолжен мандатот за период од шест години на постојните членови на Управниот одбор на Банката - Хари Костов, Претседател на Управниот одбор, и д-р Маја Стевкова Штеријева, член на Управниот одбор.

Согласно тоа, Управниот одбор на Банката се состои од пет члена, со мандат од шест години:

1. **Хари Костов**,
Главен извршен директор и Претседател на Управниот одбор,
2. **Илија Илоски**,
Главен оперативен директор и член на Управниот одбор,
3. **Маја Стевкова Штеријева**,
Главен финансов директор и член на Управниот одбор,
4. **Билјана Максимовска Поповиќ**,
Главен директор за корпоративно банкарство и член на Управниот одбор и
5. **Никола Џамбазовски**,
Главен директор за продажба и развој и член на Управниот одбор.

Одлуките за именување на членовите на Управниот одбор се донесени од страна на Надзорниот одбор на Банката на 28.09.2016 година, 03.04.2018 година, 27.04.2022 година и на 26.09.2022 година.

- **Одборот за управување со ризици** во 2022 година одржа 63 седници на кои го следеше целокупното работење на Банката, ги извршуваше своите активности согласно Законот за банките, Статутот на Банката и другите акти и доставуваше извештаи до Надзорниот одбор за својата работа. Истиот се состои од шест члена и шест заменици членови со мандат од шест години, и тоа: Хари Костов - Претседател; Маја Стевкова Штеријева - Заменик-претседател; Антигона Буклеска Младеновиќ - член, Билјана Максимовска Поповиќ - член, Теодора Гушкова Проданова - член и Никола Џамбазовски - член. Заменици членови на одборот се: Татјана Лескароска Миноска, Емилија Куртиќ Јовановска, Ирена Живковиќ Зарева, Наташа Стоименова, Соња Угриновска Бојаџиевска и Марина Момироска. Сите членови и заменици членови на Одборот за управување со ризици се избрани од редот на лицата со посебни права и одговорности вработени во Банката, ги исполнуваат условите предвидени со Законот за банките и имаат искуство во областа на банкарството најмалку три години. Одлуките за именување на членовите на Одборот за управување со ризици се донесени од страна на Надзорниот одбор на Банката на 29.03.2017 година, 31.07.2018 година, 27.02.2019 година, 24.10.2019 година, 28.01.2021 година и на 28.04.2021 година.
- **Одборот за ревизија на Банката** во текот на 2022 година одржа 4 редовни седници на кои се донесени одлуки и се разгледани информации и извештаи од негова надлежност. Одборот за ревизија се состои од пет члена со мандат од четири години, и тоа: Сава Димитрова, д-р Таки Фити, д-р Александра Максимовска - Стојкова, д-р Блажо Недев и Гордана Ѓорѓиева¹³ која е избрана на местото на Марјан Андонов¹⁴ како член и заменик-претседател на Одборот. Д-р Блажо Недев и Гордана Ѓорѓиева се независни членови на Одборот. Во постапката за именување членови на Одборот за ревизија во целост е применет принципот на транспарентност, а исто така во постапката за именување на независните членови на Одборот за ревизија во целост се испочитувани критериумите за независност утврдени со Законот за банките. Одлуките за именување на членовите на Одборот за ревизија се донесени на 22.05.2020, на 26.09.2022 и на 26.10.2022 година, од страна на Надзорниот одбор на Банката и е објавена во пропишаниот рок.
- **Кредитниот одбор на Банката** во текот на 2022 година одржа 53 седници на кои се разгледани и прифатени повеќе информации, кредитни анализи, прегледи и извештаи од негова надлежност. Исто така, Кредитниот одбор ги има разгледано и прифатено предлог-одлуките од надлежност на Одборот за управување со ризици и предлог-одлуките од надлежност на Надзорниот одбор на Банката. Кредитниот одбор се состои од шест члена

и шест заменици членови со мандат од четири години, и тоа: Илија Илоски - претседател; д-р Маја Стевкова Штеријева - заменик-претседател; Габриела Миленковиќ - член, Билјана Хаџи-Велкова - член, Лидија Јевтоска - член и Маријана Таневска - член. Заменици членови на Одборот се: Татјана Лескароска Миноска, Емилија Куртиќ Јовановска, Елена Спироска, Весна Ристовска, Катерина Георгиевска Марковска и Марија Србиновска. Одлуките за назначување на членовите и на замениците членови на Кредитниот одбор се донесени на 27.02.2019 година, 24.10.2019 година, 28.01.2021 година, 28.04.2021 година, 29.07.2021 година и на 28.10.2021 година од страна на Надзорниот одбор на Банката.

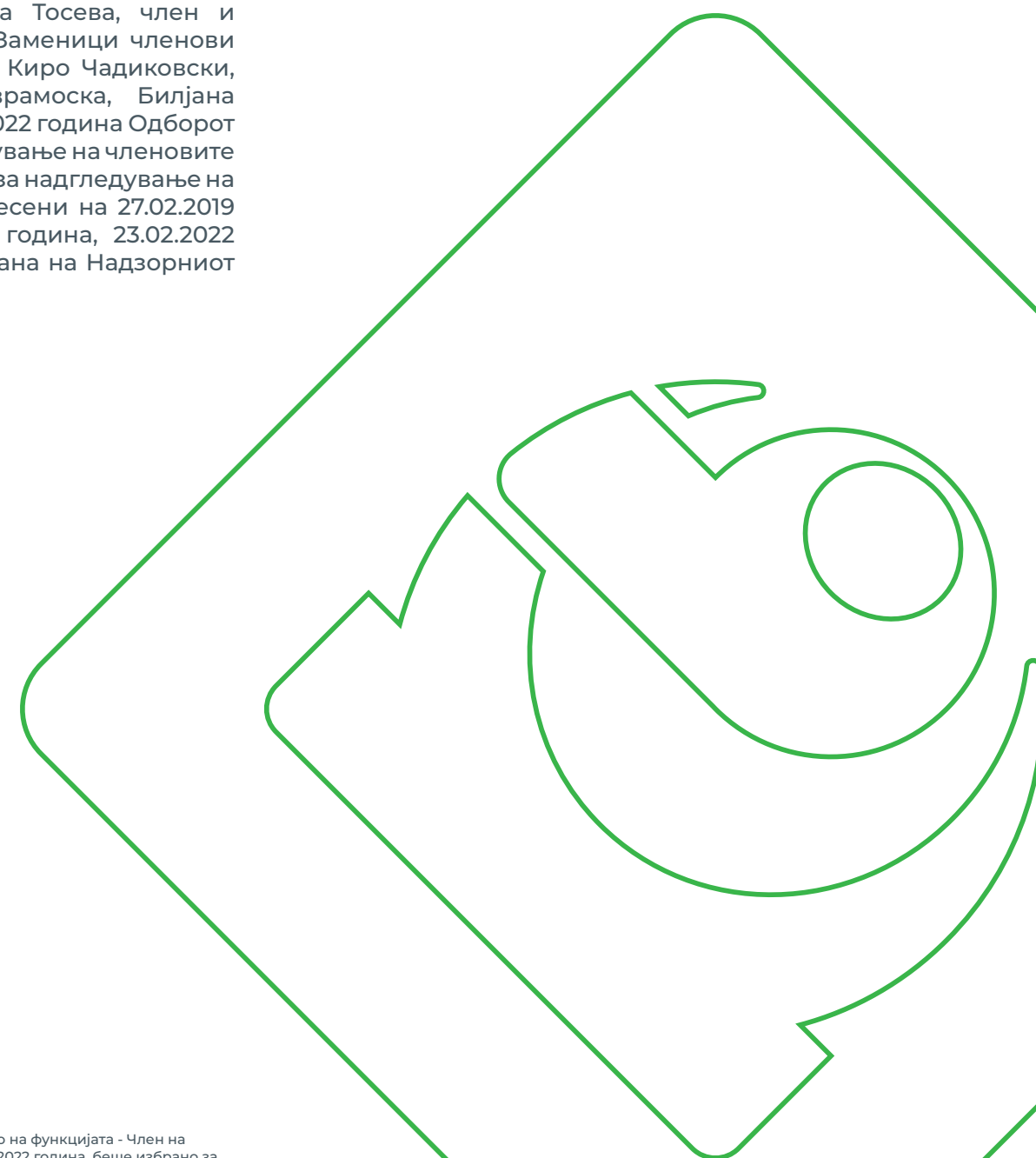
- **Одборот за надгледување на информативната технологија** се состои од седум члена и шест заменици членови со мандат од четири години. Членови на Одборот се: Никола Џамбазовски¹⁵, претседател, Зорица Черепналкоска, заменик-претседател, д-р Ана Мадевска Богданова, член, Јасминка Романова Котевска, член, Габриела Миленковиќ, член, Искра Тосева, член и Татјана Лескароска Миноска, член. Заменици членови на Одборот се: Игор Бислимовски¹⁶, Киро Чадиќовски, Марија Србиновска, Катерина Аврамоска, Билјана Адамческа и Оливер Велковски. Во 2022 година Одборот одржа 2 седници. Одлуките за назначување на членовите и на замениците членови на Одборот за надгледување на информативната технологија се донесени на 27.02.2019 година, 31.07.2019 година, 28.10.2021 година, 23.02.2022 година и на 28.07.2022 година од страна на Надзорниот одбор на Банката.

¹³ Именувана за член на ОР на 26.09.2022 година, а за Заменик-претседател на ОР на 26.10.2022 година.

¹⁴ Марјан Андонов на 24.08.2022 година поднесе оставка од функцијата член и Заменик-претседател на Одборот поради постоење на судир на интереси, односно неспоивост на вршењето на функцијата - Член на Одбор за ревизија на Комерцијална банка АД Скопје и функцијата - Партнер и овластен ревизор во Грант Торнтон ДОО Скопје, кое Друштво на Собранието на Банката, одржано на 02.09.2022 година, беше избрано за вршење ревизија на годишните финансиски извештаи на Комерцијална банка АД Скопје за периодот 2022 - 2026 година.

¹⁵ Согласно Одлука од 28.07.2022 година, додека во претходниот период оваа функција ја извршуваше Илија Илоски.

¹⁶ Согласно Одлука од 23.02.2022 година, додека во претходниот период оваа функција ја извршуваше Весна Ташковска.

НАДЗОРЕН ОДБОР

Сава Димитрова

Независен член и
Претседател,
Пензионер

Д-р Таки Фити

Член и Заменик-претседател,
Пензионер и Член на МАНУ

Сашо Наумоски

Член,
ПИ Витаминка АД Прилеп
Генерален извршен директор

Горан Антевски

Член,
Раде Кончар ТЕП ДООЕЛ
Скопје
Управител

**Д-р Александра Максимовска
Стојкова**

Независен член
Правен факултет Јустинијан
Први УКИМ Скопје
Професор

Д-р Ванчо Чифлиганец

Член
Градежна фирма „Адора
Инженеринг“ ДООЕЛ Скопје
Управител

Фатмир Етеми

Член
ЗСФ КОМ ДООЕЛ Скопје
Управител

УПРАВЕН ОДБОР

Хари Костов

Претседател,
Комерцијална банка АД Скопје,
Главен извршен директор

Илија Илоски

Член,
Комерцијална банка АД Скопје,
Главен оперативен директор

Д-р Маја Стевкова Штеријева

Член,
Комерцијална банка АД Скопје,
Главен финансов директор

**Билјана Максимовска
Поповиќ**

Член,
Комерцијална банка АД Скопје,
Главен директор за
корпоративно банкарство

Д-р Никола Џамбазовски

Член,
Комерцијална банка АД Скопје,
Главен директор за продажба и
развој

д-р Маја Стевкова Штериева

Директор на сектор за управување со ризици и планирање
e-mail: maja.stevkova.sterieva@kb.mk

Антигона Буклеска Младеновиќ

Директор на сектор за ликвидност и финансиски пазар
e-mail: Antigona.Bukleska-Mladenovikj@kb.mk

Билјана Максимовска Поповиќ

Директор на сектор за кредитирање на стопанство
e-mail: biljana.maksimovska.popovik@kb.mk

м-р Весела Чурилова

Директор на сектор за односи со странство
e-mail: Vesela.Churilova@kb.mk

Габриела Миленковиќ

Директор на сектор за работа со население
e-mail: Gabriela.Milencovikj@kb.mk

м-р Наташа Брова

Директор на сектор за човечки ресурси и општи работи
e-mail: Natasha.Brova@kb.mk

Теодора Гушкова Проданова

Директор на сектор за правни работи
e-mail: Teodora.GushkovaProdanova@kb.mk

Зорица Черепналкоска

Директор на сектор за информатичка технологија
e-mail: Zorica.Cherepnalkoska@kb.mk

Анита Бислимовска

Директор на самостојна дирекција за финансиско работење
e-mail: Anita.Bislimovska@kb.mk

м-р Билјана Митевска

Директор на самостојна дирекција за платен промет во земјата
e-mail: Biljana.Mitevaska@kb.mk

м-р Анета Велевска

Директор на самостојна дирекција за трезорско работење
e-mail: Aneta.Velevska@kb.mk

м-р Андреј Јовковски

Директор на самостојна дирекција за маркетинг
e-mail: Andrej.Jovkovski@kb.mk

Весна Маслинко

Директор на самостојна дирекција за внатрешна ревизија
e-mail: Vesna.Maslinko@kb.mk

м-р Марија Србиновска¹⁷

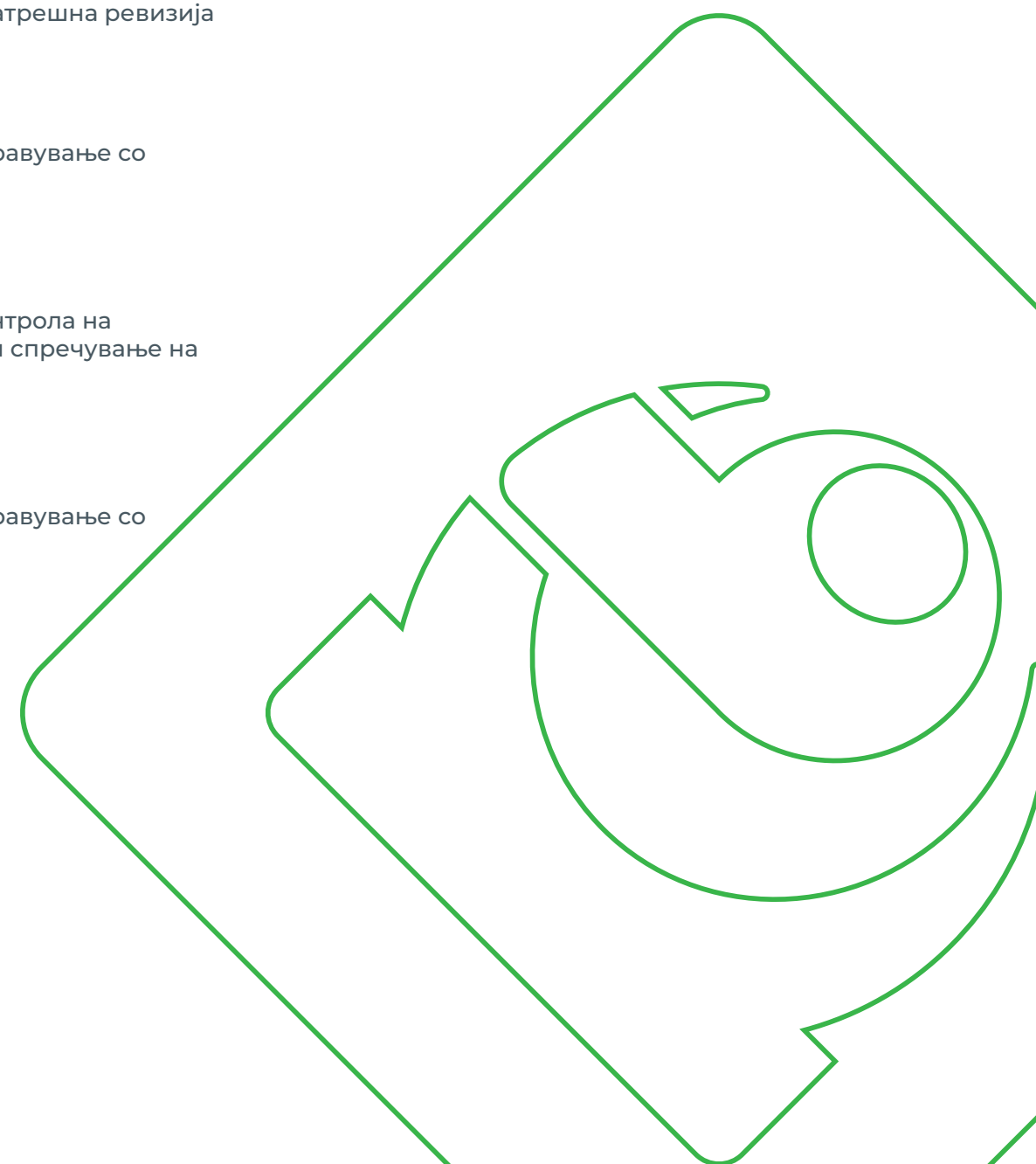
Директор на самостојна дирекција за управување со мрежата на филијали и експозитури
e-mail: Marija.Srbinovska@kb.mk

Искра Тосева

Директор на самостојна дирекција за контрола на усогласеност на работењето на Банката и спречување на перење пари
e-mail: Iskra.Toseva@kb.mk

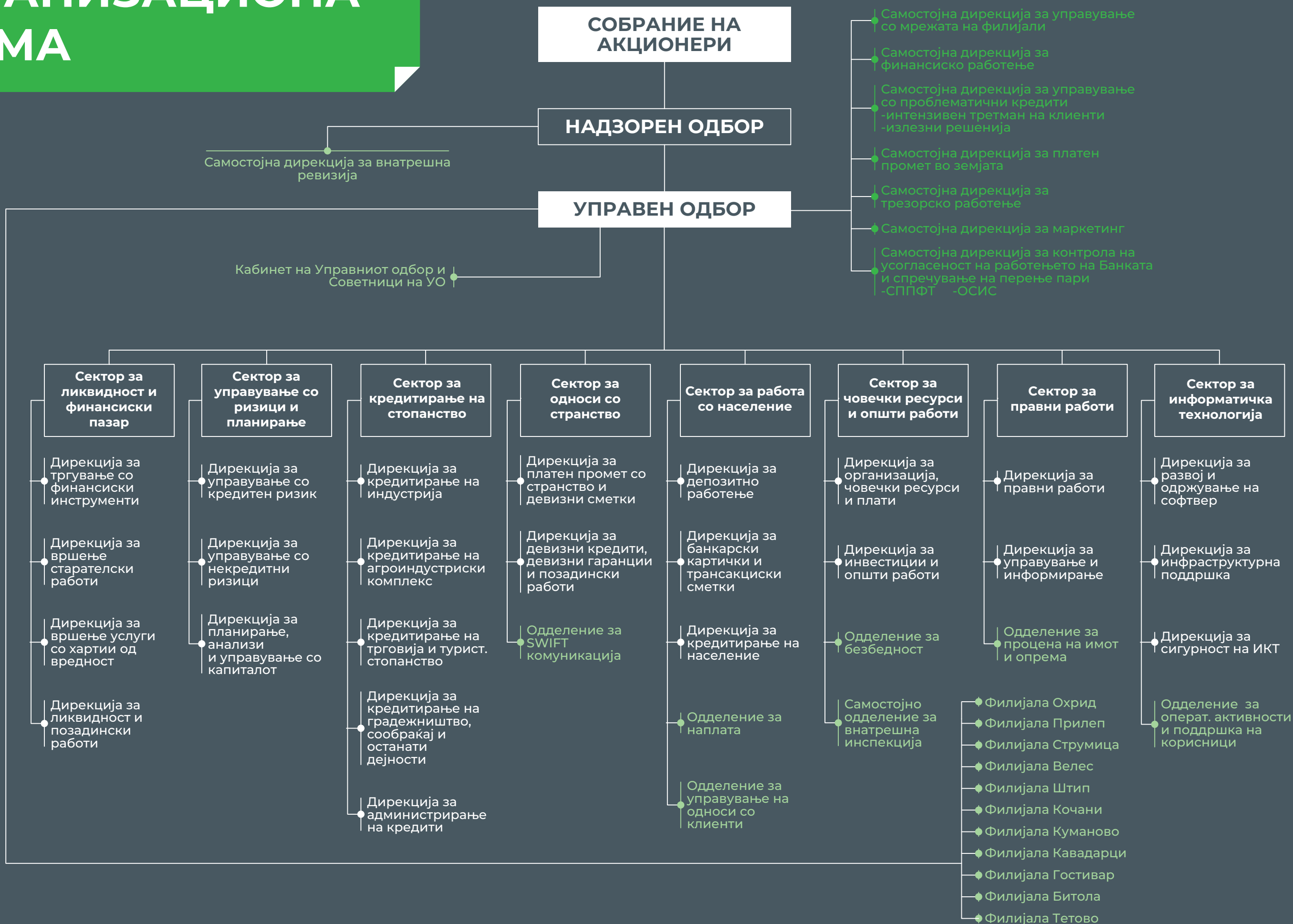
д-р Никола Џамбазовски

Директор на самостојна дирекција за управување со проблематични кредити
e-mail: Nikola.Dzambazovski@kb.mk

¹⁷ Функцијата Директор на самостојна дирекција за управување со мрежата на филијали и експозитури ја извршува од 01.08.2022 година. До 31.07.2022 година функцијата Директор на самостојна дирекција за управување со мрежата на филијали и експозитури ја извршуваше д-р Нина Фити-Неделковска.

ОРГАНИЗАЦИОНА ШЕМА

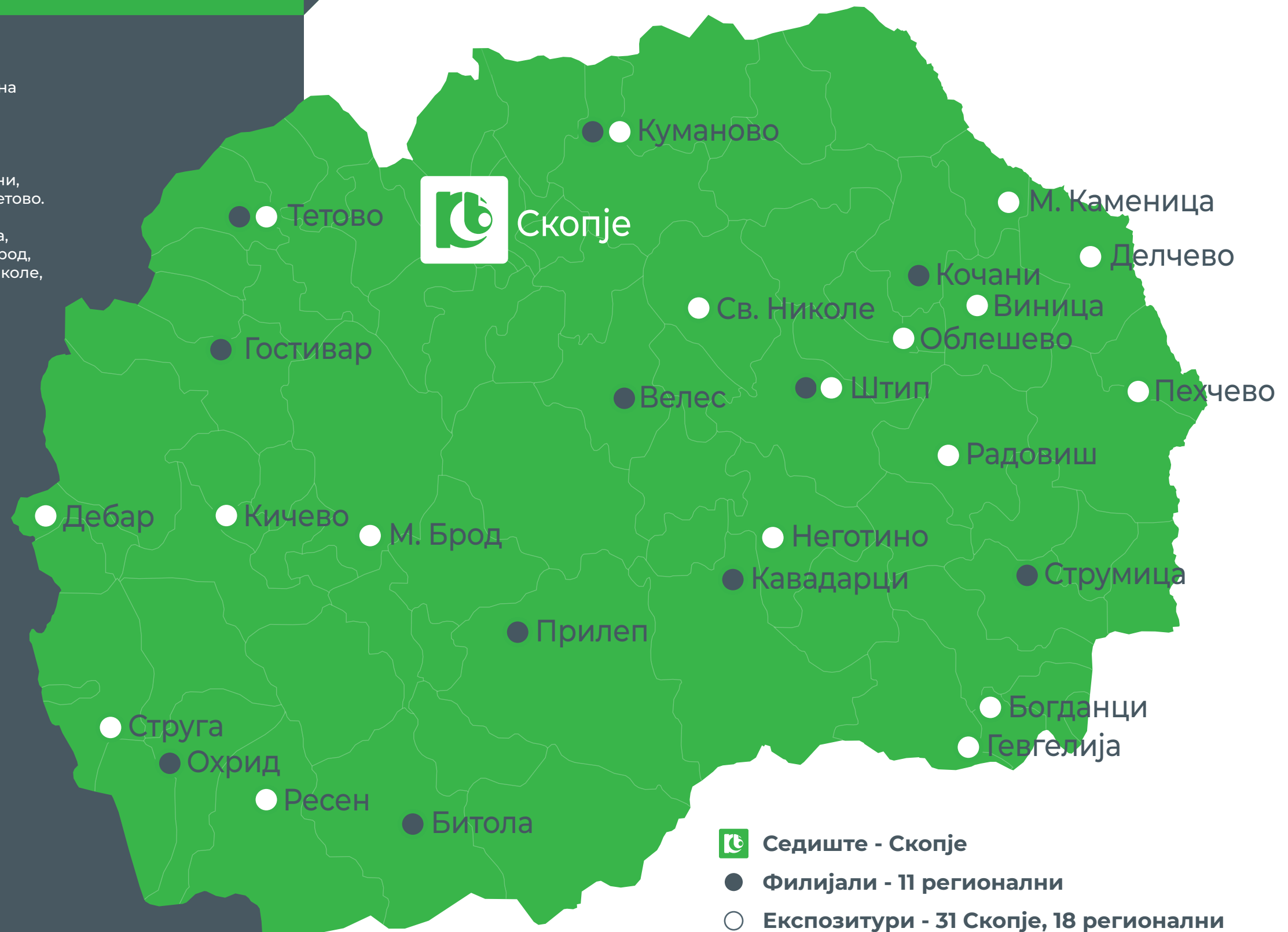

МРЕЖА НА ФИЛИЈАЛИ И ЕКСПОЗИТУРИ

Комерцијална банка АД Скопје има развиена мрежа на филијали и експозитури низ Републиката.

Истите се лоцирани во следните градови:

- Филијали: Прилеп, Охрид, Велес, Струмица, Кочани, Штип, Куманово, Кавадарци, Гостивар, Битола и Тетово.
- Експозитури низ Републиката¹⁸: Богданци, Винаца, Гевгелија, Дебар, Делчево, Кичево, Македонски Брод, Македонска Каменица, Радовиш, Ресен, Свети Николе, Струга, Илинденска-Тетово, Неготино, Облешево, Пехчево, Туш-Штип и Туш-Куманово.
- 31 експозитури¹⁹ во Скопје.

¹⁸ Три регионални експозитури со 24/7 дигитална зона.

¹⁹ Една целосно дигитализирана експозитура со работно време 24/7 и пет големи експозитури со 24/7 дигитални зони.

Комерцијална
банка

ПОЛЕСНО Е ЗАЕДНО

Дизајн, концепт, текст, лектура и превод на разделните страници: **ЕПП Комјунিকেјшнс**

Лектура на текст: Елизабета Коневска

Комерцијална банка АД Скопје

Ул. Васил Иљоски бр. 3, 1000 Скопје, Република Северна Македонија

Тел.: +389 (0)2 3 168 168

Контакт центар: + 389 (0)2 3 296 800

www.kb.mk

contact@kb.mk